ל׳ בסיון תשמ״ח, 15.6.1988 מיספר 2650 שנה 52 המחיר 5.00 שקל חדש (כולל מע״מ)

העולם הזה

תצלומים בלעדיים מבראזיל:
התינוקת והוריה בבית

רוסילדה קונסאלס ואמריקו ואסקונסאלס

ניתוח מישפטי:
ילדת בראזיל — הביתה!

שתה אלדין ותרגיש אלף לילה ולילה

למה קפה אלדין 100% טרי?
כי קפה אלדין ארוז באריזת ואקום
השומרת על טריות הקפה בעת פתיחתו,
כפי שהיה בעת אריזתו.

להשיג גם באריזת 500 גרם.

סמיר כהן (יעקבסון)

עלית

קפה אלדין 100% טורקי. 100% טרי.

מיכתבים

חמאה ותותחים

על חלקו של תקציב־הביטחון בתוצר הלאומי („לאן הולך הכסף", „הנדון", העולם הזה 8.6.88).

אורי אבנרי מנתח, כדרכו, בבהירות, בחדות ובראייה מעמיקה את המחיר שמדינת ישראל ואזרחיה משלמים בהזנחת מערכות הבריאות, החינוך, הסעד, התשתית, עקב הוצאות ביטחון אדירות, שלהוציא את עיראק אין להן אח ורע בעולם.

למעשה זאת הדילמה הישנה של תותחים או חמאה או בנוסחתה הישראלית: אי־אפשר להרים שני דגלים (של ביטחון ושל העלאת רמת־החיים) בעת ובעונה אחת.

אבל האמת היא שגם אם מחר יושג שלום בינינו לפלסטינים ולארצות השכנות, נצטרך להקדיש עוד שנים רבות — עד שנשתכנע ביציבות השלום — הון־עתק לנושא הביטחון.

ולכן, מה שצריך לעשות הוא — אם לקחת דוגמה מסוג הדוגמות שאבנרי מביא בניתוחו (על משק־הבית שלרשותו עומדים אלף שקל לחודש והוא רוצה להוציא 750 על מזון ו־750 על בידור), ואם איננו רוצים שחלק נכבד כזה מן העוגה ילך לביטחון ולא יישאר לנושאים של בריאות, חינוך וכו' — צריכים להגדיל את העוגה.

אם התוצר הלאומי יגדל, בזכות מאמץ כל המשתתפים בייצורו — במיוחד על־ידי העלאת פריון־העבודה ושיפור מוסר־העבודה — האחוז המוקצב לביטחון יקטן ויישאר מספיק גם לטיפול במערכות החשובות האחרות.

ד"ר צבי כהן, ירושלים

● ● ●

דוגמה אמריקאית

על הפעלת צה"ל נגד ההתקוממות בשטחים הכבושים.

בלי להתייחס לאספקטים ארוכי־הטווח של העניין, אינני מבין מה הזעקה על הפעלת צה"ל בשטחים הכבושים (לא טיב ההפעלה, אלא עצם ההפעלה).

מאז ההתקוממות יש למדינת ישראל בעייה והרעיון שמישטרת־ישראל תפתור את הבעייה הזאת הוא רעיון מגוחך (ראה „הצלחת" המישטרה בפרשת אוטובוס עובדי הכור האטומי בדרום).

על צבא במדינה דמוקראטית (ומדינת ישראל היא עדיין כזאת) לבצע מה שהממשלה הנבחרת מורה לו לעשות ואפילו כאשר, ללא כל ספק, פוגעת הפעלת צה"ל בשטחים הכבושים במטרה שלמענה צה"ל קיים: התכוננות למילחמה אפשרית.

בעניין זה אפשר ללמוד בכל זאת משהו מארצות־הברית. משגברו כאן כישלונות הגופים האזרחיים (המישטרה הפדראלית, המישטרות המקומיות, אגף המכס) בבלימת הברחות הסמים, החליט באחרונה הקונגרס של ארצות־הברית להטיל משימה זאת על צבא ארצות־הברית.

בנימין ויינשטוק, לוס אנג'לס

● ● ●

זיתים פלסטיניים

על קבלת־פנים פלסטינית למפגיני שלום עכשיו („מה הם אומרים", העולם הזה 1.6.88).

מן הראוי להישאר צמודים לעובדות. העובדה שפלסטינים נופפו בענפי־זית לעבר מפגיני שלום עכשיו בעת הפגנת בשורת מסר־השלום שלהם בשומרון איננה מוכיחה כלום.

לכל היותר היא מוכיחה כי בבעלות הפלסטינים עצי־זית רבים, שמהם הם יכלו ליטול את כל הענפים האלה. **סעדיה חייבי**, תל־אביב

● ● ●

לקח גרפולוגי

על ערכה של בדיקה גרפולוגית („כ־שגרפולוג טועה, הוא לא מתאבד!", „מה הם אומרים", העולם הזה 1.6.88).

אין זה נבון לקשור אסטרולוגיה לגרפולוגיה. האחרונה, כנראה, בכל זאת, עניין רציני.

על כך אני יכול להעיד מתוך ניסיון אישי.

כאשר התקבלתי, לפני שנים רבות, לעבודה בכור, ערכו לי בדיקת גרפולוגית. מנהל כוח־אדם, שקיבל אותי לעבודה, סיפר לי, כי תוצאות הבדיקה הגרפולגית שלי היו חיוביות ביותר.

לא התאפקתי ופרצתי בצחוק, באומרי „אני מקווה שאינך מקבל אותי לעבודה רק בזכות עמידתי בבדיקה הגרפולוגית!"

„לא ולא," הוא הניח את דעתי. „אבל, דע לך,"

(המשך בעמוד 4)

כתבת השער הקדמי:

קשר־דם

תקדימים במישפטי־אימוץ מצביעים על כך כי כאשר אין האימוץ חוקי, אין מקום לשקול לטובת הילד, או ההורים המאמצים. במיקרה כזה, חזק השיקול של קשר־הדם בין הילד להוריו הביולוגיים מכל שיקול אחר. איך יפסוק, אם כך, בית־הדין הגבוה לצדק? האם תחזור ברונה־קרוליין להוריה הטיבעיים (בתמונה)? או שתישאר בחזקת הוריה המאמצים?

8

כתבת השער האחורי:

דרושה: זייפנית!

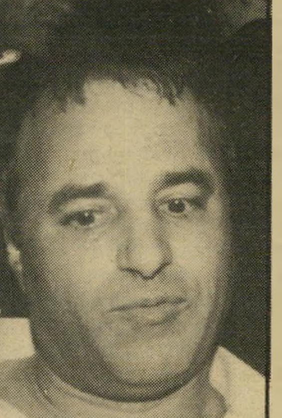

שלמה צח (בתמונה), האמרגן שהתחיל את הקאריירה שלו בצמד אילן ואילנית, מספר על חייו האישיים, על הזמר אדם, שהוא הדבר הכי טוב שקרה לו בחיים ועל נישואיו לאילנית ולאילנה אביטל, שעם שתיהן המשיך לשמור על קישרי עבודה קורקטיים. למרות הכל, הוא אומר, תצטרך אשתו הבאה להיות זייפנית.

24

מה קורה בצה"ל?

מאז ראשית האינתיפאדה, לפני חצי שנה, שינה צה"ל את פניו. לא עוד אחריות, סמכות, בקרה ומישמעת, אלא „כל ממזר מלך". החייל הפשוט הפך להיות קובע המדיניות.

5

תעלומת הנזיר והספרים הגנובים

רפאל פודה, גר איטלקי, ניצל את אומנותו – כריכת ספרים ושיקומם – כדי לחדור למרתפי הסיפריה הלאומית, לתלוש דפים מספרים עתיקים ולהעלים ספרים נדירים ויקרי־ערך. למרות זאת, לא הועמד לדין, ואף לא נדרש להחזיר את הספרים היקרים.

18

אתה והשקל
להפוך חת לפשע

תקדים לגבי אחריות אישית של מנהלים לחברותיהם ● שני יומונים חדשים יוצאים לדרך ● האם נפגע בנק מיזרחי מהפיצויים שחוייב לשלם ללקוחות שנפגעו במפולת? ● שיקול־דעת שיגרום לייקור תעריפי החשמל ● הווילה של שושנה וינר מוצעת למכירה.

20

רינוני רון

על מתי מורגנשטרן, אשתו דינה והצלע השלישית ● רוני בראון – דוגמן בעל כורחו ● אורנה שחר (בתמונה): תל־אביב־ניו־יורק־טוסקנה ● ולמה הם מתחילים דווקא עם עיתונאיות!

31

הניצב העליון

איך יכול ניציב־המס להיטיב או להעניש את הנישום. לפי ראות עיניו! ומה הם הקריטריונים לעבור את המיבחנים ליועצי־מס! התשובה היא – היחידה הארצית לשומה.

17

עץ תחת עץ

הקו הירוק שחדל להיות ירוק ● כנס כנסייתי מימי הביניים ● כאשר מורמת האלה, השכל שובת ● כדור־גומי יכול להיות נשק קטלני ביותר ● תחמושת במחנה צבאי נטוש וסליקים בחצרות בתים.

6

טבילת־אש

את טבילת־האש הראשונה שלה עברה נורית שניט כבר כשהיתה מתמחה בפרקליטות. גבר, שישב בקהל, בבית־מישפט שבו התנהל מישפט־רצח, ירה לעבר ספסל־הנאשמים. אולם הקשה שבנסיונות שעברה במשך השנים היה המילחמה על תפקיד פרקליטת־המחוז שבו זכתה.

35

בפנוכו

החיה החדשה של המערב הפרוע ● כל מה שרצית לדעת על ההיפוכונדריה ● שבת של מכשפות. או רישמי תומרקין מביקורו בספרד ● תרגום חדש ומשופר לשלום עליכם ● ופירסום ראשון לשתי אצבעות מצריפין.

29

פיסגת ערפאת

מרחק של שנות־אור מפריד בין ועידת־עמאן וועידת־אלג'יר. בעוד שבוועידת־עמאן נדחק העניין הפלסטיני לפינה, התרחש באלג'יר ההיפך המוחלט – הבעייה הפלסטינית עמדה במרכז הוועידה ודחקה הצידה כל עניין אחר. הפלסטינים למדו את האימרה: אם אין אני לי מי לי.

6

ירמיה החיתי

דוב ירמיה, תומך בגדי אלגזי ובאלי גבע, מבין הפעילים הבולטים בקו־אדום, קיבוצניק בנפשו. מספר על פרשת אוריה החיתי, על חייו הסוערים, נישואיו וגירושיו, ועל חקירתו במישטרה, בעיקבות קריאתו לחיילים שלא לשרת בשטחים הכבושים.

36

שתי גירסות סותרות

בעיקבות מגעים שנערכו ב־1980 בין חברת ארל אוריינט, השייכת לברוס („ברוך") רפפורט ובין מנהל חברת דלק הישראלית, אברהם אגמון, הוסכם כי רפפורט ימכור נפט לישראל. על טיב ההסכם והתנאים שסיכמו ביניהם קיימות שתי גירסות. בית־המישפט העליון דחה את גירסת רפפורט.

16

דף חדש

סיפורו של צייר

גני דורין מספר על מישפחה שנדדה לאיזור מחנות הגירוש של סיביר, מרצונה החופשי. רק כשנתבקש לאייר ספרים עבריים שעלילתם מתרחשת ברוסיה, העז הצייר הצעיר והמוכשר לחזור לנופי הילדות שלו. שמעון ישראלי אף הוא כותב על מיקרה חריג: ילד קורא ספרים...

26

חזון אחרית הימים

דויד גולדנר, המצהיר על עצמו כעל איש־קבלה, חוזה קיצין וקורא בכוכבים, מסתמך על ספר יחזקאל, על ספר הזוהר, על נוסטרדמוס ועל האר"י הקדוש וקובע, ללא כל ספק, כי ב־1990 יתגשם חזון אחרית הימים.

15

„החזירו את בנותינו!"

שתי אחיות שנאנסו בצעירותן הרו וילדו בנות, שהיום אינן נמצאות ברשותן. הן נאבקות להחזיר לידיהן את בנותיהן ומספרות להעולם הזה את הסיפור על האונס.

40

רחל המרחלת מדווחת:

שיחת בנות עם גליה אלבין (בתמונה) ● מעשה בצעיר שאפתן האוהב במיוחד גברים, מוסיקאי ובעל בית־מלון ● אורי בר־לב מקבל בקרוב פתק מהרבנות ● האם קשורה העלמותו המיסתורית של שימעון פרס בשמחות האחרונות במישפחה? ● ועל ג'אק קובה שחיתן את בתו ג'יני, בסכום של 300 אלף דולר.

30

המדורים הקבועים:

מיכתבים — חמאה ותותחים	3
איגרת העורך — לא רוצים לדעת	4
הנדון — כל ממזר מלך	5
במדינה — עץ תחת עץ	6
תשקיף — ארצי למען גרושים	10
יומן אישי — כלובים במיגדל	11
אנשים — אבא מח בשקט	12
אתה והשקל — מנהלים — הזהרו	20
זה וגם זה — אכלו ושתו...	21
לילות ישראל — מסיבת־גיוס	22
דף חדש — ארכיפלאג אחר	26
קולנוע — בין חלש לכהה	28
בפנוכו — הכל על הכלי	29
רחל מרחלת — על כל העולם	30
רינוני רון — הצלע השלישית	31
מיכתבים לרותי — האבא של רותי	32
תשבצופן	32
הורוסקופ — עדיין תאומים	33
חשבון־נפש — דב ירמיה	36
מה הם אומרים — עבד אל־והאב דראושה, יעל שני, ניצה שפירא־ליבאי, צבי לידסקי, הפרופ' אוריאל רייכמן, יוסף („טומי") לפיד	38

קורא יקר,

אחד המיכתבים המדהימים ביותר פורסם לא־מכבר במדור המיכתבים־למערכת של העיתון הארץ.

כמה ימים לפני־כן פירסם הארץ בעמודו הראשון תצלום־חדשות מעוזה. נראתה בו תינוקת, שעינה השמאלית נעקרה על־ידי כדור־גומי.

המיקרה עצמו פורסם בהרחבה. התצלום הופיע ברוב העיתונים, וגם הטלוויזיה הישראלית הקדישה למיקרה זה כמה דקות במהדורת מבט. ברור כי כדור־הגומי, שגרם לאסון, נורה באופן בלתי־חוקי, ובניגוד להוראות־השימוש בכדורי־גומי. עד כמה שידוע, איש לא נענש. (ראה הנדון).

אולם אותו קורא של הארץ. עיתון המגדיר את

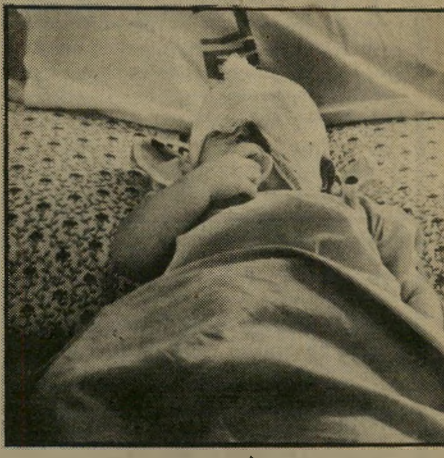

הילדה פגועת־העין
מי רוצה לראות?

עצמו כ„עיתון לאנשים חושבים", מחה על עצם הפירסום. אין הוא רוצה לראות תמונות כאלה. הוא הודיע כי הפסיק את המנוי שלו, ואף לא ייתן לעיתון להבא מודעות־בתשלום מטעם העסק שהוא עומד בראשו.

בעל־המיכתב הוסיף כי אינו שייך, חלילה, למחנה הלאומני, הניצי. הוא איש מתון, השואף לפיתרון מדיני. מנוסח דבריו ניתן להסיק שהוא איש מיפלגת־העבודה או אחת המיפלגות הקטנות הנלוות אליה. ברור גם שהוא איש משכיל ואמיד.

הוא גם לא טען כי התצלום מזוייף, או מבויים. הוא לא הכחיש שהצלם צילם את המציאות כפי שהיא.

אולם האיש סירב לראות את המציאות. הוא סבר כי עצם פירסום המציאות הוא פגיעה בו. ועל כן החליט להעניש את העיתון, להחרימו מבחינה כלכלית ולהפסיק לקרוא בו.

להרוג את השליח

הבאתי בכוונה דוגמה הנוגעת לעיתון אחר. אנחנו, אנשי העולם הזה, רגילים לתגובות מסוג זה מימים־ימימה.

לא־אחת אומר לי קורא שהוא מעריך את העולם הזה ומסכים לדיעותיו, אולם אינו מוכן לראות תצלומים המראים את המתרחש בשטחים הכבושים, או לקרוא דיווחים על כך.

הדבר מקומם אותו, מרגיז אותו. את הזעם על כך אין הוא מכוון כלפי הממשלה, הגורמת למצב הזה, וגם לא כלפי מחוללי הזוועות שהוא מסרב לראותן. הוא מכוון את זעמו כלפי העולם הזה.

הוא דומה לאותם שליטים בימי־קדם, שהיו הורגים את השליחים שהביאו להם ידיעות רעות.

כמו אותו קורא של הארץ, כמה מן הקוראים המרוגזים אף הסיקו מסקנות בשטח מתן המודעות. בחוגים מסויימים קיים עתה חרם על העולם הזה בתחום זה, שמניעיו הם פוליטיים.

היינו יכולים להסיק מזה מסקנה פשוטה: להפסיק לדווח על האינתיפאדה, להפסיק לצלם אותה, להפסיק לדון בה ולנתח אותה. אולם אז היינו מועלים בתפקיד, שלמענו אנחנו קיימים.

יש להעולם הזה תפקידים רבים. הוא בא לספק חומר־קריאה מעניין, למסור מידע על עניינים חברתיים, לבדר. אך תפקידו העיקרי הוא למסור לקוראים את המידע הדרוש להם כדי לתפקד כאזרחים אחראיים בחברה דמוקרטית, להבין את המתרחש במדינה ומטעמה, לגבש לעצמם דיעות עצמאיות משלהם, ולהיות מחוסנים מפני תעמולה ושטיפת־מוח.

אך מה קורה כאשר אנשים כלל אינם רוצים לתפקד כאזרחים אחראיים, כשאינם רוצים לדעת את האמת, כשהם רוצים לשכוח את המתרחש ולחיות בגן־עדן של שוטים, המורכב כולו מבידור, מפסטיבלים, מ„לחם ושעשועים"?

נדמה שזהו כיום מצב־רוחם של רבים וטובים בארץ. ולאו דווקא בצד הימני של הבימה. נדמה שדווקא אנשי־הימין רגישים פחות לעניין זה. הם מוכנים לראות את התצלומים ולקרוא על המתרחש. אולי זה מקומם אותם פחות. יש להעולם הזה קוראים רבים השייכים למחנה הימני, ולא קיבלתי מהם תלונות ברוח זו.

ואילו דווקא אנשי „שמאל", אנשים במחנה הליברלי, המוכנים להשתתף אחת בשנה בהפגנה של שלום עכשיו, רוצים לעצום את עיניהם לבל יראו את הנעשה עתה בשמם ומטעמם.

האם משום־כך עלינו להפסיק למלא את תפקידנו? בוודאי שלא. היינו חשים כעריקים מן המערכה, אילו נכנענו למצב־רוח זה.

לא רוצים לדעת

אמרנו לא־אחת: לציבור יש הזכות לדעת. אך לא די בכך. לציבור יש גם ה ח ו ב ה לדעת. תפקיד העיתון הוא לעזור לו במילוי חובה זו.

יש דוגמות רבות מן ההיסטוריה הקרובה, ולא רק במרכז אירופה, המראות מה קורה לציבור המתפטר מן החובה הזאת, הבורח מן המציאות, הבורח מן החרות.

ההתמודדות עם המציאות היא תפקיד קשה. ככל שהמציאות מכוערת יותר, כן גוברת הנטייה להתפטר מן התפקיד. הגישה של „אני לא יכול לשנות, אני לא רוצה לדעת" פושטת בציבור.

כיהודים באנו בעבר בטענות קשות אל ציבור מסויים ש„לא רצה לדעת", ושטען לאחר מכן „לא ידעתי". אמרנו לו: „היית צריך לדעת, על כן אתה אחראי."

הציונות היא פרי ההחלטה של יהודים לקחת את גורלם בידיהם, לחדול מלהיות כדור־מישחק של ההיסטוריה, להיות לאדונים לגורלנו. זה נכון לא רק לגבי העם כולו, אלא גם לגבי כל פרט ופרט. נטלנו לידינו את האחריות לגורלנו, ואיננו יכולים עוד לברוח ממנה, מבלי להידרדר לתוך תהומות של עריצות וחורבן.

הייתי מציע לקוראי העולם הזה לנקוט גישה הפוכה: לראות בעצמם שליחים של חובת־הציבור־לדעת, להביא את גליונות העולם הזה לחוגים שאינם רגילים לקרוא בו, לשכנע ידידים וקרובים להתמודד עם המציאות.

הסיסמה המתנוססת בראש עמוד זה — בלי מורא, בלי משוא־פנים — מקבלת משמעות חדשה על רקע מציאות זו.

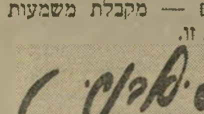

מיכתבים

(המשך מעמוד 3)

הוא הוסיף, „שמניסיון של שנים הגעתי למסקנה שכאשר מתחשבים בתוצאות החיוביות של בדיקה גרפולוגית בעת קבלת עובד לעבודה, אין הדבר מבטיח תמיד כי העובד יהיה מוצלח, אבל כאשר אין מתחשבים בתוצאות שליליות של בדיקה גרפולוגית, עד מהרה מגלים כמה כן היה מן הראוי להתחשב בתוצאות השליליות של הבדיקה!"

נפתלי בן־אור, גבעתיים

• • •

אופנה בפרובינציה

על התפעלותן של נשים מבגדי אלכסיס, גיבורת שושלת („אנשים", העולם הזה 8.6.88).

העובדה שנשים רבות מגיעות לאופנאי־הצמרת בכל יום שני בבוקר בבקשה להלבישן במחלצות שהציגה אלכסיס־ג'ואן קולינס בערב הקודם

אלכסיס
1985 זה לא 1988

בשושלת, שוב מעידה על הפרובנציאליות שלנו. לא מפני שיש בזה מעשה־פשע שמישהי מבקשת לחקות את אלכסיס, אלא מפני שזה אישור נוסף למינהגי הפרובינציה הישראלית.

כי מה שאופנתי אצלנו יצא מן האופנה באמריקה לפני שנה ובאירופה לפני שנתיים. עובדה: פירקי שושלת המוקרנים אצלנו בימים אלה הם מלפני שנתיים, שלוש (בערך פרק מס' 90 בסידרה), שעה שבארצות־הברית מוקרן כבר הפרק מס' 200 ומשהו, כך שמה שאלכסיס לובשת אצלנו ביום ראשון בערב היה באופנה באמריקה ב־1985 או ב־1986, אבל לא ב־1988.

מירי ציטרין, חיפה

• • •

מיכאל הזקן

על רמז לעתיד שהיה טמון בכינויי־הסתר של ראשי המחתרות העבריות שלפני קום המדינה.

השבוע נתקלתי בחנות ספרים בספר חדש, זר לא יבין, המפרט את כינויי־הסתר של בכירי המחתרות לפני 40 שנה ולהפתעתי גיליתי כי אחד מכינויי־הסתר של יצחק רבין (אז מראשי הפלמ"ח) היה מיכאל, בדיוק כמו כינוי־הסתר של מי שכיום הוא עמיתו בממשלת האחדות, יצחק שמיר (אז ראש לח"י).

איך נאמר אצלנו באיזה מקום — ניבאו ולא ידעו מה שניבאו.

ואגב, אחד הכינויים הרבים הנוספים שמאחוריהם הסתתר שמיר בימי המחתרת שלו (כמו חיימוביץ והרב שמיר) היה גם הזקן וכינוי זה היה, למרבית הקומדיה, כינוי־הסתר של מיפקדת אירגון ההגנה לווינסטון צ'רצ'יל וגם של עבדאללה מלך ירדן.

מרים הולץ, ירושלים

• • •

ארבעה אחים וכדור

על מישפחתו של עסקן־הספורט הוותיק, יוסף ענבר („תמרורים", העולם הזה 25.5.88).

יוסף ענבר לא היה סתם כדורגלן בנעוריו, כפי שאפשר להתרשם מן הקטע במדור תמרורים לרגל יובלו ה־75.

בעיר הולדתו האוסטרית, גראץ, כונתה מישפחתו של ענבר (שאז עוד נשאה את השם הלועזי בורנשטיין — בעברית: ענבר) בפיהם של 3000 יהודי הקהילה המקומית „מישפחת ארבעת הכדורגלנים", בזכות השתתפותם של ארבעת האחים בורנשטיין (כולל יוסף) בקבוצת הכוח המקומית, ששמה הלך לפניה באוסטריה של שנות ה־30.

מיכה וייס, תל־אביב

• • •

ער בריבוע

על אימרת־כנף של דן בן־אמוץ („מיכתבים לרותי", העולם הזה 1.6.88).

נעמי רון מביאה, אולי בהתפעלות, עוד אחת מאימרות־הכנף שדן בן־אמוץ משופע בהן: יצר המין הוא דחף פיסי, המתעורר בגיל צעיר והמתחיל לגסוס אחרי החתונה.

אני מבקש להעמיד דברים על דיוקם, לפחות מבחינתי אני. נכון, גם אצלי התעורר יצר המין בגיל צעיר, אבל מאז נישואיי (חתונתי) הוא לא סתם ער, אלא ער בריבוע.

ישי ברמן, רחובות

• • •

לשון עדינה

עוד על ראשי־תיבות צה"ליים („מיכתבים", העולם הזה 10.2.88 והלאה).

רק עוד התייחסות אחת לראשי־התיבות הצה"ליים.

לא תמיד הם כל כך פשוטים, כפי שאפשר היה לצפות.

למרות שקצין חיל־רגלים וצנחנים ראשי נקרא קצח"ר (לפי ראשי־תיבותיו), קצין מישטרה צבאית ראשי — קמצ"ר וקצין־שלישות ראשי — קשל"ר, סטו, בכל זאת, בצה"ל מעיקרון זה במיקרה של קצין־הקשר הראשי ובמקום הצירוף המתבקש מראשי־התיבות של תוארו קבעו דווקא שהוא קשר"ר.

ההסבר למעשה זה די מובן למי שינסה להרכיב לקצין־קשר ראשי תואר של ראשי־תיבות מתיבות תוארו.

חיים פז, תל־אביב

• • •

מקור הגיבור (2)

עוד על מקורו של פיתגם עברי („יומן אישי", העולם הזה 25.5.88 והלאה).

הבלשן הירושלמי ד"ר ראובן סיוון כותב במיכתב למערכת (8.6.88), בהקשר לחיפוש שערך עורך העולם הזה אחר מקורו של פיתגם מסויים, שאילו היה העורך שואל אותו, היה פוסק לו מיד כי המדובר בפיתגם „איזהו גיבור? העושה שונאו — אוהבו!"

אבל אילו הד"ר סיוון היה שואל אותי, הייתי מודיע לו שהוא קצת קיצר את הפיתגם המקורי, האומר במלואו „איזהו גיבור שבגיבורים? זה שכובש את יצרו, ומי שעושה שונאו — אוהבו!"

שבתאי גד, תל־אביב

• • •

ייעוץ מיקצועי

על המתכון הנכון לאוניית־הימורים („תשקיף", העולם הזה 8.6.88).

אם יורשה לי, כמהמר ותיק, שהפסיד והרוויח לא רע במיסגרת מאה הדולר שאני מרשה לעצמי בכל גיחה לחו"ל, ושניסיונו משתרע מהקאזינו בדיבון שבגבול צרפת־שווייץ ועד לקאזינו בברגנץ שבדרום־מערב אוסטריה, להשיא עצה לבעל אוניית־ההימורים החדשה במימי אילת, סי־ויקטורי. מן הראוי שבמקום 12 שולחנות בלאק ג'אק ושני שולחנות רולטה יציב באונייתו 12 שולחנות רולטה ושני שולחנות בלאק ג'אק.

זאת היא החלוקה הקרובה יותר למציאות בבתי־הקאזינו בעולם, כי המאסה של המהמרים נמשכת יותר לרולטה, גם בגלל הקצב המהיר של המישחק וגם בגלל הסיכוי הגבוה (עד פי 35 מההשקעה).

לעומת זאת, בלאק ג'אק (למעשה מישחק הקלפים הידוע אצלנו כ־21) דורש יותר מחשבה, יותר תיחכום וגם לוקח יותר זמן מאשר סיבוב של גלגל רולטה.

נחמיה רבין, הרצליה

■ ■ ■

כתובת המערכת

קוראים המבקשים לכתוב למערכת העולם הזה מתבקשים לדייק בכתובת המערכת: רחוב גורדון 3, תל־אביב, מיקוד — 63458.

בשעת הצורך ניתן גם לפנות בטלפון — 232262 (03), בפקסימיליה — 972-3-245242. מנוי 2009, ובטלקס — RMYM IL 341667.

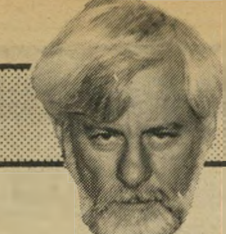

הנדון:

מי מפקד כיום על צה"ל? לא הרמטכ"ל, אלא אחרון הטוראים

כל ממזר מלך

עם ישראל ראה זאת בטלוויזיה.
דחפור הרס בית ערבי ברצועת־עזה. למען יראו וייראו.

הדחפור עבד בשיטתיות, ביעילות. קיר נפל. עוד קיר. הגג קרס.

על רקע הדחפור ההורס, ריאיין כתב־הטלוויזיה את הקצין האחראי, אלוף־מישנה י'.

אלוף־מישנה י' חייך בסיפוק. מסביבו היו כמה חיילים קשישים, וגם הם צחקו בכל פה.

אלוף־מישנה י' דיבר, כדרכם של קציני־צה"ל בטלוויזיה, על הניצחון, ושבירת האינתיפאדה או־טו־טו.

מסביב, מעל לחומות ולגדרות, הציצו השכנים. המקום היה נתון בעוצר. אפשר היה לנחש מה מתרחש מאחורי פניהם החתומות.

אלוף־מישנה י' ביקש סליחה. לא היה לו הרבה זמן. היה עליו להרוס באותו היום עוד שלושה או ארבעה בתים. בנימה עליזה סיים את הראיון, בעוד שהדחפור דורס את השרידים האחרונים של הבית.

המוני ישראל, ואולי גם המוני העולם, ראו קטע זה. בתת־ההכרה שלהם נותרה תמונה: הדחפור עובד, הבית קורס, הקצין צוחק.

מי שתמונה כזאת, והרבה תמונות דומות, טמונות בתת־ההכרה שלו, אינו רואה עוד את צה"ל כפי שראה אותו תמול־שילשום.

■ ■ ■

סיפר לי השבוע קצין בכיר בדימוס:
פעם, לפני הרבה שנים, הוטל עליו להרוס בית, אחרי שנתפס איש שביצע פיגועים רבים.

היתה זאת חושה פרימיטיבית בפרדס. כאשר הקצין ואנשיו הגיעו אליה, היו בה זקנה, שני ילדים וחמור. הם הצטוו להוציא את המטלטלים שלהם תוך שמונה דקות. לא היו שם הרבה מטלטלים.

הזקנה ביקשה ארכה של 20 דקות. כשנשאלה לשם מה, אמרה שהיא רוצה להגיש תה ושקדים לחיילים.

הקצין ביצע את המשימה, ואחר־כך הלך אל הממונים עליו והודיע להם שלא יבצע עוד הריסת בתים.

■ ■ ■

השבוע הודיע קצין שהוא מסרב למלא פקודה לעקור עצים. הוא ביקש לשחרר אותו ממטלה זו.

הוא הסביר שהוא איש־מושב, וכאיש־מושב אין הוא מסוגל לעקור עצי־פרי.

(הדבר אסור, אגב, לפי דיני־המילחמה של היהדות והאיסלאם כאחד.)

הדבר הזכיר לי סיפור ששמעתי בשעתו, במילחמת־הלבנון. האלוף אמיר דרורי הטיל על מפקד־חטיבה לעקור כמה שורות של זיתים במקום שבו בוצע פיגוע בחיילי־צה"ל.

כעבור כמה ימים עבר האלוף במקום, ונוכח לדעת שהעצים לא נעקרו. הוא קרא למח"ט. האיש, בן־כפר כמו דרורי עצמו, אמר שאינו מסוגל לעקור זיתים.

בין השניים נערך עימות. „אתה חושב שלי זה גורם הנאה?" קרא דרורי. איני יודע מה היתה התוצאה — האם נעקרו העצים, אם לאו.

אני יודע רק דבר אחד: מאז נעקר משהו בצה"ל.

■ ■ ■

מה קורה בצה"ל מאז ראשית האינתיפאדה, לפני חצי שנה?
אין ספק ששינה את פניו לחלוטין.

מה קרה?

כל דבר בצבא הוא עניין של מנהיגות, של פיקוד. הצבא הוא גוף סמכותי, המבוסס על מישמעת.

אם קרה משהו בצה"ל, יש לחפש את מקור הרעה בטיב הפיקוד, בטיב המישמעת.

■ ■ ■

מי מפקד על צה"ל?
לכאורה, זה פשוט.

על צה"ל מפקדת ממשלת־ישראל, הממלאה את תפקיד המפקד הראשי.

את הממשלה מייצג כלפי צה"ל שר־הביטחון. הוא המוסר לצה"ל את פקודות הממשלה.

הסמכות הצבאית העליונה נתונה בידי הרמטכ"ל. לו כפופים ראשי החילות, אלופי־הפיקוד וכו'.

וכך הלאה, מדרג אל דרג, מלמעלה למטה, עד לטוראי האחרון.

כך זה צריך להיות. כך זה היה. עד לראשית האינתיפאדה.
מאז התהפכו היוצרות. וזהו הדבר שקרה לצה"ל.

■ ■ ■

בכל כיתה ממוצעת, בכל צבא בעולם, יש אדם אחד שהוא סאדיסט.

כלומר: אדם מופרע, הנהנה לבצע מעשים של התעללות, עינויים, הרג והרס.

איך הופך אדם לסאדיסט? הפסיכולוגים מנסים להשיב על כך. אולי תורשה. אולי ליקוי מוחי. אולי בעיות עם אבא־אמא בילדות. אולי כל אלה גם יחד.

אדם אינו הופך סאדיסט בשל דיעותיו. לא השתייכותו לתנועת „כך", לתחייה, לליכוד או לחוגים מסויימים במיפלגת־העבודה גורמת לו להיות סאדיסט. ההיפך נכון: נטייתו הסאדיסטית היא המובילה אותו לחוגים כאלה.

הסאדיסטים ישנם. בכל עם. בכל חברה. בימים רגילים נטיותיהם חבויות. כאשר הם מגוייסים לצבא מוסרים בידיהם נשק וכוח, ואז הנטיות האלה פורצות החוצה וגורמות להם לבצע זוועות.

כל צבא מודע לבעייה זו. בכל צבא מודרני קיימת מערכת של פיקוד, בקרה ומישמעת. בין השאר היא קיימת כדי למנוע בעד הסאדיסטים לבצע את זממם.

מערכת זו היא שהתמוטטה בצה"ל.

■ ■ ■

בכל כיתה ממוצעת בכל צבא יש סאדיסט אחד, ומולו יש איש־מוסר אחד.

מול הסאדיסט, הלוקה באי־שפיות מיסרית, עומד איש־המצפון, שערכיו המוסריים חזקים. גם אצלו זה עניין של אופי, אולי של

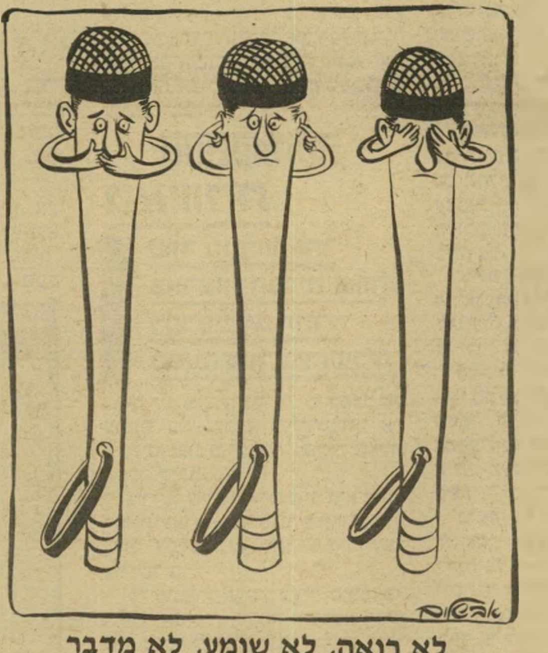

לא רואה, לא שומע, לא מדבר

תורשה, אולי של חוויות־ילדות. סביר להניח כי ילד הנהנה בימי ילדותו מאהבה ומביטחון הופך לאחר מכן אדם הגון.

בכל כיתה בכל צבא נערך בעיתות מילחמה מאבק סמוי, ולפעמים גם גלוי, בין הסאדיסט ובין איש־המוסר. ביניהם מתנדנדים שאר החיילים, המושפעים מזה ומזה.

מי מנצח? זה תלוי באופיים של שני הגיבורים, החיובי והשלילי. למי מהם כוח־מנהיגות חזק יותר? זה תלוי גם בנסיבות. זה תלוי במפקדים. זה תלוי במערכת הצבאית כולה.

(מובן שזהו תיאור סכמאטי. יכולה להיות כיתה שאין בה איזון כלל, או שיש בה שני סאדיסטים, או שאין בה אף סאדיסט אחד. אך מי שהיה בצבא לוחם, בתנאי קרב, יודע שהתמונה הסכמאטית הזאת קרובה למדי למציאות.)

■ ■ ■

מה קורה בכיתה הממוצעת של צה"ל מאז ראשית האינתיפאדה?

בהתקוממות עומד צבא־כיבוש מול אוכלוסיה השונאת אותו, הלוחמת בו במבטים, במילים, באבנים, בבקבוקי־תבערה.

יש עם נכבש, בלתי־חמוש (אמנם יש נשק בשטחים הכבושים, אך העם הכבוש קיבל החלטה קולקטיבית חסרת־תקדים שלא להשתמש בנשק חם). מולו עומד צה"ל, חמוש מכף רגל ועד קודקוד. מבחינת יחסי־הכוחות, יכול כל חייל לעשות כל דבר בכל מקום. לירות כדי להרוג, לרסק עצמות, לפרוץ לבתים ולערוך בהם פוגרום, להתעלל, לדכא. הפיתוי עצום. האפשרות נתונה. „אין בעייה," אמר אלוף־מישנה י' בראיון, „אנחנו עושים מה שאנחנו רוצים."

במצב כזה, מובן מאליו שהסאדיסטים למיניהם חוגגים.

בכל יחידה נערך מאבק גלוי או סמוי בין הסאדיסטים ובין אנשי־המוסר. איננו יודעים בכמה מיקרים מנצחים אנשי־המוסר. כאשר זה קורה אין תקרית, אין הרוגים, אין פצועים, אין הרס. לכן איננו יודעים אם מעטים מיקרים כאלה, אם רבים.

אבל אנחנו שומעים על חלק מן המיקרים שבהם מנצחים הסאדיסטים, הגוררים את כל היחידה אחריהם. כי אז יש הרוגים, פצועים, הרס, התעללויות. תינוקת שאיבדה עין כתוצאה מיריית כדור־גומי לתוך חדר. נשים המאבדות את ולדיהן כתוצאה מגאז שנורה לבתיהן. אנשים שנקברו חיים. רועה שנהרג מכדור של מח"ט שירה בו מתוך מסוק.

כל הקאטאלוג המחריד הזה של מעשים, ששום סטאטיסטיקה אינה מסוגלת לשקפם.

■ ■ ■

המספקד האמיתי של צה"ל כיום הוא הטוראי המבצע את מעשה־ההתעללות.

מפקדו מחפה על מעשיו, ביודעו שאין המערכת מעוניינת בחשיפתם ובהענשתם. הוא שותק מתוך הסכמה, או אדישות, או כדאיניקיות.

המפקדים הבכירים ביותר מחפים על המספקד בשטח ועל פקודיו. לא־אחת הם מוסרים דיווח כוזב לממונים עליהם, תוך סגירת השטח מפני העין הפקוחה של המצלמה והכתבים.

הנאמנות ליחידה או לפקודיהם עולה על נאמנותם לעשרת הדיברות.

וכך זה עולה למעלה, עד לדרג העליון. דובר־צה"ל, או דוברי הפיקודים, מוסרים לציבור הודעות כוזבות, המעליבות לא־אחת את האינטליגנציה של אדם סביר. ערבי תוקף בלבנה תריסר חיילים חמושים, ונורה למוות. כדור גומי נורה לתוך סימטה ותינוק מאבד את עינו ממרחק של 50 מטרים. נהג־מונית מנסה לדרוס חיילים הנאלצים להרגו. וכן הלאה, שטויות בדם.

הדרגים העליונים של צה"ל אינם מורכבים מסאדיסטים. הרמטכ"ל הוא איש טוב, וכן גם אלופי־הפיקוד. לא יעלה על דעתם להסכים למעשים שהם בעליל פישעי־מילחמה.

אבל הם מחפים. הם שותקים. הם משלימים. וכך כל המערכת המסועפת, על שופטיה ופוליטיקאיה ודובריה.

■ ■ ■

זהו מצב של „כל ממזר מלך". הסאדיסטים בשדה גוררים אחריהם את הצבא כולו.

זוהי התמוטטות המישמעת הצבאית, שבלעדיה עלול כל צבא להפוך לאספסוף.

זוהי התמוטטות הפיקוד העליון והבינוני.

זהו סרטן, האוכל בצבא והפוגע ביכולתו למלא את התפקיד שהוא נועד לו: להגן על המדינה ולהבטיח את קיומנו.

כי צבא שבו הדיווח הכוזב הופך לנורמה, אינו יכול לתפקד בעיתות מילחמה. ראינו זאת בצבאות השכנים.

צבא שאין בו מישמעת, מנהיגות ואמינות בעיתות של התקוממות, לא יהיה בן־לילה צבא ממושמע ואמין ומונהג־כראוי במיבחן של מילחמה.

גם קצין שהוא אדיש מבחינה מוסרית, שלא איכפת לו הסבל האנושי הנגרם לאוכלוסיה הכבושה, שאינו תופש את הנזק המדיני שבניסיון האווילי להטביע את האינתיפאדה בים של התעללויות — גם קצין כזה צריך להיות מודאג ממה שקורה לצה"ל עצמו.

■ ■ ■

התירוץ המקובל הוא ש„צה"ל לא הוכן לתפקיד הזה", ש„זוהי משימה שצה"ל אינו יכול לעמוד בה."

זהו תירוץ פסול מעיקרו.

ראשית, אילו סבר כך הפיקוד העליון, היה עליו להתייצב לפני הממשלה ולאמור לה זאת בפה מלא. ובמיקרה של אי־קבלת קביעה זו על־ידי הדרג המדיני — להתפטר.

שנית, צה"ל שולט בשטחים הכבושים זה 20 שנה. הוא היה צריך לדעת שבאחד הימים זה יתפוצץ. הוא היה צריך להתכונן לאפשרות זו, לגבש דרכי־תגובה, נורמות של התנהגות, דוקטרינה של פעולה.

הרי אין לישראל צבא אחר.

■ ■ ■

צה"ל אינו רכוש פרטי של מפקדיו הנוכחיים. גם לא של הממשלה הנוכחית. אף לא של מייסדיו.

צה"ל הוא כלי חיוני של מדינת־ישראל כולה, של אזרחי־ישראל כולם, שעצם קיומם תלוי בטיבו ובכושרו.

לא יהיה מנוס מטיהור יסודי של צמרת צה"ל. כל מי שהיה אחראי להיווצרות המצב הנוכחי, מן הרמטכ"ל ועד אחרון הדוברים, יצטרך להסתלק, כדי לפנות את מקומו לשיכבה חדשה של מפקדים.

אם חפצי־חיים אנחנו, זה יקרה.

מאת אורי אבנרי

במדינה

העם

האם ישראל בוערת?

כמו תמיד, מתלקח הוויכוח: מי התחיל? בינתיים פורצות הלהבות משני עברי הקו הירוק. החרל מלהיות ירוק.

בתורת היהדות ובתורת האיסלאם כאחת יש כללים חמורים נגד השמדת עצים בעת מילחמה. כי במרחב השמי השחון, העני בצימחיה, הפגיעה בעץ היא פגיעה בעמל הדורות.

גם הכלל ההומאני והאקולוגי הזה עלה באש האינתיפאדה.

לטענת הפלסטינים, היהודים הם שהתחילו בכך. מאז ראשית ההתקוממות עוקרים כוחות־הכיבוש בסיטונות עצי־זית ומטעים, כעונש על פיגועים. בכל מיקרה נאמר שהדבר דרוש כדי למנוע מיסתור מזורקי בקבוקי־תבערה ומיידי־אבנים. אך בעיני הפלסטינים, זהו אחד האמצעים לפגיעה ברמת־המחייה של הציבור המתקומם.

אולם את גל הצתות־היערות, העובר עתה על הארץ, אין להסביר רק כמעשה נקמה, כבחינת עין תחת עין, עץ תחת עץ. יש בו שלב חדש של האינתיפאדה.

סמל הסוף. אחת התכונות הבסיסיות של ההתקוממות היא ביזור היוזמה. לא עוד אירגוני־מחתרת מאורגנים, המתכננים פעולות, ושניתן לעלות על עיקבותיהם, אלא יוזמה פרטית פרטיזנית של היחיד, המשתמש בכל הבא ליד.

מבחינה זאת, הצתת־יער היא מכשיר נוח. נער יחידי יכול להחליט על פעולה כזאת ולבצע אותה. אין הוא זקוק אלא לגפרור, ואולי לקצת חומר־דלק. התוצאה היא מיידית. הסיכוי להיתפס — קלוש.

בעיני הנער הפלסטיני, היער היהודי הוא גם סמל. כשם שהיער מסמל בעיני היהודים את מאמץ היצירה, את האידיאל הציוני, את הפוריות והתחייה הלאומית, כן הוא מסמל בעיני הערבים את פלישת הציונים לארץ, את גזילת אדמותיהם, את לקיחת מרחב־המחייה שלהם.

השוני בהתייחסות אל היער של הקרן הקיימת — גוף האוסר העברת קרקעות לערבים — מסמל את כל המאבק הטראגי בין שני העמים.

קו שחור. גל־ההצתות הוא חלק מן המאבק הטוטאלי בין שני העמים. הוא מוחק עתה את הקו הירוק, תרתי משמע: הקו נעלם, והוא חדל מלהיות ירוק. הוא הופך קו שחור, חרוך.

קרוב לוודאי שזהו גל זמני. האילתור הפלסטיני נתקל בכושר־האילתור הישראלי. יימצאו אמצעים כדי לצמצם את צורת־המאבק הזאת.

אולם גם מבחינה זו מסמלת האש את ההתקוממות. כאשר מכבים אותה במקום אחד, היא פורצת במקום אחר. כאשר שיטה אחת של האינתיפאדה מפסיקה מלהיות יעילה, נולדת שיטה אחרת. כאשר מליונים אחוזים בלהט ההתקוממות, יימצאו שוב ושוב שיטות חדשות.

בסופו של דבר לא יהיה מנוס מפיתרון מדיני. חבל על היערות הנשרפים בינתיים.

הכנסת

אזהרת היועץ

היועץ המישפטי הזהיר: "חוק השבות" אינו דרוש, והוא יגרום לצרות בלי סוף.

כפעם המי־יודע־כמה התכנסה הכנסת כדי להחליט "מיהו יהודי".

עצם העובדה, שבית־המחוקקים של מדינה מודרנית מתכנס כדי להחליט על נושא כזה, נראית תמוהה, כמעט תימהונית. זה מתאים יותר לכנס כנסייתי בימי־הביניים מאשר לפרלמנט דמוקרטי בסוף המאה ה־20.

מיהו אמריקאי? מי שנושא דרכון אמריקאי ו/או מי שמזדהה עם העם האמריקאי. מיהו רוסי? מי שמגדיר את עצמו כרוסי. מיהו בריטי? נתין של הוד־מלכותה.

מדוע זה חשוב בכלל? מה זה עניינה של המדינה?

לא יהיה סוף. הצרה כולה התחילה עם חוק־השבות, המעניק ל"יהודים" זכויות מסויימות בשטח העליה. זכויות אלה הורחבו בחוק האזרחות וחוקים אחרים.

כאשר תיכנן דויד בן־גוריון את חקיקת חוק־השבות, כאקט סימלי שבא לבטא את מה שהיתה בעיניו זכות־הקיום של המדינה היהודית, נזעק היועץ המישפטי לממשלה. היה זה יעקב שימשון שפירא, שהיה כעבור שנים לשר־המישפטים.

שפירא לא היה פחות ציוני מאשר בן־גוריון. אבל הוא הסביר לבן־גוריון שהוא עומד להסתבך ולסבך את המדינה כולה. כדי להביא לארץ את כל היהודים החפצים בכך, הסביר שפירא לראש־הממשלה, אין בכלל צורך בחוק. ענייני־העליה מסורים בידי הממשלה. וכל עוד שולט בישראל רוב יהודי־ציוני, יכולה הממשלה לבצע מדיניות־עליה ציונית, ללא צורך בחוק מיוחד.

אך אם יחוקק חוק, הזהיר שפירא, לא יהיה סוף לוויכוח על הגדרת המונח "יהודי". היתה זאת נבואה.

מצב גרוטסקי. מאז ועד היום מהלך הנושא הזה אימים במדינה.

תחילה לא הוגדר המונח בחוק, והיה מובן כי יהודי הוא מי שמגדיר את עצמו בתום־לב כיהודי. אחר־כך תוקן החוק, כמחיר להקמת הקואליציה בראשית הכנסת השביעית (1969). נקבעה נוסחה דתית: יהודי הוא מי שנולד לאם יהודיה או שגוייר, ושלא המיר את דתו.

כבר אז דרשו החרדים להוסיף את המילה "כהלכה" למילה "גוייר". תביעתם נדחתה, ומאז נטוש הקרב, מקואליציה לקואליציה, וממשבר למשבר.

הנבואה של שפירא התגשמה בצורה כמעט גרוטסקית: אין כמעט עליה יהודית, מאזן־ההגירה של ישראל הוא שלילי. יהודי ארצות־הברית אינם עולים לארץ, יהודי ברית־המועצות עולים לארצות־הברית. אך הסעיף הזה של חוק־השבות ממשיך לשגע את המערכת הפוליטית ולגרום למשברים עיתים לבקרים.

ההתקוממות האיוולת

עווד מגורש אחד בארצות־הברית שווה לפלסטינים יותר ממאה עווד בירושלים.

זה היה מוכרח לקרות. כי במצב של עימות בין כיבוש והתקוממות, אין מעשים נבונים. כאשר מורמת האלה, השכל שובת.

גירושו של מובארכ עווד הוא מתנה לאינתיפאדה. עווד מגורש אחד בחו"ל שווה לפלסטינים יותר ממאה עווד בירושלים.

כי מובארכ עווד, צעיר סימפאטי, הדובר אנגלית רהוטה והמבטא רעיונות בנוסח מוהנדס גנדי ומרטין לותר קינג, הוא בדיוק מה שחסר לפלסטינים: אדם המסוגל להפיץ את רעיונות האינתיפאדה בארצות־הברית, בצורה ובשפה הכובשת לבבות.

מעתה יופיע האזרח האמריקאי, שגורש מעיר־הולדתו ירושלים, מדי יום בכינוסים ובאסיפות ברחבי־תבל, וידבר על זוועות הכיבוש בשפה שלא נשמעה עד כה. יצחק שמיר ויצחק רבין, בעזרת שימעון פרס, הבטיחו לו מראש תהודה מירבית.

תינוקת עיוורת

כדור־גומי יכול להיות נשק קטלני, כאשר משתמשים בו בניגוד להנחיות.

התמונה סובבה בשבוע שעבר סביב העולם, והרעידה את הלבבות.

בתצלום נראית תינוקת, שעינה השמאלית נעקרה על־ידי כדור־גומי. העיתונאים דיווחו כי זהו מיקרה שני מסוגו במחנה־הפליטים ג'באליה בעזה. לדברי האם, ישבה עם בתה בבית, כשנורה הכדור לתוך החדר (ראה עמוד 4).

בשבועות האחרונים הצליח צה"ל במידה רבה למנוע את פירסומן של תמונות־זוועה מן השטחים הכבושים. האמצעי הוא פשוט: סגירת כל שטח, שבו מתרחשת תקרית, לפני עיתונאים מקומיים וזרים. הפאטנט נוסה בדרום־אפריקה, והצליח חלקית. אך יש לו מיגבלות.

את צילום התינוקת אי־אפשר היה למנוע, כי היא הגיעה לבית־החולים. גם עיתוני ישראל והטלוויזיה הישראלית צילמו אותה. אולם בארץ קהו החושים, והתצלום לא עורר עוד פלצות.

מתכת מצופה. איך יכולים כדורי־גומי לגרום לתוצאה כזאת?

כשהופעלו לראשונה נגד ההתקוממות, היה נראה כאילו כדורי־הגומי הם תחליף הומאני לאש חיה ולריסוק עצמות — שתי שיטות שזיעזעו את העולם, ושגרמו בהתחלה גם לזעזוע בישראל.

אולם כדורי־הגומי הם מכשיר הומאני רק כאשר הם מופעלים בהתאם להנחיות. משמע: ממרחק ניכר. מקרוב, זה יכול להיות נשק קטלני.

בניגוד לרושם ולשם, כדור־הגומי אינו מורכב רק מגומי. זהו כדור־מתכת קשות, המצופה במעטה־גומי. כדור־המתכת בא להבטיח חבטה קשה ומכאיבה. מעטה־הגומי בא למנוע פגיעה קשה — מרחוק.

נראה כי חיילי־צה"ל משתמשים לא־אחת בכדורים אלה בניגוד להנחיות — בטווח קצר, בתוך בתים וגם נגד ילדים קטנים. בטווח כזה יכול הכדור גם להרוג, בייחוד כשהוא חודר לפה או לעין. הוא בוודאי יכול לגרום לפגיעה קשה.

השימוש הפסול בכדורים אלה הוא ערות נוספת להתערערות המישמעת (ראה הנדון). יתכן כי הטרגדיה של הילדות מג'באליה תביא לפחות להידוק המישמעת בתחום זה.

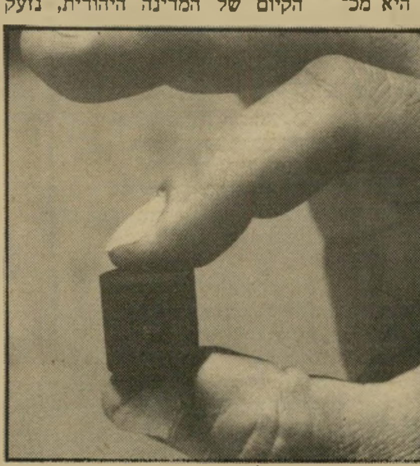

כדור־גומי שלם
מכאיב מרחוק —

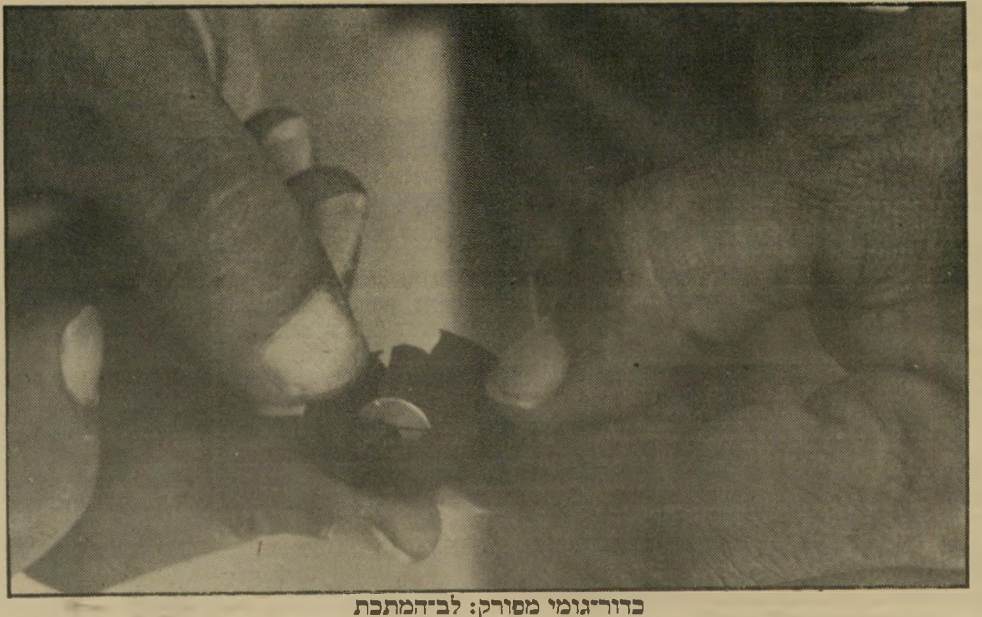

כדור־גומי מסורק: לב־המתכת
יכול לפצוע קשה מקרוב

הקערה התהפכה על פיה: ועידת־אלג'יר היתה ההיפך הגמור והמדוייק של ועידת־עמאן ערב האינתיפאדה

רק כמה שעות־טיסה מפרידות בין עמאן ואלג'יר. אך מרחק של שנות־אור מפריד בין ועידת־עמאן וועידת־אלג'יר.

לפני שיבעה חודשים עלזו בישראל ראשי הליכוד והמערך ו"המומחים לענייני ערבים". מנהיגי העולם הערבי התכנסו בבירת־ירדן. היתה זאת חגיגה אחת גדולה לראשי ישראל.

בוועידת־הפיסגה בעמאן התגשמו כל חלומותיהם. "העניין הפלסטיני" נרחק לפינה, וכאשר הזכירו אותו בכלל לא היה זה אלא מס־שפתיים. כל תשומת־הלב הופנתה לזירה רחוקה, חזית איראן־עיראק.

גיבור הוועידה היה המלך חוסיין, חביבם של המערך והליכוד. הוא היה המארח, הוא היה המוקד, הוא היה הפותח והמסכם, אליו עלו־לרגל מנהיגי־ערב כולם.

ואילו יאסר ערפאת היה דמות זנוחה. איש לא התחשב בו. כאשר ישב בין סדאם חוסיין העיראקי וחאפט' אל־אסד הסורי, נראה כמי שאינו שייך למקום.

כאילו לא די בכך, יצא המלך חוסיין מגדרו כדי להעליבו ולהשפילו. הוא לא קיבל אותו בנמל־התעופה, ולא שלח גם את אחיו או ראש־ממשלתו לקבלו. במהלך הוועידה כמעט התעלם ממנו. הוא סירב לערוך לו טכס־פרידה כראוי, כמו לשאר המוזמנים. ובתרגום האנגלי של ההחלטות הושמט "בטעות" הפסוק הטיכסי שהתייחס למעמדו של אש"ף כנציג החוקי הבלעדי של העם הפלסטיני. כשנשאל על כך במסיבת־העיתונאים המשודרת, הגיב המלך בליגלוג.

מומחי ישראל ופרשניה גמרו את ההלל על הוועידה. הם קבעו כי אש"ף עומד על סף ההתפוררות, שחדל מלהיות גורם חשוב, שאין עוד צורך להתייחס אליו.

● הקרקע בוערת

השבוע התכנסה ועידת־הפיסגה של אותם ראשי העולם הערבי. שוב באו המלכים, הנשיאים, השייח'ים מ־20 המדינות הערביות. שוב הועלו בתורם אותם הדגלים, נוגנו אותם ההימנונים.

אך מה שהתרחש באלג'יר היה ההיפך המוחלט, המדוייק, של מה שהתרחש בעמאן. היה זה כאילו בא בימאי וערך תרגיל קולנועי: מה שהיה שחור הפך לבן, מה שהיה לבן הפך שחור. הסצנה כולה צולמה מחדש — בתשליל.

הבעייה הפלסטינית עמדה במרכז הוועידה, מתחילתה ועד סופה, ודחקה הצידה כל עניין אחר. למילחמת איראן־עיראק שילמו רק מס־שפתיים.

המלך חוסיין נראה כאילו אינו שייך למקום. הוא עמד בשוליים, דמות זנוחה וכמעט נשכחת. כאשר ניתן לו לנאום במושב־הפתיחה, כפי שמגיע למי

שאירח את הוועידה הקודמת, דיבר בנימה של התפטרות, כמי שמשלים עם תסריט שבו הפך כמעט ניצב.

ואילו במרכז הוועידה עמד יאסר ערפאת. הוא שנאם, הוא שתבע, אליו עלו־לרגל, את דבריו שלו ביקשו לשמוע. איש לא היה מוכן לריב איתו, לא עלה על דעת איש להעליב אותו.

מה גרם לשינוי דרמאתי זה?

הסיבה מתמצה כולה במילה אחת, שחדרה למילון כל השפות: אל־אינתיפאדה.

ההתקוממות של הפלסטינים בשטחים הכבושים, והתגובה הישראלית עליה, הבעירו את הקרקע מתחת לרגליהם של כל שליטי ערב.

הם אשמים בכך בעצמם: יחסם המזלזל בפלסטינים בוועידת־עמאן סיפק את הקש האחרון ששבר את גב הגמל.

מנהיגי המדינות הערביות אינם פחות ציניים מאשר מנהיגיהן של מדינות אחרות בעולם. כל אחד מהם דואג לעצמו ולמישטרו. איש מהם לא יצא מגדרו, בששת החודשים האחרונים, כדי לעזור לציבור הפלסטיני הנאבק והסובל בגדה וברצועה.

אולם האינטרס הגס אמר לכל השליטים שעליהם לקום ולעשות משהו — לפחות פורמלית. כי בכל מדינה ערבית קיים ציבור החש זיקה עמוקה למרד הפלסטינים — כשם שבכל קהילה יהודית בעולם קיים ציבור החש זיקה עמוקה למדינת־ישראל, כשזו נתונה בצרה.

פיסגת ערפאת

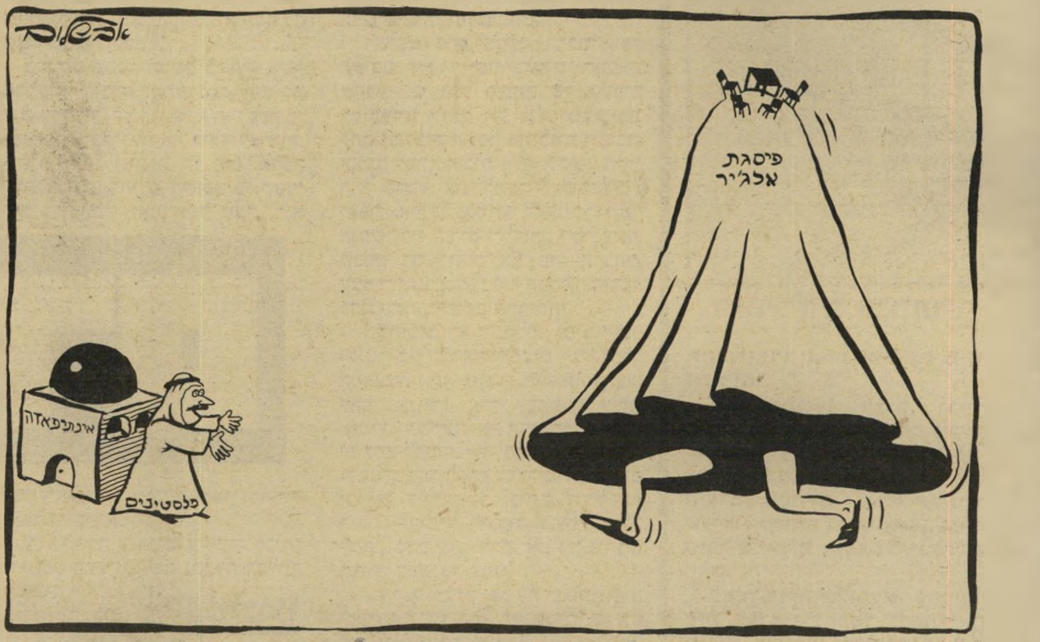

ההר בא אל מוחמד

בכל מדינה ערבית יש כוחות לאומניים כלל־ערביים, וגם כוחות מוסלמיים קנאיים. שום שליט ערבי אינו יכול להתעלם מכך. שום שליט ערבי אינו יכול להסתכן בכך שנתיניו יראו בו בוגד באחים־סובלים. יתכן שכמה מן השליטים גם חשים בליבם שלהם תחושה כנה של מחוייבות כלפי הפלסטינים.

כאשר החלו השליטים מגיעים לאלג'יר — מי במטוס, מי ביאכטה מלכותית — כבר ידעו כי האינתיפאדה קבעה עובדות חדשות בשטח, ששום שליט לא יוכל עוד להתעלם מהן.

ובעיקר:

● האינתיפאדה מעוררת רגשות עמוקים בכל העמים הערביים.

● האינתיפאדה נערכת תחת דגל אש"ף, המייצג עתה את כל הכוחות הפלסטיניים (מלבד כמה רסיסים פרו־סוריים חסרי־חשיבות), שכולם מכירים ביאסר ערפאת כבנציגם העליון.

● המלך חוסיין איבד את כל נכסיו בגדה וברצועה, ואין הוא עוד רלוונטי בזירה זו.

● תתבשלו בדייסה שלכן!

המלך חוסיין לא המתין עד שאחרים יבהירו לו זאת. הוא עצמו הקדים תרופה למכה וציין, בדברי־הפתיחה שלו, כי אין הוא רוצה אף בשעל אחד מאדמת פלסטין.

(כמו כל הערבים, קורא חוסיין בשם פלסטין את הארץ שבין הים והירדן. הוא לא שמע על התיזה של אריאל שרון ויצחק שמיר, כאילו עבר־הירדן מיזרחה הוא חלק מפלסטין.)

חוסיין קבע כי אש"ף הוא הנציג הבלעדי של העם הפלסטיני, וכי אין הוא — המלך — מבקש לייצג את הפלסטינים בכל צורה שהיא.

מישאלותיו של המלך היו בכיוון אחר. הוא ביקש למנוע קבלת החלטה חד־משמעית, שתדחה בפירוש את יוזמת־הנפל של ג'ורג' שולץ. מבחינה טאקטית, הסביר לעמיתיו, מוטב שישראל תיראה בעיני הציבור האמריקאי כמי שדוחה את היוזמה.

חוץ מזה ביקש המלך לשים את ידו על חלק מן הכספים האמורים לזרום מקופות המדינות הערביות אל הציבור בגדה וברצועה. (הניסיון מוכיח כי חלק ניכר מן הכספים האלה נדבק בדרך, לידיים שונות.)

חוסיין, שהוא מלך השרדנים בעולם הערבי ובעולם כולו, השלים עם המצב החדש. אין זה עוד אותו האיש שזרק לפני שנתיים גט לאש"ף ולערפאת, ותקף אותם בשצף־קצף. כיום הוא זועם על ישראל ועל ארצות־הברית, שלא נקטו אז יוזמות מרחיקות־לכת כדי לחזק את מעמדו ולהעניק לו הישגים פוליטיים מרשימים.

הוא כאילו אומר להם: „עכשיו זה מאוחר. עכשיו תתבשלו בדייסה שלכן בעצמכן. אני בחוץ. מעתה אקדיש את כל מאמציי כדי לשרוד במציאות החדשה."

● ראי עקום

החלטות הפיסגה באלג'יר הוכתבו על־ידי יאסר ערפאת ומאשרות את הקו שלו, חוץ מאשר בנושא אחד (שליטתו הבלעדית של אש"ף בכספים לתמיכה באינתיפאדה.)

פרשנים ישראליים, המביטים במתרחש מבעד לראי עקום, הגדירו את ההחלטות כ„קיצוניות". למעשה התקבלו ההחלטות המתונות ביותר האפשריות.

בין השאר:

● אושרה מחדש תוכנית־השלום של ועידת־הפיסגה בפאס („תוכנית פאס"), המבוססת על ההכרה בכל המדינות הקיימות במרחב (קרי: ישראל) לצד ההכרה בזכות הפלסטינים למדינה משלהם.

● נקבע כי אש"ף הוא הנציג החוקי הבלעדי של העם הפלסטיני, בתוך הארץ ומחוצה לה.

● חודשה הקריאה לוועידת־שלום בחסות האו"ם ובהשתתפות חמש החברות הקבועות של מועצת־הביטחון (ארצות־הברית, ברית־המועצות, בריטניה, צרפת, סין). נוסח ההחלטה קרוב יותר לתפיסה הסובייטית מאשר לתפיסה האמריקאית.

● נקבע כי בוועידה ישתתף אש"ף, כנציג העם הפלסטיני, במעמד שיהיה שווה למעמד שאר המשתתפים. משמע: כמישלחת עצמאית או כחלק שווה־זכויות במישלחת כל־ערבית, אך לא במישלחת ירדנית־פלסטינית.

● נקבע שלעם הפלסטיני הזכות להגדרה עצמית ולהקמת מדינה פלסטינית. בכך נדחתה למעשה תוכנית־שולץ (השוללת את השתתפות אש"ף בוועידה ואת רעיון המדינה הפלסטינית העצמאית) מבלי להגיד זאת במפורש.

ההחלטות ביחס לכספים לחיזוק האינתיפארדה נשארו לוטות־ערפל. אושר סכום גדול, אך קטן מן הסכום שדרש אש"ף (600 מיליון דולר). ניתנה לאש"ף שליטה חלקית, אך לא מלאה, על זרם זה.

● הג'וקר בחבורה

החלטות הפיסגה מבטאות את המצב החדש שנוצר בעולם הערבי.

אש"ף עומד עתה במרכז היחסים הבינערביים. הוא מקיים יחסים עם כל השליטים, המסוכסכים זה עם זה — עם חוסני מובארכ המצרי (שלא הוזמן לפיסגה) ועם חאפט' אל־אסד הסורי, עם המלך חוסיין ועם מועמר קד'אפי.

קד'אפי היה הג'וקר שבחבורה. כמה מנהיגים עמלו קשה כדי להביא אותו לאלג'יר, אחרי שהחרים את הוועידות האחרונות. אך משבא, הצטערו על כי הצליחו. כי קד'אפי, ראוותן אגו־מאני, עשה את הכל כדי לגנוב את ההצגה מן הפלסטינים.

הוא הופיע כשהוא לובש כפפה לבנה על יד־ימינו, והצהיר שאינו מוכן לנגוע בעורם של „משרתי האימפריאליזם", גם כשהוא נאלץ ללחוץ את ידם. אף שאינו מעשן, שלף באחת הישיבות סיגאר עבה והתחיל לעשן, כדי להרגיז את מלך סעודיה שישב לידו. הלה לא הגיב. בתחפושות הססגוניות שלו משך אליו את הצלמים. לבסוף סחט מעמיתיו החלטה רישמית, שגינתה את ארצות־הברית על התקפותיה על לוב.

אך גם קד'אפי המרגיז לא יכול היה לטשטש את מהות ההתכנסות.

יוקרת ערפאת ואש"ף הגיעה לשיא חדש, על חשבונם של חוסיין ישל אבד כאחד.

אולם הפלסטינים למודי־הניסיון יודעים כי לא באלג'יר נערכה המערכה העיקרית, אלא בשטחים הכבושים. גם אחרי הפיסגה לא ינקפו שליטי־ערב אצבע כדי לעזור לפלסטינים, מעבר לתשלום מס־שפתיים ומס־בכסף — אלא אם כן יגאה הגל בארצותיהם שלהם, ולא יהיה להם מנוס מלפעול כדי להציל את עצמם.

נדמה כי הציבור הפלסטיני למד גם הוא את הסיסמה הציונית הישנה: אם אין אני לי, מי לי.

מה אומרות תמונות אלה?

אם היה למישהו ספק באהבה ובחום שהעניקה רוסילדה קונ־סאלס לבתה התינוקת, ברונה, באות תמונות אלה ומוכיחות את ההיפך.

יחד עם צוות־הטלוויזיה הברי־טי באה גם האם לישראל, לדרוש בחזרה את בתה. היא הביאה אי־

רוסילדה וברונה

תה מיזוודה אחת ותמונות מיש־פחתיות.

מאז התמשך הדיון, ובית־המישפט טרם החליט מה ייעשה בתינוקת. עקב הדרישה לבדיקת־רקמות הגיע לישראל גם אבי הילדה, אמריקו ואסקונסאלס, שעימו היא חיה בלי נישואין, ובואו שיפר במיקצת את מצב־רוחה של האם.

באמצעות התמונות שהביאו בני הזוג מבראזיל אפשר לראות את חייהם הצנועים בבית קטן, בנוי עץ. האם, סמוך מאוד ללידה, לבושה בג'ינס ובחולצת־טריקו, מחבקת ומנשקת את הילדה הק־טנה. את האמבטיה עושה האם לתינוקת בתוך חדר־השינה, כאשר היא מציבה אמבט־פלאסטיק זעיר על מיטת הזוג, ובו היא רוחצת את בתה.

עריסת התינוקת קרובה מאוד למיטת ההורים, כמעט נוגעת בהם. מעל המיטה תלויה בובה זהובת־שיער ותמונה של מלאך. אחרי הרחצה מחזיק האב המחייך בק־טנה, כשזו עטופה במגבת גדולה, והוא נראה גא ומאושר.

באחת התמונות אפשר לראות את האב מטייל עם בתו בחצר,

ציון צפריר, העולם הזה

למי הזכות המישפטית על הילדה הבראזילית, ברונה־קרוליין, בת רוסילדה קונסאלס ואמריקו ואסקונסאלס (למעלה, בארץ)? מה אומר החוק?

קול הדם

בית־המישפט הגבוה לצדק יקבע בימים הקרובים למי תהיה הילדה ברונה־קרוליין. אם תחזור להו־ריה הטיבעיים, רוסילדה קונסאלס ואמריקו ואסקונסאלס אשר מהם נחטפה בגיל ארבעה חודשים, או לזוג יעקב ושימחה תורג'מן מישראל, שעל־ידם אומצה, ושאצלם גדלה באהבה רבה במשך השנה וחצי האחרונות.

עורכי־הדין שימעון שובר ואלי כהן, המייצגים את ההורים מבראזיל, היו בטוחים כי אחרי שבדיקת הרקמות הוכיחה מעל לכל ספק את קשר־הדם בין הבראזילים לילדה, יהיה האקט של בית־המישפט אקט פורמלי בלבד. אולם להפתעת הכל התברר כי השופ־טים ערכו דיון ממושך, ואף שאלו „מדוע הזניחה האם את המעקב אחרי בתה משך שיבעה חודשים?"

זוהי הפעם הראשונה שמתנהל בישראל דיון על אימוץ שהושג ב־חטיפה, אולם היו כבר בעבר מיקרים רבים שבהם נמסר ילד לאימוץ, והוריו הטיבעיים התחרטו על־כך. מיקרה אחד כזה, משנת 1983, נידון לפני נשיא בית־המישפט העליון מאיר שמגר, השופט אהרון ברק והשופט אליעזר גולדברג. מהדברים שאמר שם השופט ברק אפשר להקיש על המיקרה המכונה כיום „מישפט שלמה".

כוח קשר־הדם

בינואר 1983 ילדה סטודנטית־רווקה בן זכר. היא היתה חסרת־אמצעים. אבי התינוק היה גבר בן 43, נשוי ואב לשישה.

ארבעה ימים אחרי הלידה החליטה האם למסור את בנה לאימוץ. היא חתמה על המיסמכים הדרושים. האב, שלא היה בקשר עם האם, לא חתם על מיסמכים כלשהם. הילד הוכרז כבר־אימוץ, ונמסר למישפחה שעמדה לאמ־צו כדין, בבוא הזמן.

אחרי ימים אחרים התחרטה האם. אמנם, לפני הלידה עשתה את כל החישובים, הבינה כי הוריה, שהם אנשים חרדים, לא יעזרו לה. היא רצתה לנתק לחלוטין את יחסיה עם האב שהיה שתיין ומופרע, והיא התאכזבה ממנו קשות. לפני הלידה היתה סטו־דנטית, ולא היה לה כל מקור־הכנסה. היא חשבה כי לא תוכל להתגבר על הנטל הכלכלי. עקב כל השיקולים הללו עזבה הסטודנטית את בית־החולים למחרת הלידה, והשאירה לבנה הפעוט מיכתב שבו פירטה את שיקוליה, ואחר־כך חתמה על מיסמכי־האימוץ.

כאשר התחרטה, מיהרה האם אל פקידת־הסעד, אמרה לה כי טעתה, וביקשה לקבל בחזרה את בנה. במלאת לילד חצי שנה פנתה האם לבית־המישפט, סיפרה כי חל שינוי גדול בנסיבות, וביקשה להחזיר לה את בנה.

לפני הערכאה הראשונה התגלו הנסיבות הבאות: רגשי־האימהות גברו מאוד אצל הסטודנטית. מיד אחרי הלידה מצאה לעצמה עבודה חלקית, שכרה דירה והתפייסה עם הוריה.

ההורים הבטיחו לעזור לה לגדל את הילד, ולפתע נראה היה כי לא יהיה לה קושי לעשות זאת.

בית־המישפט התרשם כי היא אשה נורמלית, עובדת ומתפרנסת, ויש לה רגש כן לילד. למרות שלא היה ספק כי המישפחה, שקיבלה את הילד לאימוץ, אוהבת אותו ונותנת לו חום, אהבה ובית מבוסס, החליט השופט כי קשר־הדם בין הילד ואמו חזק יותר. הוא הפקיע את הילד מידי מאמציו והחזירו לאמו הטיבעית.

על החלטה זו הוגש עירעור לבית־המישפט העליון, ושם נקבעה החלטה עקרונית.

„מיטען תורשתי"

השופט אהרון ברק בדק חוקי מדינות שונות ומחקרים שנעשו בעולם, וקבע את הדברים הבאים: לולא החליטה האם הטיבעית למסור את הילד לאימוץ, לא היתה למדינה כל זכות עליו. האם היתה זכאית להחזיק בו, לגדלו לחנכו ככל אם אחרת. ואפילו היתה אם גרועה, לא היתה למדינה זכות להתערב, אלא במיקרים חריגים במיוחד.

„מקובלת עלי החזקה כי טובת הקטין היא שיהא אצל הוריו הטיבעיים. בארצות־הברית ניכרת מגמה לשלול חזקה זו, אבל לדעתי, כל עוד לא הוכח כי תחושה ,סנטימנטלית' זו בטעות יסודה, יש להמשיך בה. שכן היא מבוססת על ניסיון־חייה המצטבר של האנושות. ,קול־הדם' משקף מציאות־חיים שיש להתחשב בה."

השופט ברק מצטט החלטה של השופט זלמן חשין בענייני אימוץ, שקבעה כי בצד חובתם של ההורים הטיבעיים לחנך את ילדיהם קיימת להם גם זכות קונסטיטוציונית חשובה: זכותם למלא חובות אלה. השופט חשין הוא שקבע את המטבע „קול־הדם", ואמר: „אין לך נכס יקר לאדם מן הקשר הנפשי בין הורים וילדיהם הטיבעיים, שבהם הם רואים את פרי אהבתם, עצמם ובשרם, ואת דור ההמשך הנושא בחובו את מיטענם התורשתי."

השופטים לא התעלמו גם מהקשר הנוצר בין הורים־מאמצים ובין הילד המאומץ. אלא שזכות מישפטית קמה להם אך ורק אחרי שנוצרת עילת אימוץ. המדינה או אדם פרטי אינם יכולים לחטוף ילד מהוריו הטיבעיים ולמסרו לאחר. רק ההורים הטיבעיים יכולים לוותר על זכותם לגדל את הילד. לעיתים רחוקות נוצרת עילה לקחת מהם את ילדם, אם הם נוהגים בצורה המסכנת אותו.

„כדי להצדיק פגיעה באוטונומיה ובפרטיות של התא המישפחתי צריכה להתקיים עילה מיוחדת ויוצאת־דופן, טובתו של הקטין עצמו אינה עילה כזו," קבע בית־המישפט. כלומר, אף אם יתברר, ללא כל ספק, כי לקטין טוב יותר אצל הוריו המאמצים, הרי אם לא היתה מלכתחילה עילת אימוץ, לא ישקול בית־המישפט כלל את טובת הקטין, והוא יחזור להוריו הטיבעיים.

„רק כאשר נמסר הילד לאימוץ כדין, ואחר־כך התחרט ההורה הטיבעי, יש מקום לשקול את טובת הילד." השופט ציטט מחקר חדש, שקבע כי אחד הדברים החשובים בחיי הילד וטובתו הנפשית הוא ההמשכיות וההתמדה וקביעות היחסים. „ילד אינו מבוגר בהקטנה," קבע בית־המישפט, „ילד הוא עולם שלם לפני עצמו. מה

(המשך בעמוד 41)

אילנה אלון ■

תצלומים אלה מתפרסמים כאן בראשונה. הם מראים את הוריה הטיבעיים של ברונה־קרוליין בבראזיל, לפני שהתינוקת נחטפה מהם, לדבריהם

רגע אינטימי: ברונה־קרוליין באמבטיה

אמריקו וברונה

כשהיא בתוך עגלת־תינוק, ובצד ניצבת נדנדה, ועליה שימשיה צב־עונית. יתכן שהחיים של התינוקת בבראזיל היו צנועים, והאמצעים הכספיים של הוריה מוגבלים, אבל החום והאהבה לא חסרו בבית.

בתמונות שצולמו כעת, של רו־סילדה ואמריקו, ניכרת העצבות הרבה על פניהם. הם כמעט ואינם עוזבים את הדירה שבה הם מת־גוררים. רוסילדה אומרת שאין לה מצב־רוח לשום־דבר, היא רק חו־שבת על הילדה. במשך שהותה

כך חיו האב, האם והתינוקת בבראזיל

בישראל למדה לתפור שמיכות־טלאים, ועשתה שמיכה קטנה כזו לילדה, מתנה עבורה כאשר תחזור הביתה. אמריקו מנסה להתגבר על צערו, והוא יוצא לעיתים לשפת־הים או לבית־הקפה השכונתי. את רוב הארוחות הם מבשלים בעצ־מם, בעיקר שעועית ואורז, מאכ־לים בראזיליים טיפוסיים.

השבוע יחליט בית־המישפט העליון אם להחזיר את הילדה להו־ריה הטיבעיים, כפי בקשתם, או להשאירה אצל המישפחה המאמ־צת בישראל.

האם והבת: נשיקת לילה־טוב

האב והבת: טיול בגינה

תשקיף

מח״ט ירה ממסוק

הקצין הבכיר שהועמד לחקירה הוא מח״ט שירה ממסוק בערבי בשדה, מתוך הנחה שהוא בורח.

הירי התבצע בניגוד מפורש להוראות צה״ל האוסרות פתיחה באש, אם אין היורה נמצא בסכנה.

המח״ט ניסה אמנם לטשטש את הפרשה, אך היא הועלתה על־ידי ח״כ מתי פלד.

איסור להכות במקומות בולטים

באימון לאנשי־מילואים, היוצאים לשרת בשטחים הכבושים, הסביר קצין בתידרוך, כי אין טעם להכות מפגינים בפנים, משום שסימני־המכות יהיו גלויים־לעין, ועל כן לא ניתן יהיה להביא את המוכים למישפט.

הוא המליץ להכות במקומות לא־בולטים, כמו הברך וסיקת־הברך.

אירגון ימני חדש?

אירגון יהודי ימני, בלתי־ידוע עד כה בצרפת, הגיש למישטרת־צרפת תלונה נגד מוחמד דרוויש. בתלונה מאשים האירגון את דרוויש בגזענות ובהסתה.

המישפט נמצא כבר בעיצומו וישיבה ראשונה התקיימה בשבוע שעבר.

יש סברה שהאירגון הוקם למען מטרה זו מאחר והוא לא היה ידוע עד כה. לא מן הנמנע שהוא מהווה כיסוי לגוף יהודי לא־ברור.

מוחמד דרוויש בצרפתית

הוצאת־ספרים צרפתית מכובדת מתכוונת להוציא לאור ספר על הפולמוס סביב שירו של מוחמד דרוויש.

הספר יצא בימים הקרובים ויש בו בין היתר תרגום למאמרים שכתבו אורי אבנרי וח״כ מתי פלד.

דרוזי בכלא מסיבות דתיות

פאוזת גאזם, צעיר דרוזי מהכפר מרר, היה כלוא בכלא צבאי קרוב ל־60 יום בשל סירובו לשרת בצה״ל מסיבות דתיות.

גאזם ביקש דחיית־שרות מקבילה לזו הניתנת לתלמידי־ישיבות, כדי שיוכל להשתלם בלימודי־דת. אולם שילטונות־צה״ל סירבו לבקשתו, בטענה כי מניעיו פוליטיים.

גאזם נעצר, וכאשר נשפט, אחרי שלוש דחיות, קיבל בית־הדין הצבאי את דרישותיו. גאזם מתכוון להשתלם בלימודי־דת בחצביה שבלבנון.

דרעי חושש מנישואי־תערובת

רומניה, פולין והונגריה מוכנות לאפשר לתושביהן להגיע ארצה למטרות עבודה. מנכ״ל מישרד־הפנים, אריה דרעי, מסי־עת ש״ס, מתכוון לגנות את הצעד, מתוך חשש שעובדים הבאים ממדינות אירו־פיות עלולים ליצור בעייה של נישואי־תערובת.

דמוקרטיזציה במיפלגת־העבודה?

יוסי ונונו, ראש מועצת קריית־מלאכי, פנה לשימעון פרס ולעוזי ברעם, מזכ״ל תנועת־העבודה, וביקש לשנות את שיטת־הבחירות במחוזות של תנועת־העבודה ולהביאה לדמוקרטיזציה מלאה.

הוא מציע להעניק אפשרות־הצבעה לא רק למליאת חברי הסניפים, אלא לכל מצביעי המערך באותם סניפים.

אחיו של לקט — נשאר

בניגוד לכל החוקים המקובלים בסוכנות, ובניגוד לצעדי הקיצוצים ולהחזרתם ארצה של 100 שליחים, החליט יו״ר הנהלת הסוכנות, שימחה דיניץ, להאריך את שליחותו של יעקב לקט לשנה הרביעית.

יעקב לקט הוא אחיו של יחיאל לקט, יו״ר תנועת־העבודה הציונית ומועמד לכנסת מטעם מיפלגת־העבודה, והאיש שמהלכו הביא לבחירתו של דיניץ להנהלת הסוכנות.

יו״ר וערת־השליחות, המאשרת את המעשה החריג, הוא יעקב ניצן, שהיה ראש־המטה של דיניץ לקראת הבחירות.

215

מניין הרוגי האינתיפאדה הולך ומס־תבך.

לפי המיספרים הקודמים של דובר צה״ל מלפני שבועיים, ומיספר ההרוגים שעלי־הם נמסר בשבועות האחרונים, עומד מיס־פר ההרוגים על 215.

לעומת זאת חזר בו דובר צה״ל מהודעו־תיו האחרונות על מיספר ההרוגים בשט־חים הכבושים, ומסר כי בעיקבות בדיקה פנימית עומד מיספר ההרוגים על 155 בלבד. הכוונה רק להרוגים שהוכח כי נורו על־ידי חיילי־צה״ל.

ואילו המקורות הפלסטיניים מסרו על 279 הרוגים, לפי הפירוט הבא:

- **187 הרוגים מירי חיילי צה״ל.**
- **55 הרוגים כתוצאה משאיפת גאז מרעיל.**
- **17 הרוגים ממכות ומהתחשמלות.**
- **20 הרוגים מסיבות בלתי־ברורות.**

60 דקות לישראל

תוכנית הטלוויזיה האמריקאית „60 דקות״ מתכוונת להגיע בחודש אוגוסט לישראל, כדי להסריט תוכנית על מישפט־דמיאניוק.

איומים במפד״ל

חוגים במפד״ל דאגו באחרונה להפסיק את פעילותם של אנשי מפד״ל, שפזלו לכיוון רשימת „מימד״. הם דאגו להבהיר, בצורה שאינה משתמעת לשתי פנים, כי כל מי שיפסח על שתי הסעיפים ימצא את עצמו מנותק מהמערכת הבלבלית של המפד״ל.

בעיקבות האיומים הופסקה הפעילות המפד״לית ב„מימד״.

ארצי למען גרושים

ח״כ יצחק ארצי, יעלה בקרוב לכנסת את הצעתו לתיקון לחוק האפוטרופסות.

אם יתקבל התיקון הוא ישפר את מעמדם של אבות גרושים על חשבון האמהות, במיקרה של מחלוקת על גורל הילדים.

ארצי עוזר בכך לעמותה „גברים למען גירושין הוגנים״, שתקיים השבוע, ביום החמישי, את הכינוס הארצי שלה, ב„בית־ברנר״.

ראשי העמותה מתגאים, כי מבין 1000 חבריה יש גם כמה עשרות נשים.

מינויים חדשים ב„הארץ״

עוזי בנזימן עומד לפרוש בקרוב מתפקידו כעורך מוסף הארץ. תחליף אותו אורית ירקוני־שוחט, בתה של יפה ירקוני, שהיתה בעבר סגנית־עורך העיר.

גם סגנית־עורך המוסף, תמי ליטני, פורשת מתפקידה והיא תעבור לערוך את עמודי יום שישי של העיתון. בנזימן חוזר לכתוב בעיתון.

ולנשטיין לעליון

השופטת שולמית ולנשטיין, שהיא שופטת מחוזית בתל־אביב, תעלה במינוי זמני לבית־המישפט העליון.

היא תתחיל בתפקידה בחודש ספטמבר השנה.

מיהו אלכסנדר זייד?

בעיריית חיפה לא יודעים, כנראה, מיהו אלכסנדר זייד, השומר המפורסם.

חוזר, שהוציאה היחידה לתרבות בעי־ריית־חיפה, מבשר על הרצאתה של המור־רה כוכבה רייך, על „100 שנה להולדתו של אלכסנדר זיית.״

כוכבה היא בתו של אלכסנדר זייד.

„יובל־גד״ — סוף?

עם כניסתו של בני גאון להנהלת „כור״ נשלם חיסולה של חברת „יובל־גד״. בכך משלים גאון את תהליך חיסול החברה, שהתחיל מיודו („שייקה״) גביש, מי שהיה מנכ״ל „כור״.

הניסיון לחיסולה של יובל־גד הוא תמוה, במיוחד לאור העובדה שמישרד־הבינוי־והשיכון התחיל באחרונה לעודד פעילות בניה מתועשת, ויובל־גד היתה מהמובילים בתחום זה.

גולף מחפש תפקיד ייצוגי

אלפרד גולף, מי שהיה מנכ״ל „הסנה״, מנהל משא־ומתן חשאי עם חברות־הביטוח, כדי להשיג את תמיכתם למינויו כמנהל המידרשה־לביטוח, השייכת לאיגוד־חברות־הביטוח.

גולף התפטר על פי דרישה של מזכיר ההסתדרות, ישראל קיסר, והוא ניסה להישאר בתפקידו כיו״ר איגוד חברות־הביטוח, אך בשל התנגדות ראשי חברות־הביטוח הוא מבקש לעצמו תפקיד ייצוגי.

אם תאושר בקשתו, ייווצר מצב שבו יהפוך גולף לעובד שכיר של האיגוד, שעד היום הוא עמד בראשו.

מו״מ חשאי

במקביל למשא־ומתן המתקיים בימים אלה בין חברת פניציה לייצור בקבוקים ובין חברת טמפו, מתקיים גם משא־ומתן חשאי להקמת מיפעל לייצור בקבוקי־זכוכית, בין פניציה לבין קבוצה של מיפעלי־המשקאות־הקלים הגדולים בארץ: קוקה קולה, מיפעלי חבורי ויפאורה.

גידול במכירת מכוניות חדשות

גידול חד במכירת מכוניות חדשות. הסיבה לכך היא שהיבואנים הגיעו להסדרים עם חברות־מימון, וכתוצאה מכך אפשר היום לרכוש רכב חדש תוך תשלום שליש או רבע המחיר במזומן, בשעה שהשאר ישולם ב־36 תשלומים, המתבצעים באמצעות חברות־המימון.

הדבר גורם, בין היתר, תרדמה בשוק המכוניות המשומשות.

חסיד סיינטולוגיה מועמד למזכ״לות

בהתמודדות על תפקיד מזכ״ל מפ״ם, מול אלעזר גרנות, הציב את מועמדותו רק חבר־המיפלגה אילן אסיה (43).

מועמדותו של אסיה מעוררת חיוכים במרכז מפ״ם, כי מלבד חברותו במיפלגה הוא גם חסיד כת־הסיינטולוגיה. בחירתו של גרנות מובטחת.

אין סניגורים לעדי־מדינה

מאחר שעדי־מדינה, המעידים נגד חבריהם בבית־המישפט, שנואים ובזויים בעולם התחתון, הם מתקשים מאוד למצוא לעצמם סניגורים. באחרונה התברר בבית־המישפט שנאשם, שתיכנן להפוך עד־מדינה נגד חבריו בעיסקת־סמים, ביקש מהמישטרה שלא לגלות זאת לסניגורו, כדי שלא יזנח אותו.

הסניגורים חוששים שתידבק בהם הסטיגמה של לקוחותיהם, וכי נאשמים וחשודים אחרים לא יפנו אליהם אחרי שייצגו עד־מדינה.

איש תמים וישר

היתה זאת הרגשה מוזרה. איני יכול לתאר אותה.

עמדתי בבית־הקברות היהודי הישן של העיירה בקום בגרמניה. נותרו בו רק חצי־תריסר קברות שניתנו לזיהוי. שאר השטח מכוסה בעשבי־בר.

עמדתי לפני קבר כפול. על המצבה הישנה ניתן בקושי לקרוא את המילים העבריות: פ"נ איש תמים וישר, יוסף בר־אהרון, מת בזיקנה טובה ביום כיסלו... ונקבר ביום י"ד... שנת תרפ"ת. תנצב"ה.

ובחצי השני: פ"נ אשת חיל, עטרת בעלה, הנדלה בת יחזקאל דויד. מתה יום א' כ"א אלול ונקברה ביום...

ובגרמנית נאמר בצד האשה: כאן נחה בשלווה אשתו של יוזף אוסטרמן, לינה לבית הזל, נולדה ב־23 ביוני 1880, מתה ב־1 בספטמבר 1923. בצד הגבר חסרה הכתובת הגרמנית. אומרים שבמילחמת־העולם השניה השתמשו באבני המצבות לבניין ביצורים.

האשה היתה סבתי, שאותה לא הכרתי מעולם. את הסב היכרתי כילד קטן. הוא נפטר כשהייתי בן 5. הם היו הורי אבי.

אינני מאמין בקדושה של קברות. ראיתי יותר מדי גוויות מכדי להאמין כי גופת־אדם, שאין בה עוד רוח־חיים, היא־היא האדם עצמו. הזיכרונות שמשאיר האדם בתודעת הנותרים בחיים הם המצבה היחידה שיש לה ערך.

אך הנה עמדתי, בשבוע שעבר, בבית־קברות דומם ונידח זה, בעיירה קטנה שמעטים יודעים על קיומה, וחשבתי על גורל מישפחתי.

קריק

מוצאה מעיירה קטנה אחרת, בחבל־הריין. ב־1878 הוזמן סבי על־ידי הקהילה היהודית בעיר בקום לכהן כמורה בבית־הספר היהודי, והוא מילא תפקיד זה עד יציאתו לגימלאות ב־1897, כשהוא משמש גם כמעין ממלא־מקום של רב. בארכיונים של העיר נשמר שיר שחיבר „הדורש והמורה י' אוסטרמן" לרגל יובל ה־25 לבית־הכנסת המקומי. „תנו כבוד לאלוהים!"

לבית־הקברות הביא אותי אדם מיוחד־במינו. ברחוב הראשי של העיירה, שמשני צידיו בתים עתיקים בעלי גגות משופעים, ביניהם בתים מימי־הביניים, גר איש בשם הוגו קריק, קאתולי טוב ככל תושבי העיר. במילחמת־העולם השניה נפל בשבי הרוסי. מכיוון שהיה צעיר (17) ובריא, החזיק מעמד ושרד חרף התנאים הנוראים. לקראת תום השבי הציגו הרוסים לפני השבויים סרטים על מחנות־ההשמדה. השבויים לא האמינו. הם היו בטוחים שהסרטים פוברקו על־ידי הסובייטים.

אך בשובו הביתה ראה את הסרטים שוב, ושוכנע שזה קרה באמת. הוא נזכר במישפחה היהודית שגרה מול ביתו, ושבתה טיפלה בו בילדותו. הוא התחיל להתעניין בקורות הקהילה היהודית של בקום, שחרבה כולה, נבר בארכיונים, חיפש שרידים. זה הפך מיפעל־חייו. הוא נדד בעולם כדי לגלות את יוצאי־בקום, וגם אלי הגיע, באחד הימים, בכנסת.

הפעם, בהיותי בקירבת מקום, החלטתי לבקר בעיר ואצלו. אשה גרמניה טובה ושופעת הציעה לי פרוסה ענקית של עוגת תות־שדה וקצפת מתוקה, והבעל הראה לי בגאווה את ספר־המחקר על קהילת היהודים בבקום, שהופיע בעריכתו. המיסמך העתיק ביותר בו הוא גט משנת 1341, שבו הכריז מניין בעיר מונשטרא (מינסטר הסמוכה) על גירושי אנה פלוני בת רבי פלוני שנולדה במתא ביקהים.

בראש הספר חרוז גרמני: „לנגב דימעה מביא יותר כבוד מאשר שפיכת ים של דם."

הוגו קריק הוא שהציל את בית־הקברות העתיק, השוכן במקום שבו עמדה פעם חומת העיר. עוד ניתן להכיר את החפיר וסוללת־העפר שהקיפו אותה לפני מאות בשנים. כשהעירייה רצתה להפכו למיגרש־חנייה התנגד, עורר תנועת־מחאה וניצח.

הלכנו לבית שבו נולדתי. הוא עומד כפי שנראה בתצלומים

סבא ואני: 1927

הישנים שבידי אמי. ישבתי כמה דקות על המדרגות, כשיצאה ממנו אשה צעירה ונאה. ביקשתי סליחה והערתי שנולדתי בבית זה. היא שפעה ידידות. היא בתו של האופה, הגר בו כעת. בבית הסמוך שוכנת המאפיה שלו.

בבית הזה קיים אבי מישרד בנקאי פרטי, ועסק בהשקעות של

אורי אבנרי

יומן אישי

כספי האזרחים. בידי הוגו קריק היו כמה חשבונות של מניות, כתובות בכתב־יד, בחתימתו.

לי אין זיכרונות מן הבית ומן העיירה. הורי עזבו אותם כשהייתי בן שנה, ועברו לעיר הגדולה, הנובר.

נדמה לי שאמי התוססת לא אהבה את החיים השקטים בעיירה קטנה. את אבי הכירה בהנובר, ושם נישאה לו ערב מילחמת־העולם הראשונה. היא היתה בת 18, ובגיל 20 ילדה את אחותי הבכירה. אז גוייס אבי לצבא, ואמי, שנשארה בודדה בעיר, חזרה לחמותה בעיירה. אבי שירת במינסטר, ונראה כי הוריי הצליחו להיפגש במהלך המילחמה, שכן לפני סופה נולדה אחותי השניה.

הסבתא היתה ארוקה. היא הקפידה על כשרות. אמי היתה רחוקה מן הדת. על רקע זה היו בעיות בין שתי הנשים. לא־אחת תפסה סבתי את האשה הצעירה (אמי) כשהיא משתמשת בכלים לא־נכונים. הסבתא נפטרה תישעה ימים לפני שראיתי את אור־העולם.

מאז אני רושם שוב ושוב בטפסים, במקום השמור ל„מקום הלידה", את השם „בקום" — וזהו, בעצם, הקשר היחידי שלי עם העיירה הקטנה והשקטה הזאת.

כלובים בראש המיגדל

לעיר־לידתי הגעתי מפני שהוזמנתי להרצות בעיר הסמוכה מינסטר, בירת מחוז וסטפאליה.

אומרים שמינסטר היא היפה בערי גרמניה. מרכזה בנוי בסיגנון ימי־הביניים. אמנם הופצצה והוחרבה במילחמת־העולם השניה, אך הבתים נבנו מחדש תוך שיחזור קפדני של הבתים שעמדו שם קודם לכן.

במרכז העיר תלויים על מיגדל־הכנסיה שלושה כלובים, והם כמעט סמל העיר. יש להם היסטוריה מחרידה למדי.

במאה ה־16 השתלטו על העיר אנשי כת המטבילים־מחדש (אנא־באפטיסטים), כת נוצרית שמרדה גם בכנסיה וגם בשילטון החילוני. הם לא הכירו בטבילת־ילדים, ומכאן שמם. הם תבעו מן המבוגרים להיטבל מחדש. חוץ מזה לא האמינו שישוע היה בעל ישות אנושית.

המטבילים־מחדש גירשו מן העיר את ההגמון, שהיה שליט חילוני ודתי כאחד. אומרים שלא ידע קרוא וכתוב. הם הנהיגו מישטר קומוניסטי של רכוש משותף, יחד עם ריבוי־נשים ודברים טובים אחרים, שעוררו את זעם השליטים. הם קראו למדינתם „ציון".

ההגמון הטיל מצור על העיר וכבש אותה. את ראשי הכת עינה נוראות, אחר־כך הוציאם להורג בכיכר המרכזית, ואת גופותיהם תלה בכלובים בראש המיגדל, כדי שבשרם יהיה מאכל לציפורים.

(אחת מכתות המטבילים־מחדש היתה כת המנוניטים, שהיא פעילה אצלנו כיום בשטחים הכבושים במיפעלי־סעד.)

יורשו של אותו הגמון במאה הזאת היה ההגמון קלמנס אוגוסט הרוזן לבית גאלן, מי שהיה אחד הגדולים והאמיצים שבמתנגדי הנאצים. במשך כל ימי הרייך השלישי הטיף נגד המישטר בדרשותיו בכנסיה של מינסטר. שמו יצא בעולם כולו. הנאצים לא העזו לפגוע בו, בגלל הבסיס העממי המוצק של הכנסיה בעיר, עוד מימי דיכוי המרד של המטבילים־מחדש.

אנשי־הגסטאפו היו יושבים בכנסיה, במעילי־העור שלהם, והיו רושמים כל מילה שיצאה מפיו. מספרים שפעם לא יכול היה איש־גסטאפו להתאפק, כאשר הטיף ההגמון נגד הפגיעה הנאצית במוסד המישפחה. „מה אתה מבין בענייני מישפחה?" צעק הנאצי, „לך אין אשה וילדים!"

הבישוף שלח בו מבט חמור ואמר: „אינני מרשה שבכנסיה שלי יעליבו את הפירר!" (אדולף היטלר היה, כידוע, רווק עד ערב־מותו.)

הרציתי בבניין העתיק של העירייה, ואחרי הדיון לקחו אותי לאולם אחר באותו הבניין, שעליו גאוות העיר מדורי־דורות. זהו „אולם השלום", שבו נחתם ב־1648 אחד המיסמכים החשובים ביותר בתולדות אירופה — „השלום הווסטפאלי" שסיים את מילחמת־שלושים־השנה.

שלום זה, שהושג אחרי משא־ומתן מייגע של ארבע שנים ויותר, הביא לחלוקתה מחדש של אירופה, ובעיקר של גרמניה. כל אשר קרה באירופה מאז ועד היום — ובעיקר מילחמות גרמניה־צרפת — נובע ממיסמך זה.

מילחמת־שלושים־השנה גרמה לגרמניה לטראומה היסטורית, שיש בה דימיון כלשהו לטראומה היהודית בימינו. שליש מן העם הגרמני הושמד באותה מילחמה, שני־שלישים של הכפרים הוחרבו. במשך דור שלם לחמו צבאות כל המדינות השכנות על אדמת גרמניה, עברו בה לאורכה ולרוחבה, הרגו, בזזו ושרפו. בתום המילחמה היתה גרמניה חרבה, מפולגת ומנופצת לרסיסים. 200 נסיכים גדולים וקטנים שלטו שילטון מוחלט במיני־מדינות שלהם, בעוד שבארצות הסמוכות שלטו מלכים שהקימו מדינות גדולות ומאוחדות.

זה קרה מפני שלגרמניה, השוכנת בלב אירופה, אין גבולות טיבעיים — לא הרים בלתי־עבירים, לא ימים, לא מידבריות. היא פרוצה מכל עבר, ונוח היה לשכנותיה להילחם על אדמתה.

המסקנה שהסיקו הגרמנים — ובעיקר הפרוסים — מן השואה הזאת היתה שבמקום שאין בו מחסומים טיבעיים, יש להקים מחסום מלאכותי: קיר־ברזל של חיילים. כך קם הצבא הפרוסי־הגרמני. הוא היה כורח הגנתי. אך במרוצת הדורות הלך והתעצם, השתלט על המדינה ועל התרבות הלאומית, עד שהפך לכוח תוקפני שהטיל את חיתתו על כל אירופה, ולבסוף על כל העולם. יש המתווים קו ישיר ממילחמת־שלושים־השנה ועד הרייך השלישי.

זהו פרק שכדאי לנו ללמוד ממנו. אחרי הטראומה המיוחדת־במינה של השואה, אנו משתוקקים לביטחון מוחלט. הקמנו את קיר־הברזל שלנו, צה"ל, כדי למנוע שואה שניה. אך צבא־ההגנה עלול להפוך בנקל לצבא־כיבוש, שיטיל את חיתתו על כל השכנים, ומכאן הדרך סלולה אל החורבן.

חשבתי על כך כאשר עמדתי באולם הישן, שבו נחתם המיסמך ההיסטורי לפני 340 שנים. החותמים הביטו בי מן הקירות. הפורטרטים של עשרות השגרירים והשליחים תלויים על הקירות, ומעידים שכל העמים מתעייפים לבסוף מן המילחמה.

אחרי ההרצאה הלכנו לשתות בירה בקנייפה (בית־מרזח) סמוך. היינו שם חבורה מגוונת: כמה ישראלים שהזדמנו לעיר (ובאיזו עיר בעולם אין ישראלים?), כמה פלסטינים החיים בה (ובאיזו עיר בעולם אין כיום גולים פלסטיניים?), כומר פרוטסטנטי, מכובדים גרמנים שונים. בעזרת הבירה הגענו למסקנה אופטימית: אם אחרי מילחמה נוראה כזאת אפשר היה להגיע לוועידת־שלום בינלאומית, ואם אחרי ארבע שנים של דיונים מייגעים אפשר היה להגיע לשלום — זה יכול לקרות גם אצלנו. לא כן?

מי צריכה גברים?

עלילה כמעט סוריאליסטית:

באמצע המידבר הלוהט של נוואדה, רב תייר גרמני עם אשתו. היא נוטשת את מכוניתו וגוררת את המיזוודה אחריה. היא מגיעה למקום שכוח־אל, תחנת־בנזין נידחת, ולידה מיזנון ומוטל מוזנח. בעלת המקום — קפה בגדאד — היא אשה כושית, ומסביבה כמה טיפוסים תימהוניים, צייר מזדקן, שריף אינדיאני בעל צמות, ילד שחור המנגן באך, זנזונת מיסתורית.

קפה בגדאד הוא סרט של בימאי גרמני (פרסי אדלון) הדובר אנגלית. יש בו מסר, אבל לא קל לאתר אותו.

יתכן שהמסר הוא בעצם העימות בין שתי הנשים, שהן הפכים גמורים: גרמניה בורגנית, שמנמונת, שקטה, שלווה, חובבת נקיון

הכושית והגרמניה ב„קפה בגדאד"

וסדר (מריאן בגברכט), וכושית סוערת, טיבעית, כמעט חייתית, בלגאניסטית (סי־סי פאונדר, ילידת גיניאה). שני הפכים הדוחים זה את זה, אך הנפגשים במישור של בדידות. שתי נשים נטושות הנזקקות זו לזו, והמגלות במפתיע שחולשתן היא כוח.

אולי המסר הוא מודרני: ששתי נשים יכולות להתקיים היטב גם בלי גברים, שהן ידידות זו לזו יותר מכפי שיכול גבר כלשהו להיות ידיד לאשה.

ואולי המסר הוא הפשוט והעתיק ביותר: שאדם טוב (במיקרה זה, הגרמניה) יכול להדביק בכך את כל סביבתו, בעצם דוגמתו האישית.

אפשר שהמסר בכלל אינו חשוב, כי זהו סרט שכל רגע בו הוא חגיגה לעין ולאוזן. טראגי, מצחיק ומרגש.

פלאטו־שרון זוכה בהצלחה בטבריה! ★ מישל חדד אוסף אבנים ★ ולאן נעלמו שוחט ואבידן?

■ בתחרויות־הגולף הבינל־אומיות, שנערכו בקיסריה, היו כמה הפתעות וקוריוזים. **אבא אבן,** שהיה אמור להיות אורח־הכבוד, לא הגיע, אך טילפן

רבים הוזמנו לאירוע כדי לחגוג את בואה של הזמרת. חלקם אף חשבו שהיא תשמיע כמה משי־ריה, אך הזמרת לא ידעה על כך. רק בשעה 1 בלילה, כשמרבית

שרה בראשונה לפני 15 שנה, היא הודתה לו.

■ „הנה **אלי דיין!**" הצהיר השר **מרדכי גור** ביום השישי, כשנאם בפורום כלשהו. „פגשתי

אלי דסה, העולם הזה

בסיוני, פיקרינג ופיירי

שגרירי מצריים, ארצות־הברית וצרפת, נפגשו במסיבה. הם שוחחו קצת על פוליטיקה והרבה על הקונצרט של ליאונרד ברנשטיין. בקצה האחר של האולם, שבו התקיימה המסיבה, שוחחו שלוש נשות השגרירים (בצילום למטה) כשהן עומדות, שלא במתכוון, בסדר זהה לזה של הבעלים שלהן. נגואה בסיוני, אשת שגריר מצריים (מימין) אליס פיקרינג (במרכז) וז'קלין פיירי (משמאל), שוחחו גם הן על ליאונרד ברנשטיין.

אלי דסה, העולם הזה

ונימק את אי־בואו בהגעת שר־החוץ האמריקאי **ג'ורג' שולץ.** מנכ"ל המועדון לא ויתר, והציע לו לצרף את שר־החוץ האמריק־אי, הידוע כחובב מושבע של גולף. אך הדבר לא יצא לפועל, בגלל קוצר הזמן. זה הזכיר ל־מנכ"ל שבביקורו הקודם הכריז שולץ שהוא ממהר לחזור לאר־צות־הברית לתחרויות־גולף מ־קומיות, שנערכו שם. שחקן־ה־כדורסל הכושי **וילי סימס,** המ־שחק במכבי תל־אביב, שהוא יריבו הקבוע של שחקן הכדורסל **קרל איימוס** מהפועל תל־אביב, מצא עצמו משחק כבן־זוגו של איימוס. סימס בא למיגרשים בחברת בתו, **דניאלה,** בת חצי שנה, מנישואיו לישראלית בשם **אריאלה.**

■ בקומת ה־17 של מלון הילטון נערכה מסיבת־קוקטייל לזמרת־המחאה הדרום־אמריק־אית **מרסדס סוסה.** אורחים

האורחים כבר פרשו, והיא נותרה בחברת בני־מישפחתה ומלוויה, החלה הזמרת לשיר.

■ בין האורחים הרבים שבאו לקבל את פניה של הזמרת ב־מסיבה שנערכה לכבודה היתה גם אשה קשישה, שחורת־שיער שישבה בשקט בחברת בני־מיש־פחתה והשתדלה שלא לבלוט. היתה זאת **רבקה גירון,** דודתה של הזמרת, שהגיעה ארצה לפני 18 שנה בעיקבות אהבתה לעולה חדש. היא התגיירה ונישאה לו, וכיום היא נשמעת בחתך דיבורה יותר ישראלית מאשר דרום־אמ־ריקאית.

■ מעצב־האופנה **עודד ג־רא** ניגש לזמרת מרסדס סוסה ואמר לה שהוא מעריץ אותה מאז ששמע לראשונה את שירה קפיטן. אך סוסה לא זכרה, או לא הבינה, לאיזה שיר כוונתו. כש־הזכיר לה שאת השיר הזה היא

אותו השבוע 17 פעמים," הוסיף לציחקוקי הקהל. „והנה **עמיר פרץ!** — אותו פגשתי רק 15 פעמים..." כך עקץ גור את הריצה המטורפת של המועמדים לכנסת מטעם מיפלגת־העבודה. אלה לא בוחלים בשום אירוע או פורום ומגיעים לשם, כדי לקבל — ולוא כמה שניות — כדי להשמיע את דברם לציבור הבו־חרים. כך נוצר גם הווי חברתי.

■ **איציק אלישיב,** ראש מועצת אזור ואחד המועמדים לרשימת מיפלגת־העבודה לכנ־סת הבאה, שב ביום השישי לביתו רחב־הידיים, אחרי שהת־רוצץ ברחבי הארץ, ומצא תיבת־דואר גדושה ועמוסה: פניה ל־בוחר מאת **אברהם** („אברום") **בורג,** פניה מאת **אברהם** („בייגה") **שוחט,** מיכתב ריש־מי, בעל חותמת הכנסת, מאת **שבח וייס.** אלישיב עצמו — טיפוס של מושבניק במיכנסיים

4 בבוקר במידבר

אביטל דיקר
אין חתימה, אין כלום

זמרת־הרוק האיטלקית **ננה ג'אניני,** שהיא סופר־סטאר בארצה, בשווייץ וב־ארצות־בנלוכס, הגיעה אר־צה לצורך הסרטת וידיאו־קליפ לאחד מלהיטיה ה־אחרונים. היא בחרה ב־מידבר־יהודה כבאתר־צי־לומים, בגלל המסר של השיר שלה. היא בחרה גם בכמה יפהפיות מקומיות, שיופיעו ברקע, כגימיק, כ־שהן לבושות במדי־צבא.

אחת מהן היא השח־קנית **אביטל דיקר בן־פורת** המופיעה באחרונה בסרט הקיץ של אביה. בהתאם לתקנון של אמ"י היא סיכמה עם אנשי־ההפקה שהיא תקבל 600 דולר עבור השתתפותה בווידיאו־קליפ הזה. אך מסתבר שבארץ יד ימין אינה יודעת מה שעושה יד־שמאל. בהגיעה לאתר־הצילומים במידבר, בשעה 4 לפנות בוקר בשבת, היא שוחחה עם המפיק, **איתן חריש,** וביקשה ממנו שיחתום לה על הסכם המחייב אותו לשלם את הסכום המדובר. להפתעתה הרבה נענתה בשלילה, ובמישפט המפורסם „יהיה בסדר". אך היא עמדה על שלה, וכשלא נענתה עזבה את המקום בחברת יפה נוספת, שגם חשה שהיא רומתה. השתיים חזרו לתל־אביב.

קצרים וכפכפים — סיפר עד כמה יקרה מערכת־הבחירות הנו־כחית הפנימית במיפלגתו, והו־דה שהזניח את עבודת ה„לו־ביאינג" בקרב מיפלגתו ואת כל הכרוך ביחסי־ציבור. באמצע דב־ריו הוזעק לטפל בקילקול במע־רכת־המים של היישוב. אלישיב, שהודיע באחרונה על התפטרותו מתפקידו אחרי 15 שנים רצו־פות, היסס, היסס, ולבסוף נכנע: עזב את הטלפונים, המיכתבים וכל הכרוך במערכת־הבחירות, ואץ לארגן מים ליישוב.

■ מילחמת־הבחירות תופסת תאוצה, וכל אחד מחפש גימיק אחר. **מיכאל רצון,** יושב־ראש צעירי־חרות, החליט שביום הרכ־בת־השביעיות של המערך לכנ־סת הוא יארגן את צעירי־חרות, שיפריחו יונים לבנות, ולכל יונה יוצמד פתק שישא את שם חבר־הכנסת או המועמד המזוהה עם

הקו היוני של המערך. הוא מב־טיח שבאוויר יתעופפו להן יונים עם שמות כמו **אבן אבן, אור־רה נמיר, לובה אליאב** ואח־רים.

■ **נעמה נבון,** בתם של **אופירה** ו**יצחק נבון,** מסתוב־בת שרוטת־זרועות בימים אלה: היא השתתפה עם כיתתה ב־בציר־ענבים, וזאת התוצאה.

■ הזמר **איתן מסורי,** ה־מתחתן השבוע, צילצל לפני שבועיים ל**שימעון פרס,** ש־אותו פגש בעבר באירועים שו־נים, והזמין אותו ואת **סוניה** לחתונה. „נגיע, בשימחה," אמר פרס. ימים אחדים לפני האירוע צילצל מסורי לוודא את בואם, ומזכירתו של ממלא־מקום ראש־הממשלה הבטיחה שבני־הזוג יגיעו. „סוניה," אומר מסורי, „אוהבת את השירים שלי." את

יואב פלאטו־שרון

בנם בן ה־9 של שמואל פלאטו־שרון ואשתו אנט, קיבל כמת־נת־יום־הולדת מהוריו קטנוע זעיר. מאחר ועדיין אין לו רישיון־נהי־גה הוא נוהג בשבילים שבגינת בית הוריו, וכשנחה עליו הרוח, הוא מרכיב את אמו (בצילום). היא פוחדת קצת אך בוטחת בכישוריו.

איתן ואת חברתו **נתי** ישיא הרב **לאו.**

■ **דודו דותן** הינחה באח־רונה את יום האשה בפיקוד־ה־דרום. בין החיילות ונשות־הקצי־נים באולם ישב אלוף־הפיקוד, **איציק מרדכי.** באמצע הופע־תו של דותן קם האלוף, נופף לדודו לשלום, ואמר „מצטער, חייב לברוח.” אבל הצלמים במ־קום עיכבו את מרדכי, ביקשו ל־צלם אותו בחברת חיילות. דותן, שעשה הפסקה בהופעתו, אמר לו: „אתה יודע, אם התמונה ה־זאת תתפרסם, זאת תהיה הפעם הראשונה בשנה האחרונה שתה־יה מצולם עם נשים יהודיות.”

■ חוקר־המישטרה לשעבר, **מישל חדד,** נראה בשבוע שע־בר באחד היישובים בגדה, כש־הוא אוסף אבנים בשדה. חדד שומר בינתיים בסוד לשם־מה הוא זקוק לאבנים, ורמז רק שהן חלק מחקירה שקיבל באחרונה על עצמו.

■ **מרים פוקס,** המצחיק־נית אדומת־השיער וגדולת־ה־גוף, שעזבה את הארץ לפני שנים אחדות, מתגוררת בבריסל עם חבר־לחיים, גבר צ׳כי. פוקס, שהיא בסוף שנות ה־30 שלה, ילדה בשבוע שעבר בת וקראה לה **לולה.**

■ העיתונאי **אילן בכר** מ־מעריב זכה באחרונה בבשורות משמחות: תחילה התבשר שמונה ככתב המדיני של הצהרון, המע־סיק בדרך־כלל עיתונאים ותי־קים במישרות בכירות. זמן קצר אחר־כך בישרה לו אשתו **בטי** שעומד להיוולד לו ילד נוסף (על השניים שכבר יש לו).

■ האופנאית ומלכת־היופי לשעבר, **חווה לוי,** ילדה בן ב־חודש השמיני להריונה, פרי אהבתה לחברה־לחיים, איש חיי־הלילה **רפי שאולי.** הזוג החליט לקרוא לילד בשם **יונתן,** וכעת מחכים שיעלה במישקל ויתפתח, כדי שאפשר יהיה לערוך לו ברית־מילה.

■ עוד מלכת־יופי העושה ה־סבה ושאינה מסתפקת בדוגמנות היא **יפעת שבטר** בת ה־25, שפתחה באחרונה חנות־תכשי־טים מהודרת במרכז־המכירות ב־גן־העיר בתל־אביב.

■ אלמנתו של השחקן **רפ־אל קלצ׳קין,** בעלת־הגלריה **הדסה קלצ׳קין,** טסה לז׳נבה לכמה ימים, שם היא מתארחת אצל המיליארדר **משה מאיר,** ידיד אישי שלה מזה שנים רבות. אחת ממטרות הנסיעה שלה היא לשכנעו לתרום את אוסף התמו־נות האימפרסיוניסטיות שלו, אחד הגדולים בעולם, לאחד ה־מוסיאונים בארץ, כנראה למוסי־און תל־אביב.

■ שתי נשים נעלמו מהנוף התל־אביבי. אחת מהן היא מעצ־בת האופנה **ניצה שוחט,** ש־סגרה את בית־האופנה שלה אח־רי סיכסוך ארוך עם שותפה לע־סקים. שוחט, שהיתה דמות חבר־תית מוכרת ביותר, פרשה לח־לוטין מחיי־הלילה, ואף ידידיה הקרובים אינם יודעים היכן היא. השניה היא **לילי אבידן,** גרו־שתו של המשורר **דויד אבידן,** שניסתה באחרונה את מזלה כעיתונאית, אך בלטה יותר ב־פרובוקטיביות שלה. אבידן הס־תבכה בחובות כספיים לאנשים שונים ונעלמה. מסתבר שהיא עזבה את תל־אביב לטובת אילת, ושם היא מנסה את כוחה ככתבת אחד המקומונים ועובדת כפקידה בבית־מלון.

■ הציירת **אביבה דקל** הכינה תערוכת־ציורים גדולה, שהיתה אמורה להיפתח בעיר פרנקפורט. יומיים לפני נסיעתה לתערוכה נשברה רגלה. בעלה, המלונאי **אריה דקל,** החליט לבוא לעזרתה וטס ל־48 שעות, כדי לפתוח את התערוכה במקום אשתו, שנשארה מגובסת בביתה.

■ המערכה בין **מריאן נל־סון,** אלמנתו של **רפי נלסון,** לבנו יורשו, **לירון נלסון,** החלה מיד אחרי מותו, ובאחרונה החלה צוברת תאוצה לקראת השימוע הראשון בבית־המישפט המחוזי בבאר־שבע. אך בניגוד להתנהגותה בעבר, שומרת האל־מנה על שתיקה מוחלטת, בעצת עורכת־הדין שלה, **חרותה הר־אל.** ידידים קרובים מספרים ש־כבר בדיון הראשון יתבררו כמה דברים תמוהים, שיתבהרו במה־לך המישפט.

■ 60 אלף קיטעי־עיתונות נכתבו אודות **שמואל פלא־טו־שרון** מאז החל להתפרסם בצרפת ובישראל, כך טוען איש־העסקים רב־המעללים. יתכן ויש אמת בדבריו, בהתחשב בעובדה שמיום מעצרו, לפני כמה שבו־עות, ועד שיחרורו, נכתבו עליו 320 קטעי־עיתונות. פלאטו־שרון מספר שסיפרו החדש זוכה בהצלחה אדירה בעיר טבריה, ואין לו כל הסבר לכך.

■ באחת המסיבות המצומצ־מות היה ויכוח קולני בין מעצב־האופנה **ג׳רי מליץ** לבין **שרה סלע,** אשתו של הפרופסור **מי־כאל סלע,** מגייסת־הכספים מס׳ 1 של התיזמורת הפילהרמו־נית. המעצב תקף אותה על הדרך שבה מתנהלים יחסי־הציבור של התיזמורת בענייני־כספים. הוא התלונן על הראוותנות ועל ההפ־רדה בין החשובים לחשובים־פחות. אך סלע, המנוסה והנמר־צת, השיבה לו שזאת הדרך היחידה שבה ניתן כיום לגייס כספים, ושהיא כבר חשבה על כל האלטרנטיבות האחרות. בסיום הוויכוח היה נראה שהמעצב מליץ והגברת סלע הגיעו לעמק השווה.

■ דוקטור **מרטין וייל,** מנ־כ״ל מוסיאון ישראל, **ויגאל צלמונה,** האוצר של המוסיאון, הפגינו נגד תערוכת־ההצדעה ל־40 שנות המדינה, בטענה שאין בה שום מסר לעתיד ושהיא רק עוסקת בהישגי העבר. כשפנה וייל למנכ״ל חגיגות ה־40 והע־לה את טיעוניו לגבי הביזבוז, נענה, לדבריו, על־ידי **יענקל׳ה אגמון** שזה לא מעניינו. את התערוכה הגדיר כתערוכת „ה־ראווין של המדינה”.

דפנה ברק, זהר אוהליאב ונעמי רזן ■

אירים דווידסקו

מי שהיתה בזמנו מלכת־המים ואחת מנערות־הזוהר המפורסמות בישראל, נעלמה מחיי־הלילה והבוהמה אחרי התמכרותה לסמים. כעת, שנים אחדות אחרי גמילתה, היא עוסקת בתיווך, הוציאה ספר־שירים בשם מרתון לחיים **והזמינה את חברתה הטובה, ציפי לוין, להשיק כוסית למזל־טוב (למטה). לוין, שהיתה גם היא מהיפהפיות הבולטות (למעלה משמאל) בתקופתה של דווידסקו (למעלה מימין), נשואה כיום לרפי רפאלי, אם לבת, ומתגוררת במושב.**

אבא מת בשקט

שרה ברוכין מוכרת בארץ כאשת־עסקים מצ־ליחה, וכאשת־חברה נו־צצת, המתגוררת בווילת־פאר בסביון. אביה, אב־רהם איצ׳קוביץ, התגורר בדירה פשוטה, ברחוב יהו־דית 9 בשכונת־מונטיפיורי בתל־אביב. בין האב לבתו לא היו קשרים במשך שנים רבות.

ברוכין
אחרי יומיים, בלי רוח־חיים

האב, שהתגורר בגפו, שמר על קשר רק עם שכניו, שדאגו לשלומו והיו מבק־רים אותו כמה פעמים ב־שבוע.

ביום שבת לפני 10 ימים הוא החליק בדירתו ואיבד את הכרתו, כתוצאה מהנפילה על הריצפה הקשה. השכנים, שלא שמעו ממנו במשך יומיים, פרצו לדירה ומצאו אותו ללא רוח־חיים. הם התקשרו עם בתו, הגברת ברוכין, וביקשו את עזרתה בסידורי־הלוויה. לטענתם הם נענו בשלילה. מחוסר־ברירה הם פנו למישטרה ומסרו לידיה את מפתחות הדירה.

בינתיים התברר שלאב המנוח יש גם בן המתגורר בפא־ריס, בשם שמואל („סם”) איצ׳קוביץ, בימאי־סרטים, וזה הגיע ארצה לסידורי הלוויה והשיבעה.

אלי דסה, העולם הזה

שירלי פורמן

אמה בת ה־51 של השחקנית קרוליין לנגפורד הגיעה ארצה לביקור בן־שבוע, כדי לשהות במחיצת בתה ונכדה בן ה־5. האם (משמאל), המלמדת מחול אירובי בארץ מגוריה, אנגליה, היא בעלת חזות צעירה ונראית כאחותה של קרוליין, ולא כאמה.

במדינה

דרכי אדם
מה קרה למיכאל?

30 שנה היה אזרח שליו. לפתע, במשך חודש אחד, ביצע 14 עבירות־רכוש.

אילנה אלון ■

גם אחרי קריאת כתב־האישום והתצהיר שמסר אליהו שרה, אביו של מיכאל, קשה להבין את התהליך שעבר על הגבר הצעיר.

במשך 30 שנות־חייו הראשונות היה אזרח־רגיל, עבד, למד, נשא אשה ולא עבר אף עבירה פלילית אחת. לפתע, בחודשים מרס־אפריל השנה, ביצע גל של פריצות וגניבות מתוך דירות ומכוניות. 14 פרטי־אישום הגישה התובעת ארנה ברנר בכתב־האישום נגדו, ומיכאל הודה בכל.

אביו של מיכאל, איש־עבודה ותיק ומכובד, אינו יודע את נפשו ממה שקרה לבנו. בתצהיר שהגיש לבית־המשפט באמצעות הסניגור, עורך־הדין שלמה קנה, סיפר האב בקצרה את תולדות חיי בנו.

מיכאל נולד בישראל, ועד כיתה ט' למד באופן סדיר ככל ילד רגיל. בכיתה ט' נפגע ממחלה זיהומית קשה, שהשאירה אותו מחוסר־הכרה במשך שבוע. הוא החלים אמנם לחלוטין מבחינה פיסית, אך מבחינה נפשית נשאר בלתי־יציב ותלותי מאוד.

גם לימודיו נפגעו בגלל המחלה, והוא עבר לבית־ספר מיקצועי. האב נשלח לעבוד בארצות־אפריקה, קניה וניגריה, ומיכאל, שלא גוייס לצה"ל עקב מחלת־הילדות, נסע עם מישפחתו.

כאשר חזרו לישראל, מצא מיכאל עבודה באולפני גלובוס־גולן כחשמלאי וכתפאורן.

האב, בגלל גילו, התקשה למצוא עבודה עם שובו לישראל, והיה טרוד בענייניו. כאשר חברת גלובוס־גולן צימצמה את פעולותיה בארץ ומיכאל פוטר, לא שמו הוריו לב לשינוי שעבר עליו לפתע.

צ'קים גנובים. זמן קצר לפני פיטוריו מעבודתו נשא מיכאל לאשה את ציפי, וכאשר פוטר היא היתה בהריון. הרופאים קבעו שיש סיבוכים, וכי הלידה תהיה קשה. מיכאל היה מתוח, לחוץ ומודאג.

ב־7 באפריל עצרה המישטרה את הרכב שבו נסע הנאשם, וביקשה ממנו את רישיונותיו. מיכאל הציג לפני השוטרים תעודת־זהות על שם יצחק ענף, שבה הודבקה תמונתו. השוטרים לא האמינו לו ועצרוהו.

בתחנת־המישטרה פתח את סגור־ליבו והתוודה על 14 עבירות שונות שביצע במשך חודש ימים. הוא סיפר על פריצות שפרץ לבתים בדרום תל־אביב, בחולון ובבת־ים.

הוא הסביר כי נהג לשבור את מנעול־הצילינדר בפלייר־פסנט, לחדור לדירה ולגנוב מתוכה את חפצי־הערך הניתנים למכירה בקלות. הוא העדיף מכשירי־טלוויזיה, רדיו ותכשיטים. הוא לא משך את ידו גם מפינקסי־צ'קים ותעודות־זהות. גם למכוניות שונות שחנו באיזור בת־ים פרץ והשתמש בהן. מאחדות גנב מיסמכים וחפצי־ערך, שהושארו בהן על־ידי בעליהן.

אחת מתעודות־הזהות שגנב זוייפה על־ידו, בכך שהדביק בה את תמונתו. בתעודה זו השתמש כבת־עסק, לקניית סחורות שונות, בעיקר שעוני־יד ומישקפיים, ושילם בצ'קים הגנובים, שזוייפו על ידו.

במישטרה סיפר כי עשה את כל הדברים הללו בהשפעת ידיד, עבריין ידוע, שהשפיע עליו, וגרם לו להתמכר לסמים, אבל הוא חושש מאוד מאותו עבריין. לטענתו, קיבל איומים שאם יגלה את שמו של עבריין יפגעו בבתו הקטנה, שנולדה כאשר היה כבר בכלא. לכן אין הנאשם מוכן לגלות את שמו של העבריין למישטרה. בגלל פחדו זה הודה מיכאל גם בבית־המישפט בכל העבירות, מבלי לספר כי ברובן רק ישב במכונית, וחיכה לידידו, שביצע את הפריצות והביא את הרכוש הגנוב למכונית.

עסק מהוגן. בית־המישפט שמע את הסיפור המוזר והחליט לעצור את מיכאל עד תום ההליכים, ובינתיים לבקש עבורו דו"ח של קצין־מיבחן. משום־מה לא התקבלה החלטת בית־המישפט אצל קציני־המיבחן, ולא הוחל בכתיבת הדו"ח. הסניגור, עורך־הדין קנה, פנה שוב לבית־המישפט בבקשה לעיון־חוזר בהחלטת המעצר.

הפעם הביא את כל הסיפור הטראגי של מיכאל. אחרי שפוטר ממקום עבודתו, והיה נתון ללחצים נפשיים קשים עקב הריונה של אשתו, נפגש עם ידיד־נעורים, שפנה לדרך־הפשע. הידיד אירח אותו בביתו, הקשיב לבעיותיו ואף הציג לפניו את הדרך הקלה לצאת מהבעיות. הוא נתן לו מעט סם, כדי להרגיע אותו. בגלל מיכנהו הנפשי התמכר מיכאל במהירות לסם, והפך תלוי בידידו.

כאשר ביקש ממנו הידיד שייצא איתו לעבודתו ויעזור לו, לא חשד

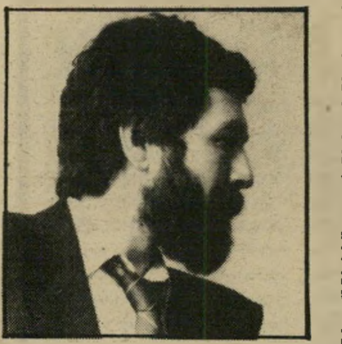

סניגור קנה
„חרטה עמוקה וסלידה ממעשיו"

מיכאל במאומה. הידיד הסביר כי הוא סוחר, הקונה חפצים שונים ומעבירם במכוניתו למחסנים. מכיוון שלא היה ברשות הידיד רישיון־נהיגה, הציע למיכאל להיות נהגו בעת הקניות שביצע. מיכאל היה נותר במכונית, הידיד היה יוצא וחוזר אחרי זמן קצר כאשר הוא נושא איתו מכשירי־טלוויזיה, רדיו־טייפ ועוד חפצים שונים.

זמן מה היה מיכאל משוכנע שידידו עוסק בעסק מהוגן, וכאשר התגלה לו כי החבר רכש את החפצים בפריצות וגניבות, לא היה לו כבר מוצא.

בעוד שכל השנים היה האב מישענתו של מיכאל, הרי שדווקא בתקופה קשה זו של חייו היה אביו טרוד בבעיות כלכליות וחברתיות, ולא שם־לב במיוחד למצוקת בנו. מיכאל מצידו, שידע כי אביו היה תמיד איש־עבודה חרוץ ומכובד, התבייש לספר לו על הסתבכותו. הוא נותר בודד, והתמכר עוד יותר לסמים שהציע לו חברו העבריין.

חודש אומלל אחד. „מיכאל חשב כי ידידו קונה את הדברים שהוא מעמיס על המכונית, וכאשר התבררה לו האמת היה כבר תחת השפעת סמים ולא ידע איך לצאת מזה. הוא התבייש לפנות אלי ולספר לי את האמת. כעת, כאשר נפגשתי איתו במעצר, הוא מגלה חרטה עמוקה וסלידה ממעשיו," כתב אביו, אליהו שרה, בתצהיר לבית־המישפט.

במשך התקופה שהוא יושב במעצר, חודש וחצי, לא נגע מיכאל בסמים, והוא כמעט נגמל מהם. הד"ר מיכאל רייטר, שאליו פנה הסניגור, הביע את אמונתו כי בגלל התקופה הקצרה שבה היה מיכאל מכור לסמים, יש לו סיכוי טוב לצאת מזה בקלות יחסית.

האב, העובד כיום כמנהל חניון גדול בתל־אביב, מצא לבנו עבודה באותו המקום, שם יהיה כל הזמן תחת פיקוחו. הוא ביקש מבית־המישפט לנהוג בבנו ברחמים, ולתת לו אפשרות לחזור ולהיות אזרח הגון, כפי שהיה כל ימי חייו, חוץ מאשר בחודש אומלל אחד.

עכשיו ב"וורדו" עד 50% הנחה

50%

כן, הכנסו עכשיו לוורדו
כי עכשיו בוורדו מכירת ענק מדהימה:
לבחירתכם: מערכות ישיבה, מערכות סלון,
ארונות, כורסאות, חדרי שינה ועוד ועוד
אל תוותרו על ההזדמנות הגדולה.
עכשיו וורדו עד 50% הנחה!
המבצע לזמן ולמלאי מוגבל!

וורדו יוקרתי ולא יקר.

ועוד מבצע:
50 הקונים הראשונים
אשר יקנו בסכום
של 3000 ש"ח לפחות
יזכו בכורסת טלויזיה
יוקרתית - חינם!

וורדו
תרבות הדיור

רמת־גן, רחוב ז'בוטינסקי 128
שעות הפתיחה מ־9.00־20.00 רצוף
ביום שישי פתוח עד 16.00 (מוצ"ש סגור).

אלכוהוליסטים אנונימיים (A.A.)

אם אתה רוצה לשתות,
זאת הבעייה שלך!
אם אתה רוצה להפסיק לשתות,
זאת הבעייה שלנו!

טלפון — 24 שעות ביממה — (03) 319845

מיכל אחד, 125 טיגונים

חברת רטן החלה בשיווק שמן מזולה נו־סטיק במיכלי אירוסולים המיוצרים בארצות־הברית, במחיר 5.90 שקל היחידה. תרסיס־שמן זה נועד במיוחד לטיגון ביצים וחביתיות (בלינצ'ס) וחוסך כמויות שמן גדולות הנצרכות בעת טיגונים מסוג זה.

כמות השמן במיכל אחד של שמן מזולה נו־סטיק מספיקה ל־125 טיגונים ושקולה כנגד שימוש בליטר שלם של שמן בארי־זת בקבוק רגילה.

שיטת תרסיס־שמן זאת אומצה על־ידי ארגוני צרכנים בארצות־הברית, שעיסוקם בתזונה בריאה ונכונה, בין השאר מכיוון ששמן זה אינו מכיל כולסטרול, מיוצר מגרעיני־תירס, צבעו זהוב צלול, הוא בלתי רווי ואינו משאיר טעמי־לוואי.

* *ניתן להשיג ברשת השופרסל ובמעדניות בלבד.*

מתנה לתשמ"ט

הישראלי היוצא לחו"ל יכול לקנות כבר עתה את מתנתו, לקראת השנה החדשה, שנת תשמ"ט, לחברים ולמארחים בחו"ל וזה הודות לחברת פלפוט, שהקדימה גם השנה, בהוציאה לאור שלושה לוחות־שנה חדשים לשנת תשמ"ט.

בלוחות פלפוט, המהווים שי מקורי, שילוב מגע יהודי־מסורתי וחדשנות אמנותית: לוח־השנה הגדול, בפורמט 45×35 (ובמחיר 32 שקל) הוא לוח כתבי־יד מעוטרים. לוחות־השנה הקטנים יותר, בפורמט 25×20 (ובמחיר 17.25 שקל), הם לוח ציורי־תנ"ך אתיופיים ולוח עיטורי כתבי־יד יהודיים.

או-טו-טו מטלפן המשיח!

החורבן קרב. יום־הדין קרב ובא. דויד גולדנר, מדען המנסה להפוך את הקבלה לנוסחות מדוייקות, יודע בדיוק מתי זה יקרה: ב־1990

צה"ל והשב"כ לא היו מופתעים על־ידי האינתיפאדה, אילו קראו מודעה קטנה, שהופיעה בידיעות אחרונות בספטמבר 1987, חודשיים לפני פרוץ ההתקוממות.

היתה זאת מודעת־נבואה. על הדברים העומדים לקרות לפי הקבלה. היום, שמונה חודשים אחרי, מצביע דויד גולדנר, בעל אותה מודעה, על הישג מרשים בניבוי העתיד.

אחת הנקודות החשובות שציין דויד אז היתה התגברות פעולות־האיבה וההמהומות מצד תושבי השטחים הכבושים. האינתיפאדה פרצה בדצמבר והוכיחה את צידקת דבריו. יתכן שב־

נוסטרדמוס
כתם־דם על מצח גורבאצ'וב

מיקרה. לספקנים מצביע גולדנר על נבואות העליה בגשמים, העליה בתאונות־הדרכים ורעידות האדמה, שהתגשמו מאז.

גולדנר מדבר בשטף. ריאלי מאוד. נולד אפיקורס מושלם. בגיל שנה עלו הוריו מבריטניה לארץ־הקודש והתיישבו בקיבוץ גיבעת־חיים. דויד מגדיר את עצמו כאחד שהתעניין מילדות בשאלות־הקיום. מה אנחנו עושים כאן, לעזאזל. מסלול־חיים סטנדרטי, בית־הספר בסמ"ת בחיפה, טכניון ותואר של מהנדס־מכונות.

לפני שנתיים חזר דויד גולדנר בתשובה. שם הוא מצא את כל התשובות שחיפש במשך שנים כה רבות.

תוך כדי תהליך החזרה־בתשובה הגיע לקבלה, לספר הזוהר, לגימטריה. הוא נמשך לחלק הנסתר שביהדות. כאן כנראה אפשר למזג תורה ומדע ביחד.

דויד מייצג כיום אנשי־קבלה. לאלה, כך מסתבר, אסור להיחשף לתיקשורת. „לא אני הוא שקבע את הדברים. אני מעביר מסר מאנשים בעלי רמה מוסרית גבוהה מאוד, רמה המאפשרת להם התקשרות ישירה עם כוחות נסתרים ועם חיזוי העתיד."

עכשיו הוא בן 38, נשוי, אב לשניים, עובד במוסד־מחקר בצפון הארץ, מקדיש את מיטב שעותיו הפנויות לאזהרה. יש לו ידע חשוב, כך הוא טוען, ידע אותו חייבים הכל לחלוק עימו. ידע המסוגל להוביל לכלייה או להפיכת הארץ הזאת לגן־עדן עלי־אדמות.

מה, אם כן, צפוי בשנה הקרובה?

חלק מהנבואות שדיברו על ההתקוממות בשטחים התקיימו. בהמשך, בחודשים אוגוסט־ספטמבר השנה, תפרוץ (ולדויד אין כל ספק) מילחמה עם סוריה, שבמהרה יצטרפו אליה כל יתר המדינות העויינות את ישראל, כשבראשן ברית־המועצות.

את מיכאיל גורבאצ'וב משווה נציג־הקבלה להיטלר, ואומר — תוך שהוא מסתמך על קטעי־פרשנות, הקוראים למערב להיזהר מגורבאצ'וב — שהוא מנסה להרדים את העולם רק בכדי לפתוח במילחמה.

מילחמה בגורבאצ'וב

דויד אינו חושש להסתמך בנבואותיו גם על מקורות חילוניים. באחד מדפי הספר העבה, שאותו נושא דויד לכל אשר ילך, מצוי ניתוח של אסטרולוג מפורסם בשם נוסטרדמוס*, שחי לפני כ־450 שנה בצרפת. הוא התמחה בתחזיות ארוכות־טווח, וחזה בעיקר את מה שיקרה במאה ה־20. הישג מרשים שלו היה חיזוי מדוייק של עליית חומייני באיראן.

נוסטרדמוס מאשר את גולדנר. הוא מתאר שואה כללית בסוף המאה ה־20. אסונות־טבע עולמיים יתרחשו, וסדר חדש ייווצר על־פני כדור־הארץ.

באחת הפיסקות של הכתבים מצא גולדנר תחזית מעניינת: מילחמה גדולה, שתתנהל בסוף המאה ה־20 נגד מדינת־היהודים, אשר תיוותר ללא „ציפורי פלדה" (מטוסים? ביטול פרוייקט הלביא?). ובראש התוקפים יעמוד אדם, אשר כתם של דם נמצא במיצחו (מה רואים כשגורבאצ'וב מוריד את כובע־הפרווה?)

אותו איש יהיה מנהיג של מדינה בעלת דגל אדום, שתקום במאה ה־20 ושתרצה לכבוש את העולם.

נוסטרדמוס טוען — וגולדנר מחרה־מחזיק אחריו — שהמדינה בעלת הדגל האדום תחיה 74 שנים ועשרה חודשים. אם לוקחים את מהפכת־נובמבר 1917 („מהפכת אוקטובר") כאקורד־הפתיחה של ברית־המועצות אפשר לחשב ולהגיע למסקנה, שלענק הרוסי נותרו עוד שלוש שנים, עד ספטמבר 1991.

ספר יחזקאל מחולק לשני סוגים של נבואות. הראשון — נבואות עכשוויות (לאותה תקופה) התייחסו בעיקר לגלות־בבל. חלקו השני של הספר מתייחס לנבואות אחרית־הימים, שעדיין לא התגשמו.

בפרקים ל"ז, ל"ח, ומ' מתוארת מילחמה שתפרוץ עם כל העמים הסובבים את ארץ כנען, „שים פניך אל גוג ארץ המגוג... פרס כוש ופות אתם כולם מגן וכובע... בית תוגרמה ירכתי צפון ואת כל אגפיו עמים רבים איתך." ובהמשך מוזכרים עוד עמים רבים שיתקפו את ישראל. אם פונים למפה המיקראית המשוערת, רואים שמגוג ותוגרמה נמצאות כיום באיזור ברית־המועצות, בעוד שיתר העמים המוזכרים נמצאים בעולם הערבי. ישראל מוקפת. דויד גולדנר מדבר גם על נשק כימי, המכסה את ישראל במיטריה של טילים לטווח בינוני מהארצות שמסביב.

יום הדין!

כיצד יודעים המומחים לקבלה מתי יג"ע יום־הדין? כאן מגיע חלקו של האר"י הקדוש.

הקבלה, כך הוא טורח להסביר, נוצרה במשך אלפי שנים. בתחילה היה ידוע רק משהו מצומצם על החלק הנסתר בתנ"ך. בהמשך התעמק רבן יוחנן בן־זכאי בתורה, ואגדות רבות נפוצו עד היום על יכולתו הקוסמית (דויד מרבה להשתמש במילה קוסמית. התפילין, לדוגמה, הם, לרעתו, כלי־הגנה קוסמיים).

בן־זכאי (אותו רב מפורסם, שישב 13 שנה במערה ואכל חרובים), גילה את מימצאיו רק לקומץ קטן מאנשי־סודו. הדברים עברו כצופן נסתר מדור לדור, עד שהאר"י הקדוש כתב להם פירוש עממי יותר, וחילק את הסוד עם אנשים נוספים.

באחד מכתביו נאמר: „בסוף חמש שעות של היום השישי תתחיל ההארה האלוהית להאיר באור גדול, ובסוף השעה השישית בחצות יום שישי יעביר ה' את רוח הטומאה מן הארץ."

בתהילים מוסברת ההתייחסות לזמן: „כי אלף שנים בעינך כיום אתמול." כלומר — כל יום מימות הבריאה מסמן 1000 שנים בחיי־אדם, שבהן נותן אלוהים לאדם „לשחק כאוות־נפשנו." חישוב קל מצביע על שני תאריכים

רזנו ברגמן ■

(המשך בעמוד 16)

---

* *מישל דה־נוטר־דאם, שכינויו הלאטיני היה נוסטרדמוס, חי בין 1503 ו־1566, עסק באסטרולוגיה וניבא אירועים עד שנת 3000.*

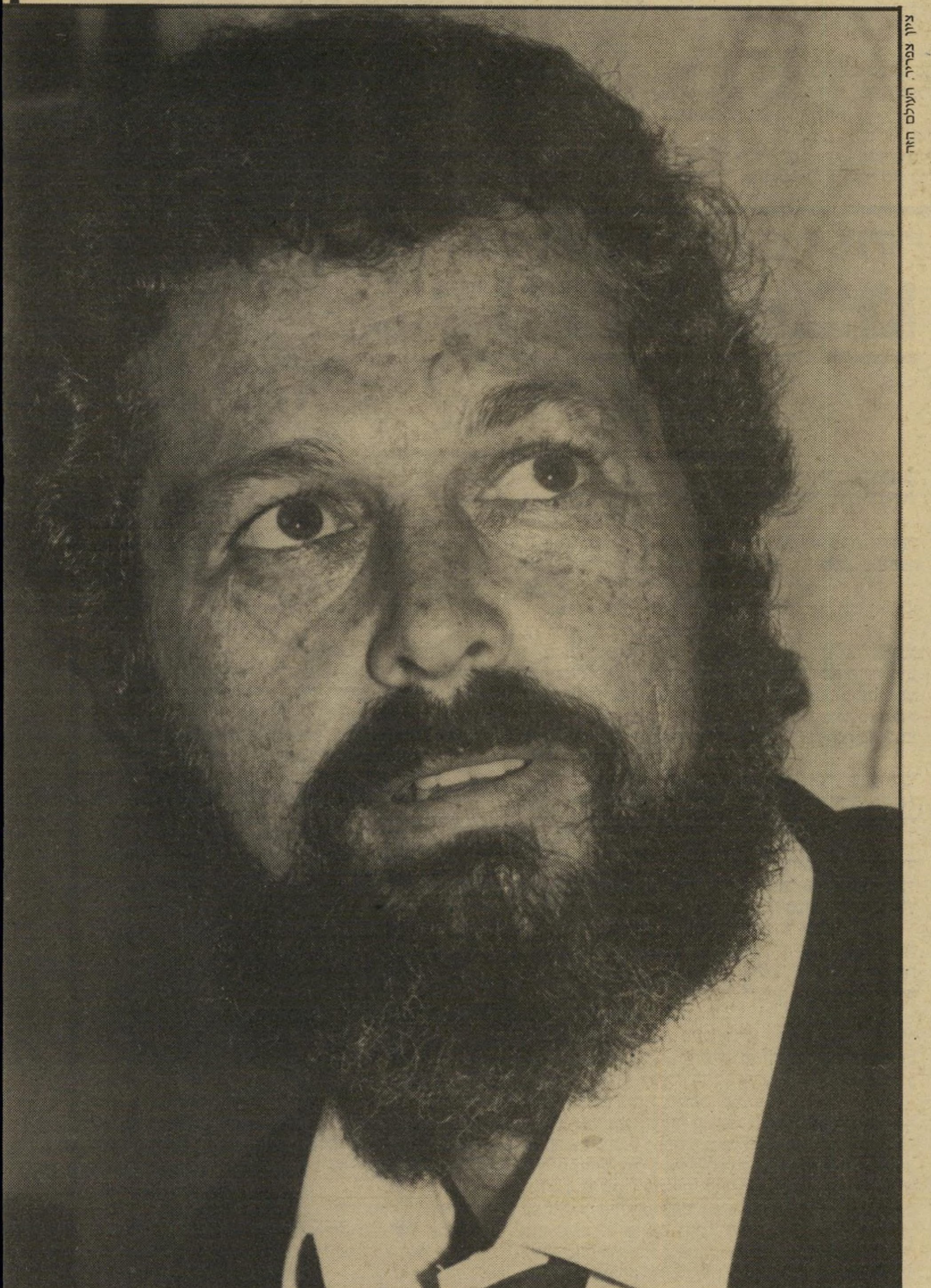

ציון צפריר, העולם הזה

איש־קבלה דויד גולדנר
בספטמבר 1991 תתמוטט ברית־המועצות

או־טו־טו מטלפן המשיח!

(המשך מעמוד 15)
בחיזויים של האר״י. הראשון, בסוף חמש שעות של היום השישי, מתכוון לשנת 5708 לספירה היהודית (1000 שנים ליום, 41.7 שנים לשעת בריאה), שהוא גם שנת 1948, שנת קום המדינה.

התאריך השני עדיין לא התקיים, והוא מדבר על שנת 1990 כעל אחרית־הימים.

„לא נצטרך אז ביטוח לאומי או ביטוח נגד פריצות. כולם יבינו שהם קשורים בסיבים למחשב המרכזי, ויבינו את הרוע שבביצוע פשעים.״

גולדנר מלא באסמכתות נוספות לעתיד לקרות. המיספר 40, מסתבר, היה מאז ומעולם מיספר חסר־מזל בתנ״ך. המבול ירד משך 40 יום. יונה ניבא את חורבן נינווה בעוד 40 יום. ישראל הלכו במידבר 40 שנה. משה היה 40 יום על ההר. המרגלים חזרו אחרי 40 יום. בתקופת השופטים שקטה הארץ 40 שנה, לפני השיעבוד לעגלון מלך־מואב. ה׳ הזהיר את יחזקאל 40 יום לפני חורבן בית ראשון, ובבית שני הפסיק ה׳ את ה„אפקטים האור־קוליים במיקדש״ (ציטוט של דויד) 40 יום לפני חורבנו.

ספר הזוהר, הספר המוביל היום בקבלה, קובע את היום ה־40 מהפריית הביצית כיום שבו נכנסת הנשמה לגוף העובר.

הרב חיים דויד הלוי, רבה הראשי של תל־אביב לשעבר, ציין בכתביו אמת־מידה אחרת. הוא ציטט שלושה תנאים. אחד מהם מציין 40 שנה (קום המדינה), השני 70 שנה (הצהרת־בלפור, המסמלת עוד את הצהרת כורש המודרנית) ו־100 שנה (הקונגרס הציוני הראשון). ניתן לראות בבירור שגולדנר והאנשים העומדים מאחוריו חדורים ציונות בדבקות, כפי שרק מעטים עוד חדורים בה.

גולדנר וחישובי מילחמת גוג ומגוג
שלא נדע!

אחרית בעוד חודשיים

למה כל זה מגיע לישראל? מסתבר שהישראלים רחוקים מלמלא את ייעודם הרוחני, לשמש דוגמה מוסרית לכל העמים. דויד היה רוצה לראות אותם יצוקים בתבנית היפאנית. כלומר: „מעוררים אהדה ויראת־כבוד בכל העולם בגלל ההרכב הפנימי של חברתנו.״

הוא פותח קלסר ומציג דיאגרמה משורטטת בדייקנות על נייר מילימטרי, דיאגרמה הממחישה את הרמה המוסרית של עם־ישראל משחר ההיסטוריה, תוך שהיא קובעת את היעד שאליו היה צריך להגיע באחרית־הימים, כלומר: בערך עוד חודשיים.

השירטוט אינו מחמיא במיוחד לאבות, ולמעט עליה רצינית מאוד במעמד הר־סיני, ועוד עליה — קטנה יותר — בשנת קום־המדינה, נמצאה הארץ רוב הזמן בשפל עמוק, עם ירידות גדולות בזמן חורבן הבית הראשון והשני.

גולדנר נראה ממש כעוס, כשמדברים על הדור הגדל היום בארץ־הקודש. „כמו ששני הבתים הראשונים חרבו בגלל שינאת־חינם וחוסר־אחדות, כך גם יפול הבית השלישי. אנחנו גידלנו דור של בני־נוער על תורת־שקר, תחרותיות, מין והערצת־העושר. גדל כאן דור שישליך את הוריו למוסד־זקנים כשהוא יתפוס מנהיגות.

„המערכת הקוסמית עובדת, ממש כמו שניוטון כתב על חוק־שימור־האנרגיה. אתה מייצר אנרגיה שלילית, והיא עוברת מיד לאויביך ומחזקת אותם. בגלל זה פרצו המהומות בשטחים.

„מוסרית אנחנו בפיגור של 3000 שנות־לימוד והתאחדות. את הפער אפשר להשלים רק באמצעות מכות.״

כמעט ואין שום מיסגרת שאינה מואשמת בפיו חוצב־הלהבות של דויד גולדנר.

במודעת־עמוד, שפורסמה בשמו בידיעות אחרונות לפני זמן קצר, הוא כתב לחברי־הכנסת הדתיים: „חדלו לרדוף אחרי כיסאות והתפטרו מהכנסת הה מושחתת!

„חברי הכנסת: ב־40 שנות־הארכה שניתנו לכם הבאתם שינאת־חינם, רדיפת־כבוד, צביעות, שחיתות והתנשאות. סופם של כל מנהיגי־ישראל, שלא ישכילו ללכת בדרך השם, יהיה כסוף כל מלכי־ישראל, שהחטיאו העם.

„למנהיגי השמאל, האומרים שלום שלום ואין שלום, המוכנים למכור את הארץ המובטחת בנזיד־שקר! שכחתם מיהו אביכם מולידכם?

„בנות ישראל: חידלו לשדר חיצוניות, להתגנדר כטווס ולגרות יצרים. תחת לרדוף אחרי היופי, המין, התאווה ועגל־הזהב, הוכיחו פנימיותכן בהתנהגות צנועה, לבוש צנוע ומעשים טובים.

„אנשי הבוהמה: תמו ימי־הזוהר, שבהם עשיתם ככל העולה על רוחכם. הביטו סביבכם וראו את חבריכם הנופלים!״

ועוד כהנה וכהנה ברכות לבנים, לנערים ולמורי־ישראל. ברכה מיוחדת שלח לרבנים, שבהם הטיל אשמות רבות במיוחד.

ראש הפך לזנב

התפלספות על אמונה והפקרות מחזירה את ההרצאה אחורה בזמן. מדוע לא הזהירו חכמי־הקבלה, אם מדוע פרצה השואה? ובכן, בכך הוא מאשים בעצם את גדולי הרבנים בגלות אירופה. „במקום ללכת בעיקבות הצהרת־בלפור ולקרוא לעליה לארץ, העדיפו הרבנים לפתח איזושהי תורה סינתטית, שיום אחד יבוא משיח ויעזור.

„טעות מרה! חתמנו על חוזה. אתה לא יכול לשדר מודל מסויים לגלות מסביב, אם אתה מפוזר.

„נזרקת מהארץ? אתה צריך לחזור בכוחות עצמך! לא תחזור לבד, תקבל מכות.

„היתה עוד סיבה: התנשאות. האדמו״ר הגדול לא רצה לחתן את בתו עם איש פשוט, שהיו לו רק שני ספרי־תורה בבית.

„גורם שלישי היה הפלגנות, החסידים והליטאים.

„התחילו להתבולל. תנועת־ההשכלה שקמה. במיזרח קמה תנועה טובה, הקומוניזם, אולם הרבה יהודים ראו בכך תחליף לתורה ולא הבינו שהרבה מיצוות בתורה כתובות כרוח סוציאליסטית. ניסו לברוח מאביהם מולידם.

„אילו היה אלוקים נותן למצב להימשך עוד דור אחד, לא היו נשארים עוד יהודים לפליטה. תשאל בוודאי: אז מה רע בזה? עם אחד פחות. לקבלה ברור, שכשראש הופך לזנב, משתררת בכל הגוף אנדרלמוסיה רצינית ביותר. העם היהודי, הראש, לא היה ראש אמיתי במשך כל שנות ההיסטוריה, וזאת הסיבה למילחמות וליתר המרורים, שפקדו את העולם.״

פיגרי השמאלנים

חזרה לרבנים: „הרבנים בארץ, רובם, לא כולם, רודפים כיום אחרי מישרות וכיסאות. תחפושת שחורה לא מגינה עליך מפני שום דבר.

חב״ד: „שטויות!״

בסניף הקרייתי של חב״ד שמעו על גולדנר. ראש הסניף הגדיר את מעשיו כשטויות, דברי־הבל והפיכת התורה לסמרטוט.

„הרבי מלובביץ לא עומד להכריז על בוא המשיח, ובכלל אינו תומך בדרך של הפחדה.״ על העובדות, המדעיות־לכאורה, הם משיבים: „בכל שקר מחפשים איזושהי אמיתות. זוהי תורת־שקר, ממש פשע.״

מדוע אינם קמים ומוקיעים אותו בפומבי? „הנבואות שלו יתבררו ממילא כלא־נכונות תוך חודשיים. אז למה לנו להתערב?״

גולדנר: „אני שמח שהלכת לראיין אותם, ומקווה שתצטט אותם בכתבה. אולי עכשיו אנשים יאמינו לי שאינני שייך לשום פלג, זה או אחר, אלא לכלל ישראל!״.

קלאודיו נוסקוביץ, חדשות

עיסקי־הנפט בין ברוך רפפורט ל„דלק":

בית־המישפט לא האמין

הפוגה שחלה בפרשת צינור־הנפט העיראקי אינה צריכה להטעות.

אמנם שום גורם בישראל אינו רוצה לחקור את הנושא, כנראה מפני שרפפורט תרם בעין יפה גם למיפלגת־העבודה וגם לליכוד. אולם באמריקה ממשיכים החוקרים בעבודתם, וגם סירובו של רפפורט להעיד לפני חוקרי הקונגרס האמריקאי לא ימנעו חשיפה של האמת.

רפפורט עצמו הכחיש, בראיונות לטלוויזיה הישראלית והאמריקאית, את העובדות שפורסמו באמריקה בעניין הצעת התשלומים לממשלת ישראל ולמיפלגת־העבודה.

על מידת האמון שצריך לייחס לדבריו ניתן לשפוט לפי פסק־דין שנתן לא מכבר (16.3.88) בית־המישפט העליון בפי השופטים משה בייסקי, שלמה לוין וגבריאל בך. הרכב זה סירב לפסול החלטה של בית־המישפט המחוזי, שהחליט נגד ברוך רפפורט.

בסוף 1980 היו מגעים בין חברת ארל אוריינט, השייכת לברוך רפפורט, ובין חברת דלק הישראלית ומנהלה, אברהם אגמון, בדבר האפשרות לאספקת מיליון טון נפט למדינת־ישראל ב־1981. היה זה בשנות המחסור הגדול בנפט, שבהן התקשתה מדינת־ישראל להבטיח לעצמה נפט ממקורותיה הקבועים, ונזקקה לספקים בודדים.

ביום ה־4 בינואר 1981 נפגשו רפפורט ואגמון, וזה הסכים לרכוש 300 אלף טון דלק בחודשים פברואר־אפריל של אותה שנה. באותה תקופה היה רפפורט בעל הזיכיון להובלת דלק מאינדונזיה, ומכר למדינה זו צי מיכליות־ענק. היו בידיו כמויות־דלק גדולות למכירה.

כעבור עשרה ימים שלח רפפורט הודעת־טלקס לאגמון, ובה הצעה לספק 300 אלף טון דלק בשתיים־שלוש הובלות, במחיר הרישמי, בתוספת פרמיה של שלושה דולר לחבית (טון נפט כולל שבע חביות. מחיר הנפט הרישמי היה אז סביב 28 דולר לטון, ורפפורט רצה תוספת של 21 דולר). הטלקס ביקש אישור להצעה עד ה־16 בחודש, בשעה 6 בערב.

במועד המבוקש השיב אגמון כי הוא מעוניין בשלושה מישלוחים של 100 אלף טון כל אחד, בחודשים פברואר, מארס ואפריל, במחיר הרישמי, בתוספת 2.3 דולר לחבית בלבד.

רפפורט לא השיב והעניין נשאר פתוח עד ה־25 בינואר.

באותו יום טילפן רפפורט מחדר־עבודתו בז׳נבה

על תוכן שיחה זו בין רפפורט לאגמון הוצגו לבית־המישפט שתי גירסות סותרות על־ידי שני המשוחחים.

רפפורט טען כי הוסכם על עיסקה לאספקת שלושה מישלוחים של 72 אלף טון, במחיר הרישמי, בתוספת פרמיה של 2.4 דולר לחבית.

אגמון טען כי לא הוסכם על שום עיסקה, ובוודאי לא על שינוי הכמויות שביקש.

ב־26 בינואר שלח רפפורט הודעת טלקס ארוכה ומפורטת לאגמון, ובה פרטי ההצעה לשלושה מישלוחים של 72 אלף טון. אגמון, שחשב כי לא סוכם כלום לגבי הצעה זו, שלח טלקס נגדי ובו בקשה לשני מישלוחים של 108 אלף טון, ובמחיר שונה מהמחיר שרובר בו לגבי המישלוחים הקודמים.

בית־המישפט המחוזי שמע את העד ויקרי, שהעיד כי שמע את רפפורט מדבר על שלושה מישלוחים של 72 אלף טון כל אחד, וכי ברונר כתב את הדברים תוך כדי השיחה.

בית מישפט זה קבע שהוא מאמין שהוסכם על הפרמיה של 2.4 דולר לחבית לגבי המישלות, אולם הוא דוחה מכל וכל את טענת רפפורט כי אגמון הסכים לעיסקה של שלושה מישלוחים בני 72 אלף טון כל אחד.

בית־המישפט קבע כי הוא מאמין שרפפורט הציע זאת לאגמון, וכי ויקרי שמע זאת, אולם העד לא שמע את תשובת אגמון, ולכן אינו יכול להעיד לגבי חלק־השיחה שלא שמע.

העד השני, ברונר, סירב לבוא להעיד, מכיוון שעבר לעבוד בחברה אחרת, שחששה מן החרם הערבי: רפפורט ביקש כי ברונר יעיד בחו״ל, אולם בית־המישפט סירב לכך, וכך גם בית־המישפט העליון.

בית־המישפט העליון קבע כי בית־המישפט המחוזי — שדחה את גירסת רפפורט וקבע כי לא נקשרה עיסקה — החליט מה שהחליט אחרי בחינה מדוקדקת של העדויות, ונתינת מישקל מתאים לנסיבות, ולכן אין להתערב במימצאיו. בית־המישפט מסרב עתה לפתוח את המישפט מחדש, כדי לזמן את ברונר, המוכן עתה לבוא לישראל להעיד. הסירוב הוא מטעמים שונים, כגון זה שאין לערער שנית על פסיקה של העליון באותו העניין, אבל בעיקר מפני שאין טעם לשמעו, שכן גם הוא לא האזין לשיחת־הטלפון, ולכן אינו יכול להעיד לגבי דברי אגמון בשיחה.

סופו של דבר, בית־המישפט העליון אישר את הכרעת המחוזי, כי אגמון דיבר אמת [illegible]

נציב מס־ההכנסה, יאיר רבינוביץ, מינוי מיפלגתי, הקים יחידה חדשה המאפשרת טיפול בנישומים מסויימים בלי פיקוח ציבורי ממשי. אנשי היחידה הזאת קיבלו ממנו אישור יוצא־דופן לעיסוקים פרטיים מכניסים

נציב מס־ההכנסה, יאיר רבי־נוביץ, לא יכול לעבור חודש מבלי לעשות מעשה המעורר תמיהה. אבל המיקרה הנחשף כאן בראשונה הוא יוצא־דופן אף בישראל.

מכיוון שהאיבר הרגיש ביותר בגוף האדם הוא הכיס, נחשב מס־ההכנסה כגורם בעל יכולת הפגיעה החמורה ביותר. כל נישום תלוי בפקיד־השומה, היכול לגרום לו הוצאות של זמן וכסף, בצדק ושלא־בצדק.

על הנישום מגן דבר אחד: תקנות מס־ההכנסה, המעוגנות בפקודת־המס, והמסדירות את היחסים בין הני־שומים למנגנון מס־ההכנסה. נישום הסבור כי מתייחסים אליו שלא כדין אצל פקיד־השומה יכול לערער על הח־לטותיו לפני הממונים עליו, להגיע ל־מוסדות־דיון הקיימים בנציבות לצורך זה, ואף לפנות, במיקרה חריג, לעזרת בית־המישפט.

אבן־היסוד של מס־ההכנסה הוא פקיד־השומה, המטפל בתיק הנישום. הוא מכיר אותו, מלווה אותו משך השנים, ופוסק לגביו, תוך התדיינות בין הנישום ונציגיו לבין פקיד־השומה.

שיטת עבודה זו מסורבלת, אך היא נותנת לנישום הגנה מפני החלטות שרירותיות. פקיד־השומה חייב לנמק בתיק הנישום בכתב כל צעד שהוא עושה, והוא יודע כי הנישום יכול לערער על מעשיו לפני הממונים עליו. הנישום גם מוגן מפני התנכלויות זדוניות או פוליטיות מצד יריבים המוצאים דרכים למנגנון מס־ההכנסה, שכן רק לפקיד־השומה המסויים המ־טפל בו יש סמכות לעשות משהו.

מהפכה שקטה

המינוי היחידי במנגנון מס־ההכ־נסה שהוא פוליטי הוא מינויו של נציב־מס־ההכנסה. שרי־אוצר ממנים את הנציבים לפי נטייתם הפוליטית והאישית, ולרוב אין הנציב איש מנגנון־המס.

הנציב הנוכחי, יאיר רבינוביץ, מונה על־ידי שר־האוצר יצחק מודעי. רבי־נוביץ הוא איש המיפלגה הליברלית, ומקורב למודעי.

אך כאשר שר־האוצר, או מישהו ממיפלגתו של נציב־המס, ירצה במהלך חריג של מס־ההכנסה, ימצא כי הנציב מוגבל מאוד ביכולתו להתערב.

למשל, אילו ביקש שר־האו־צר התערבות מפלה בעניין נישום מסויים, היה לנציב מס־ההכנסה קשה מאוד לעשות זאת.

הוא היה נאלץ לפנות לפקיד־השומה המטפל בתיק, ולהיחשף לבי־קורת על צעד זה. לנציב אין כל אפשרות לפעולה ישירה לגבי תיקי נישומים, וכך מוגן הנישום מפני הת־ערבות פוליטית או אחרת.

ב־2 בנובמבר 1987 עשה הנציב מהפך בכך זאת.

באותו יום הוא הפיץ חוזר, ובו הוראת־ביצוע מיספר 87/73, שבה הוא מורה על הקמת יחידה ארצית לשומה,

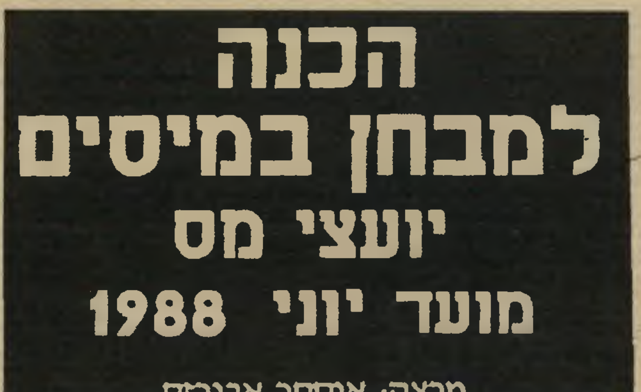

חוברת־פירסומת של תמ״ש

המרצה: אוסקר אבורזק

שתהיה כפופה לסגן־הנציב־לשומה (כיום משה גביש, נאמנו של רבינוביץ).

לפי הוראת הממונה על הי־חידה, ובאישורו של גביש, כל תיק שגביש ירצה בו יוצא מסמכות פקיד־השומה, ויעבור לטיפול היחידה הארצית לשו־מה. מאותו רגע לא תהיה לפקיד־השומה כל נגיעה בתיק.

המעשה נומק בצורך לטפל בתיקים בעייתיים, „שעקב מורכבותם, קשריהם לתיקים אחרים, אופי הנושאים, מידע מודיעיני שאינו בשל עדיין לטיפול פלילי ומאפיינים אחרים כיוצא באלה, מחייבים טיפול מרכזי.”

הנמקה זו היא זריית חול בעיניים. למעשה, כל תיק המטופל בידי מח־לקת־החקירות של מס־ההכנסה הוא בעל המאפיינים האלה.

המשמעות של ההוראה היא של־נציב, באמצעות גביש ומנהל היחידה החדשה, האפשרות לשלוף כרצונו כל תיק מידי פקיד־השומה המטפל בו, ולהעבירו לגוף החדש.

בהוראת־הביצוע אין כל הנחיות לג־בי הכללים והשיטות שלפיהם תעבוד היחידה הארצית לשומה, ההגבלות החלות עליה והסער שיש לנישום מפניה. אין שום הנחיות לגבי דרכי־עבודתה, הבטחת חוסר־שרירותיות ואפליה.

למעשה, יכול כיום הנציב, הרוצה להיטיב או להעניש נישום, לעשות זאת בקלות. הוא מבקש ממנהל היחידה להעביר את התיק אליו, וזה עושה בו כחפצו, ללא כל פיקוח ותוך ביטול כל הסעדים שיש לנישום כיום כלפי פקיד־השומה.

ההגנה היחידה שתהיה לנישום, שעבר ליחידה החדשה, היא רצונו הטוב ויושרו של מנהל־היחידה.

הנציב העליון

פרשה מוזרה

מנהל היחידה הוא אוסקר אבו־רזק, ורכזה היחידי הוא רמי מנדולה.

אביו של רמי מנדולה, אשר, ואשתו של רמי, ברוריה, מנהלים במיקרה חברה בשם תמ״ש — תיכנון מיסים והשקעות. חפרה זו מנהלת קורסים ליועצי־מס בבניין גימנסיה הרצליה ב־תל־אביב.

יועץ־מס הוא תפקיד שקשה ביותר לקבל לו הסמכה. נציבות־מס־ההכנסה היא המוציאה תעודות־הסמכה ליועצי־מס, וקשה להשיגם, כמו הסמכה ל־ראיית־חשבון. המועמד עובר בחינות, הנערכות על־ידי מנגנון מס־ההכנסה.

רק בעל תעודת יועץ־מס רשאי לטפל בנושא מס־ההכנסה של נישומים כלפי מס־ההכנסה.

הקשיים בהשגת התעודה וההצלחה בבחינות גרמו לכך שהמעוניינים ב־תעודה ישלמו כל סכום כדי להשתתף בקורס הנראה להם כמבטיח הצלחה.

והנה, לקורסים של בית־הספר של אבא של רמי ואשתו **יש יתרון מעניין: המרצה הרא־שי בקורס הוא אוסקר אבורזק, מנהל היחידה הארצית לשומה.**

המרצה השני הוא רמי מנדולה, רכז היחידה הארצית לשומה.

לעובדה שפקידי־שומה ועובדי־מס־ההכנסה מרצים בשכר יש משמעות לא־נעימה.

בזמנו היו רינונים רבים על ההכ־נסות הגבוהות של מי שהיה נציב מס־ההכנסה, דב נייגר, מהרצאות שנתן.

היה ברור כי שום גוף לא יתווכח עם נציב מס־ההכנסה על גובה התשלום תמורת ההר־צאה.

קיימים עוד מיקרים שבהם מרצים אנשי מס־ההכנסה באירועים מיוחדים, כמו כנסים שנתיים של גופים מיק־צועיים. ההבדל הוא בכך שכאן מרצים השניים בקורס ספציפי, באופן קבוע.

דובר־האוצר שבדק את השאלה השיב כי השניים קיבלו מנציב־מס־ה־הכנסה אישור לעיסוקם הנוסף.

מבחינה חוקית, הכל בסדר. אבל ברור כי השניים תלויים עתה בנציב מס־ההכנסה, היכול להקטין את הכנס־תם על־ידי ביטול האישור שנתן להם.

חתימות היחידה הארצית

מנהל היחידה הארצית: אוסקר אבורזק

האם השניים יוכלו לעשות משהו ביחידה הארצית לשומה בניגוד למיש־אלת הנציב?

אילו היה הפגם רק בעובדת השתת־פותם כמרצים בקורס, לא הייתי עוסק בזאת, שכן פורמלית הדבר חוקי.

אולם דובר־האוצר נאלץ לא־שר לי, אחרי התעקשות מצידי, כי אוסקר אבורזק אכן חיבר את השאלות מטעם נציבות־מס־ההכנסה לבחינות יועצי־המס, ואף בדק את הנבחנים!

הוא ציין כי עתה אין אבורזק עושה זאת.

לעובדה חדשה זו יש משמעות בלתי־נעימה. שכן אותו אדם האחראי מטעם המדינה להסמכת יועצי־מס, הוא גם מרצה בקורסים פרטיים להכשרת יועצים אלה! ברור כי כל מי שעוסק בענייני־מס יודע כי כדאי ללמוד אצל אבורזק, שהוא גם מחבר השאלות והבודק מטעם מס־ההכנסה!

עובדות אלה ידועות גם לנציב מס־ההכנסה, שהתיר לשניים את הפעילות הפרטית. אין ספק כי שגה בתום־לב, אבל המצב אינו בריא, שהרי מלעיזים יוכלו לטעון כי רצה בשיתוף־פעולה מצד השניים בענייני התיקים שיטופלו ביחידה החדשה, שאין בה כל צורך, מלבד מתן אפשרות לנציב להתערב שרירותית בענייני נישומים, ללא פיקוח ציבורי.

לפני כמה שבועות פירסמתי כאן כיצד ממשיך מישרד רואי־החשבון, שבו היה הנציב שותף — מישרד שטראוס־ענבה — לשאת גם את שמו של נציב מס־ההכנסה בספר־הטלפונים, חמש שנים אחרי שפרש מן המישרד. חברתו־לחיים של הנציב, רואת־החשבון רויטל אבירם, היא עובדת בכירה עד היום במישרד שטראוס־ענבה. כל נישום עלול להסיק כי כדאי לפנות למישרד שטראוס־ענבה, שיש לו קשר ישיר כל־כך לנציב מס־ההכ־נסה.

עתה נוספה פרשה חדשה זו.

דובר־האוצר נשאל אם הקמת היחידה החדשה מעוגנת בפקודת מס־הכנסה, מניין היא שואבת את סמכויותיה, והיכן יש לנישום סעד נגדה.

הדובר השיב כי כל הסמכויות, החובות והזכויות, המוקנות לפקיד־השומה או לנישום על־פי פקודת מס־הכנסה, חלים גם על היחידה החדשה.

הוא לא השיב על השאלה היכן נאמר הדבר בפקודת מס־הכנסה, או היכן אישרה הכנסת תוספת לפקודה זו בדבר היחידה החדשה.

רואי־חשבון נודעים, שהגיבו על דברי האוצר, ציינו כי בבית־המישפט אין כל ערך בהודעת הדובר. מה שמחייב הוא פקודת מס־ההכנסה בלבד, והיחידה החדשה אינה חלק בפקודה זו. **יגאל לביב**

כמו בספר המפורסם (למעלה, בגירסתו הקולנועית), התרחשה בסיפריה הלאומית

דראמה מסעירה: נזיר גנב ספרים עתיקים שאין להם תחליף, השחית ספרים וזייף אותם

שם הוורד, ירושלים

מסיבת התייהדותו של רפאל פודה היתה דלת־משתתפים, ענ־יינית. כמה ממכריו, עובדי הסיפריה הלאומית, התכבדו בכוסיות של יין ובעוגיות פשוטות.

המסיבה הקטנה נערכה כמה ימים אחרי שפודה עבר את ניתוח ברית־המילה בבית־החולים שערי צדק בירושלים. קומץ ידידיו, שנאספו במעבדה לשיקום ולשימור ספרים, שם עבר פודה, ספק ליגלגו ספק התבדחו על הניתוח. הנועזים ביקשו לדעת פרטים, הביישנים בירכו אותו ב„אחינו אתה.״

פודה סיפר למוזמניו כי זהו ניתוח יקר. אילו היה נוסע לארצות־הברית, כך אמר, היה זוכה בניתוח זול יותר.

אחר־כך שבו הכל למקומותיהם, אל מיסדרונותיה הארוכים והצרים, אל מרתפיה האינסופיים של הסיפריה הלאומית.

כך הפך רפאל פודה, איטלקי־קאתולי, לרפאל גרשום פודה, יהודי ישראלי. הוא היה אז בשלהי שנות ה־30 שלו, גבר שמן, ממוצע־קומה, רווק.

על חייו באיטליה איש אינו יודע דבר. תחנתו האחרונה, לפני שהגיע לארץ, היתה במינזר נובלזה, הסמוך למילאנו. שם למד את כריכת הספרים בכריכות־עור הדורות, ואת מלאכת שיקומם של ספרים בלים.

לפני שבועיים נשפט פודה בבית־מישפט פדרלי בניו־יורק, והורשע בזיוף הגדת גוואדאלאחארה. בבית־המישפט זכה פודה בתואר „נזיר־לשעבר״. כמה עיתונאים אמריקאיים אף הגדילו בכבודו והפכו אותו לכומר.

למעשה, איש ממכריו אינו יודע אם אכן היה נזיר וכומר, או שמא רק למד במינזר את תורת־השיקום. איש גם אינו יודע מדוע החליט לעלות לארץ ולהתגייר. שנותיו כנוצרי מיסתוריות, לוטות בחוסר־מידע.

לכן, כאילו מתחילים חייו בימי יהדותו. פתאום, לפני 10 שנים, הגיע לירושלים. אחותו ניהלה שם מיסעדה איטלקית ונציה. אלא שפודה לא התעניין בצדדיה הגסטרונומיים של העיר. כבר בימיו הראשונים מצא את דרכו אל חוגי החרדים של מאה־שערים. הם, שגיירו כבר רבים ומוזרים ממנו, קיבלו את פודה אל דתם בזרועות פתוחות. תהליך התגיירותו היה מהיר.

עכשיו, אחרי ההרשעה בניו־יורק, יש מי שלוחשים כי הגיע לארץ והתגייר מתוך תיכנון זהיר, קפדני. לא לשם שמיים התייהד, אלא לשם גניבות. כיהודי דתי, עובד בסיפריה הלאומית בירושלים, יצליח להניח ידו על כל ספר שיחפוץ בו, כך חשב.

זו רק השערה. אולם גם ללא השערות ולחישות, נפתלת הרפתקת־חייו של רפאל פודה, חובקת־עולם. יש בה יוצא מינזר מיסתורי ורב־עלילות. מנהל בית־ספרים ששמו מלאכי. סיפ־ריה עמוסת ספרים וגניבות.

כאילו כתב אומברטו אקו את הספר שם הוורד* בהשראתו של פודה.

ספרים באלפי דולארים

כשהוא לבוש במיכנסיים משוב־צים, לראשו כיפה שחורה גדולה, לעיניו מישקפיים מיושנים, הגיע פודה באוגוסט 1980 לבית־הספרים. הוא דיבר בעברית מגומגמת ובאנגלית, בצרפתית ובאיטלקית רהוטות. בשי־חת־ההיכרות הדגיש את יהדותו, הציג לראווה כריכות־עור אמנותיות, מעשי־ידיו, שהעידו על כישרון רב. מיד התקבל לעבודה במעבדת השיקום והשימור.

מעבדה קטנה, שלושה אנשים שלמ־דו את מלאכת השיקום בפולין, ברוסיה ובארגנטינה, ארצות מוצאם. בעדינות ובסבלנות הם מתקנים שם ספרים זקנים, משיבים להם את ימי־עלומיהם.

כבר בימיו הראשונים במעבדה התבלט פודה לרעה. בלשון חלקלקה, בדברי־חנופה לממונים עליו, בניצול חולשות עובדי־המחלקה ובטמינת מל־כודות, ניסה לסלק את האחראית למעבדה ולתפוס את מקומה. לבסוף הצליח. שנה וחצי אחרי שהגיע לבית־הספרים התמנה פודה כממלא־מקום מנהל־המעבדה. מינוי רישמי של מנהל־בפועל עדיין לא הוענק לו, מכיוון שביקש לצאת לשנת־שבתון בארצות־הברית.

אם כלפי־חוץ נדמה היה כי את עיקר מירצו מקדיש פודה לתככים פנים־מחלקתיים, הרי שבדיעבד התברר כי את כל אונו הזרים למעשי־תרמית ששכרם הכספי רב יותר מזה של מנהל־מחלקה.

כתחילה פעל בהססנות, בזהירות, תלש דפים מספרים עתיקים והגניבם אל מחוץ לאוניברסיטה.

שוק המיסחר בספרים עתיקים רווי באלפי דולארים. מחיריהם של הספרים העתיקים מרקיעים שחקים. דף יחידי מתוך ספר נדיר, מודפס או כתוב בכתב־יד, עשוי להימכר ב־5000 דולר. דפים ריקים נמכרים בסכומים של עד 500 דולר.

פודה תלש מאות דפים מסיפרי האוניברסיטה. מחירו של ספר, שכמה מדפיו נעלמו, יורד עד למחצית. גם ערכו התרבותי יורד פלאים.

חלק מהדפים ניסה למכור בחזרה לאוניברסיטה, אחרים נמכרו לסוחרי ספרים עתיקים בכל רחבי העולם.

ולא רק מסיפרי האוניברסיטה תלש דפים. אספנים מכל העולם משקמים במעבדה האוניברסיטאית את סיפרי־הם. התשלום משולשל לקופת האוני־ברסיטה.

קרה שאספן אמריקאי שלח למעבדה ספר יקר־ערך, ביקש שיכרכו אותו בכריכת־עור. פודה תלש וכרך. האספן הנדהם, שגילה כי סיפרו אמנם נכרך באמנות ובהידור, אך גם התייתם מכמה דפים, אילץ את הנהלת האו־ניברסיטה לפצותו על אובדן הדפים.

כך קרה גם לאספן הירושלמי הד״ר ישראל מלמן. אלא שמלמן גילה את התרמית מאוחר מדי, אחרי שפודה נמלט מהארץ. היום מאושפז מלמן במחלקה הסיעודית בבית־האבות נופים בירושלים. 3000 מ־26 אלף ספריו נתרמו לסיפריה הלאומית. אוסף יקר

ציון עפריר, העולם הזה

„הנזיר מלאכי״: מלאכי בית־אריה במחסן הספרים העתיקים
„אינני מנסה לחפות...״

** שם הוורד הוא ספר־מתח המתרחש בימי־הביניים במינזר איטל־קי, שיש בו סיפריה המכילה אוצרות נדירים. בגלל הספרים מתרחשים מיקרי־רצח, ולבסוף נשרפת הסיפריה. הספרן הקנאי הוא נזיר בשם מלאכי.*

שרה ליבוביץ מספרת: הסיפריה הלאומית גילתה שהנזיר המגויד הוא גנב, אך היא הניחה לו להסתלק מהארץ

ונדיר שנידלדל מנכסיו אחרי שנתכבד במגע־ידו של פודה.

תלש דפים

איש **לא** חשד ברפאל גרשום פודה. הוא היה חביב, חברותי, בעל קסם אישי וחן רב, ידע להחניף למנהליו בערמומיות מחושבת. שאל לשלומו של זה, שיבח את מחקריו של זה, השמיץ את מי שצריך באוזני מי שאהב לשמוע, היה מעורה בכל מה שקורה.

הוא נסע לארצות־הברית לשנת־שבתון וחזר אחרי שנתיים. סמוך לשובו נשא לאשה את אסתר ריגר, בתו של הרב־הפרופסור ריגר מבית־המידרש לרבנים בניו־יורק.

משפרש הרב לגימלאות העתיק את מקום־מגוריו לירושלים. כאן התגורר בנו, שימחה ריגר, מאמן־כדורסל, שמ־סרב בתוקף לדבר על פודה. בתו של הרב, שבאה לבקרו, התוודעה לפודה. החתונה נערכה במלון המלך דויד. חתונה מפוארת. 300 מוזמנים. הוריו הקאתוליים של החתן לא הגיעו, למרות שציפה להם בהתרגשות. גם רבים מעובדי־האוניברסיטה, שהוזמנו, לא באו. פודה כעס על הנעדרים. לא מחמת כבודו שחולל, אלא בשל קמצנותו.

„הזמנתי עבורך מנת־אוכל,״ אמר לאחד מהם. „אתה לא באת, והאוכל התקלקל!״

כשהוא נשוי לבתו של רב מכובד, על סף התמנותו כמנהל המעבדה, התחזק ביטחונו העצמי של פודה. הוא איבד את כל כללי הזהירות. תלישת הדפים הפכה לעניין שבשיגרה. לע־תים אף לא טרח להסתיר את הדפים הגנובים. כמה ספרנים הבחינו בו במיסדרונות הסיפריה. כשדפים עתיקים בידו ופניו אדישות, שלוות, כאילו היו אלה רבי־מכר של עמוס עוז ולא דפיו של ספר מהמאה ה־15. ועדיין איש לא שאל מה קורה, מי תולש ואיך.

כשהבין פודה כי ספרני הסיפריה הלאומית אינם חושדים בו כלל, החליט להרחיב את תחום פעילויותיו. לא עוד דפים יחידים. מעתה יגנוב ספרים שלמים, עתיקים, נדירים, יקרי־מצי־אות.

מחסן הספרים הנדירים שוכן באחד ממרתפיו של בית־הספרים. הוא מוגן בדלתות ננעלות, אקלימו מלאכותי, מווסת היטב. הכניסה מותרת רק למתי־מעט.

אוצרות יקרים, שערכם אינו נמדד בכסף, גודשים את שורותיו. הטיוטה של תורת־היחסות של איינשטיין, כתובה בכתב־ידו. שני כרכים בכתב־ידו של הרמב"ם. חומש שנכתב במאה ה־10. מחזור וורמז משנת 1272. כתר תנ"ך משנת 1260. כיתבי־יד של ניוטון.

לאט־לאט הצליח פודה לשכנע את הנהלת האוניברסיטה שהוא חייב לסייר במחסן הספרים הנדירים. „אני צריך להחליט אלה מהספרים חייבים להש־תקם במהירות, ולא — יתכלו,״ אמר.

הפרופסור פרץ תשבי, אז הספרן הראשי, היום פנסיונר: „הנחנו לו להיכנס למחסן בכל עת. כעבור זמן־מה ראה האחראי על המחסן, זלמן זנד, את פודה, כשהוא דוחף לכיס מעילו ספר עתיק, קטן. הוא רץ אחריו לדלת ושאל אותו לפשר מעשהו. פודה אמר כי רצה לבדוק את כריכת הספר.

„למחרת ערכנו ישיבת־הנהלה והח־לטנו לאסור עליו את הכניסה למחסן. לא גילינו לו כי אנו חושדים בו. אמרתי לו כי מעתה אסור לאיש להיכנס למחסן.

„פודה, שהבין כי בכך נסתם מיכרה־הזהב שלו, ניסה להחניף לי בכל דרך אפשרית, כדי שאתרכך ואתיר לו לשוב לסיוריו במחסן. מובן שלא שיניתי את דעתי.

„הוא המשיך לעבוד במעבדה, אולם אנחנו פיקחנו על כל הספרים שעברו תחת ידיו. ספרנו את דפי הספרים שקיבל לכריכה, בצאתם אליו, וכשחזרו למחסן.״

ימים אחדים אחר־כך ביקש פודה לצאת לחופשה קצרה. לתשבי סיפר כי הוא נוסע לאיטליה, לביקור מישפחתי.

יום לפני הנסיעה גילה הפרופסור תשבי דף עתיק בידיו של פודה. כשנשאל איך הגיע הדף לידיו, השיב תשובה מתחמקת, משונה.

הנהלת הסיפריה פנתה למישטרה. בחיפוש שנערך בנמל־התעופה במי־זוודותיו של פודה נתגלו חמישה ספרים עתיקים. הספרים הוחרמו. פודה טס לאיטליה. שני שוטרים ואחד מספרני האוניברסיטה מיהרו לביתו בשכונת רחביה בירושלים. שם גילו 110 פריטים עתיקים, דפים וספרים.

„אשתו נדהמה,״ מספר תשבי. „היא אמרה כי לא הכירה אותו ככזה.״

אחרי שבוע חזר פודה לארץ. לשאלות החוקרים השיב כי חש שהדפים והספרים העתיקים יהיו אצלו, בביתו, בטוחים יותר מאשר במרתפי־האוניברסיטה. „מתוך אהבת־ספרים עשיתי זאת,״ אמר.

הוא הושעה מעבודתו. במשך חצי שנה המשיך לקבל משכורת. בינתיים מכר את דירתו ואת מכוניתו. כשנזכרו סוף־סוף לשלוח לו הזמנה לדיון בבית־המישפט, גילו כי נמלט מהארץ.

רצח ספרים

בלונג־איילנד, לשם הגיעו, קנו בני־הזוג פודה דירת־פאר. שם נולדה בתם השניה.

אסתר פודה־ריגר מרצה בברוקלין־קולג'. היא משתמשת בשם־מישפחתה המקורי, ריגר. הוא הקים בית־דפוס לספרים עבריים, פרדס. בית־הספרים האוניברסיטאי רכש ממנו כמה הגדות של פסח. לעובדים שתמהו על פשר הקניה, השיבה ההנהלה כי בית־הספרים חייב לרכוש כל ספר עברי היוצא לאור, בין אם המו"ל אדם ישר ובין אם הוא גנב.

באוניברסיטה מתחמקים משיחה על פודה. הדובר, בני מושקין, מודיע כי אין זה עניינה של ההנהלה. הפרופסור מל־אכי בית־אריה יענה על כל השאלות.

הפרופסור מלאכי בית־אריה, מומחה לכתבי־יד של ימי הביניים, הוא מנהל הסיפריה הלאומית. הספרן בסיפרו של אקו נקרא אף הוא מלאכי. „אני לא מכיר את אקו,״ אומר בית־אריה. „זהו צירוף־מיקרים מוזר, שהרי יש לי שם נדיר. יכול להיות כי אקו פגש את שמי בפירסומים שלי.״

את תגובתו על מיקרה־פודה קשה להשיג. אין הוא משיב על צילצולי־הטלפון. רק אחרי שלושה ימים ושש שיחות־טלפון אמר: „אני לא מוכן להי־כנס לזה. הגשנו תלונה למישטרה. עכשיו העניין נמצא בידיה. אני לא מנסה לחפות על שום דבר, אבל אני לא רוצה להיכנס לדברים שאני לא צריך לדבר עליהם.״

דובר מחוז־המרכז של המישטרה, שם הוגשה התלונה, לא השיב לצילצו־לי־טלפון במשך שבוע ימים.

דובר המטה הארצי של המישטרה, עדי גונן: „לא ביקשנו את הסגרתו לישראל. אינני יכול לאמר מדוע.״

תגובות האוניברסיטה והמישטרה משונות, עמומות. פודה, כך אומרים בבית־הספרים, הסב נזקים בכמיליון דולר. הוא גנב ורצח ספרים. „לפעמים רצח של ספר הוא אכזרי לא פחות מרצח של אדם,״ אומר אחד העובדים. עד היום יש במחסן הספרים הנדירים פתקים קטנים, המודיעים כי אי־אלה ספרים נמצאים ברשותו של רפאל פודה.

בכל זאת איש לא דרש ממנו כי יחזיר את כל הספרים הגנובים. הוא לא נשפט בארץ, וכשברח לא דרשה המיש־טרה את הסגרתו.

לא כך קרה בארצות־הברית. זמן־מה אחרי שפודה נמלט ללונג־איילנד, הוא התחיל לעבוד ככורך־אומן בסיפרית בית־המידרש לרבנים. כשנודע הדבר לתשבי, בירושלים, מיהר לכתוב מיכ־תב לספרן הראשי, הד"ר מנחם שמלצר, שבו סיפר לו על עלילותיו של רפאל פודה.

פודה פוטר מעבודתו. סיפריות רבות ברחבי ארצות־הברית הוזהרו מפניו.

לפני שנתיים הופיעו במישרדו של שמלצר בניו־יורק שני יהודים חרדים, אהרון ברגר מניו־יורק וברל ברלין מבני־ברק, סוחרים בספרים עתיקים. הם סיפרו לו כי קנו את הגדת־גוואדא־לאחארה מאדם בשם גבריאל רוג'רס, ושילמו לו תמורתה 90 אלף דולר.

בסותבי', שם ביקשו למכרה, חשדו כי זוהי הגדה מזוייפת. התקשו להאמין כי הגדה כה יקרה נמצאה במשך שנים רבות באוסף פרטי, מבלי שאיש מה־סוחרים ידע על כך.

הד"ר שמלצר בדק את ההגדה ובישר לסוחרים כי, לדעתו, ההגדה אכן מזוייפת. „לבדיקה נוספת פנו אל הפרופסור תשבי,״ ייעץ להם.

הפרופסור פרץ תשבי הוא מומחה בינלאומי לאינקונבולים. כך מכונים ספרים שנדפסו מאז ראשית הדפוס ועד שנת 1500. הספר העברי הראשון נדפס כ־1457. האינקונבולים העברים נדפסו, איפוא, במשך תקופה של 25 שנים בלבד. כיום נותרו 150 אינקונבולים עבריים. 85 מהם נמצאים בירושלים.

הגדה בתה חריף

הגדת־גוואדאלאחארה היא אינקונבולה. היא נדפסה בשנת 1842, והיא הגדת־פסח הראשונה שנדפסה בדפוס. העותק היחידי שנותר לפליטה, מתוך מהדורה של כ־200 עותקים, מצוי בבית־הספרים בירושלים. זלמן שוקן, אביו של גרושם שוקל, עורך הארץ, שהיה אספן ספרים, הוריש את ההגדה לבית־הספרים, ביחד עם 63 ספרים נדירים נוספים.

העותק הובל בחרדת־קודש למיש־רדו של הפרופסור בית־אריה. ספרנית כסופת־שיער חיבקה את הספר הנדיר, המתינה בפתח החדר עד ששב ונמסר לידיה. ספר גדול, שישה עמודים בדפוס שחור, גדול, ללא ציורים או קישוטים כלשהם.

הסוחרים החרדים קיבלו את עצתו של הד"ר שמלצר, ופנו אל הפרופסור תשבי. „מבט חטוף באינקונבולה הבהיר לי כי זו הגדה מזוייפת. כדי להגביר את האותנטיות, זייף פודה בעמוד הראשון כתב־יד לטיני מהמאה ה־16, שש שו־רות קצרות, האומרות כי זהו ספר תורה. בהגדה המקורית השורות האלה אינן קיימות, כמובן,״ אמר תשבי בהתלה־בות, בהתרגשות. ניכר בו כי האינקו־נבולים הם מרכז חייו, כי הוא מכיר אותם היטב, כמו היכרות אינטימית.

„ליתר ביטחון ביקשתי כי ישאירו אצלי את ההגדה. בבדיקה יסודית גיליתי את הצילום שממנו זוייפה ההגדה. אברהם יערי הכין ביבליוגרפיה של ההגדות שנדפסו בין השנים 1482 עד 1960. לספר צירף צילום של הגדת־גוואדאלאחארה. מתוך הצילום הזה זייף פודה את ההגדה.

„את קצוות הדף הראשון, שאמנם הוא דף עתיק, אך לא מהמאה ה־15, הוא טבל בתה חריף. כך נצבעו הקצוות בצבע חום־צהבהב, כאילו עתיק.

„פודה איננו ידען מלומד, והשגי־אות שעשה היו מצחיקות. למשל — סימני־המים. בעבר נהגו בעלי בתי־הדפוס לצייר ציור מיוחד על כל דף־דפוס. ציור זה נקרא סימן־מים, מפני שצוייר בחלקו השקוף ביותר של הדף.

„סימן־המים של ההגדה האמיתית הוא יד עם פרח בעל חמישה עלי־כותרת. בהגדה המזוייפת — עלה אחד בלבד.

„ועוד: בדף 3 בהגדה המקורית נמצא כתם במילה 'ריינו', בין האותיות י"נ. בהגדת־יערי נוקה הכתם באופן בלתי־נאות, והמילה הפכה ל'ריעו'. כך גם בעותק המזוייף.״

בשיחה עם הסוחרים הכחיש פודה כי מכר להם עותק מזוייף. בשחצנות גסה אמר כי זכה בירושה בהגדה המקורית, וכי העותק בבית־הספרים הוא־הוא שאינו מקורי.

נפל בפח שכרה לעצמו

זמן־מה אחר־כך ניסה למכור שלו־שה דפי־הגדה לאלברט יאני, סוחר פריסאי. 12 אלף דולר ביקש וקיבל תמורתם. גם יאני שאל בעצתו של הפרופסור תשבי, וקיבל תשובה דומה.

השלושה הגישו תלונה במישטרת ניו־יורק. שלא כמו בירושלים, לא חס שם איש על פודה. המישטרה פתחה בחקירה, שבעיקבותיה הוחלט להעמיד לדין את גבריאל ריגר־רוג'רס, אחי־אשתו של פודה, ואת רפאל פודה.

תשבי הוזמן להעיד בבית־המישפט. ביומו הראשון של המישפט הועלה לדוכן־העדים ברל ברלין. לפני שפתח בעדותו נאם התובע הפדרלי, ג'וני פרנק, את נאום־הפתיחה של התביעה. הוא אמר כי יש בידי התביעה הוכחות רבות לכך שההגדות שמכר פודה ליאני ולברלין הן מזוייפות. הוא אף הודיע כי יעיד מטעמו הפרופסור תשבי.

פודה, המכיר את תשבי מימי ירו־שלים ויודע כי אכן הפרופסור תשבי הוא עד־מומחה, הבין כי נפל בפח שכרה לעצמו. מיד עם תום דברי התובע קמו פודה וריגר והודו באשמה.

ברלין, נדהם, הורד מדוכן־העדים. הוא עדיין לא שב לארץ. בביתו שבבני־ברק אומרת אשתו כי אינה יודעת דבר על המישפט. בעלה יחזור בעוד שבו־עיים.

ריגר ופודה חוייבו להחזיר לסוחרים את כספם ולשלם את הוצאות המישפט. גזר־הדין עדיין לא ניתן. העונש על עבירה כזו הוא 20 שנות־מאסר.

צילום: ציון עפרי, העולם הזה

פרופסור תשבי וההגדה המזוייפת
„הוא אינו ידען מלומד, והשגיאות שעשה מצחיקות...״

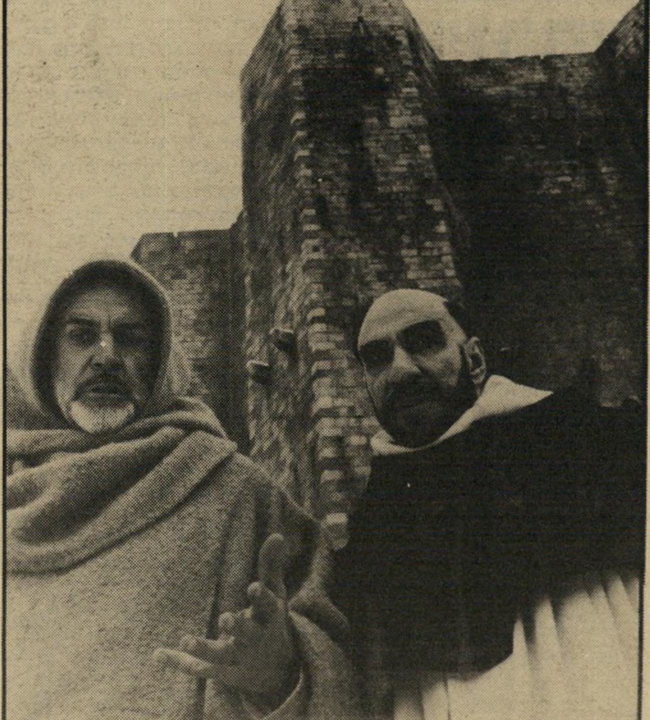

שם הוורד: המינזר
בסוף הכל נשרף

אתה והשקל

מאת יגאל לביב

מנהלים — היזהרו!

מנהלי־חברות צפויים בקרוב להפ־תעות לגבי אחריותם האישית לדרך ניהול החברה.

עד כה, ההשקפה הרווחת היא שמנהל, שלא ניהל היטב את החברה והיא הסתבכה, אינו צפוי לכל נזק אישי, אלא אם כן ערב אישית לחברה. מנהלים יכלו לנהל את החברות ללא

מנכ״ל־לשעבר גדיש
כרטיסי־חינם לעיתונאים

חשש שמא מישהו יתבע מהם אישית לשלם את נזקי החברה. בקרוב מאוד צפוי שינוי מהפכני.

עוד ב־1979 נקבעה הלכה בפסק־דין של בית־המישפט־העליון, בהרכב של חמישה שופטים. **אדוארד קוסוי,** שהיה מנהל בבנקים פויכטוונגר ואלרן, הורשע וחוייב לשלם אישית סכום גדול מאוד, אחרי שבית־המישפט מצא כי ניהולו הביא נזקים לבנקים שהתמוטטו.

וכך נכתב אז בפסק־הדין: „מנהל הפועל ללא טעם עיסקי, ביודעו שמעשיו יפגעו בחברה, מפר חובתו כלפיה. כאשר מתעורר חשד ממשי שאין הוא פועל בתום־לב ולטובת החברה, עליו הנטל להזימו.” פסק־דין זה פורש, בדרך כלל, על־ידי מיש־פטנים כאילו רק אם עשה המנהל מעשים פליליים הוא ישא באחריות אישית.

עתה מנסה עורך־הדין **יעקב אמיתי,** מפרק בשתי פשיטות־רגל גדולות, הופל ומעוף, לקבל פסקי־דין נגד מנהלי החברות, על ניהול כושל שלא לטובת החברה. לגבי **יצחק גדיש,** שהיה מנכ״ל מעוף, טוען אמיתי כי עשה מעשים שלא בתום־לב, כאשר ידע את מצבה האמיתי של החברה. גדיש המשיך לחלק כרטיסי־חינם בכמויות גדולות, כדי להשתיק ביקורת עליו בעיתונות, ויצא בתוכנית של מכירת כרטיסי־טיסה למנויים, כאשר ידע כי החברה לא תוכל לעמוד בכך.

לגבי **עוגי פילובסקי,** שהיה מנכ״ל קופל ואחד מבעליה, טוען אמיתי כי ההסכם שנעשה עימו, ולפיו מכר את חלקו בקופל תמורת חלק נכבד מרכושה, היה מעשה שבית־המישפט יתבקש להגדירו כהעדפת נושים ערב התמוטטות החברה, ולכן יש לבטלו. הוא מסתמך, בין היתר, על פסקי־דין אנגליים, הקובעים כי מנהל בחברה, שעשה סמוך לפירוקה הסכם עם ספקים וידע שלא יוכל לעמוד בו, ביצע תרמית גרועה ביותר.

אם יאמץ בית־המישפט את טענות המפרק, צפוי תקדים חמור לכל המ־נהלים.

עיתונים חדשים

שני יומונים חדשים נמצאים בהכנה.

משקיעים זרים מתכוונים להוציא לאור יומון בשפה האנגלית, אשר יתחרה בג׳רוזלם פוסט. הפוסט מדפיס כ־50 אלף עותקים ליום, ועוד מיספר כזה במהדורה האמריקאית שלו. כוונת היוזמים היא לתפוס נתח מקוראי־האנגלית. הם כבר התקשרו עם דפוס וחברת־הפצה.

היומון השני ייצא בעברית, אחרי־הצהריים, ומתכוון להכות את חדשות וגלובס. נראה כי התפטרותו של משה ורדי מהארץ קשורה בעיתון זה, ונראה כי בעלי־מניות בידיעות אחרונות יממנו אותו.

הכוונה היא למנוע את ההתרחבות המתוכננת של גלובס.

גלובס היה עד כה יומון פיננסי, שנמכר בשעות־הערב. עתה החליטו בעליו להכפיל את גודלו (כיום כ־24 עמודים) ולהפכו ליומון שייתן חדשות כלליות, עם דגש כלכלי, כדוגמת פיננשייל טיימס.

לשם כך נלקח **מתי גולן,** לשעבר העורך האחראי של הארץ, שיהיה אחראי לחלק החדשותי הכללי של גלובס.

עיתונאי גולן
אחראי לחלק החדשותי

מאור תחליף את חת?

אם יצליח **צדיק בינו** בתוכניתו להחלפת **מאיר חת,** יושב־ראש מוע־צת המנהלים של בל״ל, ב**גליה מאור**, יהיה בכך מימוש האימרה „להפוך חת לפשע”.

אמנם, צדיק חייב טובה למאור, שמינתה אותו במקומו של יפת. אבל מאור היתה המפקחת על הבנקים, שהיתה צריכה למנוע את הסכמי־הפנסיה של בכירי בל״ל. אם חת יפרוש מפני שלא לחם נגד ההסכמים, מה דינה של מאור אשר כמפקחת על הבנקים לא עשתה כלום בעניין זה?

נוסף על כך היתה מאור המפקחת על הבנקים כאשר התמוטט בנק צפון אמריקה. עד כה לא נתן בנק ישראל לציבור שום דין־וחשבון כיצד גנבו מתחת לחוטמו עשרות מיליוני דולא־רים, מי אשם בכך, והיכן היה הפיקוח על הבנקים.

מאור היתה אמורה להשגיח על בנק צפון אמריקה, שנמכר, אגב, לחברה־בת של הבנק הבינלאומי הראשון שצדיק היה מנהלו.

יו״ר חת

מפקחת־לשעבר מאור

מימוש האמירה „להפוך חת לפשע”

שוש וינר מוכרת הווילה

אשת־העסקים **שושנה וינר** הע־מידה למכירה את הווילה שלה בתל־בנימין ברמת־גן. היא מבקשת תמורתה שני מיליון דולר.

וינר היתה חברתם לחיים של **ארנסט יפת** ו**חיים שיף,** בתקופה שבה היה יפת מנכ״ל בנק לאומי. הבנק היה הממנן העיקרי של עסקיו של שיף.

אחרי התפטרותו של יפת נכנסו עיסקי שיף לקשיים. וינר נטשה אותו לטובת יפת בניו־יורק, אולם באחרונה נפרדו, והיא עברה ללונדון.

אשת־עסקים וינר
עברה ללונדון

מה הקשר בין הפסדי „הסנה” למיפלגת־העבודה?

בגלל ההסכם המוזר בין חברת הסנה (באמצעות חברת רותם, שהיא חברת־בת שלה) לבין חברת אושיות של יעקב דננברג, תפ־סיד הסנה לפחות חמישה מיליון דולר.

הסערה הציבורית, שקמה בגלל הפסדים אלה, הכריחה את מזכיר־ההסתדרות לפטר את מנכ״ל הסנה, אלפרד גולץ. אבל חברת העובדים אינה עושה דבר כדי לחקור למה נגרמו ההפסדים הללו, והאם הם אמיתיים.

יש להביא בחשבון כי דננברג כבר גרם להפסד מיליונים רבים, כאשר חברת־הביטוח ירדניה שלו התמוטטה.

גורמים בענף־הביטוח שואלים מדוע הסכים גולץ לעשות את החוזה שעשה עם דננברג. יש לזכור כי אלפרד גולץ היה גם גיזבר מיפלגת־העבודה. יש גם לזכור כי במישפטו של דויד בלס התגלה כי הוא תיכנן לעשות עיסקות עם חברת הסנה, בתיווכו של סגן־שר־האוצר עדי אמוראי, ולתרום למערך תרומות נכבדות בגין עיסקות אלה.

העיסקות של בלס עם הסנה לא מומשו, בגלל נפילתו טרם עת. האם ייתכן כי יעקב דננברג מילא את מקומו? האם זו הסיבה לשאנ־נות של חברת העובדים נוכח הפ־סדי המיליונים של הסנה?

דננברג עצמו עזב את הארץ, ונמצא עתה בדרום־אפריקה, שם הוא עוסק בעיסקי־בנייה יחד עם ישראל גרניט. השניים היו שות־פים בעיסקי־בנייה מעבר לקו הירוק, והפסידו כסף רב בהתמוט־טות חברות־הבנייה שהקימו. גר־ניט היה קודם לכן בעיסקי־ברזל ואלקטרוניקה, שאף הם התמוטטו.

הוא היה מועמד במקום טוב ברשימת ד״ש לכנסת.

ביזבוז של חצי מיליארד דולר

לפני כמה שבועות נחנך מזח־הפחם החרש בנמל־אשדוד.

הפחם, שיפורק באשדוד באוניות קטנות, עד גודל של 60 אלף טון, יועבר במסילה לתחנת־הכוח החדשה באשק־לון. המזח עצמו עלה 48 מיליון דולר. יחד עם הוצאות המאגר, המסילה, התשתית הכפולה לפריקה ולהטענה של הפחם לרכבת, יהיה סך ההוצאות הקשורות בפריקת־הפחם הזו 138 מיליון דולר.

חברת החשמל כבר חישבה כי הוצאותיה להעברת טונה פחם מארץ־המוצא עד תחנת־הכוח יהיו תשעה עד 12 דולר לטון. לשם השוואה: המזח בחדרה עלה 85 מיליון דולר, והוצאות העברת טונה פחם הן דולר אחד. (בחדרה ניתן לפרוק אוניות בגודל עד 170 אלף טון, דבר המוזיל משמעותית את הוצאות ההובלה). ההוצאות המיו־תרות, שתשלם חברת החשמל לפחם האשדודי, יהיו 25 מיליון דולר בשנה, או חצי מיליארד דולר ב־20 השנים הבאות. תוספת זו תגרום, כמובן, לייקור תעריפי־החשמל.

הוחלט לבנות מזח יקר באשדוד, ולא בחדרה, מפני שרשות הנמלים רצתה בהרחבת נמל־אשדוד, וחששה שמא הגדלת המזחים בחדרה, שאינם ברשותה, תקטין את מישקלה. מכיוון שבקופת רשות־הנמלים יש עודפי־כספים, בסדר־גודל של 400 מיליון דולר, הנגבים ממס־פריקה על הייבוא, העדיף הממונה עליה, השר **חיים קורפו,** את הגדלת ממלכתו על חשבון ייקור החשמל.

„המיזרחי” לא ניזוק

הפיצויים שבנק המיזרחי חוייב בבית־המישפט לשלם לשני לקוחות שנפגעו במפולת־המניות בבורסה לא יפגעו בבנק. לבנק יש ביטוח בחברות זרות, המבטחות אותו כנגד כל נזק הנגרם לבנק משגיאה עיסקית. הביטוח יכסה לבנק את הנזק של 1.5 מיליון דולר שחוייב לשלם (אם יפסיד בעיר־עור, שיוגש על פסק־הדין), והביטוח כיסה לבנק תשלומים קודמים ששולמו בגין לקוחות שנפגעו במפולת־הבור־סה.

— או־טו־טו יטלפן —

(המשך מעמוד 16)

תי, אינו נכון. היו צריכים ללמד קבלה, שכן זה היה נותן תשובות להרבה שא־לות ששואלים צעירים. היום, אם יבואו ויתעמקו בבעיות אמונה, יאמרו להם לא להתעסק בגדול מהם, וישאירו את השאלות סתומות. הרבנים מפולגים, מתווכחים על שטויות, לא מייצגים שם־שמיים.”

המאזינים הצטמררו? נעשה להם קר? התחילו להכין את המיקלטים?

ועכשיו לאלטרנטיבה. מה מציעה תחזית גולדנר לעשות כדי למנוע את כל הבלגן?

הוא חי בגליל. איש שומר־מיצוות, לא אדוק מדי ובוודאי שלא חרדי. איש למוד־סבל ומלא ניסיון־חיים, איש ש־נבחר על־ידי הקדוש־ברוך־הוא לשאת על כתפיו את הג׳וב המעייף של משיח.

לפני 38 שנה הכריז הרבי מלובביץ שהוא יעלה לארץ רק כשיגיע המשיח. מומחי־הקבלה, הרוברים מפיו של דויד גולדנר, רואים ברבי את הסמכות העל־יונה בענייני־קבלה, החיה היום. „במשך כל חייו שיחק הרבי פוקר־פייס (פנים חתומות). כלומר, כאילו איננו יודע דבר על כוחות־הנסתר, והסתפק בזר־טות כמו ריפוי עקרות וכיו״ב.

„בקרוב יכריז הרבי על ביאת המשיח ועל זהותו. אז יתחילו האירועים השלי־ליים לרוץ בקצב מהיר.

„אם נתאחד סביב המשיח ונחזור כר־לנו בתשובה, נעבור את השלב הקשה הזה בקלות, ונגיע לעידן אחרית־הי־מים.

„מומחי הקבלה לא מאמינים באידי־אולוגיה הזאת. חצרות רבנים אחרים ימליכו מיד ,משיחים׳ משלהם, משיחי־שקר, כמובן, שרק יגבירו את הפלגנות. החילוניים יאמינו עדיין בצידקתם וב־עוצמתו של צה״ל.

„המכות ינחתו אחת אחרי השניה, ובקצב מתגבר, כמו שאמרתי, מילחמות עם כל הסובבים אותנו. אם גם אז לא יתאחדו כולם, תתגשם הנבואה של ספר זכריה, שלפיה יישאר רק שליש מבני־עמנו בחיים, לצפות בגן־העדן, שאחרי המבול.”

גורל קשה במיוחד הוא צופה לשמאלנים. פיגריהם, לדבריו, יתגל־גלו ברחובות.

הפילנטרופ בשמיים

בכל שנה קם מישהו אחר ומודיע על ביאת־המשיח. במה שונה גולדנר?

„החוגים שאני מייצג, שהם החוגים האמיתיים, שתקו במשך 2000 שנה. כל הנבואות הקודמות היו נבואות־שקר. אנחנו לא חזינו שמשהו יקרה בשנת תשמ״ד, למרות ההיסטריה הכללית שקמה אז. ידענו שכמו שבתשמ״ד לא מת אף אחד, גם בתשמ״ח לא נצחק יותר מדי. הכל נוסחות, ממש כמו מתמטיקה, ואני מדען שמבין משהו בנושא. הכל צירופים של מיספרים וגי־מטריה.”

עכשיו חודשיים לפני המילחמה הצפויה עם סוריה. מה יקרה אם היא לא תפרוץ?

„אין דבר כזה, היא תפרוץ!”

דויד גולדנר מתרוצץ מבית לבית, מרצה, שואל, מתווכח. הוא חדור אמונה בצידקת הדרך שבחר לעצמו. עושה מודרניזציה של התנ״ך ומתאים אותו לנוסחות הפיסיקה.

יש לו הסבר לכל הקורה. כיתבי זאב ז׳בוטינסקי היו חלק ממסר ישיר, מהפי־לנטרופ בשמיים. העב״מים ליד חיפה היו הוכחה לקיום ישויות זרות, ישויות שבהן רמת־המוסר גבוהה מאוד, ולכן הן הגיעו להתפתחות טכנולוגית גבוהה הרבה יותר.

בתהילים יש הסבר לחום הכבד שפ־קד את הארץ לפני כמה שבועות. החום הוא אזהרה מפני האש הגדולה.

הדתיים עדיין אינם מתייחסים אליו ברצינות, הם ספקניים מאוד. „אילו לא היה מוזכר שמו של לובביץ, הייתי מר־כר את עצמי הרבה יותר טוב. ברגע שמוזכר שמו של הרבי, מדביקים לי סטריאוטיפ של חב״דניק.” ואילו חילו־ניים, חודשיים־שלושה לפני הפגזת־הגאזים הראשונה על תל־אביב, עדיין לא חבשו את הכיפה.

היה לי שבוע

בשתיים לפנות בוקר חזרנו הביתה, הבעל ואני. ליד הבית שלנו, על המידרכה עמדה מכונית בעלת מיספר־רישוי כחול מהשטחים הכבושים ולידה שלושה בחורים. שאלנו מה קרה והם ענו שחגורת המצמד נקרעה להם, והם לא יודעים איך לתקן אותה.

פתחנו את המכונית שלנו, הוצאנו פנס ואיזה פלאייר, או איך שקוראים לזה, והבעל ניסה קצת לעזור. אחרי כמה דקות התייאשו כולם והוחלט שרק מוסכניק מדופלם יוכל לעזור. החזרנו את כלי־העבודה למכונית שלנו והצענו לטלפן מהבית לחברת־גרירה. הבחורים הודו לנו בחום. איחלנו לילה טוב ועלינו הביתה.

למחרת, כשחזרתי הביתה מהעבודה, ניגשה אלי שכנה ושאלה בארשת מאוד לא־רגילה: „זה אתם שעזרתם אתמול בלילה לערבים?” „כן,” עניתי לה. לא הבנתי מהמבט שלה אם זה נרשם לזכותנו או דווקא לחובתנו. היא לא אמרה מילה.

אבל מה איכפת לי? השבוע אנחנו ממילא עוברים דירה.

● ● ●

אם פעם יכריזו בארץ על תחרות „הצרכן האידיוט” נא לא לשכוח אותי. טוב, אז אולי לא ממש אידיוט, אבל מלך־העצלנים. הדרך שלי לקנות דברים היא לעבור את הרחוב, ללכת לחנות הכי קרובה, לשאול כמה עולה, ולשכנע את עצמי שזה בטח הכי זול בעולם. שנים זה עובד, כלומר האוטו־סוגסטיה.

השבוע החליט הילד שהוא כבר נער, ובמקום מיטה הוא צריך ספה וכורסה לחדר שלו. ניסיתי קצת להתווכח, אבל כמו תמיד הוא ניצח אותי ומיד הלכתי לרח׳ בוגרשוב ושאלתי למחירם של ספה וכורסה. אמרו לי את המחיר. כמו תמיד חשבתי שזה הכי זול, אבל למזלי היתה איתי חברה, שאמרה שזה נורא יקר והציעה לנסות בעוד חנות.

הלכנו לחנות במרחק של 300 מטר משם והמחיר היה יקר יותר. שמחה וגאה שנצחתי את החברה, כבר חשבתי לקנות בחנות הראשונה, אבל הסתבר ששומר הפתיים גרם לכך ששכחתי את פינקס־הצ׳קים בבית.

למחרת הסתובבתי ברחוב הרצל, בעניין אחר לגמרי. בכלל לא התכוונתי להיכנס לחנויות־רהיטים, כי הייתי בטוחה שמה שאני בחרתי זה הכי זול, אבל מבעד לזכוכית באחת החנויות הציצו אלי ספה וכורסה, כמו אלה שהבן שלי רצה. נכנסתי לחנות ושאלתי למחיר. התגובה של המוכר השאירה אותי בפה פעור. המחיר ברח׳ הרצל היה שליש(!) מהמחיר ברח׳ בוגרשוב. בסדר, יכול להיות שזאת לא אותה איכות ואולי זה לא יחזיק מעמד 30 שנה, ובכל זאת, שליש־מחיר נראה לי משונה מאוד.

● ● ●

זה ידוע שליד כל בתי־החולים בארץ עומדים חאפרים ומוכרים פרחים מצ׳וקמקים במחירי

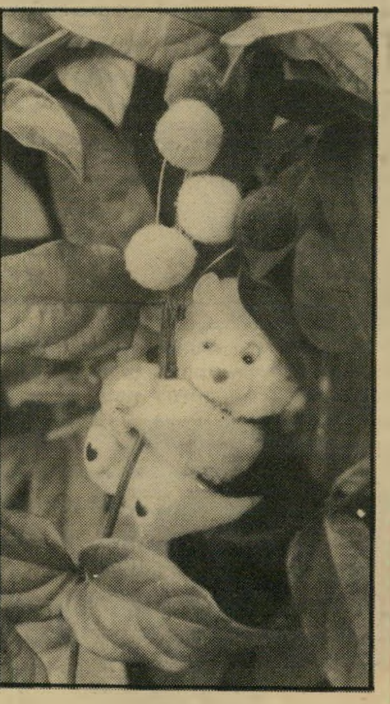

בית־מירקחת. בחורה צעירה, בחנות־פרחים בשם ג׳ונגל, ליד בית־חולים הדסה, ברח׳ בלפור בתל־אביב, החליטה כנראה להתייחס לעניין ביתר רצינות.

היא מכינה למי שהולכים לבקר חולים זרים יפהפיים, עטופים בניירות ציבעוניים וקשורים בסרטים יפים ולכל זר היא מצרפת בובה קטנה מפרווה, כדי להעלות חיוך על פני אלה ששוכבים להם חולים. הבובה, אגב, ללא תוספת מחיר. שתהיו לי בריאים, אבל אם במיקרה אתם חולים, תבקשו לשכב בהדסה. תקבלו זרים יפים.

שיחת־חולין עם בעל
(אחרי 15 שנות־נישואין)

דניאלה!
מה!
תגידי, את אוהבת גבינות!

● ● ●

שיחת־חולין עם הבן
(ביום שישי)

שאני אכין עוגה!
למה! את רוצה להרוס לנו את השבת!
יש דווקא עוגה אחת שאני יודעת להכין.
לא צריך. אם את רוצה עוגה – תקני עוגה.

אכלו ושתו כי... מחר ימציאו דברים חדשים

נבעולי עוף, המיוצרים על־ידי עוף טוב, נראים אמנם כמו קבב מצופה, אבל ממולאים בעוף טחון בתוספת ירקות. אפשר לשמור במקפיא ולחמם חמש דקות בטוסטר־אובן. טוב לארוחת־צהריים וגם ל„אמא, מתחשק לי משהו בפה”. אכלתי — טעים מאוד. אריזה של 12 נבעולי עוף במחיר 4.70 ש״ח.

★ ★ ★

גם לטבעול יש מוצרים חדשים — קבב מן הצומח וטבעולית ירקות מצופה.

הקבב עשוי מחלבוני חיטה וסויה וקציצת־הירקות עשויה מירקות שונים בתוספת חלבוני חיטה וסויה. שניהם די טעימים, אבל לא ברור לי מדוע עולה טבעול יותר מבשר. קבב מן הצומח — 6.61 ש״ח לחבילה של 400 גרם וטבעולית ירקות — 7.23 ש״ח.

★ ★ ★

תערובת ירקות מיובשים של חברת טעם טוב משווקת באריזה שקופה של 150 גרם ונראית בדיוק כמו עלי־הריח היפים ששמים בארון. אבל הפעם זה לאכילה. בטעם טוב אומרים שהירקות מיובשים בתהליך מיוחד, השומר על ערכם התזונתי. טוב כבסיס למרקים, לרטבים ואף כתוספת למנה עיקרית.

ידע אישי: הוספתי 3 כפות מהתערובת לכוס וחצי אורז שהתבשלו על האש. יצא טעים וציבעוני מאוד. המחיר — 4.30 ש״ח.

★ ★ ★

השיגעון האחרון בארץ הוא, כנראה, ייצור שמנים למיניהם. בחודשים האחרונים ראו אור לפחות שיבעה־שמונה סוגים שונים של שמנים. אחד מהם הוא תרסיס מזולה, שלא נדבק למחבת. מרססים את המחבת ומטגנים ביצה־עין וחביתה באחריות. התרסיס אינו מכיל כולסטרול. מיוצר מגרעיני־תירס. הוא בלתי רווי ואינו מכיל טעם לווי. מיכל אחד (המספיק לדעת הצרכן ל־125 טיגונים) עולה 5.90 ש״ח.

★ ★ ★

ואפילו שורטנינג כבר הגיע אלינו — השומן הצימחי, שנראה כמו מישחה לבנה, מיוצר על־ידי תלמה בשני סוגים: לאפיה, בטעם חמאה, ולטיגון ולבישול, ללא טעם מיוחד. השורטנינג הוא 100% שומן צימחי. אינו נספג במזון ומחליף את השימוש בשמן, במרגרינה ובחמאה, אינו נחרך או נשרף, ניתן לשימוש חוזר, ואינו דורש קירור. המחיר — 2.65 ש״ח.

★ ★ ★

ומשקאות — יין מטאוס — יין פורטוגלי בעל מוניטין עולמי. הפורטוגלים משווקים את היין כבר שנים ל־126 מדינות ברחבי העולם, אבל כשרצו להתחיל לשווק בישראל אמרו להם: „סטופ! אנחנו צריכים כשרות. תיפנו לרב הראשי של פורטוגל.” אתם יודעים מה אני הייתי עונה לישראלים, אבל הפורטוגלים יותר מנומסים, והם באמת פנו לרב הראשי ועכשיו המטאוס כשר.

המטאוס הוא יין רוזה — מה שרוב הישראלים אוהבים, והאריזה שלו מאפשרת להגיש אותו כמתנה. המחיר — 13.30 לבקבוק קטן, ו־18.90 לבקבוק גדול. לא טעמתי. חבל לי לפתוח את הבקבוק.

★ ★ ★

ועוד משקה שהוא מתנה, לפחות בגלל האריזה שלו, הוא ליקר אמדאוס. הליקר (בטעם פרפה אמור, אפרסק, קירסרו כחול, או וישניאק ועוד), משווק עכשיו באריזת־קרטון מהודרת ובה, בנוסף לבקבוק, גם שתי כוסות־ליקר יפות ב־18 ש״ח. אפשר להביא לאהוב או לאהובה, ולשתות ביחד.

★ ★ ★

ואחרון אחרון — גלידות. לשטראוס נולדו כמה מוצרים חדשים. המוצלחת שבהם, לדעתי, היא עוגת־גלידה בטעם שוקו־וניל בתוספת קישוטי קצפת, דובדבנים ושוקולד. העוגה נראית בדיוק כמו העוגות שבג׳ורנאלים תוצרת־חוץ, מכילה 12־18 חתיכות מכובדות ביותר ומחירה 19.22 ש״ח.

לפי הסקר הפרטי שלי זהו המחיר הנמוך ביותר לעוגות־גלידה בגודל זה באיזור תל־אביב. טעם? — לא טעמתי. לא אוהבת גלידה. אבל מה שאני אוהבת ממש זה שרבט (גלידת־פירות, ללא שמנת וללא חלב). השרבט פלוס החדש של שטראוס הוא מן הטעימים שאכלתי. 5.18 ש״ח לחבילה של 900 גרם.

★ ★ ★

ואחרי שאולי עשיתי לכם תיאבון הנה אזהרה חשובה: מישרד־הבריאות מודיע שהאוכל משמין. אז תקשיבו למישרד־הבריאות ותפסיקו לאכול וליהנות מהחיים. כדי לא למות מזה אתם יכולים לקנות טבליות־מזון של אולפוד טאב. הטבליה פותחה במיוחד עבור סוכנות־החלל והצבא האמ־ריקאי ועכשיו הביאו אותה גם הנה. שש טבליות מספקות את צריכת הויטמינים של הגוף ואריזה של 100 טבליות מספיקה ל־14־10 ימים. מחירה, אגב, 70 ש״ח.

רציתם מדע? — הנה, יש לכם!

תמונות השבוע

אילו אתם הייתם רואים את שלוש התמונות האלו – לא הייתם מראים לי? ידעתי!

דניאלה שמי

מסיבת־גיוס להנרי ברטר ★ והמעצבים ה־צרפתיים בחתונה של יעל בנין

גיוס של בן 41

אדם הזמר המצליח, הופיע בחברתה של אודליה ציקורניק בת ה־23, שלומדת סאונד והציג אותה כחברתו. זאת למרות שההיכרות ביניהם נערכה רק שלושה ימים קודם לכן אצל חברים משותפים.

המוסיקאי **הנרי ברטר**, שהוא עולה כמעט־חדש מצרפת, הגיע לגיל 41 מבלי לשרת בצבא. הוא היה ממשיך ככה עוד הרבה שנים, אך בצבא חושבים אחרת, והם, החליטו לגייס אותו סוף־סוף. אשתו, ענת, ערכה לו מסיבה צנועה בסינרמה. למסיבה באו כמה עשרות חברים, מרביתם חברים אישיים שלו ושל אשתו. כאלה שמדברים צרפתית ונראים כאילו הגיעו למסיבה בטיסה ישירה מפאריס.

שאר האורחים היו חברים למיקצוע כמו הזמר **דורון מזר**, שהיה מלווה בטלי קורן, שאותה הוא מגדיר כאשתו לעתיד, הזמר **אדם**, המעבד המוסיקלי **ננסי ברנדס** ואשתו **שרה**, שנפגעו מאוד מכך שנאלצו לשלם עבור המשקאות שהוגשו להם.

מי שנראה מרוצה היה עורך־הדין **אלי טמיר**, חבר לחיים של הזמרת **אילנית**, הנמצאת בהופעות בלוס־אנג'לס עם הזמר **יהורם גאון**. טמיר רקד בהתלהבות בחברתה של **יהודית**, בלונדית קצוצת־שיער, חברתו של **דובי שיף**, בנו של המלונאי **חיים שיף**.

טל לביא בת ה־19, היתה היחידה שלקחה את המסיבה ברצינות והופיעה בתילבושת־ערב אלגנטית, בניגוד לשאר האורחים שבאו בג'ינס. היא רקדה בחברת איש־העתיקות מוריס.

לירון נלסון וחברתו ג'ודי (לצידו) בלטו בהופעתם הפשוטה על רקע האורחים האלגנטיים והשתדלו מאוד שלא להיתקל במריאן נלסון שהיתה גם היא בין האורחים המכובדים.

מריאן נלסון (מימין) הזוהרת, פגשה במלכת־היופי ספיר קאופמן, חברתו של טל גלעדי. השתיים שוחחו מעט ולאחר מכן פרשה נלסון לשיחה עם שלום פנסטר, הבעלים.

יעל בנין (במרכז) בשימלת־... ציפי (מימין) ואחות... ציפי ובתה מיכל לבשו שמלות בעיצו...

מירן בומנדיל (מימין) אמו של החתן פטריק בומנדיל, לבשה שימלת־ערב פירחונית ואלגנטית של המעצב הנודע כריסטיאן לה־קרואה. דניאל ביז'ו (במרכז), גיסתה של יעל בנין, לבשה שימלת־ערב של לוליטה לפיקה ואילו סופי צ'רוקי (משמאל), לבשה שימלה של לואי פארו. רותי גלעדי (למטה מימין), אשתו של המנתח הפלאסטי עמי גלעדי, משוחחת עם אופירה נבון.

שמלות במיליון $

זאת היתה ללא ספק אחת מ...
בות האלגנטיות ביותר של הש...
כלה, **יעל בנין**, בתם של אי...
האוויר לשעבר **עמוס בנין** וא...
יפהפיה **ציפי**, והחתן **פטריק** ...
דיל, מנתח פלאסטי מפאריס...
לאולם, כשמכל עבר בני־מי...

הצבע השחור שלט בבגד...
הנשים. **הלגה גוטסדינ**...
לי וושקה, לבשה שימלה...
ביבלוס. אשת־החברה, **מ**...
היתה עטופה בשימלה של ...
ליאורה פרומצ'נקו, א...
עמי פרומצ'נקו, ניצנצה...
ערב קצרה של **איב סן־לור**...
החתן לבשה שימלה מ...
האופנה הפאריסאי **כרי**...
קרואה. היתה גם ילוד...
חמש, שהולבשה בשימלת־...
מעצב־העילית **כריסטיאן די**...

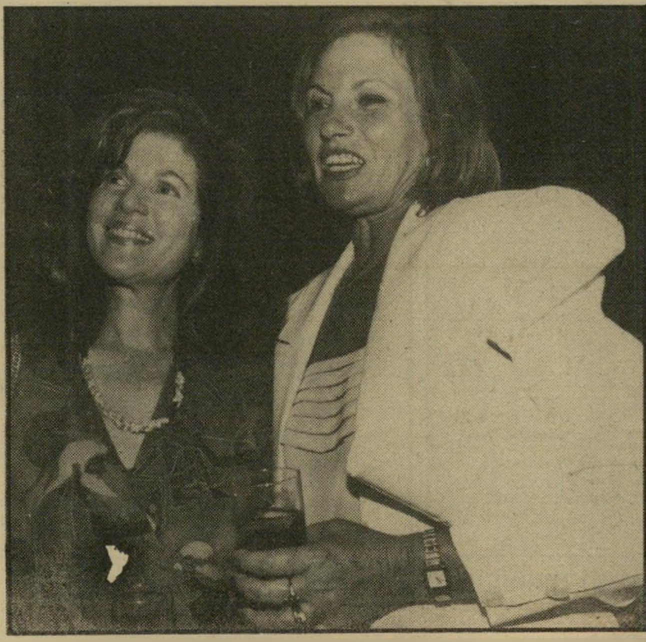

לה בחברת אמה
ה מיכל (משמאל).
ה של לוליטה לפי־
קה. מיכל, הנשואה לאיש־העסקים הצרפתי איוו ביז'ו, מדהימה ביופיה. הזוג הטרי יעל בנין ופטריק בומנדיל יוצאים לירח־דבש ולאחר מכן יתגוררו בפאריס.

דבי גולדמן רקדנית־הבטן נתנה כמה קיטעי־ריקוד בעיצומה של המסיבה. בעלה, יוסי, שהיה נלהב ביותר למראיה של אשתו ה„מענטזת", ניגש אליה ונשק לה בצווארה, לעיניהם ולקול מחיאות־הכפיים של מאות האורחים. הזוג, שנישא בירושלים, מתגורר בתל־אביב.

ריקודי־הבטן

בק"ק ירושלים

מזמן כבר לא ראו בירושלים חתונה שמחה כזאת. ולא רק שמחה — אלא גם נועזת. לא הרחק מהה־יברו יוניון קו־לג', במקום שנקרא בית שמואל, התאס־פו כמה מאות בני־מישפחה וידידים של הזוג **יוסי פרסוב** ו**דבי גולדמן**. הוא בונה־סאונות והיא רקדנית־בטן. התל־אביבים שבחבורה בלטו על רקע הירושלמים השמרנים, וזה ניכר באופן הלבוש וההתנהגות.

בחצר הבית הגדול ניצבו שולחנות ארוכים ועליהם מגשי־אוכל עמוסים בסלטים ובשרים שונים.

למעגל החוגגים הצטרפו השחקן **ז'אק כהן** והשחקנית **אריאלה רו־בינוביץ** שהופיעו עם גולדמן בהצגה המיסעדה הגדולה. הג'ינג'ית הלוהטת רובינוביץ נשארה עד לסיום המסיבה ולאחר מכן נסעה לנמל־התעופה ב־דרכה לאיטליה, שם תשהה שבועיים בחברת חברים ישראלים.

מי שהסתובב בין האורחים יכול היה לפגוש במעצבת האופנה **אירנה ול־פרט**, שלבשה שימלת־פייטים לבנה קצרצרה וגררה את מבטי־החשק של הגברים. המאפרת **זיוה לנגבאום** לבשה חליפת־ז'אמש אדומה והיתה שעונה על כתפי ידיד ניו־יורקי.

סמדר ברנר השחקנית (משמאל), גרושתו של דן ברנר, חגגה במסיבה בחברתה של בתה שירלי בת ה־14, שנראית בוגרת מגילה. השתיים נראות כחברות, יותר מאשר אם ובתה.

ה פרומצ'נקו (משמאל), אשתו של איש־העסקים עמי פרומצ'נקו, בשימלה של איב סן־לורן. אשת־
יכל בקר בשימלה של קומפליצ'ה. הן נראו כשתי אחיות חטובות־גוף.

„אשתי הבאה תהיה דייפנית!"

„הקאריירה הרסה לי את החיים הפרטיים!" אומר שלמה צח, האמרגן שטיפח כמה מגדולי הזמרים

בפעם הראשונה מדבר שלמה צח על חייו הפרטיים וגירושיו

המכנה המשותף של אילנית, טוביה צפיר, גלי עטרי, יזהר כהן, ששי קשת, בועז שרעבי, ספי ריבלין, אילנה אביטל, דורון מזר ואדם הוא שלמה צח.

צח עמד מאחורי הקאריירה של כל אחד מהם. את רובם הוא גילה וטיפח, הבטיח להם „תהיו כוכבים," כשעוד היו אלמונים וחסרי ביטחון.

צח, אמרגן ומפיק, זוקף לזכותו הפקת 120 תקליטים, 1200 שירים, ו־22 הופעות. „וזו רק ההתחלה," הוא מבטיח.

הוא יושב במישרד מרווח, איש גדול, גבוה, קול סמכותי, מעשן סיגר עבה. על השולחן מונח עיתון, ובו דירוג של מיצעד־הפיזמונים. העט של צח מקיף בעיגול את השירים שהפיק. מי עלה ומי ירד. „אדם במקום השלישי בתוך שבועיים." הוא אומר בסיפוק.

מתחת לשולחן יושב שקט וכנוע בימבו, הכלב הפרטי של צח. „כל יום אני מביא אותו איתי למישרד. כבר 18 שנה הוא צמוד אלי, כל האמנים שעבדו איתי מכירים אותו ואוהבים אותו." כלב שנוגע יום־יום בזוהר, באדישות מוחלטת.

אילן ואילנה

צח התחיל את הקאריירה לפני 22 שנים. היה רקדן בלהקת כרמון. „יום אחד עמרה הלהקה לנסוע לחו"ל לסיבוב־הופעות גדול בכל העולם. יהור נתן כרמון, מנהל־הלהקה, חיפש זמרים שיצטרפו אליה. שמעתי את זה והראש הכלכלי שלי התחיל לפעול.

„נגשתי לכרמון ואמרתי לו: ,למה לך לשלם עוד כרטיס לזמר? אני גם זמר וגם רקדן ויש לי בחורה מוכשרת שיכולה להצטרף אלי'."

המוכשרת היתה אילנית, אז חנה דזנר. „היא היתה בת 18, בחורה ביישנית וחסרת־ביטחון שדיברה במיבטא פורטוגזי כבד. כרמון הציע שנלך להיבחן אצל יצחק גראציאני. הוא שמע אותנו ונתן את האישור."

שלמה וחנה נסעו עם הלהקה והתחילו להופיע על בימות בחו"ל. ההצלחה שזכו לה היתה עצומה. הקהל היהודי בתפוצות קיבל את שני הצעירים הישראליים באהבה.

„יום אחד ישבנו בבית־מלון בגרמניה וצוות־טלוויזיה גרמני רצה לצלם אותנו. הצלם שאל לשמנו. עד אז לא היה לנו שם בימתי. אחת מהרקדניות בשם אילנה הציעה ,אילן ואילנה', שמאוחר יותר הפך ל,אילן ואילנית'."

אחרי סיבוב־ההופעות המוצלח חזרו אילן ואילנית לארץ עתירי ניסיון בימתי, אך אלמוניים. בהחלטה משותפת החליטו להישאר כצמד ולפתוח בקאריירה מקומית. „בהתחלה אילנית היססה. היא אמרה: ,יש בארץ כל־כך הרבה זמרות טובות, למה שאצליח?' היא אמרה: ,איזה סיכוי יש לי?' ,עם הכישרון שלך והרחיפה שלי נצליח,' אמרתי לה.

„תוך שנתיים זכינו להיות צמד־השנה. הפכנו להיות בין האמנים הפופולאריים בארץ." היום צוחק שלמה בפה מלא ואומר: „בכלל לא ידעתי לשיר, אני זמר גרוע, אבל לפחות לא הפרעתי לאילנית לשיר."

על החתונה, שבאה זמן קצר אחרי תחילת הקאריירה, הוא אומר: „התחתנו כדי שאילנית לא תצטרך לשרת בצבא. היא היתה צריכה להתגייס באותה התקופה. אילו היו מגייסים אותה הצמד שלנו היה הולך."

אבל הצמד לא הלך. החתונה הצילה אותו, ואחרי ארבע שנים הגיעו הגירושין. אחרי שמונה שנות פעילות זימרתית החליט צח לנטוש את הזימרה לטובת צד אחר במיקצוע.

„יום אחד הלכתי למישרד של האמרגן מיקי פלד. על המדרגות ישב ששי קשת כשהוא מצוברח. שאלתי אותו מה קרה והוא סיפר לי שפלד תיכנן להקים שלישיית־בידור, אבל התוכנית בוטלה.

„הצעתי לששי לבוא אלי הביתה כדי לדבר." מהדיבור הזה יצא שיר של ששי קשת ותבוא עליכם הברכה. שיר שהיה להיט־ענק והעלה אותו על מפתן הבידור.

„הקלטנו את השיר באמצעים דלים, דורי בן־זאב ואני עשינו קולות רקע."

וצח עוצר את הדברים ופוצח בשירת הדגמה. „תקופה קצרה אחרי השיר הגיע אלי בחור ביישן, המתופף של להקת כרמון, ונתן לי קסטה שעליה היה מוקלט שיר שכתב. הוא רצה שאני ואילנית נשיר אותו.

„שמעתי את הקסטה, התקשרתי אליו ואמרתי לו: ,לא אילן ואילנית ישירו אותו, אתה תשיר אותו!' הבחור אמר לי: ,השתגעת, אני? אני לא זמר.' סוף הסיפור: בועז שרעבי, הבחור הביישן, הקליט את השיר פמלה, והפך להיות זמר מוכר.

„פתאום מצאתי את עצמי עם שלושה אמנים מהמצליחים במדינה: שרעבי, קשת ואילנית. אמרתי: למה שלא אפתח מישרד משלי?" אמר ועשה. אחרי האמנים האלה הגיעה למישרדו סוללה ארוכה של אמנים, שהפכו במרוצת העבודה עם צח להיות אמני־צמרת.

ספי ריבלין הוא דוגמה אחת: „הוא המצאה שלי. הוא היה שחקן שנסע באוטובוסים. אף אחד לא שמע עליו בכלל. אמרתי לו: ,אעשה ממך כוכב,' ומאז הוא אצלי."

ריבלין אמנם כבר לא נוסע באוטובוסים, ובכל זאת, בשנים האחרונות הפסיקו לעבוד עם צח רבים מהאמנים. צח מתגונן: „זה לא מפני שמשהו לא בסדר. זה טיבעי שאמנים רוצים להתרענן ולשנות. אין בארץ אמנים שעובדים כל־כך הרבה זמן עם אמרגנים, כמו שעובדים איתי. את רוב ההסכמים סיימתי יפה. זה לא נכון שכל האמנים עזבו אותי. יש כאלה שאני לא רציתי לחדש איתם את ההסכם."

למה אילנית עזבה? „עבדתי איתה 22 שנים. חצי מחיי. לקחתי בחורה חסרת־אמונה והפכתי אותה לזמרת־הייצוג מיספר אחת של ישראל. עשיתי איתה 33 תקליטים.

„בזמן האחרון היו לנו חילוקי־דיעות איך להמשיך הלאה. אני חשבתי שהיא צריכה לעשות תקליט בשנה, לרדת ממיצעדי־הפיזמונים ולהופיע רק בהופעות מכובדות. היא רצתה דרך אחרת. בשנה האחרונה, כשהיא לא עבדה איתי, היא לא עשתה כלום, אבל אין לי טינה אליה, רק זיכרונות טובים. אני מאחל לה הרבה הצלחה."

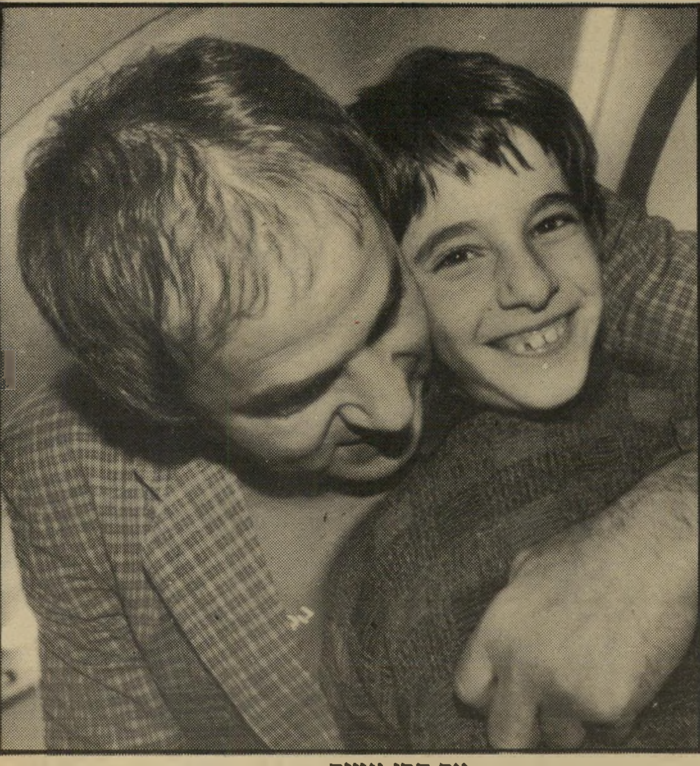

עם הבן עמית
„אלמלא הוא, היינו מתגרשים קודם!"

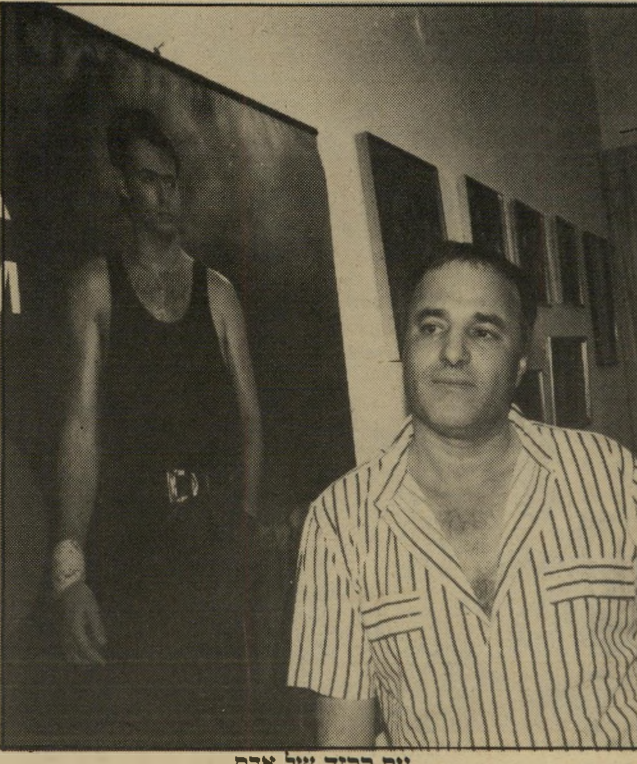

עם כרזה של אדם
„אכלנו את הקוסקוס לבד!"

אילנית: „התחתנתי איתה רק כדי שלא תצטרך להתג"ס לצבא!"

לצח, שועל ותיק בשוק־הבידור, אין דבר רע על אף אחד, גם כשיש לו סיבה טובה לכך. כמו במיקרה של סביון צבר, בחור עב־כרס שהגיע אליו למישרדו כנער חסר־ניסיון, קיבל פטור משרות צבאי, עבד אצלו בתקופה הזו, ועזב אותו ביחד עם אחד מהאמנים שצח בנה בעמל רב.

מאז שעזב, הקאריירה של צבר בירידה מתמדת. „אין לי דבר נגדו. אני לא רוצה להביע את דעתי על הדרך שלו. כל אחד רואה בדיוק היכן נמצאת הקאריירה שלו." דברים חמורים יותר לעולם אינו אומר. „נשארתי שפוי במיקצוע המשוגע הזה רק מפני שידעתי לתמרן נכון. אני טאקטיקן."

„מיקצוע שוחק וסוחט"

לפני שלוש שנים עזב את הארץ ונסע לצרפת. „הייתי חייב לקחת פסק־זמן. המיקצוע הזה שוחק וסוחט, לשאו־ביזנס הישראלי יש בעייה רצי־

עם אילנית בצמר
„אני זמר גרוע!"

נית מאוד. צריך לספק בידור לארבעה מיליון אנשים. זו כמות קטנה מאוד של קהל ורבים־רבים מתחרים על טעמו של קהל זה. כשבאים אמנים חדשים זה תמיד בא על חשבון הישנים.

„רק מי שמוצלח שורד והמאבק הזה מרתק אותי, אבל גם שוחק. המאבק היום־יומי עם השדרנים, העיתונאים והקהל הוא קשה. בישראל אין אמנים עשירים. אמן בקנה־מידה של אילנית באירופה הוא מיליונר, גר בטירה עם משרתים.

„פולי מהגשש החיוור ישב אצלי במישרד לפני שבוע. הוא אמר שאנשים בטוחים שהוא מיליונר, אבל הוא עובד קשה כבר 22 שנה ואם יפסיק להופיע לתקופה קצרה הוא יהיה חייב למצוא עבודה אחרת. קשה לשרוד במיקצוע בארץ."

איך אני מבחינה כלכלית? „אני לא עשיר גדול, חי בסדר. יש ימים טובים יותר ויש טובים פחות."

ועל סוד ההצלחה ארוכת השנים: „אני חרוץ. פותח את המישרד בשבע וחצי בבוקר, מגיע כל יום לפני שה־מזכירה הראשונה מגיעה וסוגר אחרון. אני עובד קשה, מזיע, אבל אוהב את זה. „המזל שלי שהמיקצוע הוא גם התח־ביב. אני מכור למיקצוע. המיקצוע הוא הסם שלי. שילמתי בגלל זה בחיי הפר־טיים. שילמתי בחיי־המישפחה שלי. זה מיקצוע של 24 שעות ואי־אפשר להש־קיע גם בו וגם במישפחה. בגלל זה אני גרוש פעמיים.

„אבל יש רגעים של חסד ששווים את הכל. לפני כמה דקות שמעתי ב־רדיו את השיר החדש של אדם שלי־וויתי בכל חבלי־הלידה הקשים שלו. זה התענוג. זה שווה את העבודה הקשה."

עם שתי גרושותיו, אילנית ואילנה אביטל, המשיך צח בקישרי־עבודה גם אחרי הגירושין. „גמרנו ברוח טובה. הבנו שטוב לנו ביחד, אבל לא בתור בעל ואשה. כולם חושבים שזה מוזר לעבוד עם הגרושה. שואלים: איך אתם לא משמיצים ורבים, אבל לי זה נראה טיבעי. ניטרלנו את הדברים שהפריעו לנו בחיים וחיפשנו את הנקודות החיו־ביות שאפשר לתרום.

„כשזה קרה עם אילנית כולם אמרו: ,טוב, היא בחורה שקטה וטובה, זאת לא חוכמה.' אבל עובדה שאותו הדבר קרה גם עם אילנה האנרגטית והקופצנית. כן, אילנה ואילנית שונות מאוד. כשהתחתנתי עם אילנה חיפשתי את הניגוד לאילנית."

אביטל: „התחתנתי איתה מפני שהיתה שונה מאילנית, נמרצת!"

מצטער? „לא. מאמין בגורל. לא מצטער שהתחתנתי ולא שהתגרשתי." לאילנית היה נשוי ארבע שנים, לאיל־נה תשע. „הגירושין עם אילנה היו קורים מהר יותר אלמלא הילד, אבל בגללו היינו חייבים להיות פחות אגו־איסטיים."

במהלך השיחה מתקשר הבן, עמית. „כן, מתוקון." כך אבא צח. עמית מבקש ללכת עם אבא לבריכה. „בסדר, בארבע אהיה אצלך," ומיד אחר־כך אומר למזכירה: „תבטלי את כל מה שקבעתי להיום." „עמית הוא הנשמה שלי, הבן היחיד ואני מוכן לתת בשבילו הכל."

ובחזרה לבת־הזוג: „האשה הבאה שלי תהיה האחרונה. כנראה שאני צריך אשה ממיקצוע אחר, כדי שנפרה האחד את השני מבחינה אינטלקטואלית. לבחורה הבאה שאכיר אעשה קודם כל מיבחני־קול. רק אם היא תהיה זייפנית גדולה מאוד אצא איתה."

מפחד מבדידות? „לא, בכלל לא. במשך כל היום אני מוקף באנשים. אני בא הביתה עייף מאנשים ורוצה להיות לבד עם עצמי."

כשעוברים לנושא אחר צח מאושר. עיניו בורקות כשהוא רק מזכיר את השם אדם. צח פגש בו כשהיה עדיין חיים כהן, בחור עלום־שם, שהופיע בלהקת הליווי של יזהר כהן. ברגע ששמע אותו שר הוא ידע שיש לו כוכב חדש.

הוא מדבר עליו כמו על בן אהוב. מרעיף מחמאות וסופרלטיבים. „אדם הוא הדבר הטוב ביותר שקרה לי בחיים.

אדם: „הוא הדבר הכי טוב שקרה לי בכל החיים!"

הוא אמן גדול, אדיר. אחרי שראיתי אותו בפעם הראשונה אמרתי לו: ,תת־קשר אלי כשתגיע לארץ. יש לי משהו בשבילך.'

„אכלו את הקוסקוס לבד"

„כמובן שהוא לא התקשר. חודשים אחר־כך יצרתי איתו שוב קשר. אמרתי לו: ,אני רוצה לעשות ממך כוכב גדול בארץ.' קבענו ליום שישי אצלי בבית. אילנה הכינה קוסקוס. ישבנו וחיכינו, אבל הוא לא בא, אכלנו את הקוסקוס לבד.

„התקשרתי אליו ביום ראשון ושוב קבענו ליום שישי. אילנה שוב הכינה את הקוסקוס ושוב אכלנו אותו לבד. אדם לא הגיע. החלטתי שהוא בחור לא־אחראי ולא אתקשר אליו שוב. שבועיים אחר־כך הוא התקשר והתנצל. ,סליחה,' הוא אמר, ,זרקת לי את כל החלומות שהיו לי שנים בפנים, שבו־עיים אני מתחת למיטה, אני חושש'."

ביום השישי באותו השבוע הם כבר

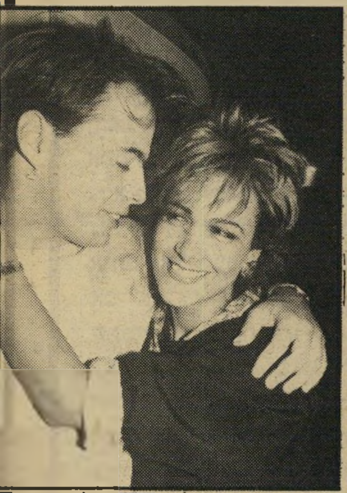

אדם ואילנה אביטל
„חושבים שזה מוזר..."

אכלו את הקוסקוס של אילנה ביחד ומאז החלה עבודה אינטנסיבית. „לקח־תי אותו לצרפת. הוא למד שם תנועה ופיתוח־קול ואני מימנתי אותו באמצעי הדלים.

„כשהגעתי איתו לארץ חברות־התקליטים צחקו ממני. לא רצו להת־ייחס. הקלטתי את השיר הראשון על חשבוני. כשאני מאמין במשהו אני לא אוכל ושם את כל הכסף."

היום צח כבר יכול לאכול טוב מהרווחים של אדם. על הטענה כאילו הוא עובד עם אמנים מיסחריים הוא מגיב: „כל אמן חייב להיות מיסחרי. מה זה מיסחרי? שקונים את התקליטים שלו והקהל אוהב אותו? כן. אז אני מיסחרי. לדעתי אמן, שלא יכול לפרנס את עצמו, הוא לא אמן."

לקראת סיום מגיעה למישרד בחורה יפהפיה, דפנה דקל, כוכבת סאלח שבתי. צנועה, ביישנית, מהססת, צח עומד להפיק לה תקליט. „היא כל־כך יפה. צריך לראות אותה על הבימה, שרה, חכו ותראו איזה כוכבת שהיא תהיה בעוד חצי שנה."

דפנה דקל, תזכרו את השם. גם חנה דזנר היתה פעם כמוה, עד שפגשה בצח.

שי כרם

ציון צפריר, העולם הזה

בין אילנית ואילנה אביטל
„נפרדנו ברוח טובה והמשכנו לעבוד"

שמעון ישראלי

לזכר שבוע הספר

בזמן האחרון אני רואה את אשתי
מסתובבת לי בבית במצב רוח מלחמתי.
„נו, מה קרה?!" — אני צועק — והיא פורצת בקול אימים:
„הילד לא בסדר. הוא לא פתח את הטלויזיה כבר שבוע ימים!"
„זה שום דבר" — אני אומר — „הוא בטח עסוק במשחקים אחרים."
„שום משחקים" — היא לוחשת לי — „הילד, יסלח לי אלהים... קורא ספרים!"
„מה? ספרים במקום טלויזיה?! לא יכול להיות!
הרי גדלנו ילד נורמלי, ולא איזה אידיוט!"
„אוי למה שהגענו!" מיללת האשה —
„אם הדבר יודע ברבים — לאן נוליך את הבושה?!
רק זה חסר לי, שיתפרסם בין כל המכרים
שראו את הילד שלנו, סליחה על הבטוי — קורא ספרים!
לעצם המחשבה הזאת — הדם בעורקי קופא!"
„רק בלי פניקה!" — אני צועק לה — „נקח את הילד לרופא."
הפסיכיאטר הקשיב לנו בדממה ואמר: „אני מבין, אני מבין...
אבל להודות על האמת — אני מתקשה להאמין.
הספור שלכם לא מקבל עלי בשום פנים ואפן.
לקרוא ספרים בחברה מפתחת כמו שלנו, זו תופעה יוצאת דפן!
המניה הזו של תשוקה עזה לקרוא ספרים,
מסגלת להתפתח בגלל אחד משלושה דברים:
השפעה שלילית של הסביבה, או ילדות קשה —
או שזה אצלו טבוע עמוק בגנים, כלומר ענין של תורשה."
כאן אני תופס את הילד ומתחיל להתפרץ:
„יא חנטאריש, אתה עושה מהכבוד שלי עפר ואפר!
ממי למדת את זה? ראית אותי פעם נוגע בספר?!
מה עושים, דוקטור? הרי לא אוכל להראות את הפרצוף ברחוב!"
והפסיכיאטר ממלמל: „לא טוב... לא טוב!
אתם בטוחים שזה לא עבר לילד באפן תורשתי?"
„לא מצד המשפחה שלי!" — צועקת אשתי —
„אצלנו בבית השתדלו ההורים לגדל אותנו מחנכים.
אנחנו גדלנו על טלויזיה. זאת אומרת — על ערכים!
אבל אצלך" — היא מצביעה עלי — „האבא שלך הבטלן,
שתמיד מצטט את התנ"ך, את עגנון ואת תומאס מאן!"
„אהה!" — קורא הדוקטור — „עכשיו הכל מובן.
הילד דוחה את הנורמות המקבלות בחברה מתקדמת
בגלל השפעתם של הרגלים פסולים מן המאה הקודמת!
תגיד לי ילד, אתה באמת אוהב כל כך לקרא ספרים?
או שאתה מחרים את הטלויזיה רק כדי להרגיז את ההורים?"
אומר לו הילד דבר נורא ואים:
„בטלויזיה אני אוהב לקרא רק את... פסוקו של יום."
לוקח אותי הפסיכיאטר הצדה ואומר: „אין ברירה,
כל פעם שתתפס את הילד עם ספר, תכניס לו סטירה!
קנו לו משחקי אטארי, קנו לו וידיאו. ולמען השם, להבא —
הצילו את הילד! הרחיקו אותו מהסבא!...
ואתה ילד, בוא שים את היד על הטלויזיה והשבע לי —
שלעולם לא תגע בספר, ותגדל כמו כל ילד ישראלי נורמלי..."

רוברט נדלר: בלי מילים

חגית טוך

גני דורין: צייר מארכיפלאג אחר

ב־35 משנות חייו של גני דורין שלט הצבע האפור. מונוכרום שליוה את גילגוליו בברית־המועצות שבה נולד, גדל והתבגר אל אמנותו. חורפים רבים של שלג כבד וטמפרטורה שירדה עד 60 מעלות מתחת לאפס לא הצליחו לזכך את הזיכרון העכור.

הרושם הראשון שנוצר כמי שמתבונן בגני דורין הוא צלילות העיניים. רושם נוסף רק יטעה. מי שיבקש לעמוד על טיבו כצייר על פי סממנים חיצוניים כמו אופי הדירה שלו, מצב הרהיטים שבה, כמות הספרים שעל הכונניות, גודל המרפסת שבלית ברירה מהווה עבורו תחליף לסטודיו, עלול בקלות רבה ללכת שולל.

משנה שם

גני דורין (50), יליד אודיסה, עלה ארצה ב־1973. מיספר ימים אחרי פרוץ מילחמת יום־כיפור. אז עוד קראו לו גנדי. או ייבגני. „אותו דבר," הוא אומר. שנה לאחר מכן, כשהשתתף לראשונה בארץ בתערוכת־ציורים פתוחה שנערכה בשדרות ח"ן בתל־אביב, העיר לו אחד המארגנים ששמו אינו מצלצל טוב בעברית. „אז החלטתי לשנות את שמי לגני. זה לא נשמע לי מוזר אלא להיפך, בעל קונוטציה נעימה בגלל הסמיכות למילה גן."

אם נמצאה עבורו באותו זמן איזה יד מכוונת שהיתה בוחרת עבורו שם אחר, ייתכן שהיה מצליח לחדור ביתר קלות למודעות הישראלית.

„ב־1980 הצגתי בגלריה טובה אוסמן בתל־אביב. אפילו מבקר אחד לא טרח לכתוב על התערוכה. אני יכול להבין את הסיבה. צייר עם שם רוסי. עם מנטאליות שלא מתאימה לאופי הישראלי. בלי מרפקים. הרבה שנים עברו עד שהשתחררתי מן המנטאליות הזו של הרוסי הטיפש. כשנמצאתי בחברתם של אנשי אמנות העדפתי תמיד להציג לפניהם את עבודותיהם של אחרים. לתערוכה השניה שלי בתל־אביב הגיע מארק שפס. עוד לפני שכיהן כמנהל מוסיאון תל־אביב. במקום לנצל את הרגע, למשוך את תשומת ליבו, לגשת אליו, לפתוח בשיחה, ברחתי הצידה ונמנעתי במכוון מלבוא עימו במגע. אף פעם לא טרחתי לעזור לעצמי. לקח לי הרבה זמן ללמוד שאם אינך עושה למען עצמך, אף אחד אחר לא יעשה זאת בשבילך."

בסופו של דבר התחילו דברים לזוז. ההיכרות עם חבורת קפה פראק וכרמלה רובין ממוסיאון בית ראובן הולידה את התערוכה זיכרונות אודיסה שנערכה במוסיאון בחודש אפריל וזכתה לביקורות מצויינות. רפי לביא, שנמנה אף הוא עם המחייבים, זכר שלא נענה להזמנה קודמת לתערוכה של דורין שהתקיימה בבית אגודת הציירים לפני שלוש שנים ואף טרח להזכיר זאת לגני עצמו.

גילוי אודיסה

זיכרונות אודיסה, התערוכה, מהווה סגירת מעגל עבור גני דורין. גילגוליו הרחיקו אותו מעיר ילדותו והשיבו אותו אליה אחרי שמצא כאן בישראל את הבית שלו.

גילוי מקומה של חבורת אודיסה בספרות ובתרבות העברית בא לו כהפתעה. כשעלה לארץ היה משוכנע ששמות כמו ח.נ. ביאליק, שאול טשרניחובסקי, מנדלי־מוכר־ספרים, שלום עליכם, אחד העם, רבניצקי, אביגדור המאירי, ש. בן־ציון, ואלחנן לוינסקי זרים להוויה הישראלית. הפתעה גדולה גרמה לו ההיתקלות בשמות בני החבורה על שילטי הרחובות בתל־אביב.

החוט המקשר שמצא בין עברו להווה שלו, בעצם החזרה אל אותם זיכרונות, עזר לו להגיע אל עצמו ולפתח את סיגנונו האישי.

הסברים מילוליים אינם הצד החזק אצלו. במיוחד כשמעורב בהם אלמנט ריגשי. העברית שבפיו מתובלת בהרבה ביטויים רוסיים. כדי לתאר את התהליך שעבר עליו הוא משתמש בפיתגם רוסי. אחר כך הוא מתרגם אותו לעברית. „פנים לפנים לא רואים. פנים רואים רק ממרחק. ככה אני. התחלתי להרגיש את הפנים שלי עמוק, חזק, דווקא ממרחק. גם אודיסה. הייתי מנותק לגמרי. חיפשתי את הישראליות שלי, את הדרך שלי באמנות המודרנית, ופתאום הרגשתי את עצמי דווקא במקורות האלה. כך נוצר הקשר בין העבר הרוסי שלי למקומי בישראל."

דן מירון, שנתקל ברישומיו האודיסאיים, אף הוא באותו קפה פראק, הזמין אצלו סידרת רישומים לספר הקבצנים של מנדלי־מוכר־ספרים שיצא בהוצאה מחודשת בסידרה קולות שמירון עורך עבור בית ההוצאה דביר, וכן רישומים לאידיליה של חיים לנסקי, השלג הלבן, העומדת לראות אור בהוצאת עם עובד.

החזרה לשורשים כללה גם איורים לפואמה קייב של יעקב אורלנד ורישום נוסף המתנוסס על כריכת קובץ סיפורי סבסטופול של לב טולסטוי שיצא בהוצאת תרמיל, בעריכת ישראל הר.

גני שואב את ההשראה לציוריו לא רק מן הספרות העברית והאידית. בעבודותיו ניכרים ההומור הבאבלי והדמוניות הגוגולית האופייניים לחלק נכבד של הספרות הרוסית. פרצופו הגרוטסקי של פרויים גראץ׳, חתנה של דבוירה

אבי ולדמן, העולם הזה

גני דורין: מישחקים נוראים

מסיפורי אודיסה של איסאק באבל. הדמויות העגולות, שופעות הבשר, הממלאות את חללה של מיסעדה רוסית טיפוסית עמוסת זבובים ושאריות אוכל פשוט בצלחות. גופה המדוכלל של „וונה ממולדבנקה". הבעת פניו הבהמית של „פרש על חזיר". הכל נמסר בזרימה קוית, דינאמית, חופשית. מתפרצת בחטף לאחר זמן רב של התבשלות בתוכו פנימה.

„בשבילי הציור הוא קודם כל התנועה שבו. התוכן של התמונה הוא בהתפרצות. המגמה הזאת מוטבעת בציור שלי. גם בקו וגם בכתם שאני יוצר. וזה העיקר, כך נדמה לי."

רעב ועוני

גני דורין זוכר את עצמו מצייר מגיל חמש או שש. כשהיה בן 10 לקחה אותו אמו לבחינות בטכניקום, בית־הספר לאמנות של אודיסה, שהכשיר אחדים מן השמות הגדולים בעולם האמנות. גם מירון סימה הירושלמי למד אף הוא באותו מוסד.

„בית־הספר היה נהדר. המורים נפלאים. היקנו לנו בסיס מוצק. למרות הגישה המיושנת וחוסר המודעות להתפתחות שחלה באמנות המודרנית בעולם המערבי (מופשט לא ציירנו כלל, רק פיגורטיבי) שמו את הדגש על האינטרפרטציה האישית של האמן ועל מתן ביטוי לרגש פנימי בציור. את הבסיס שרכשתי שם אני חש אפילו כיום. הוא השפיע עלי לכל אורך הדרך."

תקופת לימודיו בבית־הספר נקטעה בגלל שיקולים כלכליים. אמו, שהתאלמנה בזמן מילחמת־העולם השניה, כרעה תחת נטל הפרנסה. „אודיסה נחרבה אחרי המילחמה. היה רעב ועוני גדול. אמא, שבגיל 27 מצאה עצמה לבדה, מטופלת בילד בן שמונה, עבדה כמו פועל ערבי. בחנות, במיפעל. סחבה ארגזים. יום אחד היא פגשה באבי החורג ושניהם החליטו לעבור למה שידוע כיום בכינוי שנתן לו סולז'ניצין „ארכיפלאג גולאג" בצפון רוסיה, מעבר לסיביר." (ארכיפלאג פירושו המילולי: קבוצת איים).

המושג „ארכיפלאג גולאג" מציין ברוסית את כל האיזור הענקי — גודלו כמעט כגודל קנדה — של מחנות המאסר ועבודת־הפרך שאליהם

נשלחים לא רק אנשים שנידונו על־ידי המישטר למאסר באשמת פשעים שונים שיוחסו להם, אלא גם כאלה שהוגלו ממקומות מושבם מסיבות שונות. עקב תנאי החיים הקשים השוררים באיזור הסמוך לאלסקה מקבלים האנשים המגיעים לשם מרצונם החופשי, לצורכי פרנסה — בניגוד לאסירים ולגולים — משכורות גבוהות. ברוסית מכונה היציאה לגולאג למטרות פרנסה „הליכה בעיקבות הרובל הארוך".

„חודש וחצי חיינו בדרכים. נסענו לקולימה. ברכבת. במטוסים. באוניה. חודש וחצי. את יכולה לתאר לעצמך מהו המרחק לשם? בדרך פגשנו רכבות מלאות אנשים שגורשו לסיביר. ואנחנו גרשנו את עצמנו לשם בתיקווה למצוא שם פרנסה יותר טובה. גרנו שם חמש שנים. בכפור הנורא, שלא יתואר ממש, השורר שם במשך כל תשעת חודשי החורף."

— וקיץ?

„בקיץ הופיע קצת עשב בערבות הטונדרה."

נימת הדיבור שלו מאופקת. כמעט מבויישת. חיוכו מתנצל. כאילו חס על המאזין החולק עימו חוויות שלא כל־כך נעים להיזכר בהן. אני שואלת באילו מישחקים נהגו הילדים להשתעשע שם. תשובתו מספקת הקבלה אכזרית בין אופי המקום לאופי יושביו.

„המישחקים היו נוראים. אגרסיביים." הוא מהסס. „כל בוקר היינו נוסעים 20 קילומטרים לבית־הספר בעיירה הסמוכה. היו פעמים שבהן הצטרפו אלינו נוסעים בדרך. לא אהבנו אותם. כדי להבריח אותם, היו אחרים מאיתנו משתינים לתוך בקבוק ומניחים אותו על תנור הפחמים הלוהט במרכז הרכב. הסירחון היה איום ונורא. כולנו סבלנו. הנוסעים הלא־רצויים העדיפו לרדת בחזרה לטייגה המושלגת במקום לשאת את הצחנה הנוראה."

או „מישחקים" אחרים. „לא אהבנו כמובן לנסוע לבית־הספר. היינו נועצים מסמרים בגלגלי הרכב שהסיע אותנו. הוא היה נתקע אחרי מיספר קילומטרים של נסיעה ואנו חזרנו הביתה ברגל."

בקולימה פגש דורין בטיפוסים שונים שהותירו בו רושם רב. אויבי המישטר למיניהם ששמרו על ציביונם האנושי גם בתנאי־החיים המחפירים במחנות. אחר מהם שימש לו מורה לציור. שמו נשתכח ממנו. „הוא נשפט **ל־40 שנות־מאסר** באשמת זיוף שטרי־כסף. איך הוא נתפס? הוא פגש אשה (מחייך), תמיד צריך לחפש אשה במיקרים כאלה... היא היתה יפה מאוד והוא נדלק עליה והתחתן איתה. האזהרות שלו, שלא תתקרב לחנויות יקרות במוסקבה, שם גרו, לא עזרו. יום אחד היא לא עמדה בפיתוי ורכשה תכשיט יקר. השילטונות, שקיימו בזמן המילחמה מעקב קפדני במיחר אחר צרכני מותרות כאלה, תפסו אותו והעמידו אותו למישפט כפושע־מילחמה.

„הוא היה איש כישרוני מאוד. צייר פורטרטים וקיבל תמורתם כסף ומזון. כתחליף לסמים ולמשקה רגיל הוא היה שותה, כמו רבים אחרים, ספירט 90 אחוז וכמויות אדירות של תמציות־תה שהומסו במעט מים. קראו לזה צ'יפי וזה השפיע על הבן־ארם ששתה את זה כמו סם. גרם דופק מואץ והזיות. בסוף, אחרי שאושפז בבית־חולים לחולי־נפש, הוא התאבד בקפיצה מחלון בקומה הרביעית.

„כל החיים שם סבבו סביב אנשים כמוהו." אחר כך הוא מוסיף. „וככה האפור שהיה קיים ברוסיה, בגוון האור, בצבע השמים, היה קיים גם בתוך האנשים. גם אצלי, בתוכי."

פועל ייצור

ב־1955 חזרה המישפחה לאודיסה. גני, שהוצעה לו עבודה בבית־מלאכה להדפסי־ציורים של אישים ומנהיגים סובייטיים, העדיף לעבוד כפועל־ייצור פשוט במיפעל לנעליים במקום לשרת את מה שהוא מכנה „האינטרסים של המישטר". החלה תקופה של ניתוק מן הציור שנמשכה זמן רב. באותו מיפעל פגש באקראי באינטלקטואל צעיר שגורש מן האוניברסיטה באשמת השתייכות לקבוצה פוליטית חתרנית.

„היה לי מזל גדול שפגשתי בו. הוא התגלה כסופר מוכשר, בעל ידע רחב מאוד בספרות. הוא הפגיש אותי עם קבוצה שלמה של אינטלקטואלים ועימם גיליתי את העולם החופשי. במרתפי הסיפריות ברוסיה הוחבאו ספרים רבים שהובאו מן המערב. הגישה אליהם התאפשרה רק למתי־מעט שיצרו קשרים אישיים עם הספרנים. בספריה ע"ש לנין היתה ספרנית אחת, רוזה גרבונובה, שסיפקה לי ולכל בני החבורה ספרים רבים. היינו נפגשים בסתר, בבתים פרטיים, ומקיימים שיחות. בתקופה הזאת התבגרתי. צברתי יידע בספרות ובאמנות. באותו זמן גם התגבשה בי ההחלטה לעזוב הכל וללכת ללמוד."

הבחירה נפלה על העיר וילנה. שם ישב במשך שמונה שנים, למד באקדמיה ובבית־הספר לאמנות, השתתף בתערוכות. התערוכה הראשונה שבה הציג נערכה ב־1962. גני דורין היה בן 24. קירבתה של וילנה לאירופה איפשרה לו להתוודע ביתר קלות לעולם המערבי ולאמנות המודרנית.

„היה לי באותו זמן חלום. לקפוץ ליומיים לפאריס. לראות במו עיני את מה שגונב לידי באמצעות הספרים. הייתי מוכן לשלם בעבור זה כל מחיר."

החלום לא הוגשם על ידיו בתקופת חייו ברוסיה וצורכי הקיום וההישרדות גבו שוב את המחיר. אחרי תום לימודיו — ושוב בשל בעיות־פרנסה — חזר לסיביר. צייר ציורי־קיר וויטראז'ים באוניברסיטה הפדגוגית של מחוז קזאכסתאן וקיבל עבורם כסף רב. בגילגולו הבא חזר לאודיסה כצייר ומעצב־תפאורות בתעשיית־הסרטים. אז עוד לא ידע שהתמורות שיחולו בו כאדם וכצייר ישיבו אותו אל עיר מולדתו פעם נוספת. שיבה רוחנית שתמתח קו דימיוני בין אודיסה לבין תל־אביב ותגשר על פני מרחק גיאוגרפי של אלפי קילומטרים.

השומן המערבי

תמורות סיגנוניות רבות חלו בציור שלו. ציורים בשמן, בצבעים חמים, ממלאים את קירות הדירה שבה גרים הוא, אשתו ביאטה ושתי בנותיו. פאסטלים, רישומי דיות וציורים בצבעי־מים, רישומי דיו וציפורן. עבודותיו המאוחרות כוללות גם ציור על קרטון בטכניקה מעורבת. שימוש בצבע פלאסטי, אקריליק, גירים, חריטות בצבע. השינויים הסיגנוניים התפתחו כניגוד למה שנחשב מקובל ורווח בסביבה שבה צייר קודם. „כשחייתי ברוסיה שאפתי כל הזמן לעבר הציור המודרני המופשט. זה היווה עבורי מין מרד במסורת האמנותית ובתרבות הרוסית, בפורטרטים של מנהיגי המהפכה ונציגי המישטר שצויירו תמיד בריאליזם חגיגי עם המדים המכופתרים ואינספור מדליות על החזה. כשהגעתי לארץ ראיתי שכל ילד קטן שמסוגל להחזיק בידו עיפרון מצייר מופשט. כדי לצאת מן הקלחת האופנתית הזאת חזרתי אל הפיגורטיבי. היגעתי למקומות שונים במהלך החיפושים שלי אחרי שפה משלי, ובין היתר היגעתי גם לספרות הרוסית."

— אתה מרגיש ישראלי?

„כן. הארץ מעניקה לי תחושה שלא חוויתי בשום מקום אחר בעולם. רק פה אני מרגיש בבית. ביקרתי בהרבה מקומות. חלקם ריגש אותי מאוד. אבל תמיד רציתי בסופו של דבר לחזור הביתה.

גני דורין: עבודה במחנה־ריכוז, רישום צפורן

אין כאן עניין של ציונות או פטריוטיזם. פשוט הרגשה שזה המקום שלי."

— האם קיימת אמנות ישראלית בעיניך?

„קיימת אמנות ישראלית שצריכה לנקות את עצמה מן השומן המערבי ומהשפעות אמריקאיות. אם רובלוב (צייר איקונות רוסי), שחי לפני כמה מאות שנים, הצליח לחשוף באמנות שלו את הנוף הישראלי־התנ"כי, את האור האופייני לאיזור שלנו, את האדמה שלנו, ואילו אנו מתקשים לעשות זאת — אז יש לנו בעיה. בכל זאת, ישנם שלושה אמנים שהתקרבו לפיתרון הבעיה בעיני. אלו הם יוסף זריצקי, אביגדור סטימצקי ויחזקאל שטרייכמן. את שלושתם אני מעריץ. צריך להמשיך במה שהם התחילו בו."

— איזה אמנים השפיעו עליך?

„האמן הכי גדול בעיני הוא רמברנדט. אם נכנסים לעומק העבודות שלו מגלים בהם יסוד מודרני חזק. זה לא שאני שואף לצייר כמוהו. אני פשוט מוצא בציורים שלו גם מופשט, גם קונספטואליזם, כל מה שמצוי באמנות המודרנית. פעם שאל אותי מישהו איך אפשר לשאוב השראה מצייר שחי לפני 500 שנים. שאלה כזאת היא מאוד מגוחכת בעיני."

— האם לדעתך אמן צריך להיות בעל מודעות חברתית ופוליטית?

„אחרי כל מה שעבר עלי ברוסיה יש לי רתיעה מוחלטת מן הנושא. אני נמנע למשל במכוון מהשתייכות לאירגונים. אפילו לאגודת הציירים הצטרפתי רק לפני שנים אחדות וגם עם צעד זה לא הייתי שלם מחשש לפגיעה באינדיווידואליות שלי. עכשיו אני מתכונן לצאת שוב מן האגודה. זה מקום נורא, איגוד סתמי שלא רק שאינו תורם דבר ואינו פועל למען האינטרסים של האמן אלא מפחית מכבודו. במי האשמה? באנשים הלא־נכונים שיושבים שם. כל מיני עסקנים ושטותניקים שלא קשורים באמנות בכלל."

— מודעות פוליטית אינה קשורה בהכרח לשיוך קבוצתי.

„לדעתי אמן צריך להיות א־פוליטי. הפוליטיקה מפריעה לעבודתו. כמובן שהחיים והסביבה משפיעים עליו, אבל זה לא אומר שהוא צריך לצאת בהכרזות פוליטיות. אמן צריך לשמור על דיעותיו כעל אוצר אישי. לא להיות נושא הדגל. אני אישית מעדיף למצוא את עצמי מחוץ לכל ויכוח פוליטי."

בגוב האריות

שנתיים אחרי שעלה ארצה נשלח גני דורין ביחד עם קבוצה שלמה של עולים חדשים שעסקו באמנות בארצות מוצאם למידרשה למורים בהרצליה. מתוך ה־30 שהחלו את שנת ההכשרה להוראת אמנות הציור נותרו בסופה שלושה בלבד. ביניהם גני דורין, שנשלח לבית ספר מענית ברמלה. לא צריך דימיון פורה במיוחד על מנת לתאר את היקלעותו של מורה, עולה חדש מרוסיה, איש רך שעוד לא הספיק להתאקלם בארץ, למין גוב־אריות כזה, שעריפותו לגבי מיקצוע הציור מצויה במקומה של האות הגסה באלפבית העברי. עצם המחשבה על כך יכולה להמציא חומר מספק לדרמה הוליבודית באורך מלא. אחרי שיחה של שעות אחדות עם גני אפשר להבין שלא הוא האיש שיספק לתקשורת תיאורים מתאימים.

„בשנים שחלפו הרגשתי חוסר־אונים. צריך הרבה אומץ על מנת לגלות נכונות לתת לילדים. בפרט לילדים שלנו שהם לא כל־כך קלים ומתוקים (הוא צוחק). הייתי צריך עצבים חזקים. להיות כולי ממש בתוך זה. פעם אחת קרה לי אפילו מיקרה שחליתי קשה מאוד. בגלל המתח. אחרי המיקרה הזה אמרתי לעצמי שאני צריך להחליט. או לעזוב את ההוראה או למצוא בתוכי את הכוח והאיזון הנפשי שיאפשרו לי להמשיך. מצאתי והמשכתי והיום אני שמח. אני אחד המורים הכי ותיקים בבית הספר (מלמד שם כבר 15 שנים) ובטח הכי מאושר שם. אני כל־כך אוהב את ההוראה ואת הילדים. אוהב איך שהם יושבים לי על הראש. אין לי ילד אחד שאני שונא. אפילו הגרוע ביותר. הכי גרועים גם כן עובדים אצלי. אני סולח לכולם. משחק את המישחק שלהם. אינני מורה במובן הרגיל של המילה. אני מתנהג איתם כצייר עם ציירים. הם ידידים שלי. אני לומד מהם איך ילדים מציירים. אני בא לעזרה, הבנת? אני בא לעזור להם להבין את עצמם. אני מנסה לעזור לכל ילד על פי אישיותו. לעזור לו למצוא את עצמו."

שם כחלום חיים...

אילו ניתן היה לכל אחד מאיתנו לבחור לעצמו את שמו – באיזה שם היה בוחר? יש להניח כי רבים היו בוחרים בשם התואם את ראייתם את עצמם. מעטים בלבד היו בוחרים בתואר שידידיהם וקרוביהם מתארים או מעריכים אותם בו. אני מכיר רק איש אחד שקיבל על עצמו את השם שחבריו תיארוהו בו, והוא היה אדם בעל חוש־הומור רב – הצייר אריה ארוך. ידידיו כינוהו „לוקש" על שום גובהו, ומשהחליף את שמו לעברית – קרא לעצמו ארוך.

בימים אלו יצא לאור ספר שיש בו עניין רב, ואפילו מתח, וכולו שמות, שמות, שמות. כספר־טלפונים. גרשון ועליזה ריבלין הוציאו לאור (בהוצאת מערכות, המרכז על־שם גלילי וההוצאה לאור של מישרד־הביטחון) את הספר זר לא יבין – ספר הכינויים. ב־560 עמודים מופיעים 9000 כינויים של אנשי ההגנה, אצ"ל ולח"י ואחרים מאז ימי „השומר" ועד מילחמת־העצמאות, וכן כינויים של מקומות, אניות־העפלה, מיבצעים וכדומה. עד היום קשה היה עד מאוד לזהות את נושאי מאות השמות והכינויים, מהם מוזרים ומשונים, המופיעים באלפי תעודות וזיכרונות מימי המאבק והמחתרת, וכך נותרו פרקים רבים בתולדות הארץ שרויים באפלה. עכשיו בא גרשון ריבלין, מוותיקי ההגנה, שעסק בעריכה ובכתיבה, במחקר היסטורי ובחקר המחתרות, והביא לעולם ספר פתרון השמות והכינויים שבו עזרה רבה להיסטוריונים של ההווה ושל העתיד, ואור שניתן להאיר בו פרשיות סתומות רבות.

אולם ספר הכינויים שלפנינו יש בו עניין גם מבחינות אחרות. למשל, מה שם בחרו לעצמם אנשים שונים בשעה שניתן להם לבחור שם לעצמם. כיצד ראו את עצמם!

דוד בן־גוריון, למשל, הראשון בין עשרים כינוייו היה אמיתי, ואילו המקורבים אליו כינוהו לעתים בלשון־סתר סוקרטס. משה שרתוק, הוא שרת, ראה עצמו בן־קדם. מנחם בגין (רק 13 כינויים) בחר בשם בן־דויד (משיח?). ישראל גלילי, ראש מיפקדת ההגנה, בחר לעצמו שם של איש שנתפרסם כרודף־שלום – הלל. אורי צבי גרינברג נתכנה יוסף מולכו. שאול אביגור ראה עצמו כיסעור והיה בעל עשרים כינויים נוספים (פקודיו למשל, כינוהו בעל־בית). יגאל אלון – יפתח וגדעון (שניהם שופטים בישראל). משה דיין הופיע כמגי וכמדין. יצחק שמיר הוא אדם פרוזאי וכשצריך היה כינוי מחתרתי – קרא לעצמו חיימוביץ. אנשי ההגנה והאצ"ל לא העריכו אלה את אלה ביותר. כך כינו בהגנה את אנשי אצ"ל ולח"י – סיטרא־אחרא, ואילו אנשי האצ"ל כינו את יריביהם־ שיינע דרעקס (חארות נאות...).

וכן הלאה והלאה. שמות שהם סיפורים ועלילות ומאוויי נפש. כמה טוב לחיות בימים הירואיים – אתה יכול לקרוא לעצמך בשם המשקף את חלום חייך.

ש. שבא ■

שם ישבנו וגם בכינו

סערת רגשות (דיזנגוף, תל־אביב, אוסטרליה) – השם העברי שנבחר לסרט (במקור שמו: גאות גבוהה) הוא הטעיה מפורשת, לפחות עד כמה שהדבר נוגע לסיגנון הבימוי והמישחק. אמנם נכון שהסיפור מזכיר מלודראמה ים־תיכונית סוערת ומרוחה להפליא, שבה המיקרה שולט בכיפה ובכל דקה ניתנת לצופה הזדמנות לפרוץ בבכי מר, אבל גיליאן ארמסטרונג, הבימאית, ושלוש השחקניות, ג'ודי דייוויס (השתיים עשו יחד את הקאריירה הנפלאה שלי), קלודיה קארוון כבתה, וז'אן אדל כחותנתה, משתדלות לגלות איפוק, במידה רבה ככל האפשר ואף מגלות ניכור מסוים.

זמרת־רקע לעת מצוא נתקעת בעיירה שכוחת־אל, אחרי שהבוס שלה פיטר אותה. מכוניתה מתקלקלת והיא נאלצת להישאר במקום עד שתתוקן. תוך כדי כך היא מגלה שהבת, שזנחה עוד בהיותה תינוקת, והחותנת, שבידיה נשארה הבת, חיות באותו המקום. הבת, נערה בודדה שמבלה את רוב עיתותיה על שפת הים, נמצאת בתחילת גיל־ההתבגרות, ואילו הסבתא עובדת במיפעל לאריזת דגים והיא גם זמרת חובבת בשעות הערב. הופעתה החוזרת של האם בחיי השתיים יוצרת סידרת עימותים: האם תגלה הבת הצעירה את זהות אמה האמיתית? האם תרשה הסבתא שהאם תגזול את הנכדה? והאמנם מסוגלת האם ליטול על עצמה את האחריות לטיפול בבת, כשהיא בעצמה חיה חיי־נוודים?

ג'ודי דייוויס ושתי ידידות: איפה הסיפור?

עוד תסריט חלול באירועים ופושר. ארמסטרונג, המודעת לכך, שולחת את המצלמה שלה לטיולים עצבניים ובלתי־פוסקים על פני החוף והעיירה. טיולים, שאין להם שום שייכות לסיפור עצמו ואינם תורמים מאומה להבנתו, אבל עוזרים לזמן לעבור. אין ספק שראסל בויד הוא מן הצלמים הגדולים של היבשת השישית, ותרומתו חשובה ביותר כאן, אבל הצרה היא שצלם מעולה ושחקנים מוכשרים עדיין אינם יוצרים סרט. צריך סיפור של ממש, דמויות מפותחות כראוי ותוכן.

לחיות את הבלוף

עיתונות שחורה (סיוון, תל־אביב, ארצות־הברית) – לכאורה, נושא מרתק, לקוח מן החיים. עיתונאי כושל שאינו מסוגל להמציא חומר מעניין למערכת שלו, הולך הביתה וממציא ראיון בלעדי עם סרסור שלא היה ולא נברא, ובו נחשפים פרטים על החיים והעסקים של הדמות הפיקטיבית הזאת, החיה כביכול על מידרכות ניו־יורק.

הכתבה מכה גלים. גם העולם התחתון וגם המישטרה מאמינים לכל מילה הכתובה בכתבה והכתב האומלל מוצא עצמו לפתע במעמד של עד מבוקש על־ידי המישטרה, המשוכנעת כי הסרסור המרואיין אינו אלא האיש הנחשד על ידם ברצח. ואילו החשוד, שהוא באמת סרסור, יוצא לצוד את העיתונאי, כדי שזה יספק את ההוכחה לחפותו.

הפרשה עצמה מוכרת. הלא היא פרשת ג'נט קוק שהמציאה ראיון ופירסמה אותו בוושינגטון פוסט ואף זכתה עבורו בפרס פוליצר, שנלקח ממנה בחזרה כאשר הסתבר הזיוף. אולם הסרט מציע ללכת צעד אחד נוסף, כלומר, לבדוק מה קורה כאשר הפיקציה קמה על ממציאה, ויצורים, שכאילו קיימים בדימיון בלבד, קמים לפתע לתחיה ומאלצים את ממציאם לתת את הדין המלא על מעשיו. כאילו לא בדה את המעשיה מליבו, אלא אכן חי אותה הלכה למעשה.

הצרה היא שלא הבימאי ג'רי שאצברג, ובוודאי שלא

קייט בייקר וכריסטופר ריב: מי הסרסור?

כריסטופר (סופרמן) ריב מסוגלים להתמודד עם אפשרות מתוחכמת כזאת. הם בקושי מסוגלים לטפל בעלילת־הפשע הפשוטה – עולם תחתון ומישטרה הצדים איש במצוקה. על רבדים עמוקים יותר אין מה לדבר. אמנם הרחוב הניו־יורקי האלים מורגש בסרט, והופעותיהם של מורגן פרימן כסרסור, וקייט בייקר כיצאנית, משכנעות בהחלט, אבל אין די בכך כדי להציל הסרט מבינוניותו. רעיון מעניין מאוד, שפוספס.

אחות קטנה לנו

שנת ההתבגרות שלי (תכלת, תל־אביב, ספרד) – קישקוש יומרני ובלתי־חיוני, שאינו יותר מעוד סרט־התבגרות, שעיקרו כיצד מגלה נער בן 15 את סודות המין. מיקום העלילה, בסוף מילחמת־האזרחים בספרד, אינו אלא תירוץ קלוש להעמיד פנים שיש כאן אמירה פוליטית.

העלילה כולה מתרחשת במה שמסתבר, לפי חומר־הפירסום המלווה את הסרט, כסנאטוריום לטיפול בילדים חולי־שחפת, המשמש גם כפנימיה שבה יכולים הילדים להמשיך בלימודיהם. הדבר היחיד בסרט שרומז כי אכן מדובר בסנאטוריום הוא נוכחותן של אחיות חתיכות, המעכזות ללא הרף. כולן מיוחמות במידה זו או אחרת, ואף אחת מהן אינה עוסקת בשום דבר שדומה, ולוא במקצת, לטיפול רפואי.

המושג עלילה מוגזם במיקרה זה, כי במשך מחצית הסרט אפשר לראות את הנער, שהוא הרבה יותר מבוגר משאר הילדים במוסד, מגורה בלי הרף מן הנוכחות הנשית המאסיבית סביבו, מאונן במרץ בכל פעם שהוא רואה רגל חשופה, עוקב בדריכות אחרי צילה של אחות מתפשטת, ואחר־כך רושם בקפדנות כל פליטת־זרע בלוח־השנה הפרטי שלו. במחצית השניה של הסרט מופיעה אחות קטינה כבת־גילו, שבעזרתה הוא עובר מטיפול עצמי לעבודה בצמד.

חורחה סנאז ומריבל ורדו: מגורה בלי הרף

הבימאי פרנאנדו טרואבה שוקע בשיגרתיות מן הרגע הראשון. הוא יוצא מהנחות־יסוד שוביניסטיות שכל הנשים מתות לגבר, גם אם אינן מעיזות לומר זאת בקול, ואינו מצליח למלא את החללים הריקים של תסריט כושל.

לא זה בלבד שהיו סרטים רבים מספור שכבר עסקו בנושא זהה או דומה, אלא שרובם גם היו מוצלחים הרבה יותר.

קולנוע

תדריך

חובה לראות:

תל־אביב: ליידי איב, אהבנו כל־כך, המיבצר הנסתר, החבר של החברה שלי, מוכת ירח, הקיסר האחרון, עיניים שחורות, גברת מס־הכנסה

ירושלים: חנות מעבר לפינה, מוכת ירח, קן הקוקיה.

חיפה: מוכת ירח, התפוז המכני, עיניים שחורות, הקיסר האחרון, גברת מס־הכנסה.

תל אביב:

★★★★ **ליידי איב** (פריז, ארצות־הברית)

שחקנית סופונובה
בגודל טיבעי כשופטת בקאן

— פרסטון סטרג'ס בסאטירה חברתית מלפני 27 שנים על הרפתקנית המתאהבת ביורש עשיר. סרט תוסס ומבריק עד עצם היום הזה, עם ברברה סטנוויק והנרי פונדה.

★★★★ **אהבנו כל־כך** (לב, איטליה) — סירטו הטוב ביותר של אטורה סקולה מגיע לארץ באיחור של 14 שנים. שלושה חברים סוקרים את מעשיהם מאז מילחמת־העולם השנייה, את האידיאלים שהיו ואת ניפוצם. ויטוריו גאסמן, נינו מאנפרדי ואלדו פאבריצי מבריקים.

★★★ **גברת מס־הכנסה** (הקולנוע, בית־ציוני אמריקה, יפאן) — סאטירה שנונה של יוזו איטמי על יחסם של בני ארצו לחובותיהם. עימות בין מפקחת־מיס עקשנית לבין גנגסטר קשוח. משעשע ושונה.

★★★ **מוכת ירח** (אורלי, ארצות־הברית) — שר זכתה לפרס האוסקר על הופעתה כאלמנה מנהלת־חשבונות, הזוכה לפריחה מחודשת כשהיא מתאהבת באחי בעלה המיועד. אגדה חביבה לכל טעם. בבימוי נורמן ג'ואיסון.

ירושלים:

★★★★ **חנות מעבר לפינה** (מוסיאון, ארצות־הברית) — עוד פנינה קלאסית, הפעם של ארנסט לוביטש, לפי מחזה הונגרי. ג'יימס סטיוארט הצעיר, פקיד ראשי בחנות, המנסה לעצור את דהירתה לצמרת של מרגרט סאליבן, העובדת החדשה.

★★★★ **קן הקוקיה** (אוריון, ארצות־הברית) — סירטו עטור־האוסקרים של מילוש פורמן, המביא את סיפורו האנטי־מימסדי של ג'ון קייסי על מהפיכה במוסד להולי־נפש. ג'ק ניקולסון קנה את עולמו בתפקיד הראשי.

חיפה:

★★★★ **עיניים שחורות** (רב־גת, איטליה) — ניקיטה מיכאלקוב הרוסי רקח עיבוד לכמה סיפורים של צ'כוב והפך אותם לסרט אסתטי ומעודן, החייב לא מעט גם לרוחו של פליני, וגם לביצוע המרשים של מארצ'לו מאסטרויאני בתפקיד הראשי. אלנה סופונובה (בתמונה למעלה) בכל הדרה.

עדנה פיינרו

הכל על הכלי

מקובל לחשוב כי לאופנוע דימוי גברי, עד שרואים את הכלי הזה מתלבש על גופה החטוב של רחל אוגלי (23).

„נולדתי להיות אופנוענית,” היא אומרת. ביום היא כמו כולם, בערב היא הנסיכה על האופנוע, אוספת ענניים, עשן רווי־שמן והרבה עיניים מלטפות־מלוות.

יתכן ש־EASY RIDER* הוא לא הסיגנון שלה, ושל חבריה האופנוענים (או חבורת קנ׳בה־דוקטי, כפי שהם מכנים את עצמם, על שם החברה המייצרת את האופנועים), ועל דור־הפרחים הם אולי יקראו בסיפרי־ההיסטוריה, אבל האופנוע, החיה החדשה של המערב הפרוע, מצליח לממש חלק מגעגועים של בריחה מן הכרך אל מחוזות החופש, בהסתערות קבוצתית אל מרחבים הנגמעים ברוח הסופחת.

אחת לשבוע הופכים האופנוענים לבליינים קבועים בקפה שרי, ההופך לחניון־אופנועים צפוף. הם מלטפים, מצחצחים, מציצים באופנוע של השכן, כאילו היו מציצים באשת חבר, מחליפים מידע, בודקים כל אפשרות נרספת הטמונה בכלי.

רחל אוגלי, בבגד שחור הדוק, בולטת בין כולם. גם לנסיך שלה קוראים קנ׳בה־דוקטי, חזק, משגע, נפח 350 סמ״ק. היא מלטפת את הכלי הכי מהיר להיזהר. היא ודאי רצתה להיות שחקנית־קולנוע. לכן תעדיף לעבוד במחלקת הגברים, וכשהיא מודדת את הדופק הוא עולה ב־40 אחוזים.

רחל אוגלי
החיה החדשה של המערב־הפרוע

שהיה לה (קודם לכן היה לה רק טוסטוס).

מישהו מציג לפני את מנהל החבורה. זה הורס לי את כל הרומאנטיקה. מנהל? עכשיו אני בטוחה. הם לא ראו את EASY RIDER ופיטר פונדה הוא רק וידיאו.

טוב שיש להם לפחות את רחל אוגלי וטיולים מתוכננים מאוד לאילת ולעין־גדי, כי השיחות שלהם על מהירויות, אורך, גודל, הספקים וכוח־סוס עשויות, במיקרה זה, לעניין רק את זיגמונד פרויד — האופנוען הוותיק מכולם.

** הסרט, הידוע בשמו העברי אדם בעיקבות גורלו, מספר על טיול־אופנועים ברחבי ארצות־הברית. בסרט שיחק פיטר פונדה.*

שבת של מכשפות

מה שספרד וגויה עשו ליגאל תומרקין בראש אפשר לראות בתערוכה מיוחדת במינה שתיפתח בימים הקרובים במימד — גלריה לאמנות חזותית. בתערוכה — שבת של מכשפות — מוצגות עבודות שהן גם פיסול וגם תבליט.

כשתומרקין מדבר על ספרד הוא בעצם מדבר על גויה הצייר. כשהוא מדבר על גויה הוא מתכוון למציאות הישראלית.

„גויה הוא צייר שאני מעריץ מאוד. בימיו האחרונים, בכפר קינטה, צייר כמה תמונות משוחררות לגמרי, שהן כמעט בנות המאה ה־20. וגויה, שלא הצטיין באהבת־אנוש, שנא את סביבתו האריסטוקרטית ואת עמך המפגר, את האווירה הדמונית הנשלטת על־ידי מיתוסים עממיים ונצרות חשוכה. וזה היכה בי.

„מה שראיתי שם, ראיתי כאן, במציאות הישראלית — התייש במרכז וסביבו המכשפות. הבנתי כי מה שעברה ספרד — אצלנו זה אפילו לא התחיל. אנחנו עוד ניכנס לזה — למילחמת־אזרחים, הפאגניזם, פולחן־האדם.

„התייש של גויה מגלם את רוח־העם ומנהיגיו. אמנות העוסקת בסביבתה בתיאור אישי מאוד של התקופה — זה מה שראיתי בפרדו*.”

גויה בפרדו, מאי 1808. תומרקין במימד, מאי 1988. „אולי בדרך מיקרה ואולי לא, אני חי בתקופת הפאשיזציה של ישראל והתגובה היא שבת של מכשפות. אני לא נגד מילחמות, כמו נגד התבהמות וכניסה לפולחנים מן הסוג של ,אתה בחרתנו׳.” דברי תומרקין על תומרקין על גויה. את העיקר ראו בתערוכה עצמה.

** מוסיאון האמנות במדריד*

מדריך לשיפור הביצוע

ידידי הטוב וההיפוכונדר ידוע בחיבתו הרבה לאמבולנסים, וכל אימת שחולפת ליד ביתו הניידת לטיפול נמרץ הוא נושם לרווחה ומתמוגג מאושר.

על מה השימחה?

„החבר׳ה עובדים,” הוא אומר בהתרגשות וממהר למדוד את מהירות הדופק ולנעוץ את המד־חום.

כי עד עתה לא דאג איש להמציא לאנשים מסוגו של ידידי הטוב ספרות מיקצועית כלשהי. עד שבא ריקארד פוקס, רופא שוודי, החוטא גם בכתיבה בכלל ובכתיבה סאטירית בפרט, וכתב לכל ההיפוכונדרים את המדריך להיפוכונדר — אין ספק. אתה חולה הוצאת מסדה), המלווה באיורים משעשעים של דני קרמן.

על גב הספר כתבו המסדריים כי זהו „הספר הראשון והיחיד בעולם להיפוכונדרים, המיועד לשיפור הביצועים ההיפוכונדריים.” מעיון בספר אדם למד שכדי לשפר את ביצועיו עליו להכיר את כל טיפוסי הרופאים ואף את הרופא ההיפוכונדר, העסוק מרבית הזמן במצב בריאותו.

במיוחד יש להכיר את טיפוסי האחיות — המירשעת, האימהית, הצעירה והסכסית. מזו האחרונה, אומר פוקס, יש

להיזהר. היא ודאי רצתה להיות שחקנית־קולנוע. לכן תעדיף לעבוד במחלקת הגברים, וכשהיא מודדת את הדופק הוא עולה ב־40 אחוזים.

הצעתו של פוקס במקרה זה היא לחשוב, לשעה קלה, על משהו אחר, מלבד המחלות.

גם על ההיפוכונדרית לא פסח פוקס, והוא מפריך את ההשערה כי גברים נוטים להיפוכונדריה יותר מנשים. תקופת ההריון היא תור־הזהב של ההיפוכונדרית. בתקופה זו היא שרויה בגן־עדן של סימפטומים והפרעות, וכל אברי־הגוף משתתפים בחגיגה.

פוקס גם מעניק כמה עצות להיפוכונדר החי בגפו ולהיפוכונדר הנשוי. את הספר הוא מסיים בפרק המתאר את חיי־האהבה של ההיפוכונדר.

„סוף־סוף הגברת עומדת לפניו ערומה, והלב של יורם דופק בחוזקה. אוי, הדופק שלי לא־נורמלי. הלב, הלב. מי יודע אם אין לי איזה פגם בלב. עכשיו הוא מתפשט: חליפה, חולצה, אפודה, גופיה, תחתונים ארוכים, תחתונים קצרים וכו׳ וכו׳.

„כשהוא מגיע לגרביים הוא נעצר. הרגליים שלי צריכות להישאר חמות, הוא מסביר לגברת, אחרת אפשר להצטנן. הם נכנסים למיטה. היא ערומה. הוא בגרביים. הם מתעלסים. ברגע השיא תוהה יורם: מעניין מאוד, מה לחץ־הדם שלי עכשיו?”

ספר המיועד להיפוכונדרים בלבד. עובדה, מעולם לא הייתי היפוכונדרית, אבל אחרי כמה פירקי־קריאה הרגשתי איך לחץ־הדם שלי עולה וכל גופי כואב. אז אל תספרו לי שהמחלה הזאת גם מדבקת.

ניתוח פלאסטי לשלום עליכם

מזל שהמציאו את המתרגם אריה אהרוני. אילמלא כן היינו, ברוב תמימותנו, ממשיכים לקרוא את המחזות של שלום עליכם בתרגומו הקלוקל של י.ד. ברקוביץ, שדאג „לתקן” את שלום עליכם, לעדן את האירוניה ולשפוך על הגרוטסקה שבסיפוריו מלל סנטימנטלי מתקתק המנוגד לטון שבו כתב שלום עליכם את מחזותיו.

אבל אריה אהרוני, שועל ותיק של תרגומים, לא ויתר, ושנים רבות טרח כדי להשיב את הכבוד השלום עליכמי, מבלי לגרוע מטעמה המשובח של האירוניה המופלאה שלו.

היום, כשמדברים על שלום עליכם, מתכוונים גם לאריה אהרוני, האיש

חנה רובינא ויהושע ברטונוב ב„טוביה החולב”
מלל סנטימנטלי מתקתק במקום האירוניה של שלום עליכם

שגילה לקוראים הצעירים שכתביו של שלום עליכם מרובים מכל מה שידעו עד כה. הוא גם האיש שהשיב את „שגיאותיו” של שלום עליכם למקומן, ומעל לכל, חשף לפני כל את הסירוסים והניתוחים הפלאסטיים שעשה לו י.ד. ברקוביץ.

באחרונה העניק אהרוני להובביו של שלום עליכם עוד פנינה: קובץ עב־כרס ובו מחזות ומערכונים. זו הפעם הראשונה שבה מוגשת לקורא יצירתו הדראמתית של שלום עליכם במלוא היקפה ובתרגום נאמן למקור. בין המערכונים והמחזות, אפשר למצוא את הגט, טוביה החלבן, והזכייה הגדולה.

האשה

מה קורה למודליסטית שהציגה במשך שנים את חמודותיה לפני פסלים וציירים? יום אחד היא מגלה שגם היא יכולה לפסל ולצייר כמותם.

בימים אלה יוצאת רינה רוברטס

(72) בתערוכת־פסלים משלה. הפסלים עשויים פיסות נייר משי, צבועים ומודבקים על גבי ארמטורה (שלד) מחוטי־תייל. האשה היא הנושא השולט ביצירותיה הפיסוליות. בקרוב במוסיאון רמת־גן.

ביקעת השמות

ליד קברות המכבים באיזור מודיעין הוקם באחרונה אתר־הנצחה לשואה, שעוצב בידי הפסלים מרילה פרר (אשתו של ח״כ־לשעבר נפתלי פדר) ודוב חוף. הפסל — זכור וביקעת־השמות — המשתרע על־פני שטח של דונם־אדמה, מורכב מכמה אלמנטים, שחלקם נבנו בהשראת מצבות עתיקות בפולין. על לוחות גרניט שחורים נחרט שמותיהם של יהודים שניספו בשואה.

לפני כמה שנים הקימו השניים פסל דומה בניו־יורק, אף הוא להנצחת

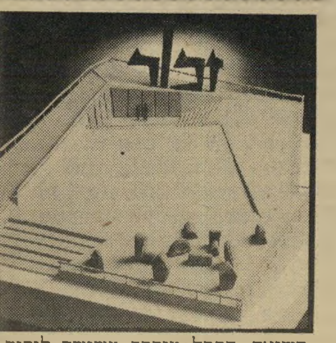

השואה. הפסל מורכב משישה לוחות ועליהם מגן־דוד חצוי.

שתי אצבעות מצריפין

בימים אלה הגיע לידי השיר הנפוץ ביותר בין החיילים הסדירים בכלא 4, שנכתב על־ידי אריאב מקייטן, שאף הוא בין הכלואים שם.

מייטן מקדיש את השיר לאסיר אחר — אדם קלר, מי שריסס בסיסמות עשרות כלי־רכב צבאיים כאות־מחאה על מדיניות הכיבוש.

פירסום ראשון לאריאב מקייטן, קרובו של הזמר, אסיר בכלא 4:

שתי אצבעות מצריפין / אני יושב בין סורגים / כל היום רק מיסדרים / וקשבים למפקדים / האסירים רובם יושבים / על עריקות שוד וסמים.

רחוק מהבית רחוק מהלב / עצרו אותי וזה כואב / חושב על חופש המון / חיל על״מ (עציר לפני מישפט) בדיכאון.

שתי אצבעות מצריפין / מיזרן קטן על הקפיצים / אל „האגף” (אגף־הבידוד, הידוע לשימצה של כלא 4) אותי לוקחים / ומכות לי הם נותנים / רואה חבר שמשתחרר / ואחר פה יישאר / שתי אצבעות מצריפין / הביקורים נוראקצרים / וההורים מדוכאים / מזיל דימעה בתוך ליבי / כי הם לקחו לי את כבודי.

רחוק מהבית רחוק מהלב / עצרו אותי וזה כואב / חושב על חופש המון / חייל עצור בדיכאון.

רחל מרחלת על כל העולם

סרטים וילדים

נורא הסתקרנתי השבוע. לאן נעלם שר־החוץ **שימעון פרס**? זה כמה ימים שלא שמעתי עליו ולא ראיתי אותו באירוע כלשהו, והיו הרבה כאלה. אז ביקשתי מהשפיון הפוליטי שלי לברר מה העניינים איתו.

אני לא יודעת אם יש קשר בין הדברים, אבל

רותי פרס
לידה בעוד כמה חודשים

מסתבר שיש הרבה שימחה בביתו של **גיגי פרס**, אחיו הקבלן של שימעון.

לגיגי יש שני ילדים, **רותי ועוזי**, העושים סרטים או משהו כזה, והם מתגוררים גם בארץ וגם בפאריס.

לעוזי נולד בן מיחסיו עם חברתו־לחיים. ואילו אחותו רותי מצפה לילד בעוד כמה חודשים.

אז חשבתי שהדוד מבלה עם האחיינים שלו, אך

עוזי פרס
נולד לו בן מחברתו־לחיים

הסתבר לי שהיחסים במישפחה הזאת לא כל־כך תקינים, ויש שם ברוגז.

רונית שטרן, אשתו של **מייקל שטרן** אינה עושה סרטים, אבל גם היא בהריון, בחודש החמישי. לזוג המלכותי הזה יש כבר ילד בן 8. שטרן, שהוא אחד ממלכי הקייטרינג בארץ, ושהוא גם קרוב־מישפחה של סיר **אייזק וולפסון**, מקווה לבן. אשתו רוצה בבת. אבל אני בטוחה שהם יקבלו בברכה כל מה שייצא להם.

קאריירה בשפת־הים

מה שהחום עושה לאנשים! זה ממש לא ייאמן! באחד מחופי תל־אביב יש **מוסיקאי** ידוע ומוכשר, המוכר גם כחובב־גברים. לפני שנה הוא הכיר בחוף **בחור** ערבי, שהוא צעיר ממנו בכמה שנים טובות, שעבד כמחלק כיסאות. הצעיר והמו־סיקאי מנהלים רומאן חסוי.

הבחור רוצה להתקדם בחיים, והוא לא הסתפק בלהיות פועל פשוט, אז הוא הלך למנהל של הים ואמר לו שהוא רוצה להיות סגן־מנהל. המנהל של הים לא כל־כך אהב את הרעיון, ופיטר אותו.

הבחור, שנשאר בלי עבודה עם מאהב אחד והרבה חובות, החליט לחפש עבודה באחד מבתי־המלון שלאורך רחוב־הירקון. הוא מצא עבודה בניקיון. אלא שאחד מ**בעלי בית־המלון**, ש־הוא חובב־גברים ידוע, שם עליו עין וכעבור כמה ימים מצא עצמו הצעיר במיטתו של בעל־המלון.

אבל בעל־המלון לא הרגיש בנוח שהוא מחזיק מאהב שהוא פועל־ניקיון, והוא החליט לקדם אותו ולתת לו תפקיד של איש־ביטחון במלון.

עכשיו המצב הוא כזה: הצעיר השאפתן התקדם וקיבל תפקיד, ויש לו גם חדר במלון. המוסיקאי עדיין אינו יודע שלמאהב שלו יש חבר עשיר, מבוגר, העוזר לו בחיים. ובעל־המלון מאושר שצעיר שומר לו על הרכוש ביום ומבלה איתו במיטה בלילות.

אני מחכה לסצינה שיעשה המוסיקאי לבעל־המלון, כשיוודע לו הסיפור. האקורדים שיתעופפו שם יהיו באמת משהו.

את הקרדיט לגירושין הנקיים האלה אפשר לזקוף לזכותה של עורכת־הדין **דליה ברקול סופרמן**, שכתבה את הספר: גירושין זה לא בשבילי.

ברקול הזאת כל־כך מומחית בענייני־גירושין, שאומרים בעיר שכבר אנשים רבים הנשואים באושר נרשמו לגירושין אצלה רק כדי לעבור את החווייה הזאת בשימחה ובהנאה.

גם המהנדס **שלמה קופילוב**, הבונה בתי־חולים, התגרש אצלה מאשתו **גבי**, מומחית לחינוך גופני.

אני יודעת שאסור לעשות פירסומת לעורכי־דין ולרופאים, אבל מספרים עליה בעיר כל־כך הרבה, שפשוט אי־אפשר להתעלם מהעניין.

גט חזק

בנות, התכוננו: אחד הגברים החתיכיים והמבו־קשים באיזור מישור־החוף והשפלה עומד להתפ־נות ולקבל פתק מהרבנות, המשחרר אותו לצמי־תות מאשתו.

זהו **אורי בר־לב**, קברניט בכיר באל־על, חתיך מסודר בעל קוטג' משגע באביחיל, שנפרד מאשתו היפהפיה, **דוקי**, דיילת־אל־על לשעבר.

שתי שלישיות במקום ריבוע

מייקל קרטר ו**וילי סימס** הם שני שחקני־כדורסל פופולריים מאוד בארץ. הם גם נשואים עם שתי אחיות.

וילי סימס השחור נשוי עם **אריאלה**, ומייקל קרטר נשוי עם **רינה**, האחות הבוגרת.

מייקל קרטר ווילי סימס
בילויים משותפים

החבורה הגבוהה הזאת נהגה לבלות ביחד, לנסוע לחופשות משותפות ולחגוג את החגים ביחד. אך האידיליה הסתיימה.

בעוד שבני־הזוג סימס מאוהבים ומאושרים, והם גם הורים גאים ל**דניאלה**, בת חצי שנה, הרי שרינה, שאלה הם נישואיה השניים, עומדת להתגרש משחקן־הכדורסל מייקל קרטר. רינה היתה נשואה בעבר לימאי, והתגרשה ממנו אחרי תקופה קצרה.

כעת הם יבלו בשלישיה. אבל בכל פעם תהיה זאת שלישיה אחרת. קרטר נשאר חבר של סימס ואשתו. ורינה, אחותה של אריאלה, תמשיך לבלות עם אחותה ובעלה סימס.

חתונה ב־300 אלף $

אני קוראת ושומעת כל הזמן על חתונות של עשירים, וכבר מזמן הפסקתי להתרגש מן הסיפורים האלה על כל הטירופים שאנשים עושים כדי שידברו על החתונה שלהם. עד שהדי החתונה מגיעים למקומות המרוחקים ביותר בארץ, הזוג כבר עומד על סף גירושין. כבר נשבר לי גם מכל שמלות־הכלה ב־10 אלפים דולר מפאריס, וזיקוקין־די־נור מהונג־קונג, ורקדניות־בטן מראש־העין וכו'.

עד ששמעתי על החתונה של היבואן **ז'אק קובה**, שחיתן את בתו **ג'יני** בפאר והדר, נוסח אלף לילה ולילה, מבלי להודיע על כך לעיתונות, ומבלי לשכור שרותים של יחצניות מעצבנות.

קובה הוא גדול היבואנים של תחתונים, חזיות וגרבונים, ואת זה הוא עושה בגדול ובשקט כבר הרבה זמן. בתו ג'יני, שהגיעה לפירקה, החליטה שהיא רוצה להינשא לבחיר־ליבה **איציק מיזרחי**.

במשך השנים מכר היבואן קובה הרבה סחורה בארץ, וסביר להניח שהוא הכיר והתיידד עם אלפי אנשים. אחרת, איך אפשר להסביר את העובדה שהוא ערך לבתו ארבע מסיבות?

הראשונה נערכה במלון ימית בתל־אביב, שם ערך החתן איציק מיזרחי מסיבת־פרידה מרווקותו.

השניה נערכה במלון הילטון התל־אביבי. השלישית נערכה בחצר ביתם המפואר שבהרצליה־פיתוח. הרביעית, והגדולה מכולן, נערכה במלון דן אכדיה בהרצליה.

קרוב ל־2000 אורחים התארחו בארבע המסיבות האלה, כשתיזמורת הטיילת, בת 18 הנגנים, בניצוחו של **ננסי ברנדס**, מנעימה להם את הזמן.

הנשים הכבודות מהארץ ומחו"ל היו עטויות יצירות־אופנה של גדולי המעצבים בארץ, והמתהדרות אף רכשו שמלות־ערב מפאריס.

היתה שם שימחה אמיתית. אבל אתם יודעים שכל יהודי הוא מנהל־חשבונות פוטנציאלי, אז עוד לפני שנגמרה החתונה התחילו ניחושים והשערות כמה עלתה החגיגה הזאת. אחרי דיונים של כמה ימים של מביני־עניין אמרו לי שזה משהו בסביבות ה־300 אלף דולר.

אני יודעת שאני לא כותבת את המדור הכלכלי, אבל אתם חייבים להודות שזה מיספר מרשים.

אני רק מקווה שבניגוד להרבה זוגות אחרים, שלא כל־כך מתחשבים בהוצאות של ההורים, יידע הזוג הזה להתחשב במה שאבא קובה השקיע.

פינתה של גברת לב טוב

„למה הגברים נעלמים?"

גליה אלבין
לא תמיד זוכרת מה שהיא אומרת

גליה אלבין – השם הזה אינו יורד מהכותרות. פעם מה שהיא אמרה בכל מיני בתי־מישפט, פעם מה שהשופטים אמרו עליה (וואאוו!), פעם מה שהיא אמרה על בעלה (וואאאאוו!)

אז מכיוון שגליה לא תמיד זוכרת מה שהיא אומרת, ולפעמים באמת לא נעים לזכור, מזל שקפצה אלי השבוע החברה הכי־הכי טובה שלי. זאת בעצם החברה הכי רעה שלי, מפני שהיא יודעת הכל ולא מספרת לי כלום. הפעם נשברה.

סיפרתי לה על גבר נחמד, פרופסור, באמצע שנות ה־40 לחייו, שנראה מאושר. רק המקורבים אליו ביותר ידעו לספר שהסיבה היא – כן – גליה. חיכיתי להתפתחויות, לחדשות טובות – והנה אין מאומה, שקט ודממה.

מאז דיברה גליה על ענייני־קולנוע, ענייני־בעלה וכל מיני ענייני־נים, אך שום גבר לא נראה באופק.

בעודי מביעה דאגה עמוקה לגליה, פרצה חברתי בצחוק גדול וסוף־סוף סיפרה איך נסעה, לפני שנה, לחו"ל לרגל עבודתה. במחלקת־העסקים ישבה לצידה גליה, והתפתחה ביניהן מה שקוראים „שיחת בנות". זאת אומרת: גליה דיברה כל הזמן על עצמה, וחברתי התעניינה.

פתאום, במהלך השיחה, הסתכלה בה גליה ושאלה: „תגידי, למה הגברים, אחרי שאת נעשית אליהם נחמדה, נעלמים?"

החברה האכזרית שלי לא הסכימה לספר יותר, אבל אני תמיד לשרותכם: אז אולי גליה שכחה שאסור לה להיות נחמדה, ואולי שכחה מה שאסור לה לשכוח, ואולי שכחה כבר מזמן מהבחור הזה. דווקא בחורה נחמדה, הגליה הזאת.

רינוני רון

המנכ"ל, אשתו והרכילות

גם בחיפה יש סיפורים, ואנשים מרכלים, אלא שלפעמים זה לוקח יותר זמן עד שזה מגיע לתל־אביב.

הסיפור הקשור במנכ"ל חברת צים, **מתי מורגנשטרן**, כבר לא כל־כך חדש. אפשר לקרוא לו סיפור מתמשך. סיומו, כך הבנתי, לא נראה באופק.

המנכ"ל בן ה־54 נשוי עם **דינה** (57), אשה נאה, מטופחת. הוא היה נשוי לפני־כן, ויש לו בת ונכדים, גם דינה היתה נשואה לפני שפגשה אותו, ומנישואיה הראשונים יש לה בן, החי בניו־יורק.

דינה ומתי חיים בווילה יפה בשכונת דניה, אבל זה שנתיים הם בקושי מדברים זה עם. הבנתי שיש ביניהם הסכם כלשהו, צו בית־מישפט אולי, על סכום (מינימלי) של מזונות שהוא נותן לה, אבל בעניין הבית — עוד לא הגיעו להסכם. המנכ"ל, כך סיפרו לי, הוא לא הגבר הכי נריב בעולם.

אויבי המנכ"ל ניסו להכניס לסיפור הזה צלע שלישית.

קוראים לה **אריאלה וייץ**, אשה נאה, בתחילת ה־30, ירושלמית, נשואה **ליחיעם וייץ**, שהוא ד"ר להיסטוריה ובנו של **רענן וייץ**.

אריאלה, שהיא יועצת לפסיכולוגיה תעשייתית, או משהו דומה, התחילה לעבוד בחברת צים לפני יותר משנתיים, במשך שעות אחדות בשבוע.

נראה כי בשלב כלשהו השתכנעה דינה שמשהו קורה בין בעלה וגברת זו. הוא התפעל יותר מדי מכישרונה של אריאלה. דינה, שהיא אחותו של **דויד תגר**, דובר קופת־חולים, ובת־דודתו של חבר־הכנסת **אברהם כץ־עוז**, התחילה לחשוד שמתי שלה התאהב במישהי אחרת. יש לשער שהיא הכירה את הסימנים, הרי 10 שנים לפני־כן הוא התאהב בה.

לא ידעו לספר לי על מה היא מבססת את חשדותיה, אבל משהו קרה שם, ומאז הם בקושי מדברים זה עם זה.

מתי מורגנשטרן
האויבים מספרים סיפורים מאחורי הגב

דינה, שהיתה מזכירה בכירה באל־על לפני שנישאה למתי, לא יכולה להרשות לעצמה לעזוב את הבית ללא אמצעי־מחייה מספיקים. לא מדובר בבית מפואר שאליו היא נכנסה, כאילו היה מתנת־חתונה. מדובר בבית שבו היא השקיעה את כל הכסף שהיה לה, ואת משכורתה, במשך חמש שנים, כאשר עבדה במישלחת ישראל באו"ם בניו־יורק. והיא הרי כבר לא בת 30, וקשה להתחיל למצוא עבודה בגילה.

הרכילויות על אריאלה נובעות גם מכך שיש בצים כמה אנשים (ואולי גם נשים) שלא־כל־כך אוהבים אותה. מאחורי גבה מכנים אותה „המנכ"לית של צים". אומרים שהיא הרבה־הרבה יותר מיועצת־של־כמה־שעות־בשבוע בחברה. אומרים שהיא מתערבת בכל דבר, קטן וגדול, בחברה הגדולה הזאת, המעסיקה כ־1000 עובדים, והמגלגלת מיליוני דולארים. לא סיירתי במישרדי צים, ואני מסתפקת במה שסיפרו לי, שמישרדה של אריאלה נמצא סמוך למישרדו של המנכ"ל.

מספרים גם שעובדים בכירים בחברה, הנוסעים לחו"ל, וזה קורה די הרבה בחברה הזאת, לא שוכחים להביא, עם חזרתם לארץ, מתנה יפה לגברת וייץ. מנהל אחד, למשל, הביא לה ענק־פנינים יקר. אחר חזר ובידו בושם יקר.

תפסתי את מתי מורגנשטרן בטלפון, סיפרתי לו בערך מה שסיפרו לי, וככה הוא אמר: „אני לא בהליכי־גירושין. כל הסיפורים האלה הם סיפורי־רכילות, שאיני יכול לעצור בעדם. חיפה זה כתריאליבקה.

„כן, יש גברת כזאת, המשמשת כיועצת למשאבי־אנוש, ומועסקת רק שעות אחדות בשבוע. אין לי שום קשר ישיר לעבודתה. הכל לשונות רעים. בולשיט.

„איך אפשר לפגוע ככה באשה נשואה ואם לשלושה ילדים, להאשים אותה בהתנהגות לא אתית? זה עלול להרוס את חיי־המישפחה שלה ואת סיכוייה לעבודה במקומות אחרים! יש, כנראה, אנשים שיש להם סיבות להכפיש את מי שקצת קיצץ להם את הכנפיים."

בקשר למה שקורה בינו לבין אשתו, אמר מורגנשטרן רק: „אני לא מכחיש שיש בעיות בינינו."

המצב בווילה של מישפחת בני־הזוג מורגנשטרן הוא, בינתיים, מאוד לא־נעים. מצב קשה ללא מוצא, בלי פיתרון.

לשחק אותה באמריקה

את הסיפור הזה אני אוהבת. לא מפני שגיבורתו מוכרת לי. אין לי מושג מי זאת **אורנה שחר**. ידידה שלה סיפרה לי שהיא היתה דוגמנית, לפני שש שנים.

לא חשוב שאורנה שחר היא לא אישיות ידועה — הסיפור שלה יפה: סיפור של ישראלית, שהגיעה לאמריקה כשבידה מיזוודה קטנה וכמה דולארים, ושיחקה אותה הכי טוב שאפשר: כיום יש לה אהבה, כסף ותואר של דוקטור לפילוסופיה (בקרוב).

שחר (29), גבוהה, חטובה, ירוקת־עיניים, יפה, דיגמה לנוטקס ולבגד־עור, ואחרי העבודה יצאה לבלות, על תקן החברה־הקבועה, עם **רמי פלר** שהיה נער־שעשועים ומצליחן גדול, עד שנפל עם חובות אסטרונומיים, חזר בתשובה ומאז נעלמו עיקבותיו היכן־שהוא בבני־ברק.

(האברך פלר, אגב — וכאן אני סוטה לרגע מן הסיפור של אורנה — הוא עדיין רווק, בן 35 בערך, ושמעתי שהוא מחפש בתולה יפהפיה (לא סתם יפה) עדינה וחסודה.)

אורנה נחתה בניו־יורק, נרשמה ללימודים באוניברסיטת קולומביה, מצאה דירה שכורה וגם עבודה, כדוגמנית בחברה לפרוות.

הרבה זמן היא לא נאלצה לבלות בדירתה הצנועה, מפני שדי מהר היא הכירה, במסיבה בגלריה ידועה, את **סיריל כריסטו**, בנו של האמן הידוע **כריסטו**, הנוהג לכסות ביריעות פלאסטיק חופי־ים, יערות, בניינים רבי־קומות ודברים דומים.

במשך שנה היא התארחה בדירתו של סיריל, החתיך העשיר. אחר־כך נגמר לה מהרומאן הזה, אבל היא לא נשארה הרבה זמן לבד.

אורנה רק התחילה לסדר לעצמה איזו דירה קטנה בשכר חודשי, כאשר היא ישבה עם חברה במיסעדה, ושם התחיל איתה עורך־דין ניו־יורקי, והפתעה־הפתעה, גם הוא היה נאה, מצליח ועשיר, וגם איתו היא גרה איזה שנה, עד שנגמר לה.

קצת התעייפתי, אבל לא נעים לי להשאיר אתכם באמצע. באמצעות מרצה שלה באוניברסיטה, יפאנית שאיתה התיידדה, הכירה לפני שנה גבר אמריקאי ממוצא אירי, **בן מרפי** שמו, שהוא פרופסור לפיסיקה גרעינית, בן 33, וגם הוא — שוב הפתעה־הפתעה — נאה מאוד („כמו כוכב־קולנוע," כתבה אורנה לידידה ישראלית) ועשיר מאוד.

הוריו של הפרופסור רואים בה כבר חלק מהמישפחה, והשבוע הם נתנו לבני־הזוג מתנת יום־שנה לחברותם: לא מיקסר, לא טוסטר, לא פריג'ידר, אלא טירה עתיקה ומפוארת בחבל טוסקנה באיטליה, שהיא נכס מישפחתי. שיהיה איפה לבלות בחופשות.

ענת סרגוסטי, העולם הזה

אורנה שחר
חטובה, ירוקת־עיניים

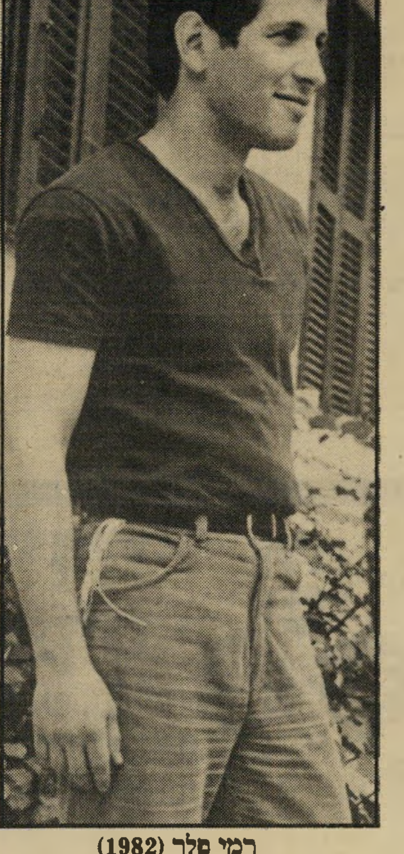

רמי פלר (1982)
מחפש בתולה יפהפיה

הפוליטיקאי והעיתונאית

לגברים בלבד: נניח שאתה אישיות מפורסמת, בפוליטיקה, בתיקשורת, באמנות, בכל שטח שהוא, ואתה נשוי, ויום אחד אתה פוגש עיתונאית שמוצאת־חן בעיניך. תתחיל איתה? תנסה לפתות אותה לאיזה פלירט?

נראה שכן. אבל תסלחו לי, רבותיי, זה צעד די מטומטם מצידכם. תאמינו לי, עיתונאית עלולה להיות פטפטנית יותר מאשה בעלת מיקצוע אחר – זה, אולי, חלק מהמיקצוע. אז למה לכם להיכנס לפה שלה?

אף פעם לא הצלחתי להבין למה הם מתחילים עם עיתונאיות. מפני שהן עיתונאיות? למרות שהן עיתונאיות!

הנה מה שקרה לא־מזמן לעיתונאית נאה, נשואה, העובדת באחד העיתונים הגדולים. היא פגשה, לצורך עבודתה, אישיות פוליטית ידועה.

הגבר, שגם הוא נשוי, הציע לה להיפגש מאוחר יותר, שלא לצורך עבודה.

אשה אחרת, לא עיתונאית, היתה מסכימה או לא מסכימה, ופותחת עניין או סוגרת עניין, איך שבא לה.

אבל אשה־כותבת (ובוודאי גם גבר־כותב) זה זן מיוחד מאוד: היא לא רצתה בשום קשר נוסף איתו, אבל מה פתאום שהיא תגיד לו את זה מיד?

תחת סירוב מנומס היא אמרה לו: טוב, אבל איך? איפה? מתי? שאלות ממש מיקצועיות. והיא סיימה בעוד שאלה: אולי בבית־מלון?

לא, הוא התחלחל. הרי מכירים אותי!

אז איפה, היא רצתה לדעת.

מה הרע במכונית? הוא שאל אותה.

המפיק הדוגמן

לרוני בראון, מפיק־תקליטים מצליח והמנהל האישי של **ריטה** ו**רמי קליינשטיין**, אין שום שאיפות בכיוון דוגמנות, אבל יש לו מזל מיוחד בעניין: בגלל ההופעה הגברית הנאה שלו, והאמינות שהוא מקרין, לדעת הכל, משכנעים אותו ידידים מעולם־הפירסום, מדי פעם, לככב בתשדירי־טלוויזיה ובפוסטרים.

המשכנע הלפני־אחרון היה ידידו **אייל גפן**, שגרר אותו, כמעט בכוח, לככב בתשדיר־הטלוויזיה של אגד, שאותו הפיק.

השבוע זה שוב קרה לבראון. הוא ישב לו עם ידידה על כוס קפה, והיא סיפרה לו על מסע־פירסום שבו היא מעורבת מטעם חברת דחף, עבור בנק דיסקונט.

יש לנו כמה מועמדים, היא סיפרה לו, אבל את המועמד המתאים, מישהו שנראה בערך כמוך, עוד לא מצאנו. אתה יודע מה, היא אמרה לו, אתה נראה לי הכי מתאים מכולם!

רוני ניסה להתחמק, כי הוא באמת בנאדם עסוק, אבל בסוף נעתר. המאפר **ירין שחף** מרח מייק־אפ על פניו והבליט את ריסיו במסקרה שחורה, מעצב־שיער עשה פאן לשיערו, ובראון האלגנטי הצטלם בכל הפוזות האפשריות, שייראו בקרוב במודעות־פירסומת ובפוסטר־מדיה.

כסף גדול, כך הבנתי, לא יוצא לו מחלטורות הדוגמנות. כמו שהוא אומר, „אין לזה משמעות כלכלית." מה שנשאר זה סתם כיף. כי מי שנראה כמו רוני בראון, לא יכול לשנוא את המצלמה.

רוני בראון
„הכי מתאים מכולם"

מיכתבים

לרותי

נעמי רון

נאה ושחרחורת

ידידים לא חסרים לה, ל־(61/88). קשר רציני — כן. היא בת 27, רווקה, נאה, שחרחורת, 1.64 מטר, תיאור כללי, כדבריה — לא שמנה ולא רזה. היא מנהלת־חשבונות במיקצועה, תושבת חולון. אתה תתאים לה, אם אתה רווק, בן 30 ל־35, כן וישר.

★ ★ ★

פרטים על הנ"ל, ועל שאר כוכבי המדור, אצל רותי בטלפון, 221017.

★ ★ ★

מישהו להתגעגע

„אני בת 38, נכה כתוצאה משיתוק־ילדים," היא כותבת. „אין טעם שאפרט את הדברים הטובים שבי, מפני שלגבי רוב הגברים, הנכות היא מינוס דומיננטי יותר מדי, שאינו עומד בשום יחס לפלוס כל שהוא.

„אם יש בין הקוראים שורות אלה גבר שהינו מספיק סקרן להכיר בחורה שהיא ,משהו אחר' ממה שהוא רגיל, אשמח להכירו, גם אם ייצאו מזה יחסי ידידות בלבד.

„אז אנא, הזדרז, כי בחודש יולי אני נוסעת לארצות־הברית לחודש ימים, ועד אז אני מקווה למצוא מישהו להתגעגע אליו. אפשר להתקשר לטלפון 04־378846, ואני אענה."

דן בן־אמוץ אומר שמי שמסתכל על כל חתיכה ברחוב, דופק את האוטו.

★ ★ ★

ההורים של רותי

לטובת קוראי המדור הזה, שלא קראו את הראיון עם סילבי קשת בחדשות. בשבוע שעבר, הנה קצת היסטוריה, כדי שתדעו מי הם ההורים של רותי.

„את הקונספציה המציא וכתב בהתחלה אורי סלע," מספרת סילבי. „אני לקחתי את המדור וליגלגתי עליו. זה היה מדור היכרויות מגעיל כזה — כל בחורה שניה רצתה להכיר בחור עם חוש הומור. ממש העלבתי את הכותבים, ומה שיותר העלבתי, קיבלתי יותר מיכתבים." וזה גורם לי לחשוב שאולי כדאי לי להתחיל להתאמן בלהעליב.

בהמשך מצהירה קשת: „יש לי פתיל־השהיה קצר מאוד לשטויות," וזה מזכיר לי כמה קולות שנחתו עליי בחודש האחרון, בטלפון, קולות מעולם שאני לא רוצה לדעת שהוא קיים בכלל.

וזה הולך ככה:

רותי, ראיתי ת'טלפון הזה בעיתון, מה זה?

קראת את המדור? אני שואלת.

לא, רק ראיתי ת'טלפון.

את הראשון שלחתי, בנימוס קר, לקרוא את המדור.

לשני עניתי אותו הדבר, בלי נימוס.

את השלישי שלחתי, בעצבים, ללמוד לקרוא, וטרקתי את השפופרת. הפתיל של סילבי ארוך לעומת הפתיל שלי.

ראש מבוגר, גוף צעיר

איילין בוקובזה

לא מסתדרת עם הקטנים

ליפה של השבוע קוראים איילין בוקובזה. בת 22, גוף חטוב, 1.70 מטר גובה, טיפוס ספורטיבי, מטופחת טיפ־טופ, מתה להיות שחקנית.

היא גרה בנתניה, עובדת בינתיים בעבודות מזדמנות, פקידות וכדומה, וחולמת על עתיד זוהר יותר.

מחצית מהשרות הצבאי שלה, כך שמעתי ממנה, עברה עליה בלבנון, במארג'־עיון. לא, היא לא פחדה. איילין: „זה ריגש אותי, עשינו חיים, היינו פייטרים."

יש לה ראש מבוגר, היא אומרת, ולכן בני 30־פלוס מעניינים אותה יותר מבני־גילה. עם הקטנים היא לא כל־כך מסתדרת. היא לא מאלה היוצאות הרבה לבלות. מעדיפה להישאר בבית, עם ספרים, טלוויזיה, וידיאו. הטיפוס שלה: ג'נטלמן, חייכן, חכם, לא קמצן, ספורטיבי.

תשבצוןן העולם הזה 2650

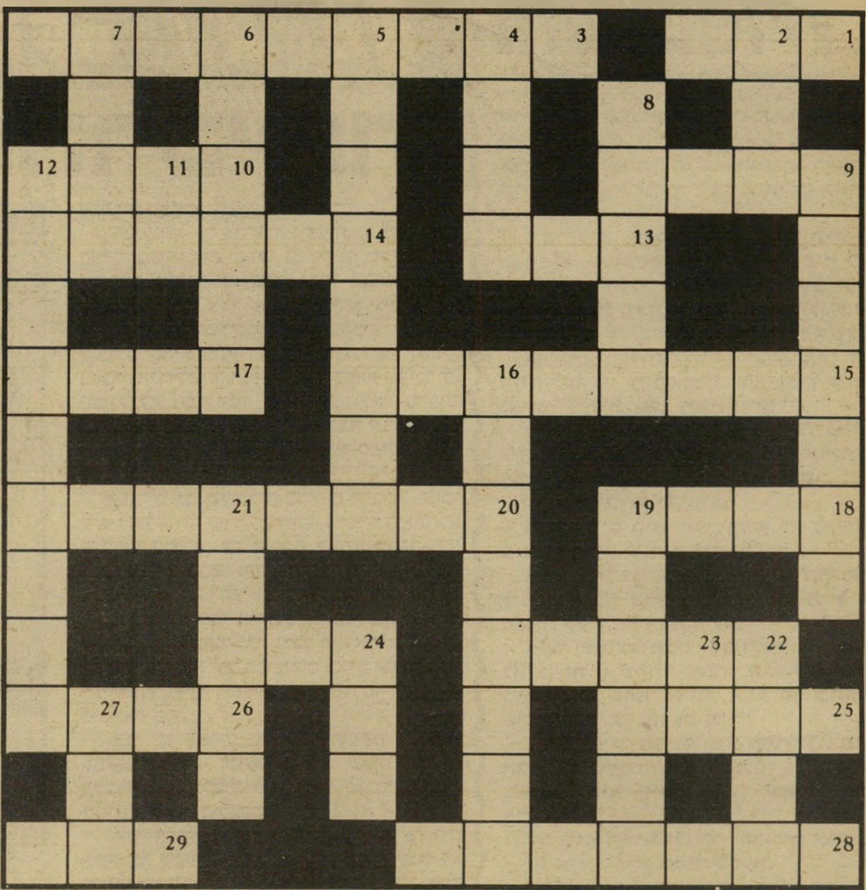

מאוזן:

1) היא לא יכולה לישון בדרך לעפולה (3);
3) מתיחה בחזון יחזקאל? (5,4);
9) משחקי אהבה בחרוז (4);
10) מצטרף לגויים על פי השמועות (4) (ח);
13) נביא בהמתנה (3);
14) זכרים כאן, נקבות בחוץ! (6);
15) במקום טוב באמצע, וכמעט כולם ע"פ השמועה בישיבה (3,5);
17) ממתי אנשים הם ברי מינן? (4);
18) מה בעצם עושה הפסל? (4);
20) מה שתמיד הרגיז מאוד את רובין הוד זה שתמיד הרדל מאחור (3,2,3);
22) ישקול ליטרת בשר (5);
24) מלך הקיטור (3);
25) תוכי שוחר מלחמות (4);
26) מצב קומי בקבוץ (4);
28) למה נטפל פרי לדודו בין שכם לג'נין? (4,3);
29) חרץ משפט לפני הרעם (3).

מאונך:

2) דוד לא ויתר על חלקו בפרדס (3);
4) חנפן הבא אחריו (4);
5) הסתכל בעניין במתרחש בקובה (5,3);
6) הקונים הפוטנציאליים רעשנים במיוחד (6);
7) דילן תומס ידע כי יש לו לאן לחזור (4);
8) הם ימכרו גם נהר בירדן אם רק יוכלו (5);
9) כבוש חמת הוא חסר ערך לחלוטין (3,4);
11) הפקודה לכבוש הגיעה מר־ס"ר שבת (2);
12) יעמיד מתים על הרגלים בהסכמה כללית (4,5);
16) עבר דרך ארוכה עד שהגיע לקרישנה (3,5);
19) קרטר לא עלה במשחק (6ח);
21) רודים בפרחים (5);
22) מזמורים חדשים בממשלה (4);
23) אפשר להגיע למצרים מסביב (2);
24) המדד גרם להם להתעופף (3);
27) המלחין היה בור? (3).

פתרון תשבצופן 2648

אביגיל ינאי

איתן עמיחי

הדברת מזיקים בע"מ

מומחים להדברת תיקנים (ג'וקים), תולעי עץ, חרקי ספרים ובגדים, עירפול מיוחד לארועים למניעת יתושים וחרקים מעופפים.

רמת־גן רח' מודיעין 18, ת.ד. 2272, טל. 03־75־22־777

בשמירה על בריאותך ורכושך

מרים בנימיני

מזל החודש: תאומים

הקיץ הקשה של המזלות

על הקיץ הבלתי־רגיל שמצפה לנו השנה ועל ונוס ומרקורי, שנמצאים בימים אלה בנסיגה כבר הרחבנו את הדיבור. בסוף יוני ובשבוע הראשון של חודש יולי חוזר ונוס למהלכו הרגיל. לכאורה מהלך זה אמור היה להביא לתקופה קלה יותר, אבל עוד אלה חוזרים להילוך ישיר וכבר מתחיל מרס (מאדים) בהילוך לאחור.

מאדים יימצא במזל טלה והמהלך הנסיגתי שלו יימשך מה־26 באוגוסט ועד ה־29 באוקטובר.

מלבד חוסר־הנוחות שהנסיגה שלו תגרום באופן אישי, תושפע גם המדינה מקונסטלציה זו. מזל טלה נמצא בבית השביעי של מפת המדינה. בית זה מסמל שותפות או את היפוכה – האיבה הגלויה. כל פעם שפרצה מילחמה באיזור, היה מרס בנסיגה. אם כי לא בכל פעם שמרס נמצא בנסיגה, פורצת מילחמה.

אולם הפעם החשש הוא גדול. בעיקבות השינויים, שהתרחשו השנה במפת־השמיים, הרקע למילחמה כבר מוכן, והיא עלולה לפרוץ בצורה קיצונית וקשה. טלה הוא מזל תוקפני ומילחמתי וכשהכוכב שלו נמצא במזל טלה, ועוד בתהליך של נסיגה, הסיכוי שהתקופה תעבור בשלום הוא נמוך. לכן חוששים אסטרולוגים רבים מהתלקחות מילחמה או מאסון מסוג אחר – פיגעי־טבע, כדוגמת רעידות־אדמה או אסון אחר בקנה־מידה רציני.

לא תמיד קל לפרש את המפה, והאפשרויות במיקרים כאלה הן רבות. לכן אין טעם לפרט רשימת האסונות העלולים להתרחש, אפשר רק לקוות שפרשנות מפת־הכוכבים תהיה מוטעית. אם אכן יראה מרס את כוחו, הסיכוי שהבחירות יתקיימו במועדן הוא קטן מאוד.

איך תשפיע, אם כך, נסיגתו של מרס על כל מזל ומזל?

מזל טלה – תהיה תקופה של רוגז, פעולות נמהרות וחסרות־מחשבה ואפשרות להיפגע בגלל התנהגות חסרת־מחשבה או חוסר־זהירות. הטליים יהיו מושפעים מאוד מהנסיגה וכדאי שלא יתכננו אירועים חשובים לאותה תקופה.

מזל שור – הבריאות עלולה להיפגע. הם ירגישו חלשים, חסרי־מרץ ופגיעים יותר מתמיד למחלות, ובעיקר לכאבי־ראש או מיגרנות. הם יצטרכו להיזהר מרכילות ומפעולות הנעשות נגדם, מאחורי גבם.

מזל תאומים – מעמדם החברתי עלול לסבול באותה תקופה וכדאי שיחשבו היטב על כל מה שהם אומרים, לפני שהדברים נאמרים. הם עלולים לקלקל חברויות שהחזיקו מעמד במשך שנים, ואף לפגוע בשאיפות מיקצועיות, שלמענן טרחו רבות, רק משום שיתקשו לשלוט בלשונם.

מזל סרטן – מרס בטלה, המצוי במצב נסיגה, ישפיע קשות על הקאריירה שלהם. הם עלולים לסבול ממאבקים בלתי־פוסקים ולהתעייף מאוד כתוצאה ממילחמות אלה, עד כדי ויתור על הישגים שלמענם לחמו במשך שנים.

מזל אריה – לגביו עלולים להיפגע באותה תקופה הנסיעות לחו"ל, הלימודים והתחום המישפטי. מי שמתכנן נסיעה לחו"ל יצטרך לדחותה או לשנותה. לימודים גבוהים יכולים לגרום לאכזבה ומי שמעורב בבעיות בתחום המישפטי לא ירווה נחת.

מזל בתולה – זוהי תקופה רגישה מאוד מהבחינה הכלכלית ובני מזל בתולה יצטרכו להיאבק ולשמור על זכויותיהם. במיוחד בתחום של כספי־ירושה, כספים מישפחתיים או כספים הקשורים לעסקים. בנוסף לכך עלול המצב להשפיע על בריאותם או על הבריאות של בני־מישפחה.

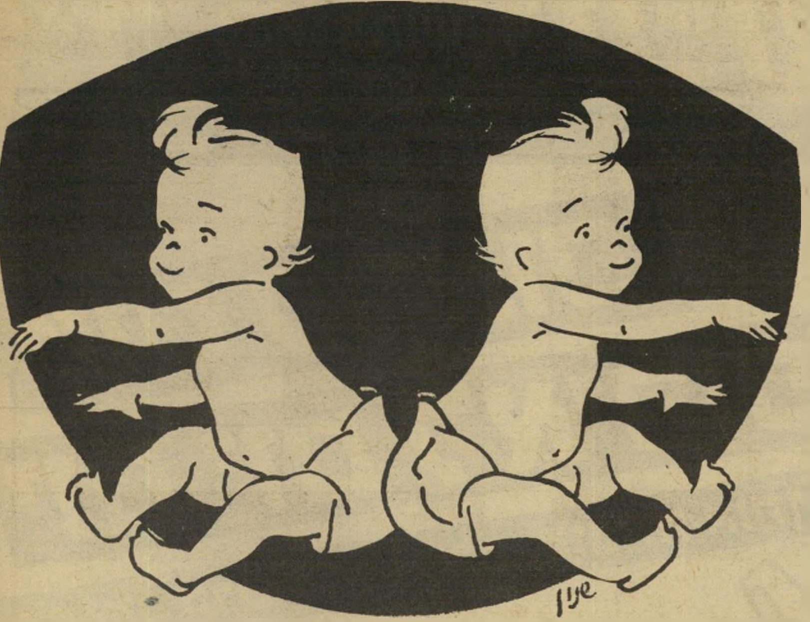

מזל מאזניים – זהו הבית השביעי, בית הנישואין והשותפויות. לפיכך, יהיו הנישואין והשותפויות פגיעים מאוד. קשרים שהחלו בתקופה האחרונה יהיו פגיעים במיוחד. לא מומלץ להתחיל בקשרים בתקופה זאת.

מזל עקרב – הבית השישי – בית העבודה והבריאות. בני עקרב יעבדו קשה מאוד ויצטרכו ללמוד את העבודה בדרך הקשה והמשעממת, אולם הם יצליחו להתמודד עם הקשיים ואף יתגברו עליהם. הבריאות שלהם או של הקרובים להם תדרוש מהם להקדיש זמן רב לנושא, באופן בלתי־צפוי.

מזל קשת – הורים לילדים יצטרכו לפקוח שבע עיניים ולהשגיח על ילדיהם לבל יפגעו. בנוסף לכך הם יצטרכו להימנע מלקחת סיכונים כספיים ולוותר לתקופת מה על הנטייה לעסוק בהימורים ובהגרלות. הספורטאים שביניהם עלולים להיפגע וכדאי שיזהרו.

מזל גדי – הקשיים יורגשו בבית. הבעיות הטכניות של המגורים, והיחסים בתוך המישפחה יהיו בעייתיים במיוחד. הם יצטרכו להשקיע מאמצים רבים כדי לשמור על חיים נורמליים ושיגרתיים, בגלל שטף האירועים הבלתי־שיגרתיים שינחתו לפתע על המישפחה.

מזל דלי – תקופה מסוכנת לנסיעות. מומלץ לנקוט באמצעי זהירות. המצב לא יהיה קל גם בתחום התיקשורת עם הסביבה. אין זאת תקופה לשינוי בסביבה, במיוחד לאור היחסים הלא־ברורים עם מכרים. לימודים יקשו עליהם, אולם בגמר התקופה הם יחזרו לעצמם.

מזל דגים – צפויות בעיות בנושאים כספיים. הם יצטרכו להימנע מלהיגרר להוצאות שאינן הכרחיות. מומלץ להתרחק מכל ספקולציה או כל סיכון כספי. אין זה הזמן לבצע עיסקות מכל סוג, למרות שהן נראות מבטיחות. העבודה תגרום לאכזבה אך בכל זאת חשוב להתמיד ולהחזיק מעמד עד לגמר התקופה ואז אפשר להכתיב תנאים.

במיסגרת המישפחתית ובבית בכלל המצב אינו קל, והוא יחריף במיוחד ב־15 וב־16 בחודש. אביזרים בבית מתקלקלים ונעלמים, ועליכם לשאת באחריות לבני־המישפחה ולחיים המתנהלים בבית מבלי שתהיה לכם עזרה. מצבכם הבריאותי אינו טוב. אתם חשים חולשה וממשיכים לסבול מבעיות בריאות. עליכם להיבדק ולטפל בעצמכם. במקום־העבודה יש מי שמנסה לנצל את מצבכם. חשוב שתהיו עירניים.

* * *

אתם מרבים להוציא כספים בעת האחרונה ושוכחים את התחייבויותיכם. יש לכם חובות, התחייבויות ותביעות מצד גופים ורשויות הדורשים תשלומים גבוהים. אין זה הזמן לקנות מוצרים לא־חיוניים ה־16 בחודש יהיה קשה במיוחד. זה מתבטא בעיקר בבעיות בריאות. אך למחרת תחושו טוב הרבה יותר. בתחום הרומאנטי המצב קצת מסובך. בן־הזוג מתוח. הוא מאשים אתכם ופוגע בכם בדבריו. לא כדאי לייחס חשיבות גדולה מדי לכך. הוא אינו מתכוון לדבריו.

* * *

נסיעה המתוכננת ל־16 בחודש עלולה לגרום לכם לבעיות, לתקלות עם המכונית או לעיכובים אחרים. מומלץ לדחות אותה ולא להסתבך. במקום־העבודה המצב מאוד רגיש, וצפויות תקריות עם הבוס, והמתח שנוצר ביניכם הוא קשה. כדאי שתעברו לסדר־היום. אתם רגישים מאוד בתקופה הקרובה וצפויים לכם מאבקים, התרגזויות והתנהגות קיצונית ולא נבונה. איפוק וחוסר־תגובה יכולים לעזור לכם.

מה־16 עד ה־18 בחודש עשוי להגיע סכום־כסף ממקור לא־צפוי. אתם אומנם במצב כספי קשה, אולם לא נראה שתוכלו ליהנות מהכספים שיגיעו. תהיו זקוקים להם לצרכים מעשיים ודחופים. פגישות, שיחות והכרויות בין ה־19 ל־21 בחודש יהיו שונות מהמתוכנן. עדיף שתתנו לדברים לקרות, מבלי להיצמד לתיכנון מוקדם. אחרת תהיו מתוסכלים, מרוגזים ועצבנים וממילא לא תוכלו לשנות דבר. נסיעה שלכם או של מישהו מבני־המישפחה לחו"ל עולה על הפרק.

* * *

ה־15 וה־16 אינם נוחים. בעיות בריאות שלכם או של אחרים גורמות לכם לדאגה. אתם מאוד מבוקשים בקרב בני המין השני, אולם אתם לא מוצאים את מה שאתם מבקשים. בנושא הקאריירה לא קל לכם עכשיו. הדברים אינם מתפתחים בקצב הרצוי. אתם צריכים להצדיק את עצמכם ולהסביר היכן שגיתם. אל תקחו ללב. אלה תקלות שקשה למנוע אותן. בתחום המיקצועי תמצאו דרך טובה ומתאימה יותר.

* * *

ה־16 עד ה־18 בחודש יהיו מעייפים וקשים אתם עלולים לסבול מבעיה בריאותית וכדאי שלא תזלזלו בה ותגשו לטיפול בזמן. ב־19 וב־20 בחודש יהיה מצב־הרוח סוער מאוד. בזמן האחרון אתם מרגישים מלאי מרץ, אך ממהרים להתרגז, להתפרץ ולהתנהג בתוקפנות שאינה אופיינית לכם. אתם מסתכסכים עם בני־הזוג ועם הסביבה ומבקרים את כולם יותר מתמיד היחסים ביניכם לבין כולם סובלים מאוד בתקופה זו ולא יהיה קל לתקנם מאוחר יותר.

העבודה דורשת מכם להקדיש זמן, מרץ וכוחות. מוטלות עליכם משימות נוספות ואחריות של מישהו שנעדר מהעבודה. לא מתאפשר לכם להרגע ולנוח. הצורך במנוחה יהיה חזק בין ה־19 ל־21. הבריאות קצת חורקת בזמן האחרון, אי־אפשר להצביע על משהו מסויים, אבל כדאי, לפחות, לדעת שאיזור הבטן הוא הרגיש במיוחד בתקופה זו. בני מזל תאומים ואריה גורמים לכם תיקווה לדבר שאין לו סיכוי.

* * *

ההרגשה הכללית די קשה. הסיבה לא ברורה לכם, אבל אין ספק שמצב־הרוח הקודר, שבו אתם שרויים באחרונה, אינו עוזר לכם. העתיד אינו ברור לכם, בייחוד בכל הקשור לתחום המיקצועי. אבל בתקופה זו חשוב שתהיו קצת יותר אובייקטיבים ותהיו פחות ביקורתיים לגבי עצמכם. הרושם שאתם משאירים על הסביבה הוא טוב. אתם מרשימים ומעוררים אמון. בעיות צפויות בדרכי־הנשימה ואלרגיות עלולות לחזור ולהופיע. כדאי לחשוב על טיפול יסודי.

* * *

בעיות של בני־מישפחה, ובעיקר הורים מבוגרים, גוזלות מזמנכם. בימים אלה אתם עסוקים בעיקר בנושא מגורים ומישפחה. חשוב שתדאגו לנעול היטב את הבית כדי למנוע פריצות וגניבות. היחסים עם בני־הזוג אינם קלים. מתיחות עלולה לפרוץ בגלל חוסר־הבנה. ה־19 וה־20 בחודש יפתיעו. מדובר בהצעה מעניינת בעניין הקאריירה. בתחום הכלכלי ממשיכים הקשיים אך בינתיים אין דרך לצאת מהם.

ה־16 עד ה־18 בחודש יהיו קשים. עומס עבודה ואחריות מוטלים עליכם. ענייני כספים יגרמו לכם לרוגז. מישהו מנצל את אמונכם ועליכם להיות זהירים וחשדנים במיוחד. נסיעות, שאתם מתכננים, גורמות לבעיות בלתי־צפויות ב־20 וב־21 בחודש. קשרים עם חו"ל יגרמו לחשש או לכעס, אך יתכן שאתם ממהרים לשפוט וכדאי לברר אם הבנתם היטב במה מדובר. בתחום הרומאנטי חשוב לשמור על התנהגות מאופקת ולא לבוא בדרישות ובתביעות בתקופה זו.

* * *

ה־16 עד ה־18 יפגישו אתכם עם ידידים מן העבר. פגישות מחודשות ירוממו את מצב־הרוח ויביאו לרעיונות חדשים בקשר לעתיד. כדאי שתחשבו פעם נוספת לפני שאתם ממהרים לעשות צעד פזיז. אתם נוטים להתלהב ולשכוח שהמדובר בכם ולא בחייהם של אחרים. הוצאות כספיות גדולות צפויות בתקופה זו ועליכם לצמצם עד כמה שאפשר את ההוצאות. יש לכם סיכוי טוב לזכות בהגרלות ובמישחקי־הימורים.

* * *

מצב־רוח קרבי מאפיין את התנהגותכם בימים אלה. אתם ממהרים להתרגז, להתפרץ ואף להיפגע מפציעות, כוויות וחתכים בגלל התנהגות פזיזה וחסרת־מחשבה. המתח, שבו אתם שרויים, מועבר בעיקר לאנשים הקרובים אליכם והסיכסוכים בבית גוברים. בן־מישפחה נתון בהתלבטויות ואינכם יכולים למצוא פיתרון למרות רצונכם לעזור. אובדן חפצים חשובים מרגיז אתכם. אתם נוטים לשכוח ולאבד. שימו לב לכך. בתחום הרומאנטי — אתם משרים קסם מיוחד.

המבצע של הקיץ

טוס קו־אופ
יום יום לאירופה חינם!

קו-אופ הרשת המובילה - מובילה אותך הקיץ לחו"ל

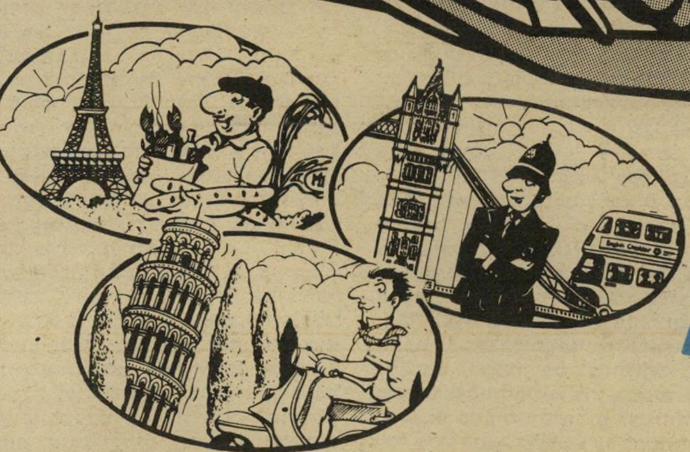

כל יום הגרלה
כל יום מגרילים
לאירופה טיסה

בחודשים יוני ויולי קונים בקו-אופ*, ממלאים את טופס ההגרלה הנמצא בקופה, מכניסים לתיבת ההגרלה ומתכוננים להמראה!

כל קונה שירכוש מוצרים מעל 50 ש"ח באחד מסניפי קו-אופ רשת הריבוע הכחול - סופר קו-אופ, היפר קו-אופ, קו-אופ רעננה וקו-אופ הרצליה בתקופת המבצע (בין התאריכים 31.7.88-1.6.88) יהיה זכאי להשתתף בהגרלה היומית של טיסה לאירופה.
קונה זכאי למלא מספר טפסי הגרלה - אחד על כל קניה של מעל 50 ש"ח.

שמות הזוכים יפורסמו יום יום בעיתונות.

צ'רטר ישראלי — נירנברג, מינכן, לונדון, פריז, בזל, פלמה, קלן, פרנקפורט, שטוטגרט, מלמו, רודוס.

ככל שקונים יותר גדלים הסיכויים לזכות בטיסה

קנו עכשיו בקו אופ
ושלמו ב-2.8.88

לבעלי כרטיס קו-אופ זהב התשלום ב- 2.8.88 או ב 9.8.88

צ'רטר ישראלי
זו השקפת העולם שלי

arkia ארקיע
מאן דור

*ההשתתפות בהגרלה מותנית בקיום מלא של תנאי ההשתתפות, בהתאם למצויין בתקנון ההגרלה הנמצא במשרדי הקו-אופ, רח' תפוצות ישראל 13 גבעתיים. ההשתתפות בהגרלה אסורה על עובדי הקו-אופ ובני משפחותיהם. ההשתתפות בהגרלה לא חלה על קניות בסניפי אלקטרוליין.

סופר קו-אופ • היפר קו-אופ של רשת הריבוע הכחול, קו־אופ רעננה, קו־אופ הרצליה ורמת־השרון

קו אופ קו אופ קו אופ קו אופ קו אופ

הקאריירה של נורית שניט, פרקליטת־המחוז החדשה, התחילה כאשר נורו היריות באולם בית־המישפט. היא נשכבה על הארץ. הפרקליטה השניה נפצעה

טבילת האש של הפרקליטה

באחד הבקרים ישבו שלוש פרקליטות צעירות באולם בית־המישפט וחיכו לתורן. באולם התנהל באותו זמן מישפט־רצח, שאף אחת מהן לא הופיעה בו. הרצח היה על רקע סיכסוך בין חמולות בכפר טירה במשולש. שרה סירוטה, הבכירה בין השלוש, כבר היתה אז פרקליטה מנוסה. נורית שניט היתה מתמחה בפרקליטות, ועדנה ארבל היתה סניגורית צעירה.

לפתע נשמעו זעקות בקהל. גבר שחרחר קם על רגליו, שלף אקדח והחל יורה לעבר ספסל־הנאשמים. סירוטה צעקה לנורית שניט: „תשכבי על הריצפה!" השתיים אמנם לא נפגעו. ערנה ארבל נפגעה מכדור ברגל. הנאשם־ברצח נהרג ביריות, ובנו נפצע.

השבוע, 17 שנה לאחר מכן, ישבו כל השלוש במסיבה בביתה של נורית שניט והעלו זיכרונות. „כנראה צריך ניסיון קרבי כדי לעבור במסלול שלנו," אמרה סירוטה לשתיים האחרות.

מסלולן של השלוש במשך השנים האחרונות היה זהה. סירוטה מונתה ראשונה כפרקליטת מחוז־המרכז, ואחר־כך כשופטת מחוזית. אחריה מונתה עדנה ארבל לתפקיד פרקליטת־המחוז, וכיום גם היא שופטת מחוזית. את תפקידה של ארבל בפרקליטות ירשה נורית שניט.

המסיבה נערכה עקב חילוף התפקידים.

שיסוף צוואר

אחרי טבילת־האש הזאת עברו על נורית שניט עוד כמה וכמה ניסיונות קשים בבית־המישפט. לפני 10 שנים, כאשר הופיעה במישפט נגד סרסור־זונות שנידון לחמש שנות־מאסר, חיכתה לה במיסדרון הזונה שעבדה עבורו. כאשר ראתה הזונה את הפרקליטה יוצאת מהאולם, דהרה לעברה, כשהיא מנופפת מיטריה חדה וצועקת: „אני אראה לך!"

שוטר שהיה במקום עצר את הזונה.

במישפט־רצח שבו הופיעה שניט כתובעת, ושלחה את הנאשם למאסר־עולם, עשה הנאשם לעברה תנועות של שיסוף־צוואר, ובמישפט אחר, שבו זכתה, כאשר היתה בהריון מתקדם, צעקה לעברה אמו של הנאשם: „שלא תזכי ללדת את הילד!"

אבל בחודשיים האחרונים עברה נורית שניט את טבילת־האש האמיתית שלה בפרקליטות. לפתע, אחרי שנים של חממה סביבתית, הרגישה כי גם בפרקליטות יש איבה, קינאה ותחרות.

כאשר נודע על מינויה של ארבל כשופטת, החלה בפרקליטות מילחמה עקשנית ומכאיבה על התפקיד הנכסף. „למדתי כמה דברים מהמאבק הזה, היו לי כמה הפתעות," אומרת נורית שניט.

פרקליטת־המחוז החדשה נולדה בירושלים. אביה היה איש־צבא, שבתקופת דויד בן־גוריון החליף את שמו לעברית ונקרא דגן. „מאז שאני זוכרת את עצמי רציתי להיות עורכת־דין," מספרת נורית שניט, „ניסיתי לברר מרוע, כי במישפחתי לא היה אף עורך־דין אחד, ואני לא יודעת עד היום. אני זוכרת שבבית־הספר הייתי מארגנת מישפטים ציבוריים, ואת המישפט נגד שבתאי צבי אירגנתי כאילו היה מישפט־חיי."

את שרותה הצבאי עשתה בקרייה בתל־אביב, וניצלה את הזמן ללימוד מישפטים בערב. אחר־כך חזרה לירושלים והשלימה שם את לימודיה. בשנה השלישית פגשה את דן שניט, שלמד סוציולוגיה ועשה הסבה למישפטים. בסוף השנה השלישית נישאו השניים וסיימו את לימודיהם יחדיו. אחר־כך נסעו בשליחות חיל־השלום האמריקני לקונטיקט בארצות־הברית. שם עסקו בפרוייקט של אינטגרציה בחינוך. נורית: „זו היתה שנה מאוד מעניינת."

כאשר חזרו ארצה, השלים הבעל את לימודי הדוקטוראט שלו במישפטים. הנושא היה „הזכות לסעד בישראל". הוא המשיך במסלול אקדמי והשלים גם את התמחותו במישפטים. הוא מופיע מפעם לפעם כעורך־דין במישפטים אזרחיים, בעיקר בעניינים של רשלנות רפואית. כיום דן שניט הוא פרופסור למישפטים, וראש החוג לעבודה סוציאלית. כאשר אשתו מספרת על הישגיו, ניכר שהיא גאה בו מאוד. גם שלוש הבנות, טל (20), עדי (13) ויעל (11) אומרות שהן גאות מאוד גם באבא וגם בתפקיד החדש של אמא.

„לפרקליטות הגעתי במיקרה," מספרת הפרקליטה החדשה. אחרי שילדה את בתה הבכירה התחילה לעבוד כמתמחה אצל השופטים הדסה בן־עיתו וחיים שטיינברג. את יתרת ההתמחות, שאותה רצתה לעשות במישרד־עורכי־דין פרטי, עשתה בפרקליטות, מכיוון ששם התפנה מקום. לפרקליטות התקבלה על־ידי ויקטוריה אוסטרובסקי־כהן, שהיתה אז פרקליטת־המחוז והמכהנת כיום כשופטת מחוזית.

ביום שעברה את בחינות ההתמחות וקיבלה רישיון עורך־דין בישרה זאת לפרליטת־המחוז. היא התכוונה לעזוב את הפרקליטות ולצאת לשוק האזרחי. אך אוסטרובסקי־כהן הפתיעה אותה: „היום קיבלתי עוד תקן, את נשארת כאן!"

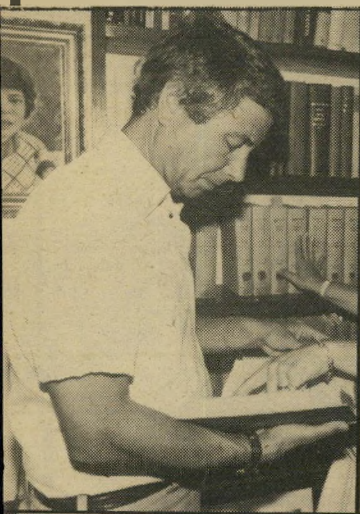

הבעל דן שניט
חור בין השיניים הקדמיות

קירקורים בבטן

נורית המופתעת היססה, והפרקליטה אמרה לה: „תגידי כן!"

„לא חשבתי אז על פרקטיקה פלילית. אבל כאשר התחלתי, נסחפתי." היא מודה שעד היום, לפני כל מישפט גדול, יש לה „קירקורים בבטן."

נורית שניט אומרת כי למדה כיצד

אילנה אלון,
צילם: אלי דסה ■

(המשך בעמוד 41)

יעל, נורית, טל ועדי שניט בביתם
„שלא תזכי ללדת את הילד!"

מונולוג של דב ירמיה

„אוריה החיתי, דון קישוט — אבל אדם עיקבי!"

אני בן 74. נולדתי ב־1914, עוד בזמן התורכים בארץ. אני כמעט זוכר אותם. הם עזבו כשהייתי בן שלוש.

גרתי אז בבית־גן. עזבתי את המקום בגיל 5.

אני נראה שמור טוב? זה עניין גנטי. גם אבא שלי החזיק כך מעמד.

אבל אני סובל משיכחה. זה מפריע לי. זה התחיל לפני 10 שנים. מאז אני שוכח דברים, כל הזמן מחפש. זה משגע אותי.

שמות? אני זוכר נהדר פנים, אבל שמות אני שוכח. לפעמים אני גם מתבייש לאמר לאנשים שאני לא מכיר אותם.

אשתי — אחות פסיכיאטרית נהדרת, היוצאת לפנסיה בחודש הבא — לא מתרגשת. היא משלימה לי פרטים, וטוענת שנתקלה במיקרים חמורים ממני.

האשה ההיא

שמעתי בימי חיי ביטויים מגוונים לאשה „בוגדת": „האשה האחרת", „האשה של החלון האחורי".

דב ירמיה כינה את הדסה מור, לאורך כל שיחתנו: „האשה ההיא". שיחקנו מעין חתול ועכבר: אני כיניתי אותה „הדסה", והוא התעקש: „ההיא!"

● משה דיין: „היינו שלישיה בנהלל..."

אני הגעתי לנהלל בגיל 5. היינו שם שלישיה — דיין, ילד נוסף ואני. דיין היה כזה תוקפן. האם תוקפן פיסית? תוקפן. תמיד יצא נגד הרועים הערביים.

הוא היה תלמיד מצויין. אני הייתי ככה־ככה. הצטיינתי במוסיקה. אני והחבר שלי קצת הרחקנו את דיין. לנו היתה הצלחה גדולה יותר אצל נשים מאשר לו.

אחר־כך טענו שהוא התנקם בי, החזיר לי. זה שטויות!

לא היינו ידידים טובים, אבל אלה באמת שטויות.

● פרשת אוריה החיתי: „היא החליטה להתלבש עליי!"

דאם „הפרשה" היא חטוטרת? זה מפריע לי. זה גם גזל כמה שנים מחיי.

לא הייתי מאוזן באותה התקופה, בכלל. השתוללתי.

מדוע התלוננתי על חיי הפרטיים אצל ראש־הממשלה דאז, רויד בן־גוריון? קיוויתי שהוא ידפוק את משה דיין, אבל הוא הגן עליו. הוא כתב לי שמי שמורם מעם, מותר לו להתנהג אחרת! את מבינה? בניגוד למי שמורם מתחת...

איך הכרתי אותה (את הדסה)? היא היתה המזכירה שלי בצבא. היא החליטה להתלבש עלי. החליטה — והצליחה. ברור, היא רדפה אחרי הדרגה שלי בצבא: אז סגן־אלוף בקבע היה מישהו, ועוד חבר של הרמטכ"ל! עזבתי אז את הקיבוץ (קיבוץ אילון). כן, בגללה.

אשתי הגיעה אחרי, עם אחת הבנות (לירמיה שתי בנות מנישואיו הראשונים) וגרה בטיבעון. אחרי שנה עזבתי את המישפחה בצורה נבזית. הקיבוץ בא וממש אסף את אשתי והבנות. בעצם היא כבר עזבה אז את הקיבוץ. ממש עשו לה טובה. היא היתה קיבוצניקית טובה.

כיום כולם מתגרשים, עוזבים. אז זה היה חריג. זה קרה לפני 35 שנה.

הדרך שבה עזבתי לטובת האשה ההיא היתה נבזית. היא (הדסה) התנהגה כלפיהם נורא, התעמרה במישפחה.

בהתחלה הייתי שולח את משכורתי לאשה ולבנות. זה כמובן לא מצא חן בעיני הדסה. היא גם נדחפה לכל אירוע מישפחתי. אחת הבנות סיימה קורס בצבא, אז היא התעקשה להתלוות אלי לטכס.

מהאשה ההיא יש לי בן. קוראים לו רז. הוא סבל המון. בהתחלה היא ויתרה עליו מרצון. היא הבינה שהיא צריכה. רק שמרה על הזכות לראות אותו. אחר־כך הגענו לבית־מישפט.

ב־1958 הגעתי לשריד. לקחתי את רז איתי. מנוחה, אשתי השלישית, באה לשריד ב־1961. מיד התחתנו. היא בת־נהלל. היא גידלה את רז כבן לתיפארת.

אשתי צעירה ממני בתשע שנים. ממנה אין לי ילדים. היא עקרה. לא מזמן, ההיא (הדסה) התראיינה וסיפרה איך היא גידלה את הבן. אשתי ואני צחקנו. האם אשתי נפגעה? לא, היא יודעת את האמת. גם הבן יודע. כיום הוא דוקטור לפסיכולוגיה. הוא למד בלוס־אנג'לס.

הוא לא ברח מהארץ בגלל ילדותו. הוא מתכוון לחזור, אני חושב.

האם האשה ההיא היתה יפה? היתה נאה. סכסית? כן. היא רדפה אחרי הדרגה שלי, וכשהכירה מישהו בעל דרגה גבוהה יותר, את הרמטכ"ל...

ודאי שקיוותה שדיין יתחתן איתה. היתה תקופה שבה האמינה שדיין יתגרש בשבילה.

רות דיין ואני, אגב, בידידות.

איך פעל הקשר בינה לבין דיין? אוהו, זה היה נוח מאוד. סידרו לי דירה בירושלים, ואילו אני שירתתי בחיפה... ממש פרשת אוריה־החיתי.

כמה זמן הייתי נשוי לה? זה לקח ארבע שנים, עד שהתגרשנו. פיסית, חייתי איתה שנתיים, משהו כזה, אחרי שעזבתי את מישפחתי.

אולי גם היא עזבה מישהו למעני? היא עזבה רבים...

אחרי שהתגרשנו, עשיתי כמה טעויות. טעיתי, נו. היא ביקשה לראות יותר את הילד. אז הגענו לבית־מישפט. זאת היתה שטות מצידי.

האם אני שונא אותה? לא, לא. בעבר השתוללתי. אחר־כך מחקתי אותה. מה אני מרגיש כלפיה כיום? אני מרחם עליה. היא הוציאה אחר־כך שני תוארים, כתבה את הספר המפורסם, וכתבה שוב ספר. על גירושין, נדמה לי. כשהתראיינה על הספר החדש, שוב דיברה על הפרשה.

מתי ראיתי אותה באחרונה? בחתונה של רז. בסוף הטכס היא ניגשה אלי, נפלה על צווארי והתחילה לבכות. שאלה אם אני סולח לה. עניתי לה שהכל שייך לעבר.

כן, אני מרחם עליה.

● חוב: „לא אכלתי ולא ישנתי שלושה חודשים..."

מעולם לא עסקתי בכספים. הייתי קיבוצניק. עד היום זה מוזר בעיני, שקיבוצים מתפרנסים מקיוסקים, מ־מיסעדות. אין לי שום נימוק עקרוני נגד זה, אבל זה לא מסתדר בעיניי.

בסוף פברואר 1987 התחילה תנועת קו אדום. השם אינו שלי. זה יצא, כל העניין הזה, מכמה בחורים ממיצפה כליל. היה אז צורך לפרסם מודעות ומהר. תנועת שלום עכשיו מופעלת על אלפי דולארים, ואילו אנחנו — כלום.

שותפות עם שלום עכשיו? אנחנו רוצים, אבל הם לא רוצים.

באו אלי והחתימו אותי על צ'קים בסך 60 אלף שקלים! איך הסכמתי

חשבון נפש עם דפנה ברק

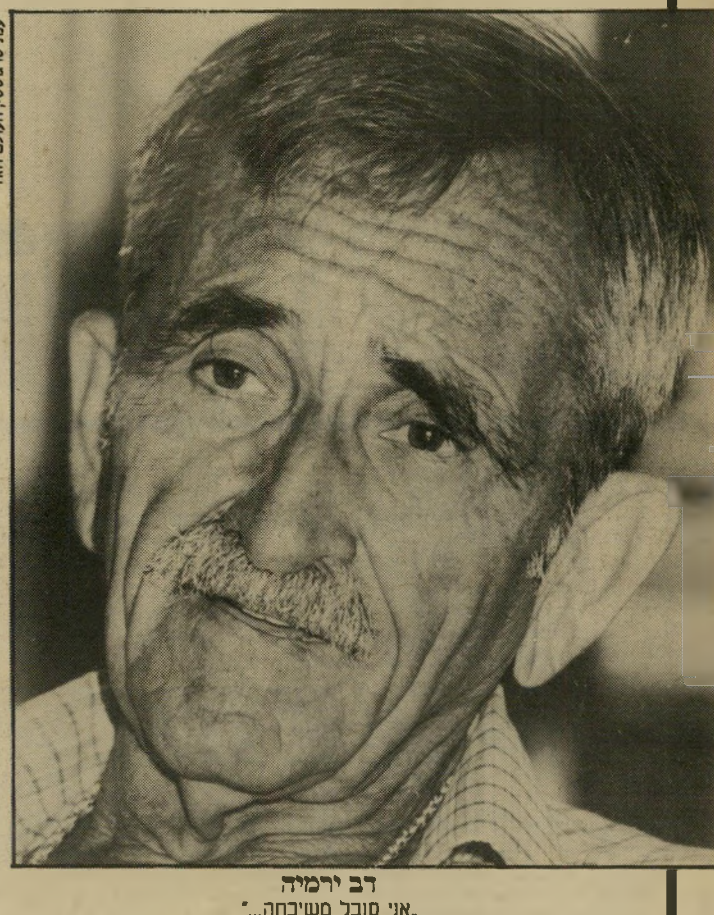

ענת סרגוסטי, העולם הזה

דב ירמיה

„אני סובל משיכחה..."

הקצין קרא לסרב לשרת בשטחים

סגן־אלוף (מיל) דב ירמיה הוזמן למישטרת־חיפה לחקירה, אודות דברים שהשמיע בחודש פברואר בפורום רחב. ירמיה ביטא אז את דיעותיו הידועות: שאין לשרת בשטחים הכבושים.

כיום, באיחור של ארבעה חודשים, בודקים את האפשרות להעמידו לדין בעוון הסתה – הסתת חיילי צה"ל לסרב לפקודה.

אין זאת הפעם הראשונה שירמיה זוכה בכותרות. הכותרות שבהן זכה בעבר היו אף סנסציוניות יותר, עסיסיות יותר. הוא מסכם את כל התקופה השערורייתית בחייו במילה אחת: „הפרשה".

* * *

כשהדסה מור זיעזעה את החברה הישראלית בסיפרה דרכים לוהטות, **ב־1963, הייתי תינוקת. מי שזוכר את הספר, שתיאר (בשמות בדויים) כיצד עזב למענה הקצין דב ירמיה את מישפחתו, וכיצד היא בגדה בו עם ידיד נעוריו, הרמטכ"ל דאז משה דיין, זוכר גם את האסוציאציה החתולית: הגיבורה (המשורטטת על פי דמותה של הדסה) היא בעלת עיני חתולה, תנועות של חתולה. נזכרתי בחתולה הפרטית שלי שהיא אכן בעלת כל התכונות החתוליות, ובמיוחד חוסר־נאמנות וסיפוק צרכיה ורצונותיה המיידיים, תוך כדי התעלמות מוחלטת מהסביבה.**

מעולם לא פגשתי את הדסה מור. השבוע פגשתי את בעלה לשעבר, הצלע הראשונה באותה פרשה מסעירה, דב ירמיה: מיכנסיים קצרים, סנדלים על גרביים, מישקפיים, שפמפם – חזות מחוספסת של מושבניק. מיד בתחילת השיחה הודיע לי הגבר הנמרץ הזה: „אני בן 74!"

אחר־כך סיפר לי, בפשטות, שהוא סובל בשנים האחרונות משיכחה. אחר־כך התוודה שהוא נרתע מהתיקשורת, אם כי צריך אותה לקידום דיעותיו, מפני שהוא חושש שיעלו שוב את „הפרשה" בהא־הידיעה.

35 שנים עברו מאז עזב ירמיה את אשתו ושתי בנותיו למען מזכירתו החיילת, הדסה מור. כמעט יובל שנים מפרידות ביני לבין גיבור אותה הפרשה. השיחה התגלגלה לסירוגין בין הפרשה ההיא לבין הפרשה העכשווית של ירמיה – חקירתו במישטרה בעיקבות קריאתו לחיילים שלא לשרת בשטחים הכבושים. בכל זאת, הסתבר, שפער השנים והמושגים אינו בא לידי ביטוי בכל הכרוך ביחסי־אנוש וביחסי גבר־אשה בפרט.

לולא השמות, יכלו רגשותיו ודבריו של ירמיה לפאר כל טור רכילות או חברה ב־1988. לולא השמות.

אחרי שהשיחה התארכה בהרבה מעבר למשכה המתוכנן, ואחרי שהעבר צף והפך להווה במהלך השיחה, נוצרה אווירה רגשנית־מעט בחדר. ירמיה ביקש להשתהות יותר. הוא נראה מסוקרן לדעת מה צורם לי בפרשה, אחרי שפירט את התייחסותו. עניתי לו שהרעיון שמישהו יקום יום בהיר אחד ויפרסם את חייו הפרטיים עימי ברבים, גורם לי שיתוק.

„הייתי בהלם," נזכר ירמיה, „לולא אשתי הנוכחית שעזרה לי להתגבר על כך... זה שוק." תהיתי לגבי אישיותה של הדסה מור, ושאלתי את ירמיה כיצד לא הבינה שעליה להתחייב מוסרית כלפי אדם שעזב הכל למענה. כאן נשבר ירמיה, ועל אף הכרזותיו האדישות כלפיה – „מחקתי אותה!" – פלט כמה הערות מרירות, נוטפות־לעג. לרגע שכחתי שאני משוחחת עם אדם שנולד ב־1914, גיבור פרשה שהסעירה את המדינה בשנות ה־50.

לחתום? לא יודע. הבחורים האלה שיכנעו אותי — לא יודע איך — שמובטחות להם תרומות מחו"ל. אלה אנשי־בוהמה: אחד פסל, השני צייר...

אני, לתומי, סמכתי עליהם.

בהתחלה חתם איתי אדם נוסף כערב. פתאום הוא תפס שהוא רק חותם על צ'קים, ושום כסף לא נכנס. הוא נבהל והפסיק לחתום. באו אלי ואמרו לי: „רב, אם לא תחתום, כל העסק יפול!" בלי לחשוב פעמיים, חתמתי.

נתתי צ'קים דחויים. כשגיליתי את האמת, נבהלתי. לא אכלתי ולא ישנתי שלושה חודשים. להיבהל כבר היה מאוחר מדי.

האם הסקתי מכך מסקנות? אוהו, זאת היתה הפעם הראשונה והאחרונה שחתמתי על צ'קים! יכולתי להגיע לבית־סוהר, ולא על רקע אידיאולוגי.

לשימחתי, הורדנו את החוב, וכיום הוא עומד על סך 3000 שקלים בלבד. אולי בעיקבות הראיון הזה יקום תורם נוסף ויחסל את החוב.

אני עובד בכל מיני מקומות, ומכניס כל פרוטה לחשבון של קו אדום.

בשבוע שעבר עבדתי בגינה של איזו זקנה, והכנסתי את הכסף לחשבון. נתתי הרצאה.

לולא החוב, האם הייתי מכניס את הכסף לכיס? לא, אני אף־פעם לא מכניס כסף לכיס. במבט לאחור, המודעות בעיתונות לא השתלמו. הן אולי הגבירו את המודעות, אבל רוב הערבים שהגיעו אלינו היו מאורגנים מראש על־ידי רק"ח והרשימה המתקדמת, ואילו ליהודים ישנה רתיעה לשתף פעולה עם ערבים.

„קו־אדום": „אני לא חושב דווקא על דון־קישוט!"

איך קצין כה ותיק מטיף שלא להילחם בשטחים הכבושים? אני לא אומר שלא להילחם. מה שעושים בגדה, זה לא מילחמה — זה דיכוי!

בעיני יש קו אדום למילוי כל פקודה. ב־1982 תמכתי בגדי אלגזי, שסירב לשרת בלבנון.

אל"מ (מיל') אלי גבע? זהו בדיוק! בוודאי שאני תומך בו. אמנם אני עצמי שירתתי בלבנון (יומן השרות של ירמיה יצא לאור בכמה שפות), אבל תמכתי באלי גבע, מפני שהיה במעמד ובתפקיד שאסור היה לו לבצע את הפקודות שקיבל — מילחמה באוכלוסיה אזרחית.

האינתיפאדה היתה לגביי הקו־האדום. מילחמה בשטחים הכבושים הופכת את צה"ל לצבא פאשיסטי. צבאות פאשיסטיים עוברים קו־אדום בהצהרה: „מה יהיה אם כל חייל יחליט בעצמו?"

כאן החלטתי לקום ולהילחם, בהכרה ברורה שעל־כך אהיה עלול לשלם, לעמוד למישפט.

האם אני מנסה לשחק דון־קישוט? אני לא מספיק מתוחכם ספרותית, כדי

(המשך בעמוד 41)

ירמיה נגרר על־ידי שוטרים בהפגנה נגד כהנא בירושלים

„אני לא משווה את עצמי לדון קישוט"

הפרשה ההיא

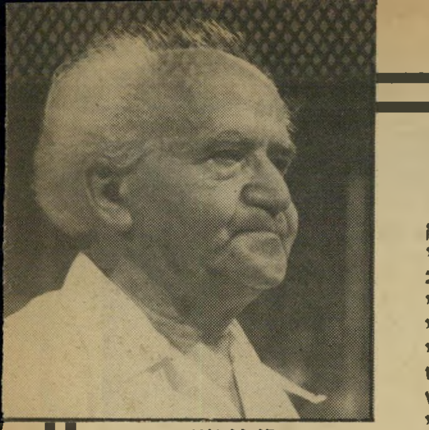

בן־גוריון

„גרוע ממה שעשה לבת־שבע"

כשאומרים „הפרשה" ומצביעים על שנות ה־50 והמשך בשנות ה־60, מתכוונים לפרשת העסק־ביש (1954). כשאומרים „הפרשה" של שנות ה־50, עם המשך בשנות ה־60, וקצת קורצים בעין, ואולי גם מכסים אותה בסיגנון הרטייה, מתכוונים למשולש דב ירמיה (הבעל), הדסה מור (אשתו) ומשה דיין (המאהב).

הפרשה התחילה ב־1953. דב ירמיה, סגן־אלוף בצה"ל בגיל־העמידה, התאהב במזכירתו, חיילת צעירה בשם הדסה בן־קיקי. ירמיה החליט לעזוב את אשתו, שתי בנותיו, קיבוץ אילון (מפ"ם) שבו התגורר — הכל למען אהובתו הצעירה. כיום נתפס אקט כזה כיומיומי. אז נחשב כחריג ביותר.

ירמיה, שאף נודה באילון מפני שתמך במשה סנה, שעזב את מפ"ם והגיע כעבור זמן למנהיגות המיפלגה הקומוניסטית, גונה קשות על מעשהו ובעיקר על הדרך שבה עשה זאת.

מי שעזר לו בעת צרה היה משה דיין, הרמטכ"ל דאז, ידידו מנוער. הוא החזירו לצבא. הדסה עברה להתגורר בירושלים, כדי ללמוד באוניברסיטה. שכנה לדירה היה משה דיין. משנודע לירמיה שהיחסים בין ידיד־נעוריו לבין אשתו הצעירה, שלמענה הקריב כמעט הכל, עברו מזמן את יחסי השכנות הטובה, הזדעזע. אז התחילה חליפת המיכתבים: ירמיה כתב למשה דיין וגינה אותו במילים קשות. אחר־כך כתב לרות דיין, שלא הסתירה אז את דעתה האמיתית על בעלה. הוא כתב גם לראש־הממשלה, דויד בן־גוריון. תחילה ענה לו מזכירו, יצחק נבון, והתנצל על כך שבן־גוריון עסוק במסע־הבחירות. אחרי שלושה ימים קיבל תשובה מפורטת, בכתב־יד צפוף, מבן־גוריון. התשובה משתרעת על פני שלושה עמודים.

* * *

להלן מיכתבו של דוב ירמיה למשה דיין:

17.8.59

משה דיין.

נואף שפל וארור שכמותך.

הדסה הודתה בפני ובפני עדים על כל אשר עשית לה.

נבל מנוול שכמותך.

השתמשת בחולשתה של אשה אומללה ומשכת אותה לתהום שלא תצא ממנה.

אני גירשתי אותה היום מביתי בגללך. ואתה, גבר זנונים שכמוך, חייב כעת לעזור לה, אם יש בך עוד שמץ של ניצוץ אנושי נוסף לתאוותיך הפרוצות ויומרתך להניג את הארץ הזו ליעודיה הנעלים, תוך ניאוף פרוע וניצול מעמדך ואפשרויותיך הבלתי־מוגבלות לגבי צעירות חסרות מגן.

ארור תהיה לעולם.

דוב ירמיה.

* * *

רות דיין כתבה אז על בעלה לדוב ירמיה:

16.9.59

דב יקירי,

אני ממהרת לענות למיכתבך כי ייתכן שאהיה בצפון בסוף־השבוע, ואין לי תוכנית יותר טובה מאשר

דיין

„נואף שפל וארור שכמותך!"

לגשת אליך ולנסות להפיח בך קצת רוח טובה.

ודאי תתפלא שאני כותבת בנוסח זה, – אילו מיכתבך היה מגיע אלי לפני כשתיים (לפני כשנתיים) ודאי היה כמהלומה שאין קמים ממנה. אך כיוון שאת השוק הראשון כבר קיבלתי מזמן בדרך אחרת באותו הנוסח*, למדתי להתגבר, ואני מחוסנת נגד שוק נוסף, ושום דבר מתעלוליו של משה אינו מדהים אותי. אני רק מתפלאה על הטיפשים שעוד מאמינים בו ונושאים אותו על כפיים. האשלייה שבמשך שנים רבות חייתי בה, הנקראת „משה דיין", כבר מזמן איננה. עבורי הוא איש חולה, גס, מחוסר כל בסיס אנושי כל שהוא, וחבל שרק נותנים לו אפשרות להדביק במחלתו ילדים וילדות חפים־מפשע. ילדך אינו הראשון שנפל קורבנו.

ובכן – היתר בעל־פה. יתכן שאגיע עוד ביום שישי זה ב־6.30, אך אם לא, אז בשבת בבוקר.

בינתיים התעודד, ישנו עולם ומלואו שנברא גם עבור בני־אנוש כמונו.

שלך

רות דיין.

* * *

המיכתב המעניין ביותר הוא, בלא ספק, המיכתב שכתב דויד בן־גוריון בכתב־ידו לדב ירמיה, באמצע מהלך מערכת־הבחירות.

וזו לשונו:

הר־כנען, 19.9.59.

פרטי – אישי.

לחבר דוב ירמיה – שלום רב.

מיכתבך מיום 14.9.59 הגיע לידי רק לפני ימים אחדים, ומיכתבך הקודם לא נמסר לי עד היום הזה. אולם מזכירי יצחק נבון סיפר לי תוכנו.

אני מבין לרוחך, ואיני מתפלא על הצער, הכאב והזעם הבוקעים מקירבך. אין דבר טיבעי מזה. ואומר לך האמת: היססתי ופיקפקתי אם יש טעם בוויכוח איתך. ולא באשר דבריך אינם ראויים לתשובה ואין לשים לב לטענותיך. חלילה לי. גם אם לא צדקת בכל, ומסקנותיך הציבוריות אינן עומדות אולי בפני ההגיון האובייקטיבי, – אין להתרעם עליך על שאינך מודד דבריך בפלס ההיגיון.

רחשי־הלב עמוקים משיקולי־השכל, וגם אולי יותר אמיתיים. בכל אופן מבחינה סובייקטיבית. אולם החלטתי לענות לך – בראותי שאתה טוען טענה צ י ב ו ר י ת ותובע עלבון ה כ ל ל, ולא רק מסיח כאבך וצערך ועלבונך. ואיני קובל עליך על ש א ת ה מערבב שתי פרשיות שונות. אולם אני מקווה שלא תתרעם עלי אם אני מבחין ומבדיל בין הצד האישי האינטימי – ובין הצד הציבורי, אם כי ידעתי היטב כמה עמוק ורגיש הצד האישי בדבר מעין זה, ואינני בא אליך בטענה שעליך להתרעם לא רק על הגבר, אלא גם על האשה (אם בחוויות כאלו יש יסוד להתרעמות שבהיגיון) ושעליך להבין שהאשה אינה קניין פרטי, אלא אישיות חופשית. דבר זה אינו מענייני, וגם אוואל לחשוב שתקבל דברים אלה מפי איש זר, אם הרגשתך שונה, ולכל איש הסמכות והריבונות העליונה על הרגשותיו, ואין לזר להתערב ברשות יחיד אוטונומית זו.

אבל מכיוון שנדרשתי ממך לעמוד על הצד ה צ י ב ו ר י של הדבר – אשמע לך, אם כי אני בטוח כמעט שלא תוכל לקבל את גישתי, שהיא בהכרח לא־סובייקטיבית ולא־אינטימית.

לא אייעץ לך לעשות או לא לא (כפול במקור) לעשות מה שיש בדעתך לעשות, ואם אתה סבור שעליך להרעיש שמיים וארץ ו„לזעוק חמס" – לא אומר לך אם טוב

הדסה מור (1963)

„אני מרחם עליהו"

ונבון הדבר או לא. אבל לאחר שאתה קובל גם עלי, למה אני „תומך" באיש „הצבוע המורם מעם" – אומר לך בכנות ובגילוי־לב דעתי אני, אם כי אני משער שקשה לך (ואולי בלתי־אפשרי מצידך) לקבל אותה.

לא רק בימינו אנו, אלא גם בדורות הקודמים וגם בימי קדם (בימי נתן הנביא, שאתה מסתייע בו) הבחינו – ויש הכרח להבחין – בין שני מישורים: המישור הפרטי־שבפרטי ש ב י נ ו ל ב י נ ה (לא בין אדם לחברו, שזהו עניין ח ב ר ת י ו מ מ ל כ ת י) – והמישור הציבורי. אדם יכול להיות נזיר וקדוש כל ימיו – ולא יצלח לשליחות ציבורית, וייתכן ההיפך. ואציין שתי דוגמות בולטות – אחת מההיסטוריה שלנו, הרמוזה במיכתבך, ואחת מההיסטוריה העולמית (או הבריטית).

א) דויד המלך. כותבי המיקרא ועורכיו היו מעריצי בית דויד המלך, וגדלותם המוסרית היא שלא העלימו מהעם הפשע האיום והמחריד של דויד, לא רק ביחס לבת־שבע, אלא לאוריה החיתי. והמעשה שעשה לאוריה, משרתו וחיילו הנאמן, גרוע פי אלף ממה שעשה לבת־שבע. ואמנם בא אליו נתן הנביא והוכיח אותו באומץ־לב, אבל לא פסל את מ ל כ ו ת ו, ועד היום הזה שר עם ישראל „דויד מלך ישראל חי וקיים", ואין לך מלך נערץ באגדה היהודית כדויד המלך, אם כי כל יהודי יודע מה עולל דויד המלך לאישה של בת־שבע, לאוריה החיתי. ואם על כמה דברים שבמיקרא אפשר אולי להגיד שהם אינם אלא דברי אגדה – הרי הסיפור הטראגי והמחריד על אוריה החיתי נושא עליו חותם האמת, ואין כל יסוד לפקפק באמיתותו ההיסטורית. ואפילו הנביא נתן, אשר אמר לדויד – „אתה האיש" (בתשובה לדברי דויד, כי „בן מוות האיש העושה זאת"), הוסיף ואמר אחר כך „גם ה' העביר חטאתך ולא תמות", ולא אמר, כי ה' העביר אותו מכסא המלוכה. והמלוכה נתקיימה בשושלתו עד חורבן בית ראשון.

ב) וידוע המיקרה עם הגיבור ההיסטורי הנערץ ביותר בתולדות בריטניה – האדמירל נלסון, איש טראפאלגר. כל העם האנגלי יודע המעשה שהוא עשה עם אשת השגריר הבריטי (נדמה לי במלכות נאפולי), ודבר זה לא גרע מתודת העם הבריטי והערצתו לגיבורו, אם כי ודאי יודע אתה התפיסה הפוריטאנית ששלטה באנגליה בתקופת ויקטוריה המלכה (בכל אופן בנימוסין המקובלים כלפי חוץ).

ידעתי כי דברים אלו לא ישקיטו לא ירגיעו כאבך וכעסך. ואיני רואה כל זכות לעצמי להשפיע עליך בנידון זה. וזוכרים היטב האימרה הנבונה והאנושית בפרקי אבות: אל תדון את חברך עד שתגיע למקומו. אבל לאחר שפנית אלי בתביעה צ י ב ו ר י ת, כאל אחד משליחי העם, לבער הרע מקרבנו ולהפסיק תמיכתי באיש שעשה גדולות כמצביא בישראל – אני רואה חובה (לא נעימה כל כך) להגיד לך שדעתך וגישתך ה צ י ב ו ר י ת לא נראית לי.

אי־אפשר (ולדעתי אסור) לבדוק החיים ה א י נ ט י מ י י ם, הכמוסים של אדם – גבר או אשה – ולקבוע לפיהם מעמדם וזכותם בחברה. קשה לי לקבל הגדרתך, כי האיש שאתה כועס עליו (ולא בלי סיבה וצדק) הוא „צבוע מורם מעם". בכל אופן אין הוא צבוע, כי הוא לא מילא ולא ימלא תפקיד של מוכיח ומטיף בעניינים אינטימיים, בעניינים שבינו לבינה, והדברים שעשה ב ש ל י ח ו ת ה ע ם עשה לא רק בכושר רב – אלא במסירות נפש, ומה שדרש מאחרים – דרש תחילה מעצמו, ובקרב הלך הראשון לפני פקודיו.

אין אני מתפלא על כך שאין אתה מבחין בין המישור ה א י נ ט י מ י ובין המישור ה צ י ב ו ר י. כאבך נאמן, ואין מתווכחים בדברי היגיון עם צער עמוק שבלב. אבל אם אתה פונה אלי בשם האינטרס הציבורי – ואם איני טועה, זהו תוכן מיכתבך אלי – הרי נדמה לי שאתה מערבב שני דברים שאינם סובלים עירבוב.

אין בדעתי ואיני רואה זכות לעצמי לייעץ לך מה תעשה ומה לא תעשה. אינך מבקש עצתי ואינך חייב לבקשה. אבל לאחר שפנית אלי – ראיתי זכות וחובה לעצמי להעמיד אותך על הבחינה הציבורית ולהגיד לך בכנות חברית שאיני שותף למישפטך הציבורי, אם כי אני מכבד הרגשתך ומבין לרוחך.

עניתי לך אחרי התלבטויות פנימיות, ואם במשהו הכאבתי לך או ציערתי אותך בדברי – אני מבקש סליחתך.

בברכה, ד. בן־גוריון

אם תרצה לראותי – אעשה זאת ברצון.

** הכוונה לפרשת־האהבים של דיין עם רחל רבינוביץ. שהתפוצצה ברבים ב־1956. דיין נשא את רחל לאשה כעבור שנים רבות, אחרי שהתגרשה מרות.*

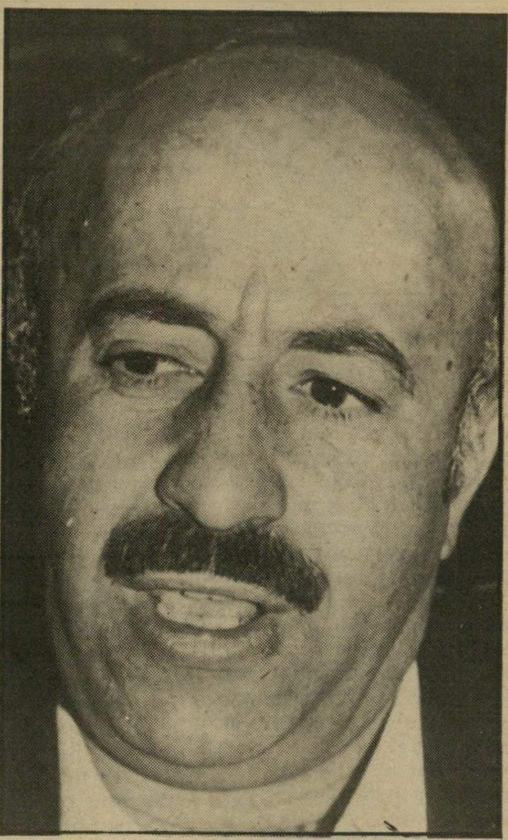

עבד אל־והאב דראושה:

„נלי לא תביא קולות ערביים למערך!"

נלי כרכבי – עד לפני שבועיים שם אלמוני, ופתאום היא־היא הסיבה לתבוסת יעל דיין במיפלגת־העבודה, והיא השם המאיים על מתמודדות אחרות במיפלגה.

כרכבי „יושבת" על מישבצת כפולה – ערביה ואשה. נוסף על זה היא גם נוצריה, כך שניתן לכנות זאת מישבצת משולשת.

שאלתי את „הערבי התורן" מטעם המיפלגה בכנסת ה־11, עבד אל־והאב דראושה, לדעתו על כרכבי, לקראת היום הרביעי, יום העשיריות במיפלגת־העבודה. דראושה, שפרש מהמיפלגה ושהקים רשימה עצמאית, לא שפע מח־מאות:

אה, זאת לא מועמדת שיכולה להביא אפילו קול אחד למערך במיגזר הערבי. סתם מצאו אשה. רצו לקשט את הרשימה באחד המקומות האחרונים. לקחו אשה נחמדה, נעימה, צייתנית, פעילה בנעמ"ת, במקום לקחת אשה פעילה ומוכרת מהתחום הפוליטי. היא הכל: גם אשה, גם נוצריה, גם ערביה. בעידן האינתיפאדה, הציבור הערבי מפוכח מדי מכדי לבחור בה. היא לא מעורה בקרב הציבור, לא מכירים אותה. היא פקידה הסתדרותית, מהדגם הישן שאבד עליו הכלח.

● מאז פרשת ממיפלגת־העבודה, אתה חש שמי־

בחירות

נסים לדחוק את רגליך בקרב הציבור הערבי?

ישנה התמודדות חזקה ביותר על הקול הערבי. ולא רק מטעם מיפלגת־העבודה.

● אתה אכן מעריך שתצליח להעביר קולות של ציבור זה ממיפלגת־העבודה למיפלגתך החדשה?

כן, יהיה טוב. זה לא רק האינתיפאדה, אלא גם ההתמרמרות הגוברת מהשרים שמקיימים ולא מבטיחים. נוצר להם אצלנו דימוי של שקרנים. אצלנו גם לוקחים ברצינות את שימעון פרס כאיש־שלום. כך שיהיה טוב.

(דפנה ברק)

יוסף („טומי") לפיד:

„מתנחל אינו יכול לעשות בשטח כרצונו!"

„מעגל ההתרופפות של אמות־המידה המישפטיות מת־רחב כאשר מתנחל, שעבר עבירה חמורה בשטחים, זוכה ליחס סלחני להפליא בבית־מישפט אזרחי במדינת־יש־ראל. והנגע הולך ומתפשט וחודר לתוכנו פנימה," כתב העיתונאי יוסף („טומי") לפיד, במאמר שנשא את הכותרת „ריסוס".

לפיד תקף את החלטת היועץ המישפטי לממשלה, יוסף חריש, על שהחליט להעמיד לדין את העיתונאי עמוס קינן על „זילות בית־המישפט". קינן מתח ביקורת על החלטת השופט אורי שטרוזמן, שדן מתנחל, שהרג צעיר פלסטיני בן־13, לשישה חודשי עבודות־חוץ.

לפיד המשתייך בדיעותיו הפוליטיות לימין – ויש אומ־רים: לימין הקיצוני – יצא להגנתו של קינן.

● אתה מכיר בעובדה שהכיבוש המתמשך הש־פיע בסופו של דבר גם על מערכת־המישפט היש־ראלית?

יצאתי למערכה בנושא זה הרבה שנים לפני המיקרה של קינן. כבר כתבתי על הנושא כשנהרגה הילדה במאפייה בשכם. דווקא החוגים הלאומיים חייבים לשמור על טוהר־הנשק, שאם לא כן, כל הטיעון הלאומי יירד לטימיון.

● אתה אחד המעטים ב„מחנה הלאומי" שהגיבו בצורה הזו.

דיעות

אנשים רציניים ב„מחנה הלאומי" מגיבים כמוני.

● זה אומר שאין הרבה אנשים רציניים ב„מחנה הלאומי"?

זה אומר שמחנה השמאל רץ תמיד אחרי המטורפים ב„מחנה הלאומי", ולא אחרי השפויים.

● ומדוע הביקורת שלך על החלטת השופט שטרוזמן?

אי־אפשר להעמיד פנים. יש כובש ויש נכבש, אבל זה לא אומר שמתנחל יכול לעשות בשטח כרצונו.

(יוסי עין־דור)

ענת סרגוסטי, העולם הזה

הפרופ' אוריאל רייכמן:

„אינני מתייצב רק כשאומרים לי להתייצב!"

השבוע פורסמה עצומה חתומה בידי פרופסורים למיש־פטים מכל האוניברסיטות בארץ, המוחה על הפעלת שתי מערכות מישפט וצדק שונות ליהודים ולערבים בשטחים הכבושים. הפרופ' אוריאל רייכמן, העומד בראש הוועד הציבורי למען קבלת חוקה, אינו נמנה עם החותמים.

● מדוע לא חתמת על עצומת־הפרופסורים?

אני הבעתי את דעתי על הנושא בטכס־הסיום של הפקולטה למישפטים, שנערך השבוע באוניברסיטת תל־אביב. אני לא מת־ייצב רק כשאומרים לי להתייצב.

● זה לא סותר האחד את השני.

אינני מתנגד לאמור בעצומה, אבל לגבי העצומה הספציפית הזו לא מצאתי לנכון לחתום.

● מדוע?

היו לי הסתייגויות לגבי הדרך שבה התארגנה העצומה.

● אתה עדיין חושב שנושא החוקה למדינת־יש־ראל הוא הנושא הבוער בתקופה זו?

יש קשר בין היעדר־חוקה לבין מה שקורה במדינה. חייבים לעגן את מערכת־הערכים הבסיסית במיסמך נוקשה.

מישפט

● מה בעניין השימוש הגדל וההולך בחוקים מנד־טוריים היום?

תלוי אילו חוקים. הפעלת מעצרים מינהליים פסולה בעיניי.

● ומה לגבי התביעה נגד עמוס קינן על זילות בית־המישפט?

ראוי שיהיה ויכוח ציבורי על החלטות שופטים. הייתי נזהר מאוד להצר את חופש־הביטוי באמצעות השימוש בתביעה על זילות בית־המישפט.

(יוסי עין־דור)

יעל שני:

„דיילת המצליחה לעבור במעברים נחשבת רזה!”

חברת־התעופה של זימבאבווה החליטה שהדיילות העובדות במטוסיה שמנות מדי, ולכן נתנה להן הוראה חד־משמעית – לרזות או להפסיק לעבוד כדיילות. הדיילות הזימבאבוויות לקחו את העסק ברצינות, וכולן כאחת רזו באופן משמעותי.

שאלתי את הדיילת יעל שני, אם גם בחברת „אל־על” יש דיילות שמנות.

כל עוד הן מצליחות לעבור במעברים, הן נחשבות כרזות. וברצינות — גם באל־על, כאשר דיילת משמינה יתר על המידה, היא מקורקעת עד שהיא חוזרת למידותיה.

● **את לא רואה בזה כניסה לתחום הפרט?**

החברה אינה בבעלות עובדיה, ואנו עובדים על פי המדיניות

תעופה

שהחברה מכתיבה. במיקרה שלנו גם בענייני אסתטיקה ויופי.

● **ואת מסכימה לזה שרק רזה היא יפה?**

אני חושבת שדיילת צריכה להיות בעלת גיזרה נאה, וגיזרה נאה זה לא־שמנה. אין ספק שהטיסה היא עבור מרבית הנוסעים אירוע חווייתי לא־שיגרתי. הם מצפים מלבד הטיסה גם לאוכל טוב, נוחות מירבית, גם להנאה בעיניים...

● **אילו היו מבקשים ממך לרזות לא היית נעלבת?**

בטח הייתי נעלבת! ולכן אני עושה כל מאמץ שלאיש לא תהיה סיבה לאמר לי זאת.

(דניאלה שמי)

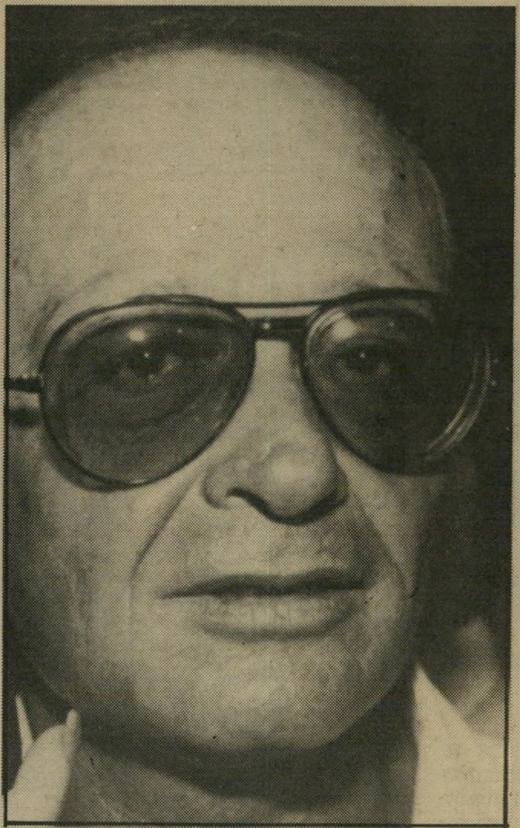

צבי לידסקי:

„הגבר צריך לסמוך רק על עצמו!”

תלונה חסרת־תקדים הוגשה ביום השישי למישטרת כפר־סבא. גבר טוען שחברתו גנבה ממנו את זרעו.

בתלונה מפרט הגבר, אמנון גבלן, שקיים יחסים עם האשה – גרושה ואם לשלושה – במיסגרת של „מעשי אהבה”, ולא במטרה להביא ילדים לעולם. לטענתו, סיפרה לו חברתו שהיא משתמשת באמצעי־מניעה. בכל פעם שבה קיימו יחסים אישרה זאת באוזניו, ואף גערה בו כשרצה גם הוא לנקוט באותם האמצעים. גבלן מאשים את חברתו במירמה ובגניבת־זרע.

בהתפתחויות צופים בקוצר־רוח גברים נוספים, שהפכו אבות בעל־כורחם, ואף התארגנו באחרונה כעמותה. נזכרתי שהמישפטן צבי לידסקי, הבקי בדיני אישות הן מחייו המיקצועיים והן מחייו האישיים, ממש עשה לי פעם שטיפת־מוח: „לעולם אל תתחתני! ושלא תעזי לבטוח במין השני!” שבתי אליו בעיקבות הפירסום ושאלתי אותו אם זוהי ההוכחה להשקפתו.

המסקנה מהמיקרה הזה היא: „לעולם אל תבטח באשה! הגבר צריך לסמוך רק על עצמו!”

● **אולי אין מדובר תמיד בהונאה, אלא בפנצ׳ר?**

קונדום הוא אמצעי־מניעה הבטוח ב־100%, וזה רק מחזק את טענתי.

● **במיסגרת הקאריירה הארוכה שלך, נתקלת כבר בתלונה דומה?**

נתקלתי פה ושם באבות, שטענו נגד האשה טענות דומות. התלונה הזאת, כתלונה, חדשנית ביותר ומהווה תקדים.

● **מהו ההיבט המישפטי של המיקרה?**

לכאורה יכולה להיות כאן עבירה פלילית של קבלת דבר־מירמה על־ידי מצג־שווא.

● **סליחה?**

מין

האשה אמרה שהיא משתמשת באמצעי־מניעה. היא קיבלה את זרעו של הגבר על־ידי שימוש בעובדה כוזבת — שהיא משתמשת באמצעי־מניעה. היא גרמה לגבר להאמין לכך, ולא להשתמש בעצמו באמצעי־מניעה. זה גרם לגבר להיפרד מזרעו.

אילו שאלו את הגבר־המתלונן אם הוא מוכן להיפרד מזרעו, תוך כדי ידיעה שהאשה אינה משתמשת באמצעי־מניעה — אין ספק שהתשובה שלו היתה: „לא” רבתי.

במבט שני אינני רואה כאן עבירת גניבה. אין כאן יסודות המקיימים עבירה זו, אלא יסודות לקבלת דבר במירמה.

(דפנה ברק)

ניצה שפירא־ליבאי:

„כמו שגבר נהנה יש לו גם אחריות!”

אחרי נאום הגבר, פניתי גם לאשה – המישפטנית ניצה שפירא־ליבאי, שכיהנה כיועצת למעמד־האשה במישרד ראש־הממשלה.

● **נתקלת אי־פעם בבעייה דומה במהלך הקאריירה שלך?**

יש פה בעייה. מעשית, לא נתקלתי בה אף פעם אחת, אבל תיאורטית שאלו אותי על כך בעבר. אני גם יודעת שיש התארגנות של גברים סביב הנושא.

● **יש כאן באמת חשד לגניבה וקבלת דבר במירמה?**

בעיקרון, אני חושבת שגבר הנכנס למיטה עם אשה חייב להיות אחראי לתוצאות. הרי לא יתכן שרק אשה תישא בתוצאות!

● **אבל כאן מועלית אפשרות של הונאה.**

אני לא מכירה אמצעי־מניעה הבטוח ב־100%. את מכירה? ואם האשה היתה דווקא כנה וקרה! כמו שהגבר נהנה, יש לו גם אחריות!

אני יכולה להבין שיש גברים שחושבים שהוליכו אותם שולל. הם עוד לא התרגלו לרעיון של שיתוף, של חלוקת־אחריות. הרי איש לא אנס את הגבר הזה להיכנס עם חברתו למיטה.

מין

הגבר פשוט לא רגיל לשאת באחריות. זה מאוד מעניין: תחשבי, למשל, מדוע כל המדע של אמצעי־מניעה מסתובב סביב האשה. בזמננו נלחמתי בעד פיתוח אמצעי־מניעה לגבר. אלא מה? הרגילו אותנו שהאחריות היא על האשה!

● **אני מבינה שמדובר כאן על „מיקרה־בוחן”. זה עשוי להתפתח לתקדים?**

אם אכן זה יגיע לבית־מישפט ויוכח שהאשה אכן הונתה, ובכל זאת יחוייב הגבר באחריות — זה יהיה, ללא ספק, תקדים!

(דפנה ברק)

אחיות בעיקבות גורלן

שתי אחיות נאנסו בצעירותן, הן הרו וילדו, בנותיהן אינן נמצאות ברשותן.

האחת בפנימיה, השניה באימוץ. האחיות נאבקות להחזירן לרשותן

„כשהגורל רוצה להתאכזר למישהו הוא אינו יודע רחמים," אומרות נעמי ומיכל (שמות בדויים), שתי אחיות שנאנסו בצעירותן, הרו וילדו את פרי אינוסן. שתיהן ילדו בנות שהיום אינן ברשותן.

„אני ממש מתביישת בעצמי ובמדינה שאינה טורחת להכיר במצבי כאשה גרושה, הרוצה בכל כוחה לגדל את ילדיה בבית חם ולתפקד כאם אוהבת, בלא אותם סיבוכים שהכתיב לי הגורל," כתבה נעמי לשר־השיכון דויד לוי, אחרי ניסיון לשים קץ לחייה. היא מקווה שיהיה בכוחו — וברצונו — לעזור לה. ברצונה להחזיר לחיקה את בתה בת ה־12, שהוצאה מרשותה, ולגדל אותה יחד עם בתה השנייה, בת ה־6 וחצי, הנמצאת ברשותה.

נעמי (28), גרושה מזה ארבע וחצי שנים, ילדה את בתה הגדולה כשהיתה בת 16. היא הרתה אחרי שנאנסה על־ידי גבר בן 60, בעל מסגרייה שהיתה בקירבת מקום עבודתה.

לנעמי חמש אחיות ושלושה אחים. אחותה מיכל, בת ה־35, נאנסה אף היא בצעירותה על־ידי גבר שחטף אותה וכלא אותה במשך עשרה חודשים, עד שנמצאה על־ידי המישטרה ושוחררה. פרי החטיפה הוא ילדה, שנמסרה לאימוץ בניגוד לרצונה. בימים אלה ימלאו לה 16.

אונס במסגרייה

מיכל ונעמי נולדו במארוקו. ב־1962 עלתה המישפחה ארצה והופנתה לבאר־שבע. אבי המישפחה עבד כפועל־בניין. ארבע שנים לאחר מכן התגרשו ההורים. מיכל היתה בת 14, ונעמי היתה בת שבע. האב קיבל לרשותו את כל הילדים, מלבד נעמי, ועבר איתם לאילת.

נעמי ואמה עברו לתל־אביב. האם עבדה כעובדת־ניקיון בבית־חולים וכך הצליחה לפרנס את הבת היחידה שהיתה ברשותה. הקשר בין שני חלקי המישפחה נותק כמעט כליל, ונעמי פגשה את אביה ואחיה לעיתים רחוקות.

אחרי שסיימה נעמי את לימודיה בבית־הספר היסודי היא התחילה לעבוד בעבודות מזדמנות. בגיל 15 התקבלה לעבודה בבית־חרושת בתל־אביב, שבסמוך לו היתה מסגרייה. באחד הימים נכנסה נעמי למסגרייה כדי לבקש סיגריה עבור חברה. בעל המסגרייה התחיל לשוחח איתה ושאל למקום מגוריה.

שבוע אחר־כך הוא המתין לה ליד ביתה, שוחח עימה, הרעיף עליה שבחים והבטחות לתמיכה ולעזרה. „הוא ניצל את תמימותי וביקש שאבוא איתו למסגרייה," מספרת נעמי. כשהגיעו למסגרייה הוא אחז בה בכוח ואנס אותה. „הוא איים עלי שלא אספר למישטרה. פחדתי כל־כך שלא סיפרתי על המיקרה לאף אחד."

שלושה חודשים אחרי שאיחר מחזורה החודשי לקחה אותה אמה לבדיקות רפואיות. הבדיקות הראו שנעמי בהריון, אולם כבר היה מאוחר מדי מכדי לבצע הפלה.

נעמי ילדה את בתה בטרם מלאו לה 16. אחרי הלידה פנתה לעזרת לישכת הרווחה בעיריית תל־אביב, וזו העניקה לה סיוע מישפטי בתביעת האבהות נגד אבי הילדה. עד שמלאו לילדה שנתיים וחצי הצליחה נעמי לגדל אותה בכוחות עצמה, אך מכיוון שמצבה הכלכלי היה בכי רע, היא החליטה להעביר את הילדה לרשות אביה. היא הבטיחה לילדה להחזיר אותה לרשותה כאשר מצבה הכספי ישתפר.

בגיל 22 הכירה נעמי את מי שעתיד היה להיות בעלה. שכנה, שידעה על עברה, ערכה לה היכרות עם אחיה, שזה עתה סיים את שרותו הצבאי. „רציתי לצאת מהבית ולבנות לי חיים חדשים. סבלתי כל הזמן מחוסר־ביטחון וחוסר־אמון בבני אדם," סיפרה נעמי.

ארבעה חודשים אחרי שהכירו זה את זה הם נישאו והתגוררו עם אמה של נעמי בדירה קטנה בת שני חדרים. הבעל הטרי אף הבטיח לנעמי שבתה תוכל לחזור ולחיות במחיצתם. כעבור שנה הם עברו לעיירת־פיתוח בצפון הארץ וקיבלו דירה בת ארבעה חדרים. הבעל עבד בזיפות גגות, והתנאים היו בשלים להחזרת הילדה לחיק אמה.

נעמי היתה אז בחודש החמישי להריונה השני. „אחרי שהילדה חזרה אלי התחיל בעלי לקנא. הוא נעדר מהבית, היכה את הילדה, התייחס אליה בגסות, ולא נתן לי לצאת לעבוד ולראות חברות. הוא חנק אותי באהבה שלו. שנתיים אחרי שהילדה עברה לגור איתנו, הוא אמר שהוא לא רוצה אותה יותר."

יחסיהם הלכו והידרדרו. נעמי היתה מטופלת בשתי ילדות קטנות, מוכה בידי בעלה שהלך והצר את צעדיה. בליבה גמלה ההחלטה להתגרש. אחרי שנאותה לוותר על כל הרכוש, הסכים הבעל לתת לה גט. היא חזרה עם בנותיה לבית אמה, שחייתה מקיצבת־שארים של הביטוח הלאומי.

נעמי קיבלה הבטחת־הכנסה מהביטוח הלאומי עד שמלאו לילדה הקטנה חמש, ומכיוון שמצבה הכלכלי היה גרוע, היא הסכימה שבתה הגדולה תעבור לרשות אביה. הילדה נשלחה לפנימייה דתית שבה היא לומדת עד היום. מאז שנשלחה לפנימייה, לפני ארבע שנים, לא ביקרה הילדה בבית אמה. הן מתראות אחת לשבועיים, אולם נעמי חוששת להביאה לביקור, כדי שלא תראה באילו תנאים היא חיה.

מאז שחזרה לתל־אביב היא הספיקה להחליף שש דירות שונות. דמי־המזונות שהיא מקבלת עבור הילדה היו 200 שקלים בלבד. עצביה התרופפו, חוברתיה תפחו, מיספר הנושים הלך וגדל, עד שברגע של יאוש ניסתה, לפני ארבעה חודשים, לשים קץ לחייה על־ידי חיתוך הוורידים. אחותה, שהיתה בקירבת מקום, ראתה זאת וחשה לעזרתה.

היא נאלצה לפנות את הדירה שבה התגוררה, משום שלא שילמה שכר־דירה. עתה מתנהל נגדה מישפט. נעמי נמצאת במצב נואש. כל פניותיה ללישכה הסוציאלית בעיריית בת־ים, שאליה היא שייכת עתה על־פי מקום מגוריה, נענו בתשובות מתחמקות, בסחבת בירוקרטית ובנכונות למתן עזרה נפשית בלבד.

כשפנתה לחברת חלמיש בבקשה לקבלת דירה, נענתה שניתן להעניק לה הלוואה לדירה, אולם אין באפשרותה לשלם את ההלוואה. הוצעה לה גם דירה בעיירת־פיתוח. „ברחתי מעיירת־פיתוח והם רוצים שאחזור לשם?" היא שואלת ומשיבה. זה מיספר שבועות מתגוררות נעמי ובתה בחדר־הכניסה בבית אמה צר־המידות.

אונס בצריף

מיכל, אחותה הגדולה של נעמי, גרה עם אביה אחרי גירושי ההורים. במשך שנתיים היא היתה באילת, אך כשהיתה בת 16, באה לביקור בבית אמה והחליטה להישאר. היא מצאה עבודה בבית־חרושת. חצי שנה אחר־כך הכירה בחור. באחת מהפעמים שבהן ישבו בחוף־הים התקרב אליהם גבר רחב־מימדים. הוא היכה את הבחור שעימו היתה ולקח אותה לצריף שהיה בקירבת מקום.

במשך עשרה חודשים שהתה מיכל בצריף במצב של איומים ומכות. היא חששה לחייה ולכן גם לא ניסתה לברוח. בזמן שהותה בצריף היא נאנסה באופן קבוע ואף נכנסה להריון. היא ביצעה הפלה בעזרת אחת החברות של הגבר שאנס אותה. כל אותה תקופה לא ידעה אמה את מקום הימצאה, אך נמנעה מלפנות למישטרה. רק אחרי עשרה חודשים הגיעה המישטרה למקום ושיחררה אותה.

אחרי ששבה לביתה המשיכה את הקשר עם הבחור שחטף אותה. „הוא היה איש העולם התחתון, פחדתי ממנו ותחת איומים המשכתי לראות אותו ולשכב איתו," מספרת מיכל. היא הרתה וילדה כשהיתה בת 19.

נעמי עם בתה השנייה
„הוא ניצל את התמימות שלי..."

אבי ולדמן, העולם הזה

„הוא היה איש העולם התחתון, פחדתי ממנו מאוד ותחת איומים המשכתי לראות אותו ולשכב איתו!"

מיד אחרי הלידה נלקחה בתה למעון ויצ"ו. מיכל חזרה לבית אמה ונהגה לבוא לעיתים לבקר את בתה. כל אותה עת קיבלה מיכל את עזרת הלישכה הסוציאלית של עיריית תל־אביב. מצבה הנפשי הלך והידרדר. היא לקתה בהתמוטטויות־עצבים והוכרה כנכה על־ידי הביטוח הלאומי.

בגיל 5 הוחזרה בתה לחזקתה, אך מחוסר מקום־מגורים התגוררו מיכל ו־בתה בבתי מכרים. כל פניותיה לטיוע בדיור הושבו ריקם. מצבה של מיכל הידרדר הן מבחינה כלכלית והן מבחי־נה נפשית. הלישכה הסוציאלית שיכנה אותה בביתה של אשה, אך ארבעה חו־רשים אחר־כך היא נאלצה להתפנות והילדה הופנתה לאומנת זמנית.

מאז לא ראתה מיכל את בתה. היא נלקחה לאימוץ על־פי החלטת בית־המישפט. „מאז חיי אינם חיים," אומרת מיכל בקול רועד. היום גרה מיכל ב־ביתו של בן־מישפחה קשיש המאפשר לה לגור בביתו. אין היא משלימה עם העובדה שבתה נמסרה לאימוץ, שאינה בחזקתה. „אעשה הכל כדי להחזיר או־תה, אני רוצה לראות אותה, ללטף או־תה. היום היא צריכה להיות כבר בת 16. היא בטח יפהפיה," אומרת מיכל ופר־צת בבכי.

יוסי עין־דור ■

אבי ולדמן, העולם הזה

מיכל
הוחזקה בצריף תחת איומים

חשבון־נפש

(המשך מעמוד 37)
להקיש מעצמי אל גיבורי הספרות. קראתי את דון־קישוט...

ברגעים שאני נשאר לבד־לבד — החברים הטובים שלי אמנם אומרים לי: „אתה נהדר!" — אני לא חושב דווקא על דון־קישוט.

לא! אני לא עושה שימוש בדרגה שלי לצורך השמעת דיעותיי. דרגתי היא בסך־הכול סא"ל בקבע. הייתי קצין טוב, אבל לא יותר מזה. עובדה שלא הגעתי ליותר מכך.

נכון, עזבתי את הצבא ב־1958 גם בעיקבות פרשת־דיין (עם אשתו, הדסה) וגם מפני שהוא (דיין) לא החזיר לי את דרגת האל"מ שהיתה לי לפני מיל־חמת־העצמאות. אבל את יודעת מה? אינני בטוח שהייתי נשאר בצבא גם לולא כל מה שקרה. עובדה שעזבתי את הצבא לפני הפרשה.

אז (בתחילת שנות ה־50) נאלצתי לעזוב מפני שנחשבתי כשמאלי. בכ־וונה אינני מכנה זאת: „שמאלני". זה נשמע ככינוי־גנאי. השב"כ עקב אחריי, ונאלצתי ללכת.

דיין היה זה שבירך על חזרתי. הוא ידע על דיעותי הפוליטיות. זה לא הפריע לו. יותר מאוחר זה הפריע לו למנות אותי כמפקד־הנח"ל. אז הסביר לי שלא יוכל למנות אותי, ומינה את חברי הטוב, איתמר בן־ברק.

● מוסיקה: „מאז ,קו־אדום' לא נגעתי בצ'לו!"

בילדותי ניגנתי בכינור. בקיבוץ אילון (שם מתגוררות בנותיו) ישנו צ'לו. לפני כמה חודשים התחלתי להת־אמן בו, לנסות ללמוד. מאז קו אדום לא נגעתי בצ'לו.

פעם חשבתי שאני באמת כישרון במוסיקה. בשנים 1934־1936 למדתי מוסיקה, ניצוח על מקהלות. מאז מאו־רעות 1936 הפסקתי עם זה. ידעתי שאני צריך לקום ולהילחם, שלא ייש־פך דם יהודי.

הייתי חבר בהגנה במשך שנים. אבל נשארתי חובב־מוסיקה: כל חיי ניצחתי על מקהלות. זה התחיל בנהלל, נמשך בקיבוץ אילון, קיבוץ שריד. בקיבוץ לוחמי־הגיטאות ניצחתי, במשך 20 שנים, על המקהלה.

הייתי חבר מבחוץ, אבל הייתי מאוד איתם. המשכתי בזה עד שילדה, שגי־דלתי במקהלה, גדלה והרגשתי שהגיע הזמן למסור לה את זה.

רז, הבן שלי, מנגן נפלא על פסנתר. הוא מנגן מגיל 8.

● סיכום: „אני איש מבוקר!"

בראה לך שנטשתי הרבה בחיי? עברתי ממיסגרת למיסגרת? אבל בנטישות האלה אני דווקא נשאר נאמן לקו שלי. זה שאני מחליף מקום כל שנתיים־שלוש זה לא נורא. אני עיקבי במה שצריך.

למשל? שיטות לחימה. אחרי הפי־גוע בנהריה (1974) אמר הרמטכ"ל (דאז), מוטה גור, לרפול ולכל הקצינים הבכירים שישבו בחמ"ל (חדר־מיל־חמה): „היחיד שפעל כאן כמו שצריך היה הזקן הזה..."

הייתי אמור להיעלב, אבל...

גם את קיבוץ אילון עזבתי ב־1953 מפני שהלכתי אחרי משה סנה. ממש רדפו אותי. נוצר מצב של הכפשת אנשי־סנה. לא היינו הרבה כאלה. מדו־בר על אולי 10 אנשים. היו קיבוצים, כמו הראל, שהתפרקו על הרקע הזה.

עזבתי אז את אילון. לא גירשו אותי, אבל מצאתי עצמי במצב חברתי מאוד קשה.

אחר־כך באה „הפרשה". אבל נש־ארתי עיקבי בעמדותיי.

השקעתי במיסגרות שונות, כפי שאני משקיע כיום בקו אדום. אז יכול להיות שיבוא עיתונאי בעוד שנתיים, יצטט את הראיון הזה, ואם קו אדום יגווע, ישאל אותי: „מדוע אתה מחליף מיסגרת כל שנתיים־שלוש?"

איזה מין איש אני? שנוא? אני איש מבוקר!

טבילת האש

(המשך מעמוד 35)
להופיע בבית־המישפט מהשופט חיים דבורין, שלפניו הופיעה כפרקליטה צעירה. דבורין, אדם חביב מאוד ובעל סבלנות רבה, עזר לה בצעדיה הרא־שונים בבית־המישפט. „עד היום אני פונה לבית־המישפט כאשר אני טוענת לעונש ואומרת: ,אני מציעה לבית־המישפט לדון את הנאשם ל... שנים.' את הנוסח הזה למדתי מהשופט דבורין."

במשך השנים הופיעה נורית שניט בסוגים רבים של תיקים, והיא חושבת כי הגיוון הרב הזה היה חשוב מאוד. מכל תיק למדה משהו.

„מתיקי תאונות־הדרכים למדתי הרבה על רפואה, נוירוכירורגיה ורש־לנות־רפואית," היא מספרת. מתיקי־רצח נגד מי שהיה בשנות ה־70 מלך העולם־התחתון, יעקב סאלם, היא זוכרת בעיקר את התיסכול. „העדים סירבו להעיד נגדו. אז לא היה עדיין סעיף 10א' (סעיף המתיר להכניס לתיק בית־המישפט את עדותו של עד במישטרה, אם הוא מסרב להעיד בבית־המישפט). הוא יצא זכאי פעם אחר פעם. הייתי בוכה בלילות מרוב תיסכול."

כאשה, מרגישה נורית סימפטיה מיוחדת לקורבנות־אונס. מלבד הטי־פול השיגרתי בתיק היתה גם מעודדת את הנפגעות, משוחחת איתן ושולחת אותן לטיפול פסיכיאטרי, אם היה צורך.

עד היום מטלפנות אליה בחגים כמה מנאנסות אלה להגיד חג־שמח, ושומרות איתה על קשר. „לנאנסות יש בדרך כלל הרגשת־אשם בלתי־צודקת. הן חושבות שעשו משהו שתרם לאינוס. הייתי מרגיעה אותן ומסבירה להן שלא הן האשמות."

היא היתה התובעת במישפטו של אנס צעיר, שהנאנסת, חיילת יפהפיה, נשכה ותלשה את לשונו. היא גם היתה התובעת במישפטו של תושב פתח־תיקווה, אדם קשיש, שאנס אשה בת 50, שהיתה בתולה. הפרקליטה זוכרת מישפט של כנופיה של צעירים ער־ביים, שאנסו טרמפיסטיות באיזור המרכז. אחת מהקורבנות, חיילת, רצתה להעיד נגד האנסים. השופט בנימין כהן אמר לתובעת שאין כל צורך בעדות החיילת, מכיוון שהאנסים הודו ברוב העובדות. „אבל היא התעקשה. היא אמרה שהיא מרגישה שיש לה שליחות לעלות על דוכן־העדים." נורית שיכנעה את בית־המישפט, החי־יילת עלתה על דוכן־העדים והיתה משכנעת מאוד.

שוקולד ו„שושלת"

בשנים האחרונות טיפלה נורית שניט בתיקים החשובים ביותר בפרקליטות־המרכז. יחד עם עדנה ארבל היתה התובעת בתיק־הרצח של הילדה במאפייה בשכם. היא התובעת במישפטו של שלמה חאליווה, מישפט רצח החיילת אורלי דובי, הנמשך כבר יותר משלוש שנים ושטרם הסתיים.

והיא היתה התובעת במישפט רצח בעל־מלטשה בנתניה, בתקופת מיל־חמת־הלבנון. זה היה מיקרה טראגי במיוחד. בעל־המלטשה, גבר צעיר, היה בשרות פעיל בלבנון. הוא קיבל חופשה משום שנפצע בידו, וחזר הביתה. כאשר בא למלטשה שלו נתקל בשוד־דים שירו בו ורצחו אותו. הנאשמים הורשעו ונידונו למאסר־עולם.

לנורית שניט יצא שם של תובעת הגונה מאוד, רצינית ויסודית. היא אומרת שהיא מטיבעה מסודרת מאוד, ותמשיך לנהל את הפרקליטות באותה רוח שניהלה אותה עדנה ארבל, קודמתה בתפקיד, וידידה טובה.

כדי להוכיח כי איננה מושלמת או רצינית יותר מדי, מראה פרקליטת־המחוז החדשה בחיוך את הרווח בין שיניה הקדמיות. בנותיה מספרות שהיא אוהבת מאוד שוקולד ואת הסידרה שושלת בטלוויזיה. הבנות רק מתלוננות שאמא לא אוהבת את החתול הסיאמי, מוטי, כי היא חושבת שהוא מטומטם.

קול הדם

(המשך מעמוד 8)
שנראה למבוגר כזמן קצר יכול להיראות נצח קטן לילד. המחקר קבע כי שהות של 12 חודש ללא הפסקה אצל הורים פסיכולוגיים (מאמצים) ייצור קשר הדוק, ויהיה זה בלתי־סביר לנתק את הקשר ולמסור את הקטין להוריו הטיבעיים."

כאן הזכיר בית־המישפט את גורלם של ילדי־השואה, שנאלצו להיפרד מהוריהם במהלך מילחמת־העולם הש־ניה ונמסרו לאחרים. חלק מילדים אלה גדל אצל הורים־מאמצים אוהבים ומסורים במשך שנים אחדות. אולם אחרי סיום המילחמה, כאשר חזרו ההורים היהודיים, הוריהם הטיבעיים של הילדים, נאלצו המאמצים להח־זירם. מיקרה מפורסם אחד הוא מיקרהו של אלוף־פיקוד־הצפון יוסי פלד, שהוחזר על־ידי הוריו המאמצים הבלגיים לאמו, אחרי שהיה קשור אליהם משך שנים. קול־הדם היה חזק מכל שיקול אחר, ועוגמת־נפשם של ההורים המאמצים לא נשקלה כלל

רוסילדה והתינוקת בבראזיל
כמו ילדי־השואה?

לעומתו. (פלד, שאהב אותם, לא ביקר אותם עוד לעולם.)

טובת הילדה

לאחר שבית־המישפט שקל את כל השיקולים הללו, התבררה עובדה חדשה, שלא היתה ידועה בעת לידתו של הקטין, בנה של הסטודנטית. התברר, כי בחודש השני להריונה חלתה האם בחצבת, והתינוק נולד חירש. חרף מום זה לא חזר בו אף אחד מהצדדים. האם הטיבעית עדיין ביקשה את החזרתו, והזוג המאמץ ביקש שיישאר אצלם.

השופטים בחנו מחדש את אישיותה של האם, וגילו כי היא חלשה ובלתי־בשלה, כי היא סובלת מחרדות, ושיש ספק לגבי יכולתה לעמוד בקשיים של מישפחה חד־הורית, המגדלת ילד חירש. על כן פסק בית־המישפט העליון להשאיר את הילד בידי המישפחה המאמצת, ולא להחזירו לאמו הטיב־עית.

מפסק־הדין ניתן ללמוד כי לולא חתמה האם הסטודנטית על מיסמכי־האימוץ מרצון, לא היה בית־המישפט שוקל כלל את טובת הילד, ומחזירו מיד לאם הטיבעית. מאחר שהאם הבראזילית של ברונה־קרוליין טוענת כי הילדה נחטפה ממנה, לא היה כלל אימוץ חוקי וכשר, ועל כן אין מקום לשקול את טובתה של הילדה או עוגמת־הנפש שתיגרם להורים המאמ־צים.

ענייני אימוץ הם מהקשים שבמיש־פטים הבאים לפני בתי־המישפט. קביעת גורלו של ילד קטן וחסר־אונים היא נטל כבד ואחריות רבה מנשוא. בית־המישפט העליון אינו קשור בתקדימיו, ויכול בכל מיקרה לקבוע הלכה חדשה, לפי ראות עיניו.

במדינה

חיפה

ילדים משחקים בעופרת

באיזור מוסתר בקריית־חיים עומד מחנה צבאי נטוש. הכניסה חופשית והתחמושת מתגלגלת בשבילים.

רונן ברגמן ■

מחנה אדמיראלטי נחשב מאז ומעולם כיוצא־דופן, בהתחשב בסביבה שבה הוקם. היום כבר אין כאלה. ביצורים, תעלות ועשרות בונקרים נחפרו באיזור הרחוק בעשרות קילומטרים מכל גבול שהוא, בדרום מיזרחה של קריית־חיים, על הדרך לחיפה.

לפני שנים אחדות התפוצץ שם מחסן־תחמושת על כל תכולתו. היתה אז בהלה גדולה. מאות פונו מבתיהם מחשש להתפוצצויות נוספות. אז הוחלט לנטוש את המחנה לאלתר.

לפני שנתיים נמסר השטח למינהל־המקרקעין, שגידר אותו ושכח, כנראה, תוך זמן קצר מכל העניין.

לפני שבועיים דמה מחנה אדמיראלטי לעצמו כפי שהיה לפני 10 שנים. הזמן כאילו קפא באיזור שהוגדר כשמורת־טבע ענקית. להקות חרדונים מטיילות חופשיות בין העשבים, והכל מכוסה דשא ועשבים, שצמחו לגובה עצום. המטפסים והאזוב כבר הצליחו לכסות גם את הבונקרים.

מקום נהדר לחלומות־ילדות. יד־אדם לא נגעה בו.

תוך כדי סיור נתקלים לפתע במשהו אחר, מאיים, נוגד לטבע. נפל של פגז שוכב בתוך ערימת גרוטאות. לא הרחק ממנו זנב של טיל, ומכאן והלאה ניתן למצוא מאות כדורים מכל הסוגים, רובם אחרי שימוש, אולם יש ביניהם גם כדורים חיים.

„האיזור מסוכן מאוד,” הסביר מומחה בענייני־נשק. „חלק מהנפלים קבורים תחת האדמה. פגז חי ושלם אינו מסוכן, אולם נפל יכול להתפוצץ ברגע שתיגע בו.”

תחביב מקורי. חבורה של נערים בני 13, תלמידי כיתה ח' בחטיבת־הביניים בבית־הספר תיכון קריית־חיים, פיתחו תחביב מקורי: איסוף כלי־לחימה נפיצים.

החוקרים שחקרו את הפרשה בתחנת־זבולון, שבמיפרץ חיפה נדהמו כששמעו על נער שהביא פצצת־מרגמה לבית־ספר. הוא מצא אותה במחנה והציע אותה לחייל, תמורת מחסנית של תמ"ק עוזי.

בהסתעפות החקירה מצאה המישטרה „סליקים” בחצרות הנערים, ובתוכם נפלים של פצצות־מרגמה, רימון־דסס וכדורים מסוגים שונים. הילדים שיחקו בצבא והשתעשעו בחלומות, אלא שכאן הפכו הדימיונות למציאות בצורה מסוכנת.

שבוע אחרי יום־העצמאות ערכו תושבי קריית־חיים חגיגה צנועה משלהם לכבוד החג. נפל פצצת־מרגמה הוטמן, כמעשה־קונדס, תחת הבימה, וגרם לביטול האירוע ולפינוי האיזור.

זימון לחקירה של פקידים בכירים במינהל גרם לכך שמשהו סוף־סוף יזוז. בזריזות יוצאת־מהכלל הוקמה גדר־תיל החובקת את כל המחנה, ובנוסף עליה הוצבה גם גדר־רשת במקום.

סנ"צ לוי שרגא, מפקד תחנת־זבולון, הורה לפתוח בחקירה פלילית נגד המינהל, ובמקביל הבטיח לסלק את כל התחמושת במחנה ולהציב סיורים קבועים למניעת כניסתם של זרים.

יום אחרי הקמת הגדר, היו דרושים לנער שניה וחצי לעבור אותה. הוא לא נדרש לתיחכום רב. ילדים קטנים היו עושים זאת מהר יותר. התחמושת עדיין מפוזרת בשטח. במשך שעתיים הסתובב הנער, ושום שוטר לא בא לסלק אותו. רק החרדונים הניעו בראשם, אומרים כן.

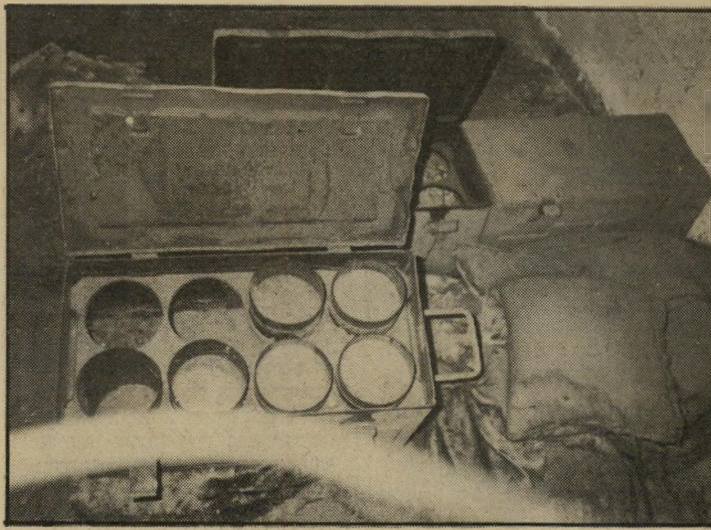

תרמילי־פגזים מלאי־חול במחנה „אדמיראלטי״
פצצת־מרגמה תמורת מחסנית של „עוזי״

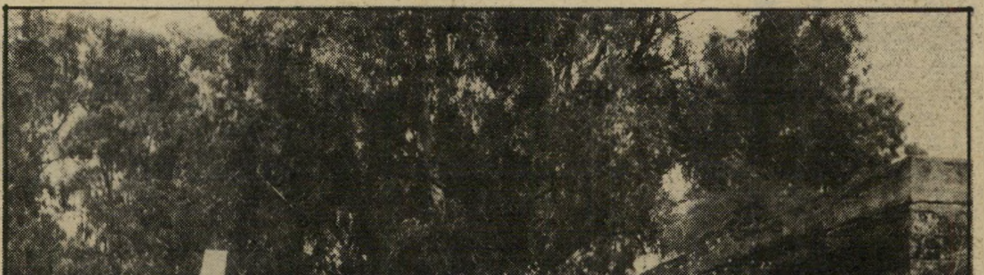

בונקר במחנה „אדמיראלטי״
נפל־פגז כמעשה־קונדס

אסיר סילוביץ (ושוטר)

שופטת שצקי

הסדין שימש כווילון

מישפט

„שלא תגנוב לי את הסוד!”

גשש בדואי של המישטרה מעיד בבית־המישפט.

אילנה אלון ■

הגשש הבדואי של מישטרת־ישראל מצא את עקבות החשוד, שהובילו מהמכונית שנשרפה בפרדס, ליד לוד. „אני מכיר את הנאשם,” סיפר הגשש בבית־המישפט: „גם הוא ערבי, אבל הוא פלח ואני בדואי. זה כמו אצלכם היהודים, אשכנזי וספרדי.”

הגשש סיפר כי המישטרה הביאה אותו אל המכונית השרופה, וביקשה ממנו שיבדוק את העקבות שימצא בשטח וינסה להגיע למקורן.

„ראיתי את העקבה הראשונה. כאשר הנהג ירד מהאוטו, הוא נשען על רגל אחת, ואחר־כך המשיך ללכת עד הבית של שעבן. זה לא בדיוק הבית של שעבן, זה הבית של אחיו, שגר ביפו, אבל שעבן חי שם כל הזמן.

„האם אני מכיר את שעבן? היכרתי אותו מהעבודה שלי במישטרה. פעם הוא הצית רכב, פעם גנב 40 שקים של תפוזים, ואני עשיתי מארב ותפסתי אותו. בפעם אחרת עשינו מארב מישטרתי במושב ניר־צבי, ותפסנו אותו עם עגלה וטרקטור שהביא, כדי להעמיס סחורה מווילה.”

גם נעלי גמל. השופט אדמונד לוי, שלפניו העיד הגשש, גילה הבנה מלאה לרוחו הבדואית של העד. כאשר סיים התובע אמנון זוסמן את חקירתו, והגיע תורו של הסניגור, עורך־הדין אבשלום שיינפלד, אמר השופט לגשש: „חכה רגע, יש עוד אשכנזי אחד שרוצה לשאול אותך שאלות.”

„אני יודע שהיו עוד עקבות בשטח,” ענה הגשש לשאלות הסניגור, „אבל הלכתי אחרי העקבות שמצאתי עד הבית, עקבה אחרי עקבה. בשטח הזה מסתובבים הרבה בדואים. אני מכיר את השטח מתל־אביב ועד אילת, מטר־מטר! אני חי שם ומכיר כל דבר בשטח.

„אם אני כתבתי את הדו"ח? תגיד תודה שבכלל אני יודע לכתוב!

„אני מעיד בבית־מישפט פעמים רבות, אולי פעם בשנה, ואני כבר 15 שנה עובד במישטרה כגשש.

„אתה שואל באיזו שעה סיימתי את הבדיקה בשטח? אני לא יודע, אין לי שעון, בדואי לא צריך שעון!

„אני יכול להבדיל טוב מאוד בין עקבה של גבר ועקבה של אשה בשטח. גם אם אשה נועלת נעלי־ספורט. אפילו אם גמל ינעל נעליים. אבל אם אשה תנעל נעלי גבר, יהיה קשה לקבוע שזו אשה. על העקבה לא כתוב שזו אשה.

„בעקבות רגל יחפה אוכל לקבוע אם זה גבר או אשה. אתה רוצה שאני אספר לך כיצד? אני מפחד, אתה תגנוב לי את הסוד שלי. אבל אני מבטיח לך שאני יכול להבדיל.”

שופטת במיטת האסיר

השופטת נכנסה למיטת האסיר בכלא כדי לצפות בשיחזור הרצח.

אילנה אלון ■

לפני שנה נרצח האסיר דרור כהן בתאו שבכלא איילון. חמישה אסירים נוספים היו בתא באותו לילה, וכולם נחשדו בביצוע הרצח.

אחרי זמן־מה נשבר האסיר מיכאל סילוביץ, וסיפר כי ראה את ביצוע הרצח והצביע על שלושת המבצעים, על פי טענתו.

התובעת, נורית שניט, כיום פרקליטת־המחוז, הגישה את כתב־האישום נגד עמרם אדרי, יהושע פז ויהושע גרסטל. סניגוריהם, עורכי־הדין אברהם לנדשטיין, תמר פינקוס ואבי עמירם, טענו כי סילוביץ משקר, וכי לא יכול היה כלל לראות דבר ממיטתו, בליל־הרצח. הנאשמים טענו כי סילוביץ הוא עצמו האשם ברצח.

כדי לבסס את גירסתם זו ביקשו הסניגורים מבית־המישפט לצאת למקום־הפשע, כלא איילון, בשעת־לילה, ולשחזר את המיקרה לפי עדותו של סילוביץ.

ב־9 בערב, לפני שבועיים, כאשר היה חשוך בחוץ, הגיעו שלושת השופטים — שולמית ולנשטיין, יעקב קדמי ועדנה שצקי — לכלא. נילוו אליהם התובעת, נורית שניט, והסניגורית, תמר פינקוס. יתר הסניגורים לא היו באותו יום זמינים לבוא.

סדין נתלה כווילון סביב מיטתו של סילוביץ, כפי שהיה בליל־הרצח, ומגבת ליד מיטת שכנו. השופטת עדנה שצקי נכנסה למיטה, והסניגורית תמר פינקוס קיפצה ממיטה למיטה לפי תסריט הרצח. אחר־כך התחלפו השופטים, והשופט קדמי נכנס למיטה.

במשך כל מהלך השיחזור שמרו השופטים על ארשת פנים חתומה, ולא הראו אפילו רמז למה שמתרחש בליבם ולמה שרואות עיניהם.

עם כל קניה של סרט צילום
פוג'י SUPER HR תקבל **חינם** אלבום
תמונות מיוחד (לבחירתך 5 תמונות
שער שונות).

פוג'י SUPER HR סרט הצילום
היפני, שפרץ קדימה והשאיר את כל
מתחריו מאחור.

פוג'י SUPER HR - סרט הצילום של
הצלמים המקצועיים.

פוג'י SUPER HR סרט הצילום שלך
- מהתמונה הראשונה.

אל תשכח לדרוש את האלבום בזמן
קנית הסרט.

אלבום תמונות חינם

עם כל סרט צילום של פוג'י

FUJICOLOR
SUPER HR 100·200·400·1600
FUJI FILM

סרט הצילום המפותח ביותר בעולם

אדי מור

ל׳ בסיון תשמ״ח, 15.6.1988 מיספר 2650 שנה 52 המחיר 5.00 שקל חדש (כולל מע״מ)

העולם הזה

אחרי גירושיו מאילנית
ומאילנה אביטל
אומר שלמה צח:

"אדם הוא הדבר הכי טוב שקרה לי בחיים!"

דוב ירמיה מדבר לראשונה:

מפרשת נאופי משה דיין לפרשת הסירוב לשרת בשטחים